

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Alueelliset kehitysnäkymät • 2025:19

Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2025

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:19

Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2025

Satu Tolonen, Jouko Nieminen ja Timo Bergman (toim.)

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use.
Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-660-4

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2025

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:19		Teema	Alueelliset kehitysnäkymät
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Toimittaja/t Kieli	Satu Tolonen, Jouko Nieminen, Timo Bergman suomi	Sivumäärä	235

Tiivistelmä

Alueelliset kehitysnäkymät 1/2025 on ELY-keskusten yhdessä muiden aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys alueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Arviot tehtiin kuluvan vuoden maaliskuussa ja katsaus viimeisteltiin huhtikuun alussa.

Useilla alueilla talouden elpyminen on alkanut, mutta Yhdysvaltojen käynnistämä kauppasota uhkaa viedä kasvun edellytyksiltä pohjan pois. Tulevaisuuden ennakointi tässä tilanteessa on erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta.

Maaliskuisissa arvioissa näkymät alueilla ovat varovaisen optimistisia, vaikka haasteita ja uhkia on nähtävissä. Konkurssien määrä on kasvanut ja irtisanomisiin tähtäävät muutosneuvottelut ovat yleistyneet. Työvoiman kysyntä on ollut vähäistä ja työttömyys kasvanut. Työvoiman saatavuusongelmat ovat helpottaneet, mutta kohtaanto-ongelma on edelleen merkittävä.

Positiivista kehitystä on nähtävissä puolustusallalla ja puhtaan siirtymän investoinneissa. Datakeskuksia on suunnitteilla ja tulossa useille alueille. Matkailu on lähtenyt useilla alueilla kasvuun. Teknologiateollisuuden näkymät ovat varovaisen positiiviset. Arvioiden mukaan rakentamisen pohjakosketus on saavutettu ja ala on lähdössä kasvuun. Maataloudessa huolta aiheuttaa tuottajahintojen lasku ja tuotantokustannusten kasvu, mutta maatilojen investointihalukkuus on kasvanut.

Hyvinvointialueiden vaikea taloudellinen tilanne on johtanut yt-neuvotteluihin ja irtisanomisiin monilla alueilla. Myös kuntien taloudellinen tilanne on haastava, ja voi johtaa sopeutustoimiin sekä vaikuttaa työllisyysalueiden toimintamahdollisuuksiin.

Asiasanat	alueelliset kehitysnäkymät, alueet, aluekehitys, elinkeinoelämä, ennakointi, työllisyys, talous		
ISBN PDF	978-952-327-660-4	ISSN PDF	1797-3562
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-660-4		

Regionala utvecklingsutsikter våren 2025

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2025:19		Tema	Regionala utvecklingsutsikter
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet		
Redigerare	Satu Tolonen, Jouko Nieminen, Timo Bergman		
Språk	finska	Sidantal	235
Referat	Regionala utvecklingsutsikter 1/2025 är närings-, trafik- och miljöcentralernas och de andra regionutvecklarnas gemensamma bild av nuläget och utsikterna för den närmaste framtiden. Bedömningarna gjordes i mars i år och översikten färdigställdes i början av april. Många regioner har börjat återhämta sig ekonomiskt, men handelskriget som startats av Förenta staterna riskerar att förstöra grunden för tillväxt. Att förutse framtiden i denna situation är synnerligen svårt, till och med omöjligt. Enligt bedömningarna från mars är de regionala utsikterna försiktigt optimistiska, trots att det finns tecken på utmaningar och hotbilder. Antalet konkurser har ökat och omställningsförhandlingar med uppsägningar som mål har blivit vanligare. Det har inte funnits någon större efterfrågan på arbetskraft och arbetslösheten har ökat. Problemen med tillgången på arbetskraft har minskat, men matchningsproblemet är fortfarande stort. En positiv utveckling kan ses inom försvarssektorn och i investeringarna i ren omställning. Serverhallar har planerats och kommer också att byggas i flera regioner. Turismen har börjat växa i många regioner. Utsikterna för teknologiindustrin är försiktigt positiva. Enligt bedömningarna är byggbranschen på väg upp ur den djupa svackan och börjar växa igen. Låga producentpriser och ökade produktionskostnader väcker oro inom jordbruket, men gårdarnas investeringsvilja har ökat. Det ansträngda ekonomiska läget i många välfärdsområden har lett till samarbetsförhandlingar och uppsägningar. Även kommunernas ekonomiska läge är svårt och kan leda till anpassningsåtgärder och påverka sysselsättningsområdenas verksamhetsmöjligheter.		
Nyckelord	regionala utvecklingsutsikter, regioner, regionutveckling, näringsliv, prognostisering, sysselsättning, ekonomi		
ISBN PDF	978-952-327-660-4	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-660-4		

Regional Development Prospects in Spring 2025

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2025:19		Subject	Regional Economic Prospects
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland		
Editor(s)	Satu Tolonen, Jouko Nieminen, Timo Bergman		
Language	Finnish	Pages	235

Abstract

Regional Development Prospects 1/2025 is a review of the current situation and short-term prospects in the regions produced by the Centres for Economic Development, Transport and the Environment (ELY Centres) and other regional developers. The estimates were made in March this year and the review was finalised at the beginning of April.

The economy has begun to recover in many regions, but the trade war launched by the United States threatens to undermine the conditions for growth. Anticipating the future in this situation is extremely difficult, if not impossible.

The estimates from March show that the outlook in the regions is cautiously optimistic, although challenges and threats are apparent. Bankruptcies have increased and change negotiations aiming to reduce the number of employees have become more common. Demand for labour has been low and unemployment has risen. Problems related to the availability of labour have eased, but the labour market mismatch continues to present a considerable challenge.

Positive trends are visible in the defence sector and clean transition investments. Data centres are being planned and constructed in several regions. Tourism has started to pick up in many regions. The outlook for the technology industry is cautiously positive. According to the estimates, the construction sector has reached the bottom and will return to a growth track soon. Falling producer prices and higher production costs cause concern in the agricultural sector, but the willingness of farms to invest has increased.

The difficult financial situation of the wellbeing services counties has resulted in cooperation negotiations and redundancies in many of them. Meanwhile, the financial situation of municipalities also remains challenging, which may lead to adjustment measures and affect the operating conditions of employment areas.

Keywords	regional development prospects, regions, regional development, business and industry, foresight, employment, economy
-----------------	--

ISBN PDF	978-952-327-660-4	ISSN PDF	1797-3562
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-660-4
--------------------	---

Sisältö

1	Taustaa.....	8
2	Yhteenveto.....	9
3	Uusimaa	15
4	Varsinais-Suomi	25
5	Satakunta.....	38
6	Kanta-Häme	49
7	Pirkanmaa.....	59
8	Päijät-Häme	74
9	Kymenlaakso.....	83
10	Etelä-Karjala	94
11	Etelä-Savo.....	105
12	Pohjois-Savo.....	117
13	Pohjois-Karjala.....	129
14	Keski-Suomi.....	139
15	Etelä-Pohjanmaa.....	152
16	Keski-Pohjanmaa	162
17	Pohjanmaa	172
18	Pohjois-Pohjanmaa	183

19 Kainuu	196
20 Lappi	206
Liitteet	218
Kartat: Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	218
Kartat: Työttömyyden määrä.....	224
Kartat: Työvoiman saatavuus	230

1 Taustaa

Alueelliset kehitysnäkymät 1/2025 on ELY-keskusten yhdessä muiden aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys alueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Katsauksen arviot on tuotettu kuluvan vuoden maaliskuun aikana ja katsaus viimeisteltiin huhtikuun alussa.

Katsausta on laadittu vuodesta 2006 alkaen ja se on keskeinen osa lyhyen aikavälin alue-ennakointia. Kyseessä on laadullinen arvio, jossa keskeisessä roolissa ovat aluekehittäjien ja yritysten kehittämisen parissa toimivien henkilöiden näkemykset. Laadullista arviota tukevat tilastotiedot sekä alueelliset kyselyt ja barometrit, esim. Pk-yritysbarometri ja Työvoimabarometri. Alueellisten katsausten laatimisessa ovat monilla alueilla tärkeässä roolissa alueilla toteutetut keskustelupaneelit, joissa osallistujat muodostavat yhteisen näkemyksen alueen nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Katsauksessa nimeltä mainittujen yritysten tiedot perustuvat pääosin mediaseurantaan.

2 Yhteenveto

Taulukko 1. Koko maan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	5 635 971	5 603 851	32 120	0,6 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	326 407	289 673	36 734	12,7 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	38 089	31 964	6 125	19,2 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	113 364	92 170	21 194	23,0 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,0	10,8	–	1,2 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	49 850	66 723	-16 873	-25,3 %

Useilla alueilla talouden elpyminen on alkanut, mutta Yhdysvaltojen käynnistämä kauppasota uhkaa viedä kasvun edellytyksiltä pohjan pois. Yhdysvaltojen asettamat tullit ja niiden aiheuttamat vastatoimet ovat vieneet maailmankaupan sekasortoiseen tilaan, jossa tulevaisuuden ennakkointi on erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta. Tullien vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen ei tässä vaiheessa pysty kattavasti arvioimaan, vaan tilanteen kehittymistä tulee seurata tarkasti. Joka tapauksessa lähitulevaisuus on epävarmuuden värittämä. Epävarmuutta lisää edelleen jatkuva Venäjän käymä sota Ukrainassa, vaikka joitakin viitteitä rauhaan pyrkimisestä on ilmaantunut.

Maaliskuussa tehtyjen arvioiden mukaan näkymät alueilla ovat varovaisen optimistisia, vaikka haasteita ja uhkia on nähtävissä. Konkurssien määrä on monilla alueilla kasvanut ja työnantajat ovat käynnistäneet aiempaa useammin irtisanomisiin tärkeitä muutosneuvotteluja. Työvoiman kysyntä on ollut vähäistä ja avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen määrä on suorastaan romahtanut. Työttömyys on useimmilla alueilla kasvanut, eikä työttömyys vielä lähiaikoina käänny laskuun vaan vasta viiveellä talouskasvun myötä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden voimakas kasvu koetaan huolestuttavana. Työvoiman saatavuusongelmat ovat tilapäisesti helpottaneet työvoiman kysynnän laskun myötä, mutta kohtaanto-ongelma on edelleen merkittävä.

Suomen NATO-jäsenyydellä ja lisääntyneillä puolustusteollisuuden investoinneilla on myönteisiä talous- ja työllisyysvaikutuksia. Puolustusteollisuus on vahva toimiala muun muassa Kanta-Hämeessä, Keski-Suomessa ja Pirkanmaalla. Nato-joukkojen sijoittuminen Lappiin aktivoi alueen elinkeinoelämää.

Alueilla on käynnissä lukuisa joukko puhtaan siirtymän investointeja, kuten maa- ja merituulivoimapuistoja, aurinkovoimaloita, akkuteollisuutta, vety- ja metanoli-tehtaita sekä biokaasutuotantolaitoksia. Sähkön siirtokapasiteetin riittävyys on kriittinen tekijä uusiutuvan energian investointien toteutumiselle ja tähän ollaankin hallituksen toimilla panostamassa.

Datakeskuksia on suunnitteilla ja tulossa useille alueille. Datakeskushankkeita on käynnissä muun muassa Haminassa ja Kouvolassa. Alueilla on vireillä arvion mukaan kaiken kaikkiaan noin 17 datakeskushanketta. Osa esillä olevista hankkeista on vielä alustavia hankesuunnitelmia, joissa on tehty vasta aluevarauksia eikä investointien käynnistymisajankohta ole tiedossa.

Teknologiateollisuuden näkymät ovat varovaisen positiiviset. Yhdysvaltojen asettamat tullit ja niistä seurannut kauppasota varjostavat merkittävästi vientiteollisuuden näkymiä ja epävarmuus on suurta. Teollisuuden investointien elpymistä odotellaan edelleen. Meriteollisuus on vahva toimija Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Meriteollisuuden tilauskanta on hyvä ja uusien tilausten sekä optioiden myötä Turun telakalla työllisyystilanne näyttää hyvältä ainakin vuosikymmenen loppuun asti. Tullien vaikutus risteilijätilauksiin on vielä arvoitus, mutta tällä hetkellä uhkaa ei pidetä kovin merkittävänä. Helsingin telakan saama jäänmurtajatilauks on merkittävä avaus telakalle. Jäänmurtajista odotetaan meriteollisuudelle uutta tukijalkaa.

Rakentamisen toimialalla on ollut pidemmän aikaa alavireistä, mutta nyt arvioidaan, että rakentamisen pohjakosketus on saavutettu ja ala on lähdössä kasvuun. Asuntorakentaminen elpyy pikkuhiljaa, mitä tukee korkojen lasku. Epävarmuus talouskehityksestä, heikko työllisyyskehitys ja kuluttajien alhainen luottamus varjostavat asuntomarkkinoita. Myös isot investointihankkeet ja panostukset väyläverkkoon vilkastuttavat rakennusala.

Useilla alueilla on matkailu lähtenyt selvään kasvuun, niin kotimaan matkailun kuin ulkomaisten matkailijoiden osalta. Varsinkin Lapissa matkailun kasvu on voimakasta ja matkailuinvestoinnit ovat suuria. Etelä-Karjalassa ja Pohjois-Karjalassa matkailun toipuminen Venäjän rajan sulkeutumisesta kestää vielä aikansa.

Maataloudessa huolta aiheuttaa tuottajahintojen, erityisesti viljan hintojen lasku. Samaan aikaan myös tuotantokustannukset ovat kasvaneet, mikä heikentää kannattavuutta. Tulevaisuudenuskoa vahvistaa kuitenkin maatilojen kasvanut investointihalukkuus, mikä näkyy lisääntyneenä rahoituksen kysyntänä.

Hyvinvointialueiden vaikea taloudellinen tilanne on johtanut useilla hyvinvointialueilla yt-neuvotteluihin ja irtisanomisiin. Lisäksi hyvinvointialueet ovat vähentäneet ulkoisia palveluhankintoja, mikä on heijastunut merkittävästi myös alan yksityisten toimijoiden liiketoimintaan.

Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan työpaikkamäärä näyttää yhä kasvavan ja alalta eläköityy lähivuosina paljon tekijöitä, mutta pahin työvoimapula vaikuttaa ainakin toistaiseksi olevan takana päin. Alan tulevaisuuden merkitystä korostaa se, että sen työtehtäviin rekrytoidaan myös kansainvälisiä osaajia.

Kuntien haastava taloustilanne nousee aiempaa voimakkaammin esiin. Heikentyvä kuntatalous voi johtaa sopeutustoimiin ja vaikuttaa työllisyysalueiden mahdollisuuksiin panostaa työllisyydenhoitoon ja työvoimapalvelujen tarjontaan.

Lisätietoja

Uudenmaan TE-toimisto

tutkija Niko Pagkratis

p. 050 576 2441

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen ELY-keskus

työelämäkoordinaattori Timo Vahtonen

p. 0295 020 035

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Satakunnan ELY-keskus

ylijohtaja Marja Karvonen

p. 0295 022 111

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

työmarkkina-asiantuntija Hannu Ahvenjärvi

p. 0295 022 114

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pirkanmaan ELY-keskus

ennakointiasiantuntija Juha Salminen

p. 0295 036 208

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Hämeen ELY-keskus

yritysasiantuntija Marja Leppänen

p. 0295 037 692

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

erikoistutkija Tarja Paananen

p. 0295 029 076

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Savon ELY-keskus

yritysasiantuntija, strategiapäällikkö Kristiina Laatikainen

p. 0295 024 261

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Savon ELY-keskus

tutkija Jaakko Honkalampi

p. 0295 026 237

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

koordinaattori, jatkuva oppiminen, Tuukka Arosara

p. +358 295 026 040

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Keski-Suomen ELY-keskus

johtava asiantuntija Päivi Hamarus

p. 0295 024 657

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

strategiapäällikkö Timo Takala

p. 0295 027 708

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjanmaan ELY-keskus

tutkija Meeri Koski

p. 0295 028 686

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

asiantuntija Jarkko Pietilä

p. 0295 038 116

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kainuun ELY-keskus

työvoima-asiantuntija Atte Laitinen

p. 029 5023 886

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

johtava asiantuntija Taina Leinonen

puh. 029 502 3065

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Lapin ELY-keskus

strategiapäällikkö Heino Vasara

p. 0295 039 689

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

tutkija Tuula Uusipaavalniemi

p. 0295 037 142

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

KEHA-keskus

strategiajohtaja Jouko Nieminen

p. 0295 022 769

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

johtava asiantuntija Timo Bergman

p. 029 502 5070

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

erityisasiantuntija Satu Tolonen

puh. 029 5047 354

etunimi.sukunimi@gov.fi

3 Uusimaa

Taulukko 2. Uudenmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	1 782 300	1 759 537	22 763	1,3 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	110 889	95 166	15 723	16,5 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	10 521	8 474	2 047	24,2 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	43 670	35 221	8 449	24,0 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,0	10,5	–	1,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	11 850	19 172	-7 322	-38,2 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Uudenmaan alue koostuu 26:sta väkiluvultaan ja elinkeinorakenteeltaan hyvin erilaisesta kunnasta. Uudellamaalla asuu noin 1,8 miljoonaa ihmistä, joista 675 000 asuu Helsingissä, 314 000 Espoossa ja 247 000 Vantaalla. Uudenmaan väestöluvultaan pienimmät kunnat ovat Lapinjärvi (2 500 asukasta), Pukkila (1 800 asukasta) ja Myrskylä (1 700 asukasta). Alue kokonaisuutena edustaa kolmannesta koko Suomen väestöstä ja työpaikoista sekä 39 prosenttia bruttokansantuotteesta. Alueen bruttokansantuote per asukas ylittää reilulla viidenneksellä koko maan keskiarvon, mikä kuvastaa sen taloudellista merkitystä koko Suomen kannalta.

Uusimaa on pääkaupunkiseutuna vahva aluetaloudellisesti, ja se hyötyy laaja-alaisesti yritystoiminnan monipuolisuudesta, osaamisintensiivisten palveluiden merkittävästä määrästä sekä valtionhallinnon keskittymästä. Yritysten toimipaikoista 30 % sijaitsee Uudellamaalla. Uusimaa on myös Euroopan mittapuulla aluetaloudellisesti elinvoimainen alue, sillä EU:n viimeisimmässä alueellisessa innovaatiovertailussa Uusimaa on sijalla kaksi Tanskan Hovedstadenin jälkeen.

Uusimaa on Suomen suurin väestö- ja kasvukeskus ja merkittävin yhtenäinen työssäkäyntialue. Uudenmaan työpaikoista yli 75 prosenttia sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan keskeisimpiin vahvuuksiin kuuluu huomattava väestöpohja ja kasvupotentiaali. Alueen väestö kasvaa maahanmuuton, sisäisen muuttoliikkeen ja luonnollisen väestönlisäyksen seurauksena. Maakunnassa on valtakunnallisesti korkein osuus 15–64-vuotiaita ja keski-ikä on maan matalampia, joten Uudellamaalla on erityisen paljon työikäisiä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä on 40 prosenttia, mikä on Suomen suurin.

Uudenmaan väestöennuste vuodelle 2040 on 1,9 miljoonaa asukasta. Vieraskielisten määrän ennustetaan lähes kaksinkertaistuvan vuoteen 2040 mennessä. Suomen vieraskielisistä vajaa 60 prosenttia asuu Uudellamaalla ja heidän väestöosuutensa kasvaa ennusteen mukaan Uudellamaalla nykyisestä 17 lähes 30 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Maakunnan väestönkasvun ennustetaan keskittyvän kuluvaan vuosikymmenen aikana kokonaisuudessaan Helsingin seutukuntaan.

Uudenmaan liikenneyhteydet ovat kansallisesti tarkasteltuna korkealla tasolla, mutta samalla on huomioitava alueelliset erot Uudenmaan sisällä. Pääkaupunkiseudulla yhteyksien kehitykseen panostetaan laajentamalla ja monipuolistamalla raide-liikennettä. Vantaan 19 kilometrin mittainen yhteys Itä-Helsingistä Helsinki-Vantaan lentoasemalle on merkittävä panostus poikittaisliikenteeseen Helsingin ja Vantaan välillä. Espoon kaupunkiratahanke parantaa myös joukkoliikennettä pääkaupunkiseudulla. Uudellamaalla on kuitenkin alueita, joissa julkisen liikenteen puute vaikuttaa niin työllisyydenhoitoon kuin yleiseen taloudelliseen toimeliaisuuteen.

Helsinki-Vantaan lentoasemaa on kehitetty palvelemaan entistä paremmin kansainvälisiä lentoyhteyksiä niin henkilö- kuin tavaraliikenteen osalta. Maakunnan viisi satamaa palvelevat sekä matkustaja- että tavaraliikennettä. Erityisesti Helsingin satama on selkeästi Suomen suurin ja eurooppalaisessa mittakaavassa merkittävä matkustajasatama, ja samalla suurin yleissatama. Helsingin sataman vuoden 2023 vuosikertomuksen mukaan matkustajaliikenne kasvoi edellisvuodesta yli 12 %, vaikka jäikin vielä jälkeen koronapandemia edeltäneestä ajasta. Kokonaistavara-liikenteen määrä laski edellisestä vuodesta 7,9 % talouden taantuman takia ja oli vuoden 2021 tasolla.

Odotukset talouden käännteestä positiivisempaan suuntaan ovat leimanneet niin talousennusteita kuin yritysten omia odotuksia ja tunnelmia. Euroopan keskuspankin (EKP) aloittamat koronlaskut vuoden 2024 kesällä alkavat useimpien arvioiden mukaan hiljalleen välittymään myös reaalityouteen. Tämä tarkoittaa sitä, että niin yrityksillä kuin kuluttajilla olisi aiempaa enemmän rahaa käytettävissään investointeihin ja kulutukseen. Keskuskauppakamarin talouskatsauksessa todetaan, että pidemmällä aikavälillä korkotason kehitystä on vaikeampi arvioida kuin lyhyellä tähtäimellä. Onkin Euroopan yleisen talouskehityksen kannalta kiinnostavaa, minkälaisia korkopolitiikkavalintoja EKP tulee tekemään. Euroopassa on paljon investointitarpeita esimerkiksi energiaan ja puolustukseen liittyen, mitä liian korkealla tasolla oleva korkopolitiikka ei tue.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän näkemyksiä mittaavista suhdannebarometreista piirtyy kuva orastavasta positiivisuudesta. Suomen Yrittäjien Pk-yritysbarometrissä odotukset vuoden takaiseen tulokseen verrattuna ovat selvästi positiivisemmat, kun tarkastellaan suhdanneodotuksia 12 kuukauden päähän. Sama teema toistuu EK:n suhdannebarometrissä, jossa tulevat suhdannenäkymät osoittavat myös positiivista kehitystä Uudellamaalla. Toisaalta yritykset myös näyttävät suhtautuvan nykyiseen tilanteeseen hyvin pessimistisesti. EK:n kyselyssä suhdannetilanne tällä hetkellä koetaan hyvin negatiiviseksi. Sama arvio toistuu Pk-yritysbarometrissä ja Keskuskauppakamarin tammikuun talouskatsauksessa. Toisin sanoen, nykytilanne tuntuu yrityksistä vaikealta, mutta tulevaisuuteen uskotaan.

Yllä mainittu yleinen kaksijakoisuus optimismiin ja pessimismiin välillä näkyy myös Uudellamaalla. Pk-yritysbarometrissä Uusimaa on suhdanneodotuksissa kärkipäässä koko Suomen tasolla. EK:n aluetason tarkastelun mukaan Uudellamaalla yritysten suhdannetilannearviot, eli arvio tämänhetkisestä tilanteesta, olivat tammikuussa 2025 tavanomaista heikompia, mutta suhdannenäkymät tulevaisuudesta olivat koko maan keskiarvoa valoisammat.

Kun katsotaan suhdannenäkymiä toimialojen näkökulmasta, Helsingin seudun suunnat (HSS)-tilastosivun mukaan palvelualojen näkymät ovat Uudellamaalla kohentuneet. Saldoluku (eli kasvua tai laskua odottavien vastausten erotus) on Uudellamaalla selkeästi positiivinen (+9). Tämä on hyvä uutinen, kun ajatellaan Uudenmaan palvelualavaltaisuutta. Kaupan myyntiluvut ovat Helsingin seudulla olleet HSS:n tilastojen mukaan laskusuunnassa keväästä 2023 lähtien. Etenkin kuluttajien varovaisuus selittää kaupan myyntilukujen heikkoutta. Kaupan alan alavireisyys toistuu myös barometreissa, mutta jonkinlaista hajontaa on näkyvissä alan tulevaisuuden odotuksissa. Palvelut ja varsinkin teollisuus näyttävät melko

positiivisina suhdanneodotuksiltaan. Taustalla vaikuttavat todennäköisesti odotukset kansainvälisen kysynnän elpymisestä. Rakentamisen aallonpohja lienee saavutettu, mutta odotukset ovat silti maltilliset.

Kun tarkastellaan varsinaista tuotantoa odotusten sijasta Helsingin seudun alueella, kokonaistuotannon kehitys on ollut lupaavaa vuoden 2024 kaksi edellistä kvartaalia (toinen ja kolmas). Ehkä hieman yllättäen kokonaistuotannon euromääräinen muutos (%) edellisestä vuodesta oli neljännellä kvartaalilla lievästi negatiivinen. HSS:n mukaan toimialoista heikoimmin menestyi rakentaminen, eikä kaupan alalla ollut kasvua ollenkaan. Teollisuuden tuotanto puolestaan kääntyi varsin selvään kasvuun, mikä heijastelee toimialan optimistisia tulevaisuuden näkymiä ja odotuksia kansainvälisen kysynnän piristymisestä. Samaten teollisuuden uusien tilauksien trendisarja näyttää Tilastokeskuksen mukaan olevan suuntaamassa ylöspäin.

Hieman tarkemmassa seutukuntakohtaisessa perspektiivissä Uudenmaan näkymä monipuolistuu. ToimialaOnline-tilaston mukaan yritysten liikevaihdon vuosimuutosprosentit ovat Helsingin ja Raaseporin seutukunnissa nousussa, kun taas Porvoon ja Loviisan seutukunnissa negatiivinen kehitys on jatkunut. Henkilöstökehitys seutukunnissa on kauttaaltaan negatiivista lukuun ottamatta Raaseporin seutukunnan nollatulosta.

Vaikka barometrien saldoluvut ovat hyvä indikaattori yritysten tunnelmille, on hyvä ottaa huomioon, että saldoluvut eivät sisällä niin sanottuja neutraaleja vastauksia, joissa odotetaan tilanteen jatkuvan samanlaisena. Varsin suuri osa vastaajista odottaa nimittäin tilanteen pysyvän ennallaan eivätkä täten odota muutoksia tapahtuvan hyvään tai huonoon suuntaan. Tämä kuvaa osaltaan yritysten odotettavaa yleistunnelmaa, jossa etenkin globaaliin toimintaympäristöön liittyvät tekijät (Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ja USA:n tariffipolitiikka) pitävät isoa osaa yrityksistä varpaillaan. Samaten kotimaisen kysynnän aneemisuus ruokkii varovaisia odotuksia. Kiinnostavaa on, että TESl:n (Teollisuussijoitus) toteuttamassa Kasvu-yrityspulssi-kyselyssä pk-yrityksille nousi esiin se, että tulevaisuuteen kohdistuvat liikevaihtoennusteet ovat TESl:n tutkimuksessa olleet yrityksillä liian optimistisia, kun taas arviot tulevista investoinneista ovat olleet liian pessimistisiä kuin mitä toteutumat osoittavat.

Alueellisten kehitysnäkymien Uudenmaan asiantuntijajaneelleissa yleisnäkymät elinkeinoelämästä ja yritystoiminnasta alueilla olivat joko neutraaleja tai jopa hieman positiivisia. Kaikilla Uudenmaan alueilla uskottiin, että vuoden päästä tilanne on parempi. Puolen vuoden aikänäkymä tulevaisuuteen oli varovaisempi, Länsi-Uudellamaalla jopa positiivinen.

Toimialakohtaisissa puheenvuoroissa tuli ilmi positiivisia signaaleja matkailu- ja majoitusalan suunnalta. Pääkaupunkiseudun paneelissa nousi esiin, että matkailutilastoissa Helsingissä oli tammikuussa kaikkien aikojen ennätys. Lännessä on myös havaittu matkailusesongin pidentyneen ja uusia hotelli- ja majoitushankkeita on vireillä. Myös Itä-Uudellamaalla on merkkejä sesongin pidentymisestä, mikä näkyy henkilöstötarpeena myös perinteisen kesäsesongin ulkopuolella.

Rakennusalan tapauksessa nousi esiin se, että pientä positiivista kehitystä on nähtävissä esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeissa, jotka työllistävät myös Uudenmaan ulkopuolella. Rakennusteollisuuden näkemyksissä korostui, että valoa on tunnelin päässä, mutta vielä ei tiedetä kuinka pitkään kasvu-uralle pääseminen kestää. Länsi-Uudellamaalla sekä kerrostalo- että datakeskushankkeet luovat kysyntää rakennuspuolen yrityksille. Kirkkonummen kunnan oma rakentamistoiminta lisää myös kysyntää alueen rakennusalan yrityksille. Panelistien mukaan lännessä on paljon rakennusalan yrityksiä, jotka ovat selvinneet vaikeista ajoista yksityiselle puolelle suuntautuneiden toimeksiantojen avulla. Tämä koskee etenkin talonrakennusallalla toimivia yrityksiä, sillä infrarakentamisen puolella tilanne on ollut stabiilimpi.

Isot investoinnit ruokkivat myös rakennusalan kysyntää. KUUMA-seudulla esimerkiksi Kesko investoi 300 miljoonaa euroa uuteen logistiikkakeskukseen Hyvinkäällä, mikä vahvistaa alueen ennestään vahvaa logistiikkakeskittymää. Lännessä teollisuusinvestoinnit, kuten Prysmian Group ja Genencor, ovat positiivinen merkki alueen teollisuuden kannalta. Itä-Uudellamaalla Kilpilahden prosessiteollisuuskeskittymä on elinvoimainen, mutta Nesteen irtisanomiset sekä Trumpin hallinnon tariffipolitiikka herättivät keskustelua alueen lähitulevaisuudennäkymistä.

Pääkaupunkiseudulla tuotiin esille se, että esimerkiksi Espoossa ei ole tarpeeksi tontteja teollisuusyritysten käyttöön, mikä näkyy kasvavien teollisuusyritysten sijoittumisena muualle Uudellemaalle. Espooseen on rakenteilla metroradan varrelle Green Line -innovaatio- ja startup-ekosysteemi, joka on puhtaan teknologian osaamiskeskittymä, ja joka parhaimmillaan houkuttelee lisäinvestointeja alueelle. Piikiekkovalmistaja Okmeticin investointi Vantaalle vahvistaa puolestaan alueelle nousevaa puolijohdealan klusteria. Myös koko Uudellemaalle tärkeä lentokenttä-alue jatkaa matkustajamäärien valossa kasvuaan: viime vuonna kasvua oli edellisvuoteen verrattuna 6,5 %. Matkustajamäärät eivät kuitenkaan ole palautuneet pandemiaa edeltäneisiin lukemiin, vaan ovat noin neljänneksen matalampia pandemiaa edeltäneistä huippulukemista. Helsingin suunnalla uusi jäänmurtajatilaukset tuo potentiaalisesti 500 uutta työpaikkaa telakalle.

Palveluiden ja kaupan osalta panelistien puheenvuoroissa kuului myös varovaista toiveikkuutta. Puheenvuoroissa nousi esille myös kuluttajien säästämisinto, mikä näkyy kaupan puolen toimijoille esimerkiksi vaimeana autokauppana. Tämä on myös yhteneväinen barometrien tulosten kanssa, jossa vaimea kysyntä on yritysten mukaan keskeisimpiä syitä apealle taloustilanteelle jokaisella toimialalla.

Tarkasteltaessa Uudenmaan vihreän siirtymän hankkeita EK:n dataikkunan kautta, Uusimaa sijoittuu maakunnallisessa vertailussa kärkiviisikkoon. Järjestys vaihtelee sen mukaan, miten investointeja tarkastellaan eli onko kyseessä esiselvitys, suunniteltu hanke vaiko toteutunut investointi. Siirtymän investoinneille tärkeä sähkönsiirtoverkon kapasiteetti on hieman avoin kysymys tällä hetkellä. Fingrid on ilmoittanut, että suurta sähkötehoa vaativien yritysten on kysyttävä sähköliittymää muualta kuin pääkaupunkiseudulta. Tähän vaikuttavat esimerkiksi erilaiset sähkön kysyntää lisäävät projektit, kuten kuntien kaukolämpötuotannon sähköistyminen. Toki muualla Uudellamaalla saattaa olla paremmat edellytykset sähkösaannille.

Puolustusteollisuuden kasvava kysyntä Euroopan turvallisuustilanteen muutoksessa saattaa osoittautua pitkällä tähtäimellä taloudelliseksi kasvun ajuriksi, mikäli Saksan ja muiden Euroopan maiden, puolustusinvestointien panostukset näkyvät myös suomalaisissa puolustusteollisuuden yrityksissä. Suomen teollisuussijoituksen syyskuussa 2024 tehdyn selvityksen mukaan puolet Suomen 370:stä puolustusteollisuuden yrityksestä sijaitsee Uudellamaalla, joten Uusimaa on hyvissä asemissa tässä suhteessa. Esimerkkejä puolustusalan yrityksistä ovat mm. Sisu, Forcit ja Reorbit. Reorbit on avannut tehtaan Helsingin kantakaupunkiin ja hankkeella on vahva Nato-ulottuvuus, sillä datansiirron turvaaminen on tärkeää konfliktitilanteessa. Tämä on osoittanut erittäin tärkeäksi asiaksi niin Ukrainassa kuin yleisesti eurooppalaisen vaihtoehdon luomisessa pääosin Yhdysvalloista tuleville ratkaisuille. Suomessa olisi mahdollisuudet kokonaisen avaruusteknologiaklusterin kehittymiselle.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Talouden heikko tilanne on näkynyt työmarkkinoilla kasvavana työttömyytenä. Uudenmaan kokonaistyöttömyys on tällä hetkellä korkealla tasolla ja on pysynyt alkuvuoden 2025 yli 100 000 työttömässä työnhakijassa. Pitkäaikaistyöttömyys näyttää huolestuttavalta Uudenmaan osalta, sillä noin 40 % kaikista työnhakijoista on pitkäaikaistyöttömiä. Koronapandemian suurimpien työttömyyshuippujen jälkeen pitkäaikaistyöttömyys laski varsin lupaavasti, mutta Venäjän hyökkäyssodan tuoma taloudellinen epävarmuus alkoi jälleen kasvattamaan sitä.

Myös lomautusten taso lähti Venäjän hyökkäyssodan myötä nousemaan. Muutos ei ollut yhtä raju kuin pandemian aikana, jolloin lomautusten määrät nousivat räjähdysmäisesti. Lomautusten vuosimuutosprosentit ovat olleet laskussa marraskuusta

2024 lähtien, mikä saattaa olla signaali paremmasta suhdanteesta. Voi hyvin olla, että yritykset ovat käyttäneet lomautuksia enenevässä määrin keinona tasapainottaa hankalaa taloudellista tilannettaan ilman, että irtisanovat osaajiaan. Taustalla kun edelleen vaikuttaa se, että osaajapula ei ole kadonnut vaan pelkästään väliaikaisesti helpottanut.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) työnvälitystilaston mukaan kaikkien ammattinimikkeiden vertailussa suurimmaksi työttömien ryhmäksi nousevat myyjät, joiden jälkeen järjestyksessä tulevat rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym. ja talonrakentajat. Tarkasteltaessa lukumäärämuutoksia työttömissä vuoden aikajänteellä, viiden suurimman nousijan joukkoon nousevat lähihoitajat, myyjät, lastenhoitotyöntekijät, rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym. ja sovellussuunnittelijat. Etenkin sovellussuunnittelijoiden työttömyyden kasvu vuoden aikana on ollut suurta, noin 60 % luokkaa.

Karkeimmalla ammattinimiketasolla erityisasiantuntijat ovat nousseet suurimmaksi työttömien ryhmäksi. Palvelu- ja myyntityöntekijät ovat olleet suurin työttömien ryhmä koronapandemian puhkeamisesta lähtien, mutta erityisasiantuntijat nousivat suurimmaksi ryhmäksi vuoden 2023 keväällä. Kun erityisasiantuntijoiden ryhmää katsotaan tarkimmalla tasolla, mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat ovat suurin yksittäinen työnhakijoiden ryhmä erityisasiantuntijoiden joukossa.

Katsottaessa kehitystä tammikuussa 2023 lähtien, työttömyys on noussut kaikilla neljällä alueella, mutta suhteellisesti eniten se on noussut PKS- ja KUUMA-seudulla. Länsi- ja Itä-Uusimaa ovat ottaneet eroa kiinni etenkin vuoden 2024 aikana. Lomautusten tapauksessa Länsi-Uudenmaan alue erottuu muista alueista merkittäväällä lomautusten kasvulla elokuusta 2023 lähtien. Samaten lomautukset lähtivät siellä ensimmäisenä laskemaan kesällä 2024 ja muu Uusimaa seurasi perässä vuoden 2024 lopulla.

Aluepaneeleissa odotukset kuuden kuukauden päähän olivat neutraaleja (pl. KUUMA-alue) ja 12 kuukauden päähän työttömyystilanteen uskottiin olevan parempi tai samanlainen nykytilaan nähden. Paneeleissa nostettiin esille se, että joidenkin opiskelijoiden on tällä hetkellä vaikeaa löytää kesä- tai harjoittelupaikkoja. Työttömien joukossa nähtiin olevan paljon niin nuoria kuin huonokuntoisia asiakkaita. Ensimmäisten tapauksessa alueilla oli hajontaa siinä, miten hyvin nuorisotyöttömyyttä on saatu hallintaan.

TE-uudistusta koskien alueilla koettiin, että toiminta on vielä hyvin alkuvaiheessa. Alueellisten työvoimapalvelujen toimintaa haastaa vaikea työllisyystilanne, samaan aikaan kun työvoimapalvelujen sisäinen organisointi on osin vielä kesken.

Helpotusta saattaa olla edessäpäin, sillä alkaneissa työnhauissa on näkynyt jonkin verran laskua lokakuusta 2024 lähtien. Pullonkaulana on tällä hetkellä yritysten vähäinen tarve rekrytoida. Tämä ylläpitää työttömyyden korkeata kokonaismäärää.

Aluepaneeleissa kysyntää ennakoitiin olevan korkean osaamistason rekrytoinneille esimerkiksi puolijohde- ja ohjelmistoalalla. Näillä toimialoilla korostuvat etenkin sähkö- ja automaatiotekniikan ja mikroelektroniikan osaajat. Esille nostettiin myös huoli siitä, että korkeakoulujen aloituspaikkoja ei ole Uudellamaalla tarpeeksi.

Kevään 2025 näkymät työvoiman saatavuusongelmien näkökulmasta näyttävät samankaltaisilta kuin viime syksynä. Talouden heikko tila on väliaikaisesti helpottanut työvoiman saatavuusongelmia. Työpaikkojen tarjonnan vähetessä osaajapula ei muodostu samanlaiseksi ongelmaksi. On kuitenkin todennäköistä, että suhdanteen parantuessa saatavuusongelmat nostavat jälleen päätään. Osuuspankin (OP) suuryritystutkimuksessa todetaan, että kilpailu osaavasta työvoimasta on edelleen tiukkaa, vaikka suhdanne on huono. KEHA:n (Kehittämisen- ja hallintokeskuksen) työnantajahaastattelujen tilastoinnissa todetaan, että 33 % työnantajista on kokenut rekrytointivaikeuksia Uudellamaalla, mitä voi verrata vuoden 2021 kolmannen kvartaalin huippulukemaan, joka oli 57 %.

Muutosneuvotteluiden irtisanoutumistoteutumisissa korostuivat viime vuonna teollisuus, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Vuonna 2025 muutosneuvottelujen lukumäärätiedoissa, ei siis lopullisissa irtisanoutumistoteutumisissa, puolestaan korostuvat hallinto- ja tukipalvelutoiminta, mikä on tyypillistä Uudellemaalle, jossa sijaitsee paljon yritysten pääkonttoreita.

Pk-yritysbarometrissa odotukset henkilöstömäärän kehityksestä olivat saldolukujen valossa niukasti positiivisia (+2). Yrityksistä 74 % aikoo säilyttää nykyisen henkilöstömääränsä, 14 % aikoo kasvattaa sitä seuraavan vuoden aikana ja 12 % odottaa henkilöstömääränsä vähenevän. EK:n suhdannebarometrissa puolestaan yritykset ennakoivat henkilökunnan määrän hieman vähentyvän lähikuukausina. Tässä tulee ottaa huomioon se, että Pk-yritysbarometrissa kysytään asiaa 12 kuukauden säteellä ja EK:n kyselyssä puolestaan seuraavan kolmen kuukauden päähän. Myös OP:n suuryritystutkimus huomioi, että yritysten kysynnän kasvuennusteet ovat positiivisia, mutta se ei näy ainakaan vielä henkilöstön lisäysaikeissa.

Heikko taloussuhdanne on vaikuttanut myös kansainväliseen rekrytointiin. Maahanmuuttoviraston vuotta 2024 koskevasta katsauksesta selviää, että koko Suomen tasolla työperäisen maahanmuuton kasvu on taittunut. Tästä huolimatta kokonaishakemusmäärä on korkea ja hakemuksia jätettiin enemmän kuin ennen koronapandemiaa. Kausityöntekijöiden määrä on puolestaan romahtanut Venäjän

hyökkäyssodan jälkeen. Eniten myönteisiä työlupapäätöksiä tehdään Uudellemaalle, mutta päätösten määrät ovat laskeneet 58 % vuoteen 2023 verrattuna. Tätä selittää etenkin rakennusalan työntekijöille (-89 %) ja sosiaali- ja terveysalan työntekijöille (-58 %) myönnettyjen päätösten laskeneet määrät. Syynä laskuun ovat heikko taloustilanne ja vähentynyt kysyntä. Uudenmaan näkökulmasta Helsinki korostuu erityisasiantuntijoiden työskentelypaikkana ja 71 % kaikista myönteisistä päätöksistä tehtiin Uudellemaalle. Myös erityisasiantuntijoiden kohdalla on nähty laskua.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden rviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Taulukko Uusimaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Helsingin seutukunta Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Taulukko Loviisan seutukunta Lapinjärvi, Loviisa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Porvoon seutukunta Askola, Myrskylä, Porvoo, Pukkila

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Raaseporin seutukunta Hanko, Inkoo, Raasepori

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	–	–

4 Varsinais-Suomi

Taulukko 3. Varsinais-Suomen avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	494 819	490 786	4 033	0,8 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	27 016	22 993	4 023	17,5 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	3 202	2 557	645	25,2 %
Pitkäaikais-työttömät	helmikuu 2025	8 843	6 611	2 232	33,8 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	11,4	9,8	–	1,6 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	3 863	5 607	-1 744	-31,1 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Varsinais-Suomen vahvuutena ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus; lääkkeiden valmistuksen, meri-, auto-, akku- ja teknologiateollisuuden, ohjelmistoalan sekä kaupan ja palveluiden keskittymät. Alueen rooli on merkittävä maatala- ja puutarhataloudessa, mikä on lähiruoan suosion myötä edelleen aktivoinut toimintaa ja luonut pohjaa myös luomutuotannon etenemiselle. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvällä tasolla. Pk-yrityssektori on myös monilla aloilla hyvin elinvoimainen. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen

koulutuksen tarjonta on monipuolinen ja se on eri seuduilla turvaamassa osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös viime vuosina voimakkaasti kasvanut maahanmuutto erityisesti Turun seudulle.

Varsinais-Suomen tuore maakuntaennuste ei maalaile turhan ruusuista kuvaa lähitulevaisuudesta. Tästä vuodesta odotetaan yrittäjien keskuudessa vain lievästi parempaa verrattuna heikkoon viime vuoteen. Huolestuttavinta osuutta ennusteissa näyttlee yritysten investointihaluttomuus, joka on viimevuotisen hetkellisen piristymisen jälkeen taas laskenut ja on vahvasti pakkasella. Henkilöstömäärän saldoluku on supistunut kolmatta vuotta peräkkäin, mutta on silti edelleen niukasti positiivinen. Valonpilkahduksia ennuste tarjoilee ainoastaan liikevaihdon ja kannattavuuden saralla, jotka ovat hieman nousussa toista vuotta peräkkäin. Toimialoista tietotekniikka-alalla on selkeästi kovimmat odotukset tänä vuonna ja siellä näyttää löytyvän myös uskallusta investoida. Helmikuussa julkaistu Pk-yritysbarometri tarjoilee investointien kohdalla vastaavan pessimististä näkymää kuin maakuntaennustekin. Liikevaihdossa nähdään tapahtuvan positiivista kehitystä, mutta kannattavuus on selvästi pakkasen puolella. Henkilöstömäärän suhteen pientä lisäystä odotetaan. Suurimmiksi työllistämisen esteiksi yritykset ilmoittivat lähinnä kysynnän riittämättömyyden ja epävakaa tilanteen. Myös työvoiman saatavuuden ongelmat näyttävät edelleen vaikeuttavan yritysten toimintaa ja kasvua hieman yllättäen. Merkittäväksi tai jossain määrin kasvua rajoittavaksi tekijäksi sen vastajista nostaa peräti 50 prosenttia.

Työ- ja elinkeinoministeriön marraskuussa julkaistu työmarkkinaennuste näyttää osuvan hyvin maaliinsa Varsinais-Suomessa. Julkisen puolen vahvat leikkaustoimet ovat iskeneet pahasti sote- ja koulutussektoreille. Yleinen työttömyys on lähtenyt kasvamaan ja varsinkin pitkäaikaistyöttömyyden määrä on lisääntynyt hurjasti. Toimialoista teollisuudessa ja rakentamisessa työttömien määrä ei ole lisääntynyt enää juurikaan aivan kuten katsauksessa on ennakoitu. Globaalisti epävarma tilanne sotineen ja uhkaavine kauppasotineen tekee ennakoinnista kuitenkin tällä hetkellä erittäin haastavaa, tilanteiden muuttuessa hyvinkin nopeasti. Varsinkin Yhdysvaltojen EU:kin kohtaan suuntaamat uudet tullit voivat keikuttaa venettä arvaamattoman nopeasti. Suomen talouteen positiivista kierrettä voi antaa Saksan talouden biljoonaluokan investointipaketti, Saksan ollessa yksi Suomen tärkeimmistä kauppakumppaneista.

Konkurssien määrä oli maakunnassa viime vuonna koko 2000-luvun suurin. Koronavuosina konkurssia estettiin väliaikaisella lakimuutoksella, jonka avulla moni kuilun partaalla ollut yritys vältti konkurssin ja konkurssit ikään kuin patoutuivat. Toimialoista eniten konkurssista maakunnassa kärsivät rakennusala, ravintolat ja kaupan alalta autoliikkeet. Muutos- ja yhteistoimintaneuvotteluja on kuluvana vuonna

käynnistynyt saman verran kuin ennätysellisenä viime vuonna. Irtisanomisia käytetään nyt muutosneuvotteluissa työkaluina aikaisempaa useammin, eikä pehmenetä tilannetta lomauttamalla työntekijöitä ensin.

Varsinais-Suomi on tuskaillut vähäisten TKI-panostustensa kanssa. Vaikka alueella on vahvat lähtökohdat kasvulle, TKI-panostukset ovat jääneet jälkeen maan muista kasvukeskuksista. Yritysten panostukset ovat laskeneet viime vuosina merkittävästi. Korkeakoulut ovat sen sijaan keränneet tutkimusrahaa hyvin, ja niiden osuus TKI-menoista on kasvanut. Varsinais-Suomeen onkin laadittu TKI-tiekartta vuosille 2024–2029, joka pyrkii kirkastamaan TKI-toiminnan profiilia ja tavoitetasoa sekä löytämään toimenpiteitä pullonkaulojen voittamiseksi.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Maakunnan teknologiateollisuuden yrityksissä on tilanne varovaisen toiveikas. Suhdannesykli on hitaasti paranemassa ja orastavaa kasvua on jo näköpiirissä. Kasvavista investoinneista ei kuitenkaan ole saatu vielä viitteitä ja henkilöstömääränkin nähdään supistuvan vielä entisestään. Yhdysvaltain tempoileva kauppapolitiikka ja kauppasodan uhka varjostavat erityisesti vientivetoisen teknologiateollisuuden elpymistä.

Valmet Automotive kärsii globaalin autoteollisuuden lamasta ja uusia tuotantosopimuksia ei ole saatu aikaiseksi. Yhdysvaltain maaliskuussa asettamat tullit mm. EU:n autoteollisuudelle eivät ainakaan ruoki optimismia alan lähitulevaisuuteen. Tällä hetkellä autotehtaalla on sopimus Mercedesen kahden automallin valmistuksesta, joista selvästi työvoimaa enemmän vaativan Mersun A-sarjan sopimus ulottuu enää kuluvaan vuoteen. Salossa ja Uudessakaupungissa akkuliiketoimintaa pyörittävä loncor Oy ilmoitti koko henkilökuntaansa koskevista muutosneuvotteluista, joiden seurauksena vajaan 130 henkeä joudutaan vähentämään. Vähennyksistä puolet kohdistuvat Uudenkaupungin akkutuotantoon, jonka lisäksi puolet vähennetään toimihenkilötehtävistä molemmilta paikkakunnilta. Autonakkujen valmistuksen ohella tuoreehko yhtiö on ilmoittanut hakevansa jatkossa kasvua mm. kuorma-autojen, bussien, rekkojen sekä maansiirto- ja maatalouskoneiden akuista, joiden sähköistäminen on vasta aluillaan.

Meriteollisuus on Varsinais-Suomen vahva kivijalka ja sen kehitys on viime aikoina ollut todella positiivista. Turun telakan tilauskirjat saivat viime elokuussa kauan kaivattua jatkoa Icon-luokan risteilijällä ja tilaukseen liittyneillä kahdella optiolaivalla. Tilaus ja optiot takasivat hyvän työtilanteen telakalle ja sen alihankintaketjulle ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Karibian alueella risteilymatkustus on todella kovassa huudossa, joka tietänee lisää tilauksia alalle myös lähitulevaisuudessa.

Yhdysvaltojen kaavailemia tullee ei nähdä hirveänä uhkana Turussa tuote-
tuille loistoristeilijöille. Tullit kohdistunevat lähinnä tuotteisiin, joita valmistetaan
myös Yhdysvalloissa. Maassa ei kuitenkaan ole risteilijätuotantoa. Jos tullit kui-
tenkin osuisivat myös risteilijäbisnekseen, kiertoteitä lienee niiden suhteen ole-
massa. Suurin huolenaihe telakalla tuntuu olevan toiselle asteelle suunnatut isot
koulutusleikkaukset.

Myös jäänmurtajatilauksia on odotettavissa lähivuosina eri telakoille, koska länsi-
maissa on niistä selkeää vajaakapasiteettia. Muun muassa Ruotsin ja Suomen jään-
murtajista on valtaosa vanhenemassa ja Yhdysvallat on ilmaissut selkeän tarpeensa
uudelle kapasiteetille. Turun seudulle tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi alihankin-
tana tai suunnittelutyönä tehtäviä toimeksiantoja, joista hyvänä esimerkkinä toimii
turkulaisen Elomaticin Saksan valtiolta saama tutkimusjäänmurtajan suunnit-
telu- ja kehittämistilaus helmikuulta. Kysymyksessä on todennäköisesti suurimpia
Suomessa koskaan solmittuja suunnittelusopimuksia. Jäänmurtajan kokonaishinta
pyörii noin 1,2 miljardin tietämillä, josta suunnittelun osuuden tiedetään olevan
noin 10 prosenttia.

Merialan osaamista on onnistuttu siirtämään maakunnan yrityksissä myös puolus-
tus- ja turvallisuusteknologian innovaatioihin ja aluksiin. Uudenkaupungin Työ-
vene sai tammikuussa yhdessä virolaisen Baltic Workboatsin kanssa 110 miljoonan
laivanrakennustilauksen Belgiasta. Tilaus kattaa 80-metrinen ympäristöystävällisen
luotsialauksen suunnittelun ja rakentamisen sekä vastaavan optiolaivan. Lisäksi yri-
tys sai yli 20 miljoonan tilauksen kahden akkuhybridimatkustaja-aluksen rakentami-
sesta Ruotsista. Työveneellä on muutenkin hyvä työtilanne ja sillä on työn alla kaksi
Suomen Rajavartiolaitokselta tilattua alusta sekä kolme tuulipuistojen rakentami-
seen soveltuvaa miehistön- ja rahdinkuljetusalusta skotlantilaiselle varustamolle.
Työveneelle suoritetaan merkittäviä rekrytointeja ja myös alihankintaverkostolla
työt lisääntyvät. Myös Salon Teijossa toimivalla viranomaisveneitä valmistavalla
Marine Alutechillä on vauhti päällä. Se sai syksyllä viiden rajavalvontaan ja meri-
pelastukseen erikoistuneen veneen tilauksen Malesiasta. Samanlaisia veneitä
olla toimitamassa jo aikaisemmin julkaistujen sopimusten mukaan Kreikkaan ja
Tanskaan. Tämän lisäksi Liettuan laivasto tilasi kaksi monitoimialusta huhtikuussa,
tilauksen arvon ollessa reilut 20 miljoonaa. Nato-jäsenyyden myötä avautuneista
mahdollisuuksista kertoo sekin, että Marine Alutechilla on myyntineuvotteluja ja
tarjouskilpailuja käynnissä reilun kymmenen eri Nato-maan kanssa.

Turkulainen varustamo Meriaura Group ilmoitti vuoden alussa ostavansa puolustus-
ja turvallisuusalan yhtiöitä yhteen kokoavan Summa Defence Oy:n. Puolustus- ja
turvallisuusteknologiaan panostava Summa Defence Oy aikoo listautua pörs-
siin lähiaikoina ja tavoittelee puolen miljardin liikevaihtoa jo ennen vuotta 2028.

Yritys osti marraskuussa Varsinais-Suomessa toimivista yhtiöistä Uudenkaupungin Työveneen ja Lännen MCE:n siipiensä alle. Nopeasti kasvavaan yhtiöön kuuluu myös Summa drones, joka on yhteisyritys ukrainalaisten kanssa. Yrityksen avulla edistetään suomalaista alan osaamista, mutta myös ukrainalaisten dronetarpeita rintamalla.

Rakentamisen pohjakosketus on jo nähty ja alan odotetaan kääntyvän vuoden loppupuolella kasvuun. EK:n maaliskuun suhdannetiedustelun mukaan rakentamisen suhdannekuva on kuitenkin pysynyt edelleen huomattavan heikkona eli nopeaa elpymistä ei alalla ole näköpiirissä. Tiedustelussa alan tilauskanta nähdään hyvin matalana ja työvoiman määrän arvioidaan vielä laskevan lähikuukausina. Rakentamisen matalasuhdanne on jyllännyt jo muutaman vuoden ja lähes kaikki vapaa-rahoinen rakentaminen on ollut lähes jäissä. Varsinais-Suomessa runsas julkinen rakentaminen on kuitenkin paikannut kohtuullisesti vapaarahoitteisen rakentamisen pudotusta. Viime kuukausina myös korjausrakentamisen saralla on alkanut olla taas hieman vilkkaampaa, taloyhtiöiden alettua käynnistää pakollisia remonttejaan.

Varsinais-Suomessa asuinrakentamisen alamäki alkoi muuta Suomea myöhemmin ja esimerkiksi Turussa on joitain kohteita ollut koko ajan työn alla. Julkista rakentamista on maakunnassa ollut jatkuvasti käynnissä, isoimpina kohteina Paraisten sillat, Musiikkitalo Fuuga, ratapihan kaksoisraide ja uusimpana syksyllä alkava sataman matkustajaterminaalikokonaisuus. Myös kouluja ja päiväkoteja on rakennettu/remontoitu melko aktiivisesti, kuten myös hyvinvointialue Varhan kohteita. Alan pk-yrityksillä on mennyt maakunnassa suhdanne huomioon ottaen yllättävänkin kelvollisesti, mutta isojen rakennusliikkeiden tilanne on ollut synkkä. Maakunnassa on suunnittelun asteella monia suurinvestointeja, kuten Länsirata, raitiotie, tiedepuiston kansi, Turun ammatti-instituutin Taito-kampus, historian ja tulevaisuuden museo, lähijunaliikenneverkko, Artukaisten liikuntapaikkahanke, matkakeskus ja ratapihalle suunniteltu elämyskeskus.

Lääkealalla menee kohtuullisen hyvin ja osalla alan isoista toimijoista jopa vahvasti. Suomessa lääketeollisuuden kattojärjestö Lääketeollisuus ry kertoi sen jäsenyritysten investoineen Suomeen 460 miljoonaa viime vuonna ja niiden olevan valmiina kasvattamaan investointejaan miljardiin vuosikymmenen loppuun mennessä, mikäli hallitus pystyy kehittämään yritysten toimintaympäristöä suotuisammaksi. Orionilla menee vahvasti; sen kaikki liiketoimintayksiköt kasvoivat viime vuonna ja erityisesti yhteistyö Bayerin kanssa on paisuttanut yrityksen voitoja, koska eturauhassyöpälääke Nubeqan myynti ylitti viime vuonna miljardin euron rajan. Biologisten lääkkeiden valmistaja Biovian on jo ottanut toimistotilojen osalta reilut 50 miljoonaa maksaneen uuden lääketehtaan käyttöönsä. Yritys tosin lomautti alkuvuonna 2024 lyhytaikaisesti osan henkilökunnastaan, mutta jo syksyllä

tilanne parani ja yritys hakee taas kasvua tänä vuonna. Vahvasti aurinkovoimaankin energialähteenä panostava Bayer vihki viime vuoden puolella käyttöönsä 250 miljoonaa maksaneen modernin lääketehaan Turkuun. Bayerin ehkäisykierukka Mirenan myynti vuonna 2024 ylitti 1,2 miljardia. Koronan aikana vahvaa kautta elänyt diagnostiikkateollisuus on joutunut vähentämään työntekijöitään, mutta kysynnässä ja työllisyydessä on taas näkynyt paranemisen merkkejä. Turkuun perustettu lääkekehityskeskus on arvioinut jo parisen kymmentä uutta lääkeprojektia, ja on oletettavasti tekemässä pian ensimmäisen investointinsa.

Sosiaali- ja terveysalalla on koettu harvinainen tilanne avoimien työpaikkojen määrän pudotessa radikaalisti jopa huonosta viime vuodesta. Suurin vaikutus tähän on ollut Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan käymillä yhteistoimintaneuvotteluilla. Neuvottelujen tarkoituksena on ollut pysäyttää menojen kasvu ja muokata organisaatorakenne tarkoituksenmukaisemmaksi. Viime vuonna tehtäviä karsittiin lähtökohtaisesti hallinnollisesta työstä ja tukitoiminnoista organisaatorakennetta keventämällä. Kuluvana vuonna hyvinvointialueen aluehallitus ilmoitti koko vuoden kestävästä yhteistoimintaneuvotteluista. Neuvotteluiden piirissä on tällä kertaa koko henkilöstö eli 23 000 työntekijää. Väistämättömiin rakennusinvestointeihin Varhalla uppoaa tänä vuonna lähes 200 miljoonaa euroa. Työn alla tai valmistelussa ovat uusi sote-keskus Turun keskusta, psykiatrian sairaalan toinen osa, TYKS:in T-sairaalan uudistaminen ja Salon sairaalan loppuvaiheet. Yksityiselle puolelle hyvinvointialueen tilanne heijastelee ostopalvelujen käytön vähenemisenä.

Kaupanalalla joudutaan nojautumaan pitkälti kuluttajien luottamuksen tasoon, joka ei tällä hetkellä ole hääppöinen ja käytännössä sama kuin vuosi sitten. Yhdysvaltain linjaukset ja niiden myötä muuttuva turvallisuustilanne Euroopassa vaikuttanevat siihen, ettei kuluttajien luottamus ole lähtenyt paranemaan. Tämän takia ajankoh-
taa pidetään huonona isompien hankintojen tekemiselle ja ylipäättään kulutukselle. Asuntokaupassa nähdään kuitenkin jo käänne parempaan tapahtuneeksi ja ainakin Turun seutukunnassa kauppojen määrät ovat lisääntyneet viime vuodesta ja alueen asunnoille ennustetaan hieman valtakunnan keskiarvoa korkeampaa hintojen nousua. Isoista kauppaketjuista Turun Osuuskauppa aikoo avata seuraavan viiden vuoden aikana 12 uutta ruokakauppaa maakuntaan investointien arvon ollessa 220 miljoonaa euroa. Suurin kauppa (Prisma) on tulossa Naantaliin, joka tulee työllistämään noin sata kaupanalalan ammattilaista. Rakentaminen on suunniteltu alkavaksi jo kesällä. Sen sijaan Turun Auranlaaksoon suunnitellun automatisoidun robottivaraston rakentaminen saa odottaa vielä kokemuksia muutamista vastaavista keräilykeskuksista. Parin viime vuoden ajan tiuhaan uusia ruokakauppoja avannut Kesko rauhoittaa jatkossa tahtiaan maakunnassa ja fokuksessa on enemmänkin olemassa

olevien kauppojen kehittäminen. Viime vuonna Keskon autokauppa kasvoi selkeästi ja rakentamispuolikin näytti saavuttaneen jo pohjakosketuksensa myynnin laskusta huolimatta.

Matkailukesästä odotetaan taas kohtuullisen hyvää, vaikka taloudellinen matala-suhdanne haastaa myös tätä alaa. Maakunnan matkailussa puhaltavat myönteiset tuulet, johon hotellien määrän kasvukin viittaa selvästi. Uusia projekteja ovat Liedon säästöpankkisäätiön Turun kauppatorin laitaan kaavailema hotelli sekä norjalaisen Strawberry-ketjun hotelli, kaavailussa olevan Turun ratapihan tapahtuma-areenan yhteyteen. Myös Turun keskustassa sijaitsevaa Marine Palace-hotellia on tarkoitus jollain aikavälillä laajentaa ja Naantalin kylpylän yhteyteen on tarkoitus uittaa laiva-hotelli lisäkapasiteettia antamaan viimeistään vuonna 2030. Naantaliin ollaan suunnittelemassa keskustan lähelle myös kokonaan uutta isoa kylpylähotellia, jonka rakentaminen olisi tarkoitus tapahtua vuosina 2026–2027. Naantalin Luonnonmaalle suunnitellaan toista isoa hotellia ranskalaisen infrarakentaja Vinci SA:n toimesta. Myös Raisio ja Parainen havittelevat jatkossa hotellihankkeita itselleen. Myös Vakka-Suomen ja Salon seutukunnissa panostetaan matkailuun enenevässä määrin. Työvoiman saannissa kohdattaneen taas sesonkina haasteita majoitus- ja ravitsemussektorilla etenkin Turunmaan saaristossa.

Maakunnan rakennusalan työllisyyttä tukevat ensi vuonna alkavat Turun kehätien E18 remontti ja nk. Paraisten väylä, jossa uusi maantie toteutetaan Kaarinaan Kurkelan ja Kuusiston välille. Suurimmat kohteet E18-remontissa ovat Raision keskustan alittava tunneli ja Valtatie 8:n eritasoliittymän uusiminen. Hankkeen kustannusarvio on vajaat 240 miljoonaa ja rakentamisen aloitus tapahtuu ensi vuonna. Hanke mahdollistaa myös Raision keskustan suuren mittakaavan kehittämisen ja Raision kaupungin arvioiden mukaan jopa 600 miljoonan investoinnit. Paraisten väylän kustannusarvio on reilut 110 miljoonaa ja toteutus alkaa todennäköisesti ensi vuonna. Kuluvana vuonna teiden päällystyksiin on käytössä hallituksen korjausvelan vähentämiseen osoitettua lisärahoitusta, ja päällystysmäärät ovat tänä vuonna kohtuullisella tasolla. Maakunnan merkittävimmät siltojen uusimiset ovat Paraisten ja mantereen väliset sillat, jonka lisäksi korjataan/uusitaan useita pienempiä siltoja. Siltojen heikkenemisen pysäyttämiseksi pitäisi kuitenkin saada lisärahoitusta.

Erilaiset ratahankkeet ovat maakunnassa olleet näkyvästi esillä; Turun ja ympäristökuntien välille suunnitellaan lähijunaliikennettä, Turun ja Helsingin välillä kulkevaa Länsirataa ajetaan tiukasti eteenpäin, Turkuun suunnitellaan raitiotietä ja viimeisempänä on väläytelty vielä idean tasolla olevaa Turun ja Tukholman välille tarvittavaa nopeaa junayhteyttä. Tällä hetkellä raitiotiehanke hanke on viimeisessä suunnitteluvaiheessa ennen mahdollista rakentamista. Raitiotien toteutuksesta

olla tekemässä päätöstä loppuvuonna 2025. Turun ja ympäristökuntien välille suunniteltuja lähijunaliikenteen edellytyksiä mahdollistavia hankkeita olisivat Turku-Uusikaupunki-radan peruskorjaus sekä Naantali-Raisio-radan peruskorjaus ja sähköistys. Koko valtakunnan tasolla paljon mediahuomiota saanut Länsirata sijaitsee EU:n priorisoimalla TEN-T-ydinverkon liikennekäytävällä ja se vahvistaisi eteläisen Suomen liikennevirtojen kytkeytymistä satamiemme kautta Länsi-Eurooppaan. Länsirata vaatii vielä sekä poliittisia että rahoituksellisia askeleita, että hanke voisi toteutua.

Vihreän siirtymän hankkeissa on tapahtunut maakunnassa rauhallista edistymistä, mutta sähkönsiirtoverkkojen sijainti ja määrä rajoittavat tällä hetkellä etenemistä. Naantaliin 600 miljoonan vety- ja ammoniakkilaitosta suunnitteleva Green North Energy ilmoitti löytäneensä hankkeeseen ranskalaisen kumppanin, joka on erikoistunut vaativiin kehityshankkeisiin. Green North Energyn laitoksen viereen suunnitellaan myös toista vetyä hyödyntävää laitosta. Laitoksesta julkaistiin vuoden alussa aiesopimus, jossa Liquid Wind ja Turun Seudun Energiantuotanto Oy suunnittelevat 500 miljoonaa maksavan laitoksen toteutusta, joka tuottaisi metanolia vetyä hyväksi käyttäen. Uusiutuvaa metanolia voidaan käyttää polttoaineena laiva- ja lentoliikenteessä, joissa se korvaisi fossiilisia polttoaineita. Molemmat laitokset tarvitsevat onnistuakseen hurjan määrän vihreää energiaa sekä kantaverkkoyhtiö Fingridin vetämän uuden voimalinjan. Gasgridin suunnittelema kaasunsiirtoverkko tulisi menemään suunnitelmien mukaan Loimaan seutukunnan läpi, joka loisi toteutukseen isoja mahdollisuuksia alueelle mm. vihreän vedyn investointien osalta.

Raisioon tehtiin varaus datakeskuksen rakentamiseksi. NCC Suomi Oy:n ja Virtanen Yhtiöiden sekä nimeämänsä hankeyhtiön tarkoituksena on suunnitella ja rakentaa alueelle vihreää energiaa hyödyntävä datakeskus sekä sitä tukevaa teollista toimintaa. Hankkeen toteutus nojaa osaltaan myös Fingridin uuteen voimalinjahankkeeseen. Vihreää hankkeessa olisi nimenomaan vihreän energian käyttö datakeskuksen energialähteenä. Pöytyälle suunniteltu suuren mittaluokan biokaasulaitos koki ison takaiskun, ja sen valmistelu keskeytettiin. Laitoksen oli tarkoitus ammentaa raaka-ainetta maakunnan maatiloilta ja elintarviketeollisuudesta. Hanke kaatui kuitenkin puutteelliseen kunnallistekniikkaan, liian syrjäiseen sijaintiin sekä paikalliseen vastustukseen. Laitokselle haetaan kuitenkin uutta paikkaa maakunnasta.

Aurinkopuistohankkeita on maakunnassa runsaasti, joista suurinta (206 MW) toteutetaan parhaillaan Uudenkaupungin Kalantiin. Koko puiston pitäisi olla toimintakunnossa kesään mennessä. Voimalan viereen on rakentumassa myös akkuvarasto tasaamaan sähkön hinnan heilahteluja. Muut teollisen mittakaavan aurinkovoimalahankkeet ovat vielä suunnitteluvaiheessa. Uuteenkaupunkiin tullaan rakentamaan

myös merkittävä teollisen mittaluokan akkupohjainen energiavarasto. Energia-varaston rakentaa Suvic Oy ja tilaajana toimii ulkomaalainen Renewable Power Capital Ltd.

Vuoden 2024 kasvukauden oikukkaista sääolosuhteista huolimatta erikoiskasvien ja viljojen sato oli maakunnassa hyvä. Toisaalta laatuongelmia on ollut monin paikoin mm. viljoissa. Lämmin kasvukausi 2024 aiheutti haasteita marjantuotantoon. Syyskylvöisiä kasveja saatiin kylvettyä runsaasti ja kasvustot ovat myös leudon talven ansiosta talvehtineet hyvin. Useimpien maataloustuotteiden markkinoiden tarjontavoittoisuus on jatkunut koko talven. Esimerkiksi viljakasvien hintatasot ovat auttamattoman alhaiset pysyvästi kohonneiden tuotantokustannusten takia. Laadukkaan ihmisravinnoksi soveltuvan kevätvehnän, kauran sekä öljy- ja valkuaiskasvien kysyntä on jatkunut vakaampana kuin esim. rehuviljojen. Kotieläinsektorilla alkuvuoden erikoisuutena on ollut Suomessa maksettavan naudanlihan alhainen tuottajahinta suhteessa EU-markkinoihin yhdistettynä vielä samanaikaisiin naudanlihan saatavuusongelmiin vähittäiskaupassa.

Suomessa monien maataloustuotteiden hinnat ovat EU-alueen alhaisimpia. Hintataso yhdistettynä pysyvästi kohonneisiin tuotantokustannuksiin on monelle maatilalle todellinen haaste. Maatalouden rahoituksen haasteena on rahoituslaitosten kiristynyt lainapolitiikka. Tuotannolliset investoinnit ovat virinneet, mutta maataloustoimiala vaikuttaa esimerkiksi investointihalukkuuden perusteella keskittyvän yhä enemmän Suomen läntisiin osiin. Vastuullisuusasioiden merkitys kasvaa myös ruokasektorilla jatkuvasti. Vihannesalalla laatujärjestelmät ovat suorastaan markkinoille pääsyn kynnyskysymys. Lisäksi kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) vaikutukset tulevat näkymään ruokaketjussa, koska myös toimitusketjuissa mukana olevilta pieniltä yrityksiltä vaaditaan selvityksiä.

Metsätaloudessa keskustelua on aiheuttanut ns. harmaan (oikeudellisesti epäselvän) suojelun erinäiset ilmenemisen muodot ja niiden negatiiviset vaikutukset. Huolimatta metsäteollisuuden eri lopputuotteiden markkinoilla tapahtuneesta vaihtelusta, puun kysyntä on jatkunut tasaisena. Puun hintaa ovat kannatelleet pääosin keskeytyksissä oleva puun tuonti ja lisääntynyt energiakäyttö. EU-säädöksistä maa- ja metsätaloussektoreilla ovat puhuttaneet valmisteilla olevat metsäkato- ja ennallistamisasetukset.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työttömyys lisääntyi selkeästi loppuvuonna 2024, ja vertailtaessa maakuntia toisiinsa, on Varsinais-Suomen työttömyyden kasvutahti ollut alkuvuodesta 2025 koko maan rajuinta. Tähän on ollut iso vaikutuksensa globaalisti todella epävarmalla

tilanteella. Kun vienti ei vedä kunnolla, ei tehdä investointeja ja työvoiman kysyntä pysyy vaatimattomana. Tällä on ollut iso vaikutus vientivetoiseen Varsinais-Suomeen. Yhdysvaltojen EU:kin kohtaan suunnitteleilla tuontitulleilla ei luonnollisesti ole vientinäkymiä parantavaa vaikutusta, Yhdysvaltojen ollessa Suomen tärkeimpiä kauppakumppaneita.

Työnhakijaryhmistä pahiten on kohonnut vuoden aikana pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työnhakijoiden määrä. Myös naisten työttömyys on kohonnut prosentuaalisesti vuoden sisällä selkeästi miesten määrää enemmän. Korkeakoulutettujen työttömien (yliopisto ja AMK) prosentuaalinen osuus on ollut myös voimakkaammassa kasvussa kuin matalammin koulutettujen. Loppuvuonna 2024 (syys-joulukuu) julkiseen työnhakuun ilmoitettujen työpaikkojen määrä putosi alle puoleen verrattuna edellisvuoteen. Toimialoista työvoiman kysyntä supistui tuona ajankohtana eniten kaupanalalla pl. myyntitehtävät (-85 %), palvelusektorilla (-63 %) ja MARA-alalla (-59 %). Isoista toimialoista SOTE-sektorin paikat vähenivät puoleen (-48 %) ja rakentamisessa myös selkeästi (-35 %). Metalliteollisuudessa (-51 %) ja muussa teollisuudessa (-55 %) avoimien työpaikkojen määrät putosivat myös huolestuttavasti.

Työnantajat löytävät tällä hetkellä sopivia työntekijöitä työmarkkinoilta melko sujuvasti johtuen pitkään jatkuneesta todella alhaisesta työvoiman kysynnästä. Työvoimapulaa ei maakunnassa käytännössä ole kuin yleislääkäreistä, sairaanhoitajista, suuhygienisteistä sekä tietoverkoista- ja järjestelmistä vastaavista asiantuntijoista. Metalliteollisuudessa osa yrityksistä on silti joutunut hakemaan työntekijöitä ulkomailta asti. Vahvasti kasvava, lämmönsiirtimiä valmistava Vahterus on esimerkiksi tuonut hitsaajia Filippiineiltä. Telakkateollisuudessa kärsittäneen jatkossa toisen asteen koulutussupistuksista, jotka vaikeuttanevat osaavan työvoiman rekrytointia. Kesällä pulaa lienee totutusti eri ravintola-alan osaajista, kokeista etunenässä. Työvoiman kysynnän lähtiessä taas nousemaan, normaalit pula-alat kuten SOTE-, MARA- ja metalliteollisuus nostanevat taas vahvasti päätään.

Työllisyysasteen trendikehitys on ollut viimeisen vuoden aikana mollivoittoinen Varsinais-Suomessa sen laskettua 0,9 prosenttiyksikköä. Työllisyysaste oli vuoden 2024 viimeisellä kvartaalilla koko maassa 71,6 prosenttia, Varsinais-Suomessa sen ollessa 72,5 prosenttia.

Maakunnan työllisyysdenhoitoa on koordinoitu vuoden 2025 alusta lähtien kahden eri työllisyysalueen toimesta. Salon työllisyysalueen muodostavat Salo, Somero, Koski Tl sekä Marttila ja Turun työllisyysalueen Turku sekä loput 22 Varsinais-Suomen kunnasta. Uudistuksessa julkiset työllisyyspalvelut siirtyivät valtiolta muodostettaville työllisyysalueille. Myös työllisyyspalvelujen toimipisteverkko laajeni Varsinais-Suomessa uudistuksen seurauksena. Työllisyysalueita on haastanut alusta

lähtien lisääntynyt työttömyys sekä vaisu työvoiman kysyntä. Lisäksi määrärahat ovat monin paikoin jo loppuneet palkkatuesta ja uhkaavat loppua myös starttirahan osalta. Silti molempien työllisyysalueen kunnista on kuulunut valtaosin positiivisia signaaleja, että toiminta on lähtenyt ilahduttavan liukkaasti liikkeelle ja toimintakulttuurin luonti työllisyys- ja elinkeinopuolen välille on hyvässä käynnissä. Turun kaupungilla, isona toimijana, organisoituminen ja yhteydet hakevat vielä muotoaan ja kaupungin työttömyys on Suomen suurimmista kaupungeista tällä hetkellä korkeinta.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (––) paljon heikompi.

Taulukko Varsinais-Suomi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	––	0	+
Työvoiman saatavuus	++	–	–

Taulukko Turun seutukunta Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Raisio, Rusko, Sauvo, Turku

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	––	+	+
Työvoiman saatavuus	++	–	–

Taulukko Salon seutukunta Salo, Somero

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	0
Työttömyyden määrä	--	–	+
Työvoiman saatavuus	++	0	–

Taulukko Loimaan seutukunta Aura, Koski Tl, Loimaa, Marttila, Oripää, Pöytyä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Turunmaan seutukunta Kemiönsaari, Parainen

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	+	+
Työttömyyden määrä	–	+	0
Työvoiman saatavuus	+	–	–

Taulukko Vakka-Suomen seutukunta Kustavi, Laitila, Pyhärinta, Taivassalo,
Uusikaupunki, Vehmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä	0	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

5 Satakunta

Taulukko 4. Satakunnan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	211 261	211 740	-479	-0,2 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	11 320	9 987	1 333	13,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 464	1 238	226	18,3 %
Pitkäaikais-työttömät	helmikuu 2025	3 457	2 878	579	20,1 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	11,8	10,4	–	1,4 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 471	2 164	-693	-32,0 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Satakunnassa työllistävimmat toimialat ovat sosiaali- ja terveyspalvelut, teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Satakunta on teollisuuden palveluksessa olevalla henkilöstöllä ja vientiosuudella mitaten Suomen teollisuusvaltaisimpia maakuntia. Satakunnan vahvoja teollisuuden aloja ovat mm. teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus ja metsäteollisuus. Meriteollisuudessa on ollut viime vuodet voimakasta kasvua erityisesti Rauman seudulla. Porin ja Ulvilan seuduille keskittyneen automaatio-, robotiikka- ja ohjelmointialojen klusterin kasvu on pitkään ollut voimakasta. Energiantuotanto on Satakunnan vahvuus, sillä Olkiluoto

3:n valmistuttua Satakunta tuottaa parhaimmillaan noin 40 prosenttia Suomen sähköstä. Muita kehittyviä aloja ovat mm. liike-elämän palvelut, hyvinvointiala sekä elämys-, kulttuuri- ja tapahtumapalvelut ja matkailu. Monipuolisen elinkeinorakenteen ansiosta maakunnan ja seutujen muutosjoustavuus on koko maahan verrattuna hyvää tasoa.

Satakunta tunnetaan myös kulttuuritapahtumistaan ja matkailussa nähdään paljon kasvupotentiaalia. Tapahtumat piristävät majoitus-, ravitsemis- ja matkailusektoria ja kauppaa etenkin kesäaikaan. Pori Jazzin, Suomiareenan, Porispere- ja RMJ-festivaalien sekä Rauman Pitsiviikon kaltaisten tapahtumien työllistävä vaikutus Satakuntaan on merkittävä. Porissa matkailun kehittämisen kärkikohteita ovat Yyteri ja Kirjurinluoto. Rauman merkittävimpiä vetovoimakohteita on mm. Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluva Vanha-Rauma. Rauman Pitsikaupungin joulua kehitetään tavoitteena lisätä ympärivuotista vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Pohjois-Satakunnassa luontomatkailun kehittäminen jatkuu kansainvälisen, Unescon alaisen Geopark-brändin mukaisena ja alueen yhdeksän kunnan muodostaman yhteenliittymän Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry:n johdolla.

Satakunnan talouden kehitys jatkui yhä pääosin laskusuuntaisena vuoden 2024 aikana. Liikevaihdon lasku oli suurinta rakentamisessa ja teollisuudessa. Yritysten henkilöstömäärä laski kuitenkin vain vajaan prosentin verran vuoden 2024 tammi-syyskuussa. Eniten laskua oli rakentamisessa, mutta teollisuudessa oli jopa lievää kasvua. Myös talouden palkkasumman kasvu viittaa talouden pysyneen jonkinlaisessa vedossa. Satakunnan menestyjiin kuuluivat vuoden 2024 tammi-kesäkuussa koneiden ja laitteiden valmistus, automaatio, meriteollisuus, elintarviketeollisuus sekä liike-elämän palvelut. Näissä liikevaihto ja ainakin osassa henkilöstömäärä kohosivat selvästi.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan väkiluku väheni vuonna 2024 Satakunnassa 444 hengellä. Väestötappio oli pienin yli kymmeneen vuoteen. Luonnollinen väestömuutos oli lähes 1 400 henkeä miinuksella ja myös kuntien välinen nettomuutto melkein 700 henkeä tappiollinen. Kuitenkin maahanmuutossa muutovoitto oli lähes 1 700 henkeä. Satakunnan kunnista seitsemän sai kokonaisnettomuuttoa vuonna 2024. Ilmiön taustalla ovat työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton jatkuminen ja ukrainalaisten kotikuntamerkintöjen hakeminen. Porissa, Raumalla ja Kankaanpäässä myös koko väkiluku kasvoi vuonna 2024.

Satakunnan kaltaiselle vientimaakunnalle hyvien liikenne- ja kuljetusyhteyksien turvaaminen on yksi alueen kilpailukyvyn avainkysymyksistä. Raideliikenteen kehittämistä edistetään yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Tampere–Pori-radalla on käynnissä tasoristeysten poistohanke. Pori–Mäntyluoto–Tahkoluoto-rataosuudella

tasoristeyksiä poistetaan perusväylänpidon rahoituksella, minkä lisäksi uusitaan Kappelinsalmen ratasilta. Pori–Parkano–Haapamäki-radan tarveselvitys on käynnistynyt keväällä 2024 ja kestää noin vuoden. Rauma–Kokemäki-henkilöjunaliikenteen käynnistämisestä on tehty periaatepäätökset Raumalla. Kaupunki rahoittaisi valtion hankkimaa Rauma–Tampere -henkilöjunaliikennettä rahoitusosuuden jäädessä kohtuulliseksi ja riittävien yhteyksien toteutuessa. Henkilöjunaliikenne voisi alkaa elokuussa 2027. Valtakunnallisen Digirata-hankkeen kaupallisen pilotoinnin rakentamistyöt alkoivat Satakunnan radoilla syyskuussa 2024. Työt valmistuvat vuoden 2027 alkupuolella. Raideliikenteen kehittämisen ohella maakunnassa on priorisoitu VT 2:n kehittäminen ja VT 8:n perusparannus sekä Porin ja Rauman satamien kehittäminen. Merkittävimmistä tiehankkeista VT 8 Rauma–Eurajoki tieosuudella yleissuunnitelma on valmistunut. Tarkoitus on muuttaa Rauma–Eurajoki-väli nelikaistaiseksi. Valtatielle 2 laaditaan Porin keskustan kohdan YVA:a ja tiesuunnitelmaa, joka tähtää tieosuuden nelikaistaistamiseen ja turvallisuuden parantumiseen. Tiesuunnitelma etenee hallinnolliseen käsittelyyn vuonna 2025. Satamat ovat saaneet kehittämistoimiinsa EU:n CEF-rahoitusta. Lentoliikenneyhteydet Porista Helsinkiin jatkuvat toistaiseksi valtion ja Porin kaupungin tukemina.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

EK:n suhdannebarometrin mukaan Lounais-Suomen (Varsinais-Suomi ja Satakunta) suhdannetilanne oli tammikuussa edelleen selvästi tavanomaista heikompi. Sen sijaan Satakunnan pk-yritysten suhdanneodotukset ovat jo nousseet positiivisiksi. Satakunnan suhdanneodotusten saldoluku oli kevään Pk-yritysbarometrissa 3, mikä on hieman korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Yritysten liikevaihto-odotukset seuraavalle vuodelle ovat vahvistuneet ja myös työllisyysodotukset ovat nousseet positiivisiksi. Kannattavuusodotukset ovat nousussa, vaikkakin ne ovat edelleen miinusmerkkiset. Investointiodotukset ovat selvästi miinuksella ja kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut. Rauman seudulla suhdanneodotukset ovat edelleen muuta Satakuntaa vahvemmat. Porin seudulla odotukset ovat hieman parantuneet viime syksystä, mutta Pohjois-Satakunnassa odotukset ovat selvästi miinuksella.

ELY-keskuksen myöntämän EAKR- ja JTF-rahoituksen kysyntä pk-yritysten investoinneissa ja kehittämishankkeissa ei juurikaan kasvanut viime vuonna edelliseen vuoteen verrattuna. Myös maaseuturahaston yritystukien hakeminen on pysynyt tasaisella ja melko maltillisella tasolla. Leader-rahoituksella tuettavien pienien kehittämistukien kysyntä on kuitenkin jatkunut vilkkaana. Finnveran pk-yritysrahoitus Satakuntaan kasvoi vuonna 2024 merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Kasvu

kohdistui erityisesti teollisuusyritysten tilauksiin ja vientitoimituksiin liittyviin rahoitustarpeisiin. Finnvera myönsi vuonna 2024 Satakuntaan enemmän rahoitusta kuin Varsinais-Suomeen, mikä on poikkeuksellinen tilanne.

Satakunnassa liikevaihdon lasku oli vuoden 2024 tammi-syyskuussa suurinta rakentamisen jälkeen teollisuudessa, jossa pudotusta edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan oli 8,1 %. Teollisuuden vientiliikevaihdon pudotus oli tammi-syyskuussa 11,3 %. Lasku loiveni huomattavasti vuoden edetessä. On kuitenkin huomattava, että teollisuuden liikevaihdon ja viennin laskusta osa on metallien hintojen laskua metallien jalostuksen suuren painoarvon vuoksi, ei suoraan tuotannon määrän laskua.

Eniten kärsineitä aloja olivat metsä- ja kemianteollisuus sekä metallien jalostus ja metallituotteiden valmistus. Toisaalta muutama avainala teollisuudessa pääsi jo kunnon kasvuun kiinni. Teollisuudessa keskimäärin henkilöstömääräkin kasvoi vuoden 2024 tammi-syyskuussa hieman (0,7 %). Tämäkin viittaa suotuisampaan kehitykseen kuin mitä osin hintojen laskuun pohjautuva liikevaihdon ja viennin arvon roima pudotus antaa ymmärtää.

Rakentamisessa on jo pitkään vallinnut hiipuva suhdannekuva. Satakunnassa rakentamisen liikevaihto laski huomattavasti vuoden 2024 tammi-syyskuussa, yhteensä laskua kirjattiin 8,2 %. Henkilöstömääräkin laski selvästi samalla ajanjaksolla (-7,4 %). Koko maassa keskimäärin rakennusalan kehitys oli vuoden 2024 kolmella ensimmäisellä vuosineljänneksellä samaa luokkaa kuin Satakunnassa. Pk-yritysbarometrissa rakentamisen suhdanneodotukset koko maassa ovat lievästi plussalla.

Merikarvialle kohdistuu paikallinen äkillinen rakennemuutos Metsä Fibren Merikarvian sahan toiminta lakkautuksen myötä viime kesänä. Saha oli Merikarvian kunnan suurin työllistäjä ja toiminnan päättyminen koski välittömästi noin 80 työntekijää. Osa irtisanotuista työllistyi Metsä Fibren muihin yksiköihin ja lähialueiden yrityksiin. Työtä vaille arvioitiin jääneen noin 10–20 henkilöä. Toiminnan lakkautamisella on merkittäviä vaikutuksia myös sahan käyttämiin ulkoistettuihin palveluihin sekä kunnan talouteen. Kunta on ostanut sahan alueen ja kehittämistoimet uuden yritystoiminnan saamiseksi alueelle ovat käynnistyneet. Merikarvia on saanut työ- ja elinkeinoministeriöltä koordinaatorahoitusta paikallisen äkillisen rakennemuutoksen hoitamiseen.

Maatalouden kannattavuudessa polarisaatio eri tilojen välillä lisääntyy edelleen. Investointitukien haku on kuitenkin alkuvuodesta ollut vilkasta eikä kaikille tukikelpoisille investointihakemuksille tule näillä näkymin riittämään määrärahoja. Investoinnit ovat painottuneet nykyisen tuotannon kehittämiseen. Pankkien

kiristyneet rahoituskriteerit aiheuttavat lisääntyvästi haasteita rahoituksen myöntämiseen maatilayrityksille. Leuto talvi on vaikuttanut syyskasvien talvehtimiseen, ja talven vaikutukset satonäkymiin selviävät kevään kuluessa.

Satakunnan palvelualojen kehitys jatkui vuoden 2024 tammi-syyskuussa yhä vaihtelevana. Liikevaihdon nousu on kuitenkin jatkunut mm. liike-elämän palveluissa. Kaupan liikevaihto laski hieman ja henkilöstöäkin vähennettiin aavistuksen. Majointus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto pysyi käytännössä ennallaan. Luovien alojen liikevaihto supistui selvästi. Tammi-syyskuussa 2024 henkilöstömäärä laski tukku- ja vähittäiskaupassa 0,8 % ja muissa palveluissa 2,6 %.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tilanne on ollut pitkään haastava. Satakunnassa sote-alalla työskenteli vuonna 2023 noin 16 500 työntekijää, joista yksityisen sektorin piirissä oli 3 600. Satakunnan hyvinvointialue on käynyt useita yt-neuvotteluja. Viimeksi käydyissä neuvotteluissa haetaan noin 10 miljoonan euron vuotuisia säästöjä mm. palvelussuhteiden muutoksilla ja päättämisillä enintään runsaan sadan henkilön osalta. Myös määräaikaiset lomautukset ovat mahdollisia. Hyvinvointialueen mittavat säästötavoitteet kohdistuvat myös hyvinvointialueelle palveluja tuottaviin yksityisen sektorin toimijoihin mm. ostopalvelujen vähentymisenä.

EK:n ylläpitämän dataikkunan mukaan Satakunnassa on suunnitteilla ja osin jo toteutumassa yritysten vihreän siirtymän investointeja eniten Suomen maakunnista investointien kokonaisarvon ollessa tällä hetkellä yli 36 miljardia euroa. Summaan eivät sisälly maatuulivoimainvestoinnit ja energiaverkkoinvestoinnit, joten kokonaissumma on vielä suurempi. Pääosa investointiaikamuksista liittyy merituulivoimaan. Muita vihreän siirtymän investointeja on vireillä noin viiden miljardin euron arvosta liittyen mm. aurinkovoimaan, vetyteknologiaan, kiertotalouteen, biotuotteisiin ja akkuteknologiaan. Investointien toteutumisen aikajänne on pitkä johtuen mm. ympäristövaikutusten arviointi- ja lupamenettelyistä sekä rahoituksen järjestymisestä. Lupa- ja valvontaprosessien sujuvoittaminen on tärkeää, jotta investoinnit etenisivät toteutukseen. Investointien työllistävä vaikutus Satakuntaan arvioidaan hyvin huomattavaksi, parhaimmillaan puhutaan useammasta tuhannesta työpaikasta.

Suuria tuulivoimahankkeita on suunnitteilla eri puolilla maakuntaa. Porin Tahkoluotoon suunniteltu merituulipuiston laajennus käsittää kokonaisuudessaan neljäkymmentä yli 15 megawatin voimalaa. Laajennushankkeesta on tarkoitus tehdä investointipäätös vuoden 2026 lopulla. Esiselvitysvaiheessa on lisäksi useita mittavia hankkeita.

Myös aurinkovoimaloita on tulossa Satakuntaan paljon. Alight Energyn Eurajoen aurinkopuiston rakentaminen on alkamassa. Neoen Renewables Finland Oy suunnittelee Raumalle teollisen mittaluokan sähkövaraston rakentamista. Yhtiöllä on vireillä myös Kankaanpäässä ja Nakkilassa merkittäviä aurinkovoimalainvestointeja, jotka ovat etenemisvalmiudessa odottaen investojien lopullista rakentamisen käynnistämispäätöstä. TVO on varannut Rauman Lakarista noin 1,2 hehtaarin alueen sähkövaraston rakentamista varten.

Porin kaupunki on solminut Fortumin kanssa kehityssopimuksen Tahkoluodon alueen kehittämiseksi erityisesti vihreän siirtymän teollisuuden käyttöön. Green North Energy on julkistanut Porin kaupungin kanssa tekemänsä aiesopimuksen vety- ja ammoniakitehtaan perustamisesta Porin Tahkoluotoon. Investointi olisi toteutuessaan suuruudeltaan yli puolen miljardin suuruinen. Nordic Ren-Gas suunnittelee Porin Kirrinsantaan e-metaanihaketta, jonka investoinnin kokonaiskustannukset olisivat yli miljardi euroa. Porin Kupariteollisuuspuiston viereen aiotaan rakentaa datakeskus ja voimalaitos. Myös tämän hankkeen kokonaisarvo on yli miljardi euroa. BioEnergia Oy:n bioetanolia ja nesteytettyä biokaasua tuottava laitos on ollut pitkään suunnitteilla Meri-Poriin samoin kuin australialaistustainen vanadiinin talteenottolaitos. Kummastakaan ei toistaiseksi ole tehty investointipäätöstä.

Forcit suunnittelee Porin Noormarkkuun uutta TNT:n tuotantolaitosta, joka tulisi käyttöön vuoteen 2028 mennessä. Investoinnin arvo on yli 200 miljoonaa euroa. Tehdas työllistää käynnistyttyään noin 70 työntekijää.

P2X Solutions -yhtiön Harjavallan vetylaitos on aloittanut toimintansa ja se on Suomen ensimmäinen teollisen mittakaavan vihreän vedyn ja synteettisen metaanin tuotantolaitos. STEP Oy puolestaan suunnittelee Harjavaltaan kiertotalousvoimalaitoksen rakentamista. BASF:n akkumateriaaleja valmistavan tehtaan käynnistymistä Harjavallassa on viivästyttänyt ympäristölupaan liittyvä valitusprosessi. Nornickel Harjavalta vastaa sähköautojen akkumetallien kasvavaan kysyntään yli kaksinkertaistamalla tuotantonsa lähivuosina. Bitzero Blockchain aikoo rakentaa datakeskuksen Kokemäelle.

Metsä Group suunnittelee Raumalle pakkaustehdasta. Jos satojen miljoonien eurojen investointipäätös tehdään kuluvana vuonna, voisi rakentaminen alkaa jo ensi vuonna. Norsk e-Fuel yhtiön valmistelut synteettistä lentopolttoainetta valmistavasta tehtaasta Rauman sataman alueelle ovat hyvässä vauhdissa. Fortum suunnittelee datakeskustoimintaa Raumalle Lakarin alueelle.

Kankaanpäässä Knauf Oy investoi vähäpäästöisempään kipsilevytuotantoon. Hankkeen on määrä valmistua vuoden 2025 loppuun mennessä. Kankaanpäässä Honkajoen Kirkkokallion teollisuusalueella Honkajoki Oy investoi 30 miljoonaa euroa uuteen ympäristöystävälliseen tuotantolaitokseen. Uuden tuotantolaitoksen suunniteltu käyttöönotto tapahtuu vuoden 2025 lopussa.

Porin keskustassa on meneillään kaksi merkittävää julkisen puolen rakennushanketta. Uusi oikeustalo valmistuu tänä keväänä ja Porin ruotsinkielinen kulttuurikampus ensi vuoden alussa. Rauman Uotilan puukoulun ja -päiväkodin rakentaminen alkoi keväällä 2024 ja rakennus otetaan käyttöön vuoden 2025 lopulla. Rauman Nanunkallion koulun, päiväkodin ja valmistuskeittiön rakentaminen aloitettu vuoden 2025 alkupuolella.

Vuoden 2024 kolmella ensimmäisellä vuosineljänneksellä Satakunnassa perustettiin 918 uutta yritystä. Yritysten perustamisaktiivisuus hieman laski edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Kuitenkin starttirahalla tai työttömyysetuudella yritystoiminnan aloittaneita oli viime vuonna 384, mikä on yli sata henkeä enemmän kuin vuonna 2023. Lopettaneita yrityksiä oli viime vuoden kolmella ensimmäisellä vuosineljänneksellä 855, mikä on noin 60 enemmän kuin vuonna 2023 vastaavaan aikaan. Konkurssiin haettuja yrityksiä Satakunnassa tammi-joulukuussa 2024 oli 119, mikä on suurin piirtein saman verran kuin edellisenä vuonna. Yhteenlaskettu henkilöstömäärä konkurssiin haetuissa yrityksissä hieman pieneni.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysaste (15–64-vuotiaat) vuonna 2024 oli Satakunnassa 73,7 %, kun koko maassa se oli 72,1 %. Työllisiä (15–74-v.) oli Satakunnassa viime vuonna keskimäärin 93 000 henkeä. Työllisten määrä on pysynyt likimain tällä tasolla jo reilun kymmenen vuoden ajan, vaikka työikäisen väestön määrä on koko ajan laskenut.

Työvoiman kysyntä on Satakunnassa heikentynyt selvästi parin viime vuoden aikana. Vuonna 2024 TE-toimiston kautta hakuun tulleiden uusien avoimien työpaikkojen määrä oli 33 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Uudet avoimet työpaikat vähenivät kaikissa pääammattiryhmissä. Alkuvuoden aikana avoimet työpaikat ovat edelleen vähentyneet vuotta aiemmasta.

Satakunnassa oli helmikuun lopussa 11 320 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaiseen verrattuna työttömien määrä on noussut 13,3 %. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli helmikuussa 11,8 %, mikä oli hieman alempi kuin koko maassa keskimäärin. Työttömyys on noussut lähes kaikissa ryhmissä. Määrällisesti

ja suhteellisesti eniten on kasvanut työttömien naisten ja yli vuoden työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä. Myös ulkomaalaisten työttömien määrä on selvästi noussut. Työvoiman kysynnän heikkeneminen näkyy työttömien työnhakijoiden määrän kasvuna lähes kaikissa pääammattiryhmissä. Eniten työttömien määrä on kasvanut naisvaltaisissa palvelu- ja myyntityön ammateissa.

Tammi-maaliskuun aikana irtisanomisia ja lomautuksia koskevia muutosneuvotteluja on Satakunnassa alkanut suurin piirtein saman verran kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Eniten muutosneuvotteluja on alkanut teollisuudessa.

Tilastokeskuksen työ- ja elinkeinoministeriölle tuottamien työnantajahaastattelujen mukaan vuonna 2024 oli 35 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista Satakunnassa kokenut vaikeuksia työpaikkojen täyttämässä. Rekrytointivaikeudet ovat selvästi helpottuneet kahden viime vuoden aikana. Työmarkkinatorilta (työmarkkinatori.fi) löytyvän Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportin avulla voidaan tilastollisesti tarkastella työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainoa toimialaryhmittäin ja ammateittain. Viimeisen vuoden aikana (1/2025 asti) varsinaista työvoimapulaa, eli kun kyseisessä ammatissa avoinna olleiden työpaikkojen määrä on ollut suurempi kuin vapaana olevan työvoiman määrä, on Satakunnassa ollut vain muutamissa yksittäisissä ammateissa eri toimialaryhmissä. Ammateittain tarkasteltuna määrällisesti suurinta pulaa on ollut sairaanhoitajista. Työvoimapulaa hieman useammin eri aloilla on ollut ns. kohtaanto-ongelmaa, eli samanaikaisesti ammatissa on sekä paljon avoimia työpaikkoja että korkea työttömyys. Satakunnassa yleisimmin kohtaanto-ongelmaa on ollut majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelujen ammateissa. Myös kohtaanto-ongelmasta kärsivien ammattien määrä on vähentynyt työvoiman kysynnän heikentyessä.

Yritysten parantuneista työllisyysodotuksista huolimatta työttömyyden ei arvioida vielä lyhyellä aikavälillä kääntyvän laskuun. Myös työvoiman saatavuus näyttää seuraavan puolen vuoden aikana pysyvän nykyisellä tasolla. Mutta kun talous kääntyy vahvemmin nousuun ja työvoiman kysyntä kasvaa, tulee osaavasta työvoimasta jälleen enemmän pulaa esimerkiksi teknologiateollisuudessa. Lisäksi vaikkapa sote-alalla on paljon eläkepoistumaa, minkä takia rekrytointitarve pysyy korkeana, vaikka alan työllisyys ei lähiaikoina kasvaisikaan.

Vuonna 2024 työperäisen maahanmuuton ensimmäiset oleskeluluvat keskittyivät Satakunnassa etenkin teknologiateollisuuteen (valimotyöntekijät, hitsaajat, levysepät 721), rakentamiseen (rakennusten viimeistelytyöntekijät 712, maa-alarit ja rakennuspuhdistajat 713) ja majoitus- ja ravitsemusalalle (ravintola- ja

suurtaloustyöntekijät 512). Sosiaali- ja terveysalojen uusien työperusteisten oleskelulupien määrä oli vähäinen. Työperusteista maahanmuuttoa on tullut mm. Azerbaidzanista, Valko-Venäjältä, Venäjältä, Filippiineiltä, Intiasta ja EU:sta etenkin Romaniasta.

Keväällä 2024 valmistuneen Satakunnan kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisen ohjelman jalkauttaminen on käynnistynyt. Maahanmuuttajia ja kansainvälistä työvoimaa tarvitsevia työnantajia palvelevat International House -palvelupisteet toimivat Raumalla, Porissa ja Kankaanpäässä. WinNova on käynnistänyt useita kansainvälisiä tilauskoulutusohjelmia alueen työvoimapulan helpottamiseksi mm. hoitoalalla sekä ravintola- ja cateringalalla. Myös Satakunnan ammattikorkeakoulu on panostanut englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin. SAMKissa opiskelee vuosittain yli 1 000 kansainvälistä tutkinto- ja vaihto-opiskelijaa.

Satakuntaan on saatu viime vuosina useita merkittäviä koulutuspanostuksia kohdistuen erityisesti maakunnassa tärkeään automaatio- ja robotiikkaklusteriin ja vihreään siirtymään. Uusimpia koulutusohjelmia ovat mm. Satakunnan ammattikorkeakoulussa alkanut prosessi- ja materiaalitekniikan AMK-insinöörikoulutus sekä yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa toteutettava energia-alan robotiikkasoveluksiin liittyvä professuuri sekä DI-maisteriohjelma. Professuuri vahvistaa Pohjanmaan ja Satakunnan yhteistyötä vihreän siirtymän ja robotiikan tutkimuksessa sekä akkuklusterin kehittymisessä. Tampereen yliopiston Porin yksikössä voi opiskella johtamisen ja tietotekniikan diplomi-insinööriksi. Uutena avauksena Helsingin yliopisto on rakentamassa uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön teknologiatmaisteriohjelmaa.

Satakunnan kannalta merkittävää on ollut Turun yliopiston opettajankoulutuksen jatkuminen Rauman kampuksella. Rauman kaupungin tuella on toiminnan jatkumiselle suuri merkitys. Diakonia-ammattikorkeakoulu on syventänyt yhteistyötään Porin kaupungin ja Satakunnan hyvinvointialueen kanssa.

Työllisyyspalvelujen siirto Satakunnan ja Etelä-Satakunnan työllisyysalueille on sujunut pääsääntöisesti hyvin ja työllisyysalueet ovat käynnistämässä palvelujen kehittämistä. Työllisyysalueiden haastava määrärahatilanne vaikeuttaa asiakkaiden pääsyä palveluiden, kuten palkkatuen ja kotoutumiskoulutuksen, piiriin. Tämä voi lisätä erityisesti haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden pitkäaikaistyöttömyyttä.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (––) paljon heikompi.

Taulukko Satakunta

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Taulukko Porin seutukunta Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Ulvila

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Taulukko Rauman seutukunta Eura, Eurajoki, Rauma, Säkylä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Taulukko Pohjois-Satakunnan seutukunta Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Siikainen

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yrittäjätoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

6 Kanta-Häme

Taulukko 5. Kanta-Hämeen avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	169 455	169 547	-92	-0,1 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	8 841	8 016	825	10,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 066	888	178	20,0 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	2 785	2 331	454	19,5 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	11,2	10,2	–	1,0< %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 268	1 750	-482	-27,5 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Hämeen tulevaisuusraportin mukaan Kanta-Hämeen kilpailukyky on vahvaa keskitasoa. Kanta-Häme sijoittuu useimmilla alueen kilpailukykyä mittaavilla muuttujilla maakuntien keskitasolle tai jopa hieman sen paremmalle puolelle. Kanta-Hämeen potentiaalisia mahdollisuuksia lisäävät sen sijainti Uudenmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen suurten keskittymien läheisyydessä. Kanta-Häme on myös valittu Euroopan unionin innovaatiolaakso-ohjelmaan. Ohjelma tarjoaa merkittäviä

mahdollisuuksia vahvistaa alueen innovaatiotoimintaa. Kehittämisen keskeisiä teemoja ovat kiertotalous, digitaalinen muutos, ruokaturvallisuus, terveydenhuollon parantaminen ja fossiilisten polttoaineiden vähentäminen.

Kanta-Hämeen elinkeinorakenne on monipuolinen. Metalliteollisuus, koneet ja laitteet sekä paperin ja kartonkituotteiden valmistus ovat merkittäviä työllistäjiä. Lisäksi elintarviketeollisuus työllistää noin joka kuudennen työssäkäyvän. Vaikka sekä yleinen talouden taantuma että erityisesti teollisuuden haasteet esimerkiksi energian ja raaka-aineiden hintojen nousun vuoksi ovat luoneet alueen metalli- ja konepajateollisuudelle haasteita, uusia mahdollisuuksia ja positiivisia signaaleita on näkyvissä. Maakunnassa toimivaa puolustusteollisuuden keskittymää johdetaan Riihimäki-vetoisesti, mikä entisestään vahvistaa maakunnan yhteistä kilpailukykyä. Julkisen sektorin leikkauksista huolimatta Hämeenlinnalla on edelleen vahva asema hallinnollisena keskuksena. Valtion aluehallinnon uudistuksessa Kanta-Häme tulee yhdistymään Pirkanmaan kanssa Sisä-Suomen elinvoimakeskukseksi, jolla on toimipiste myös Hämeenlinnassa. Vihreän siirtymän aurinko- ja tuulivoimahankkeet ennakoivat alueelle tehtäviä investointeja. Forssan seudun kiertotalouden osaamiskeskittymä vahvistaa alueen vihreää siirtymää. Perinteitään kunnioittaen Riihimäki on brändäämässä itseään lasikaupungiksi. Tähän liittyvä kesäkuussa järjestettävä lasibiennaali tavoittelee myös kansainvälistä huomioita Riihimäelle.

Kanta-Hämeen seutukuntien keskuskaupungit – Hämeenlinna, Riihimäki ja Forssa – ovat liikenteellisesti hyvin saavutettavissa sekä tie- että ratayhteyksien avulla. Kanta-Hämeen työpaikkaomavaraisuus on Suomen pienin, mutta alueelta pendelöidään sisään ja ulos eniten koko maassa. Erityisen merkityksellistä työmatkaliikku- minen on Riihimäen ja Hämeenlinnan seuduilla. Maakunnassa on myös käynnissä useita liikenteen kehittämiseen liittyviä hankkeita. Pääradan parantamisella pyritään vähentämään junaliikenteen häiriöherkkyyttä ja parantamaan täsmällisyyttä. Forssassa ei ole omaa rautatieasemaa, mutta sen sijainti kakkos- ja kymppiteiden riste- yksessä takaa hyvät tieyhteydet. Otollisen sijaintinsa ja luonnon läheisyyden vuoksi vapaa-ajan asuminen on Kanta-Hämeessä merkittävässä roolissa. Maakunnassa on kesämökkejä yli 20 000. Kanta-Hämeen matkailu onkin vahvassa kasvussa. Viime vuonna maakunnassa kirjattiin melkein neljäsataatuhatta yöpymistä, joka ylittää koronavuosia edeltävän vuoden 2019 tason. Sen sijaan ulkomaisten matkailijoiden määrä ei ole vielä palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle: ulkomaisia yöpyjiä oli kokonaismäärästä vain noin viisi prosenttia. Kanta-Häme tavoitteleeikin lisää kansainvälisiä matkailijoita, erityisesti Saksasta ja Benelux-maista.

Kanta-Hämeen väestömäärä laski hieman viime vuoteen verrattuna. Laskua tosin tapahtui vain hieman yli sadalla henkilöllä, mutta suunta vastaa pidem- män aikavälin laskevaa kehitystä. Syntyvyys jäi erityisen alhaiseksi vuonna 2024.

Luonnollinen väestönkehitys on tosin ollut vaisua melkein koko Suomessa. Alhaista syntyvyyttä kompensoi maakuntaan kohdistuva maahanmuutto. Eniten maahanmuuttajia Kanta-Hämeeseen saapui Euroopasta, mutta suurin lisäys oli aasialaistaustaisissa maahanmuuttajissa. Maahanmuutto kohdistui pääosin seutukuntien keskuskaupunkeihin Hämeenlinnaan, Riihimäkeen ja Forssaan. Näiden kaupunkien väkiluku lisääntyi maahanmuuton ansiosta, mutta samalla ne olivat ainoat Kanta-Hämeen kunnat, jossa väkiluku kasvoi. Vaikka maakunnan väkiluku on laskenut, lasku on Hämeen tulevaisuusraportin mukaan varsin maltillista muihin väestöltään supistuviin maakuntiin verrattuna. Maakunnan haasteena on kuitenkin edelleen nuorten ja koulutettujen ikäluokkien muuttaminen maakunnan ulkopuolelle. Kanta-Hämeen väestö myös vanhenee. Esimerkiksi maakunnan julkisen sektorin eläköitymisennuste on yli 35 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Kolmasosa kunta-alan ja valtion työntekijöistä jää seuraavien kymmenen vuoden aikana eläkkeelle.

TEM:n työmarkkinaennusteen mukaan talous elpyy tänä vuonna. Maan yleinen tilanne näkyy myös Kanta-Hämeessä. Työllisyyteen talouden elpyminen vaikuttaa kuitenkin viiveellä. Työttömyyden ennustetaan lisääntyvän kuluvan vuoden aikana ja kääntyvän laskuun vasta ensi vuonna. Avoimia työpaikkoja ilmoitettiin helmikuussa satoja vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömyys on kohonnut vuodentakaisesta noin viidenneksen. Suurimpia työttömien ryhmiä olivat palvelu- ja myyntityöntekijät sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät. Maakunnan työllisyysaste ja taloudellinen huoltosuhde ovat kuitenkin hyvin kilpailukykyisiä huolimatta siitä, että väestö- ja työpaikkakehitys ovat Kanta-Hämeessä olleet maltillisesti supistuvalla uralla. Vaikka maakunnalla ei ole omaa yliopistoa, korkea-asteen koulutettujen osuus on korkein niiden maakuntien joukossa, joista yliopisto puuttuu. Kanta-Hämeen elinvoiman vahvistamisessa Hämeen ammattikorkeakoulu on keskeisessä roolissa. Sekä HAMK:n tekemän tutkimuksen että opiskelijoiden määrä onkin ollut jatkuvassa kasvussa. Tämän vuoksi esimerkiksi Riihimäen kampus laajentuu Matkakeskuksen tiloihin.

Kuntien ja hyvinvointialueiden talous kohtaa tällä hetkellä haasteita koko Suomessa. Kuntatalouden tilannetta kartoittaneen selvityksen mukaan kuntatalouden arvioidaan heikentyvän edelleen vuosina 2025–2028. Kuntatalouden heikentymistä selittää ennen kaikkea toimintamenojen kasvu. Kuntien haasteellinen taloustilanne on maakunnan elinvoiman kannalta merkittävää, sillä työllistävyyden lisäksi julkisen sektorin hankinnat luovat elinvoimaa. Kuntien haastava taloustilanne onkin jäänyt ehkä hieman hyvinvointialueiden varjoon. Kuntaliiton talousbarometrin mukaan Kanta-Häme on Pohjois-Karjalan lisäksi toinen niistä maakunnista, joissa talousnäkymien odotetaan heikkenevän eniten. Esimerkiksi Forssa onkin jo päättänyt 0,3 prosentin veronkorotuksesta tälle vuodelle. Riihimäki puolestaan tavoittelee useiden miljoonien eurojen säästöjä tuleville vuosille. Myös hyvinvointialueiden

säästöpaineeet ovat merkittävät valtakunnallisesti. Kanta-Hämeen hyvinvointi-alue eli OmaHäme onkin aloittanut laajat muutosneuvottelut, joilla tavoitellaan usein miljoonien eurojen säästöjä. Muutosneuvotteluissa käydään läpi myös Forssan ja Riihimäen erikoissairaanhoidon poliklinikkatoimintojen keskittämistä Hämeenlinnaan. Tällä hetkellä näyttääkin siltä, että alue saa taloutensa tasapainoon tämän ja seuraavan vuoden aikana.

TE-toimistojen lakkautuksen myötä Kanta-Hämeessä aloitti vuoden alussa kaksi työllisyysaluetta. TyöHämeen työllisyys- ja yrityspalveluihin kuuluvat Hämeenlinnan, Forssan, Hattulan, Tammelan, Jokioisten, Humppilan ja Ypäjän kunnat ja Etelä-Hämeen eli Ehtan työllisyyspalvelut sisältävät Riihimäen, Lopen, Janakkalan ja Hausjärven kunnat. Palveluiden siirroilla kunnille tavoitellaan parempaa työllisyyden hoitoa vahvistamalla alueellisten tarpeiden parempaa huomiointia ja kohtaantoa. Uusi rahoitusmalli palkitsee kuntaa nopeasta työllistymisestä. Työllisyysalueiden alkuvuosi on lähtenyt käyntiin hieman haasteellisissa merkeissä, sillä valtiolta työllisyysalueille siirtyvä maksuvelka hidasti muun muassa palkkatukien maksua. Samoin tietojärjestelmissä ilmeni alkuvuodessa joitain haasteita, mutta ne saatiin korjattua varsin pikaisesti. Henkilöstö siirtyi valtiolta työllisyysalueille liikkeenluovutuksella. Organisoitumisen edellyttämät muutosneuvottelut käytiin alkuvuodesta ja uudet organisaatiot pääsevät aloittamaan viimeistään vuoden toisella neljänneksellä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tuoreimman Pk-yritysbarometrin Kanta-Hämeen yritysten suhdanneodotukset ovat viime syksyyn verrattuna kääntyneet laskuun. Suhdannenäkymät ovat heikkommat kuin muualla maassa sekä lähialueilla. Tämä pätee niin työllisyyteen, yritysten liikevaihtoon kuin kannattavuuteenkin. Erityisen synkkiä odotukset ovat Forssan seudulla. Kanta-Hämeessä useampi pk-yritys ennakoi talouden tilan heikkenevän kuin odottaa sen paranevan. Kaikilla päätoimialoilla on enemmän investointeja vähentäviä yrityksiä kuin niitä, joilla investointien odotetaan lisääntyvän. Myös Elinkeinoelämän suhdannebarometrin mukaan Kanta-Hämeen suhdannetilanne pysyi heikkona alkutalven aikana. Vaimea kysyntä heikentää yritysten kannattavuutta. Myös yritysten henkilöstö on hieman vähentynyt. Yleisimpänä kasvun esteenä yritykset pitivät heikkoa kysyntää. Enää vain kahdeksan prosenttia yrityksistä koki ammattitaitoisen työvoiman puutteen suurempana kasvun esteenä.

Alueen suurien yritystyöllistäjien viime vuoden tulokset olivat vaihtelevia. HK Foodsin liikevaihto ja vertailukelpoinen liike-tulos kasvoivat selvästi viime vuodesta. Osuuskauppa Hämeenmaan myynti kasvoi hieman edellisvuodesta. S-kauppojen hintojen lasku sen sijaan pienensi tulosta odotetusta. Hämeenmaa myös investoi maakuntaan kymmeniä miljoonia euroja. KoneCranesin viime vuosi oli

ennätyksellinen ja makrotaloudellisista epävarmuuksista huolimatta yrityksen kysyntänäkymä on hyvä tällekin vuodelle. Sen sijaan tuotantoennätyksiä tehtailut Sako joutui siviili liiketoiminnan puolella turvautumaan muutosneuvotteluihin. Heikko markkinatilanne Euroopassa ja Yhdysvalloissa vaikutti SSAB Europen tulokseen, ja yritys suunnittelee alkuvuodesta sopeutustoimia muun muassa joustavien työaikojen muodossa.

DEFINE on Riihimäen kaupungin käynnistämä innovaatioekosysteemi, jonka tavoitteena on rakentaa kansainvälisesti korkeatasoinen puolustus- ja turvallisuusalan verkosto. Toiminta keskittyy Riihimäelle, sillä kaupungissa on puolustusalan kyberturvallisuuden ja digitalisaation sekä johtamisjärjestelmän osaamiskeskittymä. Riihimäellä sijaitsevat myös keskeiset puolustusalan organisaatiot kuten Puolustusvoimien tutkimuslaitos, Johtamisjärjestelmäkoulu, Elektronisen sodankäynnin keskus, Sotilaslääketieteen keskus, Logistiikkakoulu, Maavoimien viestikoulu, Logistiikkalaitoksen järjestelmäkeskuksen protolaboratorio sekä teollisuusyritykset Sako ja Millog. Riihimäellä on myös kansainvälisesti ainutlaatuinen robotiikan koulutuspolku. Yhdessä näiden organisaatioiden kanssa Riihimäki on kasvanut Suomen johtavaksi puolustus- ja teknologia-alan toimijaksi. Ekosysteemin yhteydessä toimintansa on käynnistänyt myös uusi puolustus- ja turvallisuusalan startup-kiihdyttämö, Defence Innovation Network Finlandin DEFINE Accelerator. Kiihdyttämön tavoitteena on nopeuttaa teknologisten innovaatioiden kehittämistä ja edistää yritysten kasvua Riihimäen ja Kanta-Hämeen vahvan puolustusalan, teknisen infrastruktuurin ja osaamisen avulla. Riihimäen tavoitteena onkin rakentaa alueelle puolustusteknologian ”Piilaakso”, joka vahvistaisi koko Suomen huoltovarmuutta ja kriisivalmiutta. Define-ekosysteemi liittyi alkuvuodesta yhteiseen Pohjoismaiden ja Baltian puolustusalan innovaatioverkostoon, ODINin.

DEFINE-ekosysteemin keskeisten yritysten lähitulevaisuuden näkymät näyttävät hyviltä. Ekosysteemin veturiyrityksenä toimii Patria. Puolustusvoimat tilasi loppuvuodesta Patrialta uusia raskaita kranaatinheitinjärjestelmiä. Tilaus koskee pääosin Hämeenlinnan tehdasta ja se toimitetaan tämän vuoden aikana. Työllisyysvaikutusten arvio on 20 henkilötyövuotta. Saksa tilasi alkuvuodesta Patrialta kranaatinheitinillä varustettuja panssariajoneuvoja. Sopimuksen arvon on 50 miljoonaa euroa. Lisäksi Patria solmi aiesopimuksen Babcock International Groupin kanssa. Sopimuksen mukaan Patria johtaa 6x6 miehistönkuljetusvaunujärjestelmän suunnittelua ja kehittämistä sekä tarjoaa mittatilaustyönä muutoksia alustaan. Sopimus on jo tuottanut tilauksia yli 800 ajoneuvosta. Patria aikookin investoida 40 miljoonaa euroa Hämeenlinnan tehtaan tuotannon laajentamiseen ja palkata tänä vuonna 130 henkilöä lisää. Investointi lähes kaksinkertaistaa ajoneuvojen tuotannon. Ruotsi soti Sakon kanssa yli 20 000 tuhannen rynnäkkökiväärin lisätilauksesta loppuvuodesta. Tuotekehitystä tapahtuu myös Forssassa, ja esimerkiksi Tambest kehittää

markkinoiden kevyintä luodinsuojalasia, joka soveltuu myös korkean turvaluokituksen tiloihin. Lasin toiminta perustuu sen kykyyn sitoa ja hajauttaa luodin tai sirpaleen energia.

Riihimäellä valmistettiin ensimmäisenä maailmassa jätteenpolton hiilidioksidista biohajoavaa muovia. Riihimäen Fortum Recycling & Wasten laitoksella tutkittiin, miten kierrätykseen kelpaamattoman jätteen poltosta syntyvät hiilidioksidipäästöt voitaisiin hyödyntää uudelleen. Arvioiden mukaan jopa 90 prosenttia jätteenpoltoista ilmakehään vapautuvasta hiilidioksidista voitaisiin ottaa talteen ja sitoa tuotteisiin. Biohajoavalla hiilidioksidipohjaisella muovilla on samat laadulliset ominaisuudet kuin perinteisillä muoveilla. Muovia voidaan myös kierrättää. Biohajoavan muovin teollinen tuotanto voisi arvion mukaan käynnistyä vuosikymmenen lopulla. Forssassakin toimiva Consolis Parma kertoi aloittavansa maailman vähäpäästöisimpien ontelolaattojen teollisen valmistuksen. Betolarin kanssa yhteistyössä kehitetyt rakentamisen teräsbetoniset elementtilaatat voivat saavuttaa jopa 75 prosenttia pienemmät tuoteperäiset hiilidioksidipäästöt vakiotuotteeseen verrattuna. Myös Forssan Foamit Groupin tuotantolaitoksen uuteen teknologiaan ja laiteratkaisuihin investoidaan noin kaksi miljoonaa euroa. Yhtiö valmistaa vaahtolasia, joka on ympäristöystävällinen ja kevyt kiertotaloustuote. Vaahtolasi valmistetaan puhdistetusta kierrätyslasista ja sitä käytetään rakentamisessa kevennys- ja eristemateriaaleihin. Rakennusten lisäksi sitä käytetään maan- ja tierakentamisessa. Investointi kasvattaa merkittävästi tehtaan tuotantokapasiteettia. Investointi valmistuu ja tuotanto käynnistyy vuoden 2025 lopulla.

Hämeen ammattikorkeakoululla on keskeinen rooli alueen yritysten kasvun mahdollistajana erityisesti osaavan työvoiman saatavuuden ja alueen TKI-investointien kautta. Korkeakoulun tavoitteena on, että vuonna 2030 sen tutkimusrahoituksen volyymi on 30 miljoonaa euroa. Opiskelijoita HAMK:ssa on kymmenentuhatta, joista 1 500 ulkomaisia. Koulutuksista 17 on englanninkielisiä. HAMK on yksi RUN-Eurooppa-yliopiston (Regional University Network – RUN-EU), jossa rakennetaan uutta eurooppalaista yliopistoa seitsemän muun korkeakoulun kanssa, toimijoista. Kansainvälisyys ja TKI-toiminta ovatkin keskeisessä roolissa alueen kasvuinvestointien kannalta. Alueelle viime vuonna suuntautunut valtion rahoitus sisälsikin varsin mielenkiintoisia avauksia. Hämeen ELY-keskuksen rahoituskatsauksen mukaan Kanta-Hämeessä tavoitellaan asemaa Suomen johtavana sienimateriaalien biovalmistajana. Maatalouden rakennetukien eli nuoren viljelijän aloitustuen ja maatalouden investointituen osalta tukia myönnettiin aiempaa enemmän. Sen sijaan Business Finlandin rahoitus alueelle väheni edellisvuodesta. Tälle vuodelle valtion valtuudet TKI-rahoituksen myöntämiseen ovat kasvussa ja TKI-toimintaan tullaankin panostamaan entistä enemmän. Forssan viime vuoden rakennusteollisuuden PÄRM-tilanteeseen myönnettiin rahoitusta yritysten kehittämisavustusten kautta.

Kehittämisyhteistyöä myönnettiin Forssaan yhteensä puolitoista miljoonaa euroa. Näistä merkittävä osa oli tukea paikalliseen äkilliseen rakennemuutokseen. Forssan elinkeinoelämän haastavaan tilanteeseen saatiin maaliskuun lopussa ilouutisia, kun Forssan kaupunki tiedotti Ratasmäkeen suunnitellun datakeskuksen maa-alueen kiinteistökaupan esisopimuksesta. Datakeskus voisi toteutuessaan olla yksi Euroopan suurimmista ja toisi valmistuessaan satoja työpaikkoja. Forssa käynnistää seuraavaksi alueen kaavoitusprosessin ympäristövaikutusten arvioinnilla.

Hämeen ELY-keskuksen mukaan Hämeen alueella on toistaiseksi ollut vain vähän teollisen kokoluokan aurinkovoimaa, mutta tilanne on nopeasti muuttumassa. Fingridin mukaan sähkön kysyntä vähintäänkin kaksinkertaistuu Suomessa vuosittain puoliväliin mennessä, sillä teollisuuden sähköntarvetta lisäävät erityisesti vedyn ja sähköpolttoaineiden tuotanto, metalliteollisuus, akkujen valmistus, datakeskukset sekä lämmöntuotossa polttoaineiden korvaaminen sähköllä. Nykyisin Suomessa kulutettavasta sähköstä vain yksi prosentti saadaan aurinkovoimasta, mutta jo ensi vuosikymmenellä aurinkovoiman osuuden ennakoidaan nousevan sähkön kokonaistuotannossa noin kymmenesosaan. Kanta-Hämeessä on vireillä useita tuuli- ja aurinkovoimaan liittyviä hankkeita. Humppilaan ja Ypäjälle sijoittuvan aurinkovoimapuiston rakentaminen alkaa tänä vuonna ja käyttöönotto on ensi vuonna. Puisto tuottaa sähköä noin neljäntoistatuhannen kodin sähkönkulutukseen. Aurinkopuiston koko on 80 hehtaaria ja huipputeho yli 80 megawattia. Myös Janakkalan Leppäkoskelle suunnitellaan aurinkovoimalan rakentamista. Toteutuessaan voimala pystyisi vastaamaan noin 3 800 sähkölämmitteisen omakotitalon vuosikulutukseen. Samoin Lopelle kaavaillaan teollisen mittakaavan aurinkoenergia-puistoa. Suunniteltu alue kattaa noin 70 hehtaaria Vojakkalassa. Hausjärven suuri aurinkovoimalahanke etenee suunnitteluvaiheeseen, Tammelassa vastaavalle hankkeelle haetaan kunnan suunnittelutarveratkaisua. Hämeenlinnan Rengon Isosaaren ensimmäisen tuulivoimapuiston kaavoitusesitys on palautettu valmisteluun. Isosaaren on kaavailtu enintään viiden tuulivoimalan rakentamista. Datakeskus- sekä tuuli- ja aurinkovoimarakentamisen investoinnit lisäävät esimerkiksi myös kaapeleiden kysyntään. Riihimäellä avattiin loppuvuodesta myös virallisesti Reka-kaapelin uudistettu ja laajennettu tuotantolaitos. Uuteen tuotantolaitokseen siirrettiin myös koneet ja linjasto Hyvinkäältä.

Kanta-Hämeessä toimii tai sinne on perusteilla useita yritysalueita. Hämeenlinnassa Moreenin yritysalueen eritasoliittymän rakentaminen sai Hämeenlinnan valtuustolta vihreää valoa sen jälkeen, kun Janakkala oli ilmoittanut vetäytyvänsä rahoitussopimuksesta. Liittymän ajatellaan houkuttelevan erityisesti logistiikan alan yrityksiä, ja alueen työpaikkojen lukumäärän lisääntyvän jopa sadoilla työpaikoilla. Esimerkiksi Posti on tehnyt yritysalueelle alustavan varauksen mahdollista uutta logistiikkakeskustaan varten. Tuoreimman EK:n Kuntarankingin mukaan

Hämeenlinnan seutukunta nosti sijoitustaan kahdella pykälällä ollen nyt kolmanneksitoista vetovoimaisin alue yritystoiminnalle. Kanta-Hämeessä oli yritystoiminnan aloittaneita yrityksiä hieman viime vuoden vastaavaa ajankohtaa enemmän, noin 250 yritystä. Lopettaneita yrityksiä oli sen sijaan miltei tuplasti viime vuotta enemmän, noin parisataa kappaletta.

Kasvuun ja kansainvälistymiseen yrityksiä kannustaa jokakeväinen Kasva ja kansainvälisty! -tapahtuma. Viime vuonna tapahtuman teemana oli tekoäly. Kiertotalouden keskittyvä FRUSH järjestettiin Forssassa teemalla ”FRUSH goes to ecosystems”. FRUSH on kansainvälinen tapahtuma ja toimii virallisena World Circular Economy Forumin sivutapahtumana. Tapahtuma keskittyi vastuullisuuden merkitykseen ekosysteemeissä ja alihankintaketjuissa, erityisesti ESG-näkökulmasta (Environmental, Social ja Governance). Kumpikin tapahtuma kuitenkin vakiinnuttanut asemansa Kanta-Hämeen merkittävänä ja valtakunnallisina yritysten kasvuun, kansainvälistymiseen ja kiertotalouteen keskittyvinä tilaisuuksina. Tänä vuonna tapahtumat yhdistyivät. Verkostoitumisen, puheenvuorojen ja kasvun rahoitusratkaisujen lisäksi start up-yrittäjät esittelevät liikeideoitaan potentiaalisille sijoittajille.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Kanta-Hämeessä, kuten valtakunnallisestikin, uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin noin neljännes vähemmän kuin vuosi sitten. Talouskasvun konkretisoituminen avoimiksi työpaikoiksi tapahtuu viiveellä. Eniten avoimia paikkoja oli julkishallinnossa ja maanpuolustuksessa sekä hallinto- ja tukipalveluissa. Alueella on tänä vuonna aloitettu noin neljäkymmentä muutosneuvottelua. Mahdollinen irtisanomistarve on yli 400 henkilöä, samoin lomautustarve. Konkurssiin mennyt RTV-Yhtymä työllisti Riihimäellä 118 henkilöä. Konkursseja aikavälillä syyskuu-helmikuu tehtiin suunnilleen saman verran kuin viime vuonna, reilut 50 kappaletta. Ammateittain tarkasteltuna suurimpana työttömien ryhmänä olivat palvelu- ja myyntityöntekijät sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät. Määrällisesti eniten työttömyys lisääntyi palvelu- ja myyntityöntekijöillä sekä erityisasiantuntijoilla ja suhteellisesti eniten johtajilla. Pitkäaikaistyöttömyys kohosi vuodessa miltei viidenneksen.

Työvoimabarometri on valtion tuottama työvoima- ja osaamistarpeiden ennakkoinnityökalu. Vaikka työllisyyden näkymät juuri nyt ovat vaisut, työvoimabarometrin mukaan kohtaantohaasteet ja työvoimapula uhkaavat kasvun alkaessa usealla toimialalla. Ammateittain alueella on eniten pulaa sosiaali- ja terveyssektorin työntekijöistä. Myös erityisopettajista on pulaa. Muita pula-alojen ammatteja ovat maansiirtokoneiden kuljettajat, elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät ja kemianteollisuuden prosessinhoitajat. Yleisen työvoimapulan sijaan osassa ammatteja tullaan kohtaamaan osaamisvajetta. Esimerkiksi toimintakyvyn tukeminen ja ylläpito on osaaminen, jossa tulee olemaan vajausta.

Työvoimapula koskettaessa vuosien ajan yhä useampaa yritystä myös rekrytointi on kansainvälistynyt. Hämeen kauppakamarin osaajakyselyn mukaan hämäläiset yritykset ovat lisänneet kansainvälisiä rekrytointeja. Melkein puolet yrityksistä on rekrytoinut tai vuokrannut kansainvälisiä osaajia viimeisen viiden vuoden aikana. Vuosi sitten tehdyssä kyselyssä vastaava osuus oli vain kolmannes. Yrityksillä oli myös hyviä kokemuksia kansainvälisistä osaajista, sillä 60 prosentilla vastaajista kokemus oli myönteinen tai erittäin myönteinen. Edelleen suurin syy olla palkkaamatta kansainvälistä osaajaa oli vaadittava suomen kielen taito. Noin puolet kansainvälisistä osaajista rekrytoidaan Suomesta ja puolet ulkomailta.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (––) paljon heikompi.

Taulukko Kanta-Häme

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Forssan seutukunta Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	-	+
Työvoiman saatavuus	0	+	-

Taulukko Hämeenlinnan seutukunta Hattula, Hämeenlinna ja Janakkala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Riihimäen seutukunta Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

7 Pirkanmaa

Taulukko 6. Pirkanmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	545 406	539 309	6 097	1,1 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	31 356	27 943	3 413	12,2 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	4 166	3 308	858	25,9 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	10 660	7 962	2 698	33,9 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	11,8	10,8	–	1,0 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	4 730	7 511	-2 781	-37,0 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Maakunta muodostuu viidestä seutukunnasta sekä 23 kunnasta. Pirkanmaan väestö oli vuoden 2024 joulukuun ennakkolukujen perusteella noin 545 000 henkilöä ja huoltosuhde oli säilynyt 58 prosentissa. Työvoiman määrä oli lähes 259 000 henkilöä. Pirkanmaalla oli vuoden 2024 kolmannen neljänneksen lopulla yrityksiä 43 750, joissa työskenteli yli 144 000 henkilöä. Aloittaneita yrityksiä samaisena aikana oli noin 1 000. Konkurssien määrä vuoden 2024 aikana oli hieman alempi kuin vuotta aiemmin. Lisäksi konkurssiin ajautuneista yrityksistä henkilöstöä irtisanottiin vähemmän. Konkurssien määrä vuonna 2024 oli 281 ja konkurssiin ajautuneiden

yri­tysten hen­kilö­stön mää­rää yhteensä 1 080. Lukumää­räis­esti, niin yri­tysten osalta kuin hen­kilö­stön mää­rään mukaan, muut pal­velut, kaup­pa, teol­li­suus sekä rakenta­minen ovat konkurssien osalta suurimmat toimialat Pirkanmaalla. Konkurssien mää­rän kasvun arvioidaan hidastuvan vuoden 2025 toisella neljänneksellä. Työttömien ja lomautettujen määrät nousivat vuositasolla vertailtaessa. Myös signaalit osaavan työvoiman saatavuuden ongelmista ovat edelleen vähentyneet. Avoimien työpaikkojen keskimääräinen kertymä oli vuoden 2024 tammi-joulukuun aikana 4 100.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Business Finland oli myöntänyt Pirkanmaalle vuoden 2024 tammi-joulukuun aikana yhteensä 70,7 miljoonaa euroa erilaisiin hankkeisiin. Kolmannes tästä oli suoraan tutkimukseen ja hieman alle puolet avustuksena. Osuudet yrityskoon mukaan olivat: mikroyritykset 28 %, pienet yritykset 22 %, keskikokoiset yritykset 11 % ja suuret yritykset 39 %. Teollisuuden toimialan osuus näistä oli 26,1 miljoonaa euroa, koulutuksen toimialan 15,2 miljoonaa euroa sekä informaation ja viestinnän toimialan 10,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 Finnvera myönsi Pirkanmaan yrityksille rahoitusta yhteensä 100 miljoonaa euroa (vuonna 2023 yht. 89 milj.). Pirkanmaalla investoinneissa oli huomattava pudotus. Sen sijaan käyttöpääoman osuus rahoituksessa korostui. Pirkanmaalla Finnvera oli yhdessä pankkien ja muiden rahoittajien kanssa rahoittamassa yhteensä 211 miljoonan euron kokonaisrahoitushankkeita (vuonna 2023 223 milj. euroa). Hieman vajaa puolet kokonaisrahoituksista kohdistui yritysten käyttöpääomatarpeisiin. Investointeihin kohdistunut osuus kokonaisrahoituksesta laski 21 prosenttiin (vuonna 2023 35 %). Lasku edellisvuodesta oli huomattava. Pk-yritysten sekä kotimaan että viennin toimituksiin liittyvissä takauksissa puolestaan nähtiin kasvua edellisvuodesta. Pirkanmaalla Finnveran osuus kokonaisrahoituksista nousi 47 prosenttiin (vuonna 2023 40 %), mikä tarkoittaa, että haastavassa taloustilanteessa pankit halusivat aiempaa enemmän jakaa rahoituksen riskiä Finnveran kanssa.

Käyttöpääomatarpeet ja viennin rahoituksen kasvu kertovat siitä, että yritykset tekivät kauppaa ja toiminta oli aktiivista. Investointien rahoituksessa edellisvuonna nähty kasvu kuitenkin taittui vuonna 2024. Korkotason lasku ei vielä näytä laajamittaisesti heijastuneen yritysten suunnitelmiin, ja monet odottelevat Pirkanmaallakin vielä lisää positiivisia signaaleja suhdanteen kääntymisestä. Toisaalta myöskään maamme ulkoiset häiriötekijät eivät näytä vaikuttaneen suunnitelmiin, vaan turvallisuusteknologian ja puolustusteollisuuden aloilla nähdään kasvun mahdollisuuksia. Toimialoista teollisuuden rahoitus kasvoi Pirkanmaalla edellisvuodesta, mutta selvimmin kasvoi liike-elämän palveluiden rahoitus. Muutaman vilkkaamman vuoden jälkeen rahoitettujen omistajanvaihdosten lukumäärä jälleen laski. Finnvera oli viime vuonna Pirkanmaalla rahoittamassa 56 yrityksen omistajanvaihdosta (vuonna

2023 71), ja myönsi niihin rahoitusta yhteensä 11 miljoonaa euroa (vuonna 2023 13 milj. euroa). Yrityskauppojen määrän odotetaan kasvavan, kun ostajien tulevaisuudennäkymät ja luottamus talouden kasvuun paranevat.

Pirkanmaan talouden näkymät heikkenivät suurimmalla osalla toimialoista vuoden 2024 aikana. Taloudessa merkittäviä muuttujia olivat työttömyysasteen nousu sekä yritysten liikevaihdon että tuloksen laskeva kehityssuunta. Muutokset johtuvat osittain investointituotteiden kysynnän vähenemisestä, korkeasta korkotasosta, matalalla olevasta investointi- ja tuotekehitystasosta sekä eläköitymisen ja henkilöstöresurssien muutoksista. Velka-aste säilyi kuitenkin lähes entisellään ja osa yrityksistä onkin pienentänyt merkittävästi lainamääriään. Ulkomaiset investoinnit painottuivat alueellisesti Tampereen seutukunnan keskusalueelle. Pirkanmaalla yritysten lukumäärä kasvoi vuositasolla 2 %. Viennin arvo oli vastaavasti vuoden 2024 aikana laskeva eli Pirkanmaan vientiyritysten tilanne muuttui heikompaan suuntaan. Muutosta viennin elpymiseen odotetaan vuoden 2025 toisella neljänneksellä. Pirkanmaalla ulkomaankauppaan suuntautuneita yrityksiä on noin 1 450. Viennin arvo on noin 8,8 miljardia euroa, josta teollisuuden osuus on 84 %, kaupan alan 3 % ja muiden toimialojen 13 %.

Pirkanmaan ELY-keskus rahoitti elinkeinoja ja työllisyyttä vuonna 2024 yhteensä 81 miljoonalla eurolla. Rahoituksesta yli 37 miljoonaa euroa kohdistui työllisyyden edistämiseen ja lähes 32 miljoonaa euroa maaseudun ja maatalouden kehittämiseen EU:n maaseuturahoituksesta. Lisäksi noin 12 miljoonaa euroa myönnettiin yrityksien ja yhteisöjen kehittämiseen EU:n rakennerahastoista. Työllisyyden hoitoon käytettävissä ollut rahoitus väheni vuodesta 2023 noin 10 miljoonalla eurolla. Taustalla oli muun muassa valmistautuminen työllisyyspalvelujen siirtoon valtiolta kunnille. Jatkossa tätä toimintaa ja rahoitusta hallinnoidaan työllisyysalueilla. EU:n maaseutu- ja maatalousrahoituksen saralla vuosi 2024 oli monipuolinen, aktiivinen ja kehittämismyönteinen ympäri maakunnan. Edellä mainitun maaseudun yritysrahoituksen lisäksi maaseutualueiden elinvoimaa lisättiin maaseudun hankerahoituksen avulla noin 6 miljoonalla eurolla. Rahoitusta myönnettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien kautta lähes 100 hankkeelle. Hankkeilla esimerkiksi parannetaan huoltovarmuutta ja turvallisuutta, lisätään maaseudun ympäristö- ja ilmastotekoja sekä kehitetään elinkeinoja ja asukkaiden hyvinvointia. Yritysten toimintaedellytyksiä parantavilla hankkeilla on suuri merkitys maaseutualueiden elinvoimalle. Niiden kautta yritysten keskinäinen vuorovaikutus ja uudenlainen yhteistyö lisääntyvät. Yrityshankkeille myönnettiin rahoitusta yli 16 miljoonaa euroa. Yritysrahoituksen kysyntä on jatkunut suhdanteista huolimatta hyvällä tasolla. Yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin kasvuhakuisten pk-yritysten kehittämishankkeisiin yhteensä 4,8 miljoonaa euroa, joka jakaantui 75 eri hankkeelle vuonna 2024. Rahoitusta on rajattu hankekohtaisesti, avustusta

voidaan myöntää hankkeelle enintään 50 000 euroa, jotta mahdollisimman moni yritys hyötyisi kehittämistuesta. Yrityksen kehittämisavustus on EU-osarahoitteista. ELY-keskuksen myöntämän yritysrahoituksen kysyntä jatkui vahvana suhdanteista huolimatta.

Pirkanmaan ELY-keskus teki vaikuttavaa työtä ympäristön hyväksi vuonna 2024. Rakennusperinnön hoitoon ELY-keskus myönsi avustuksia 36 kohteelle yhteensä 177 000 euroa. Vesistöjen käyttöä ja tilaa parantaviin hankkeisiin myönnettiin avustuksia yhteensä 293 000 euroa. ELY-keskus perusti uusia luonnonsuojelualueita ja osti alueita luonnonsuojelutarkoituksiin yhteensä 653 hehtaaria. Ympäristönsuojeluun liittyviä lausuntoja annettiin 451, minkä lisäksi ympäristön asiakaspalvelukeskus hoiti yhteensä 18 475 yhteydenottoa. Ympäristöasioiden asiakaspalvelun asiakaskokemuksen keskiarvo (puhelin/chat) oli 9,2/9,5. Öljy- ja maakaasulämmityksestä luopumiseen Pirkanmaan ELY-keskus myönsi avustusta koko maassa yli 4 000 hakijalle yhteensä vajaa 17 miljoonaa euroa. Maaperä kuntoon -ohjelmassa selvitettiin maaperän tilaa 20 kohteessa ja lisäksi kaikkiaan viiden kohteen puhdistus valmistui. KAJAK-hankkeessa valmistui viiden kohteen selvitys- tai seurantavaihe. Maaperän tilan selvittämiseen ja puhdistamiseen myönnettiin avustusta 25 hankkeelle yhteensä 530 000 euroa. Pirkanmaan ELY-keskus vei yhteensä 80 raakkua Konneveden tutkimusasemalle lisääntymään valvottuihin olosuhteisiin.

Pirkanmaan ELY-keskuksen valvonnassa olevia ympäristölupavelvollisia laitoksia oli yhteensä 268 ja tarkastuskäyntejä niihin tehtiin yhteensä 138. Yksi merkittävimmistä valvontatapauksista oli Remeo Refining Oy:n jätteenkäsittelylaitoksella syttynyt tulipalo, joka kesti useita päiviä ja vaati tiivistä viranomaisyhteistyötä. Tulipalo tapahtui Ruskon alueella Tampereella. Pirkanmaalla on käynnissä useita vihreän siirtymän hankkeita, joista 20 oli Pirkanmaan ELY-keskuksella käsittelyssä viime vuonna. Näistä 11 hanketta oli YVA-menettelyssä (ympäristövaikutusten arviointi). Kaikki hankkeet on koottu yhteen erilliselle verkkosivulle. ELY-keskus ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti jätehuollon tuottajavastuuta. Tuottajavastuurekisterissä olevia, eli tuottajavastuunsa hoitaneita tuottajia, oli reilu 13 400 yritystä vuoden 2024 lopussa. Vuonna 2024 ulkomaisen etämyynnin määrä kasvoi räjähdysmäisesti suurten kiinalaisten verkkoalustojen laajentuessa. Tähän kasvuun vastattiin monipuolisella ja monikanavaisella viestinnällä sekä kohdennetulla viestintäkampanjalla, sillä tuottajavastuu jää usein näiltä toimijoilta hoitamatta.

Pirkanmaa tekee merkittävää ilmastotyötä sekä siihen liittyvää kiertotalouden osaamisen kehittämistä niin julkisen kuin yksityisen sektorin osalta. Tämä osaltaan luo mahdollisuuksia olla kärkimaakunta uusien innovaatioiden syntymiseen. Osaamista tulisi kehittää ja taloudellisia resursseja olisi lisättävä tähän teemaan liittyen. Pk-yritysbarometrin mukaan ilmastotavoitteet eivät ole yrityksille suurin huolenaihe,

mikä on aivan ymmärrettävää. Myöskään ilmastonmuutosta ei nähdä merkittävänä liiketoimintamahdollisuutena ainakaan vielä, koska markkinoiden todellisuus on epäselvä sekä osajakenttä on rajallinen. Kierrätystä vastaavasti on kehitetty lähes puolella vastanneista yrityksistä.

Pirkanmaalla oli viime vuonna vilkas päällystysvuosi teiden korjausvelkaan osoitetun lisärahoituksen vuoksi. Kaikkiaan yhteensä 295 km Pirkanmaan ELY-keskuksen hallinnoimaa tietä sai uutta päällystettyä pintaan. Pääteiden osuus oli 144 km ja muiden teiden osuus 135 km. Jalankulku- ja pyöräilyväyliä päällystettiin 16 km. Suuren päällystemäärien takia töitä tehtiin poikkeuksellisesti myös päiväsaikaan, mikä aiheutti jonkin verran häiriötä Pirkanmaan liikenteelle. Isojen rumpujen korjauksia tehtiin kahdeksan ja pienten (halkaisija < 2 m) päätierumpujen korjauksia 157. Sivuojen ja niiden rumpujen perkauksia/korjauksia tehtiin 71,4 km ja lisäksi reuna-palteen poistoa 116 km. Led-valaisimia asennettiin yhteensä 2 001 kpl. Kaiteiden korjauksia tehtiin yhteensä 6 382 m ja sorateiden runkokelirikkokorjauksia yhteensä 6,9 km. Korjattuja ja uusittuja siltoja oli yhteensä 13. Liikenteen valtakunnalliseen asiakaspalveluun tuli yhteydenottoja yhteensä 63 000. Asiakaspalvelun NPS-luku (Net Promoter Score) oli 74 ja keskiarvo 9,0. Liikenteen rahoitukseen käytettiin vuonna 2024 yhteensä noin 60 miljoonaa euroa.

Pirkanmaan ELY-keskuksella on työn alla neljä isoa tiesuunnitelmaa, joiden suunnittelua jatkettiin viime vuonna. Valtatie 9 Alasjärvi–Käpykangas, valtatie 9 Käpykangas–Orivesi, valtatie 12 Alasjärvi–Huutijärvi sekä valtatie 12–kantatie 65 -tiesuunnitelmia yhdistää tarve vähentää ruuhkaisuutta ja parantaa liikenteen sujuvuutta. Valtatien 9 yhteysväli Tampereen Alasjärveltä kohti Orivettä ja Jyväskylää on Suomen maantieverkon liikennöidyin kaksikaistatie. Valtatie 12 on taas Suomen tärkeimpiä poikittaisia yhteyksiä. Viime vuonna valmistui myös yleissuunnitelma valtatie 3 parantamisesta välillä Lempäälä–Pirkkala.

Kokonaisuudessaan Pirkanmaan merkitys tavaraliikenteessä on yli 10 % koko maan tavaraliikenteestä ja liikennemäärät ovat Tampere–Helsinki-välillä maan kolmanneksi suurimmat. Tieverkon monipuolinen kunnossapito on tärkeintä, sillä valtaosa tavaraliikenteestä alueella kulkee rekkaliikenteen muodossa, jonka osuus on noin 60 % koko tavaraliikenteestä. Myös alemman tieverkon kunnossa pitäminen auttaisi maaseutumaista asumista sekä maaseututaajamien elinkelpoisuutta. Pitkällä aikavälillä tiestön kunnossapidon kannalta riittävä rahoitus puuttuu. Tieverkoston toimivuuden merkitys nähdään myös investointihalukkuuden muutoksissa.

Vuoden 2025 toinen vuosipuolisko saattaa olla teollisuudelle liikevaihtoa kasvattavaa aikaa. Odotukset kohdistuvat EU:n sisämarkkinoihin sekä Kiinan ja Yhdysvaltain markkinoihin. Talouden kasvu tarvitsee osaavaa työvoimaa. Kansainvälinen

kauppa on kuitenkin ratkaiseva kasvun kannalta. Haaste Pirkanmaalla on yleisesti heikko investointihalukkuus. Suuret konepaja-alan toimijat ovat edelleen kiinnostuneita suomalaisista pienehköistä konepajayrityksistä ja niiden ostoista. Hankintaa Suomesta on lisätty maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi. Tämä tulee näkymään konepajojen tilauskannoissa myös Pirkanmaalla. Yrityskentän tilanteesta yleisesti: Investointien suhteen koko vuoden 2025 tilanne näyttäisi tulevan olemaan samankaltainen kuin vuosi 2024. Investoinnit ovat kuitenkin melko matalalla tasolla Pirkanmaalla kokonaisuutena. Investoinnit on suunnattu pääsääntöisesti ohjelmistoihin, koneisiin ja kalusteisiin sekä uusiin toimipaikkoihin. Monen yrityksen toiminta oli kuitenkin säilynyt vakaana, varsinkin informaatio- ja viestintäalan sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnassa olevien yritysten osalta.

Vuoden 2025 investoinneista muutamia esimerkkejä: Winse Power investoi valosähkömuuntimien tuotantolinjoihin, Dynaset kasvattaa toimitilojen osuutta, Sukkamestarit investoi henkilöstön koulutukseen sekä uusiin tuotantolinjoihin, UPM Raflatac päivittää koneistusta, Tavo Oy kasvattaa ajoneuvojen tukkukaupan varastoa, Saab lisää tuotantokapasiteettia maakunnassa, Hypapin paperikoneinvestointi, Gasgridin suunnittelema vedyn siirtoverkko, Freija As suunnittelee suurta investointia vetyteknologian osalta, Sharp Cell laitteistoinvestointi, Kemira Chemicals perustaa tuotantolaitoksen, GRK:n suuri panostus lisätyövoimalle, Finncont järjestee suuriasiakastoimintojaan, Flinkenberg Steel kehittää tuotantomahdollisuuksiaan lisäämällä konekantaansa, Nokia Renkaat laajentaa Nokian logistiikkakeskustaan uudella varastolla sekä Valmetin Kudokset-yksikkö investoi uudistuvaan tuotantoon. Investoinnit edellä mainitussa yritysryhmässä suuntautuvat kone- ja laitehankintoihin merkittävällä osuudella. Yleisesti ottaen, Pirkanmaalla puolustusteollisuus on noussut merkittäväksi toimialaksi Suomen NATO-jäsenyyden ja Euroopan turvallisuustilanteen vuoksi. Suurin osa puolustusteollisuuden yrityksistä on pieni- ja keskikokoisia. Tampereella on tarkoitus panostaa älykkäiden ajoneuvojen- ja työkojen kehitystyöhön.

Kannattavuus konepaja-alan yritysten osalta on ollut hyvä ja kevään 2025 osalta odotetaan pientä kasvua vuositason vertailtaessa. Ongelmia syntyy edelleen jonkin verran alihankinnan haasteista. Tämä on osaltaan hidastanut toiminnan ylläpitoa ja tarvittavaa kasvua. Myös liike-elämän palveluiden tilanne näyttää hyvältä. Vähittäiskauppa tekee hyvää tulosta niin liikevaihdon kuin kannattavuudenkin osalta. Yleisesti henkilöstöstä yritetään pitää kiinni toimialasta riippumatta ja mahdollisuuksien mukaan muutosneuvotteluiden tuloksina tilanne hoidetaan lomautuksina sekä muina tehtäväjärjestelyinä irtisanomisten sijaan. Tulevaisuuteen katsominen ja asiakastarpeiden ennakointi on yrityksissä jatkuvan kehittämisen kohde, vaikkakin asia pitäisi olla osana päivittäistä arkityötä. Markkinatilannetta yritetään mahdollisuuksien mukaan korjata ja tuotekehittelyn merkitys oli kasvanut.

Vuoden 2024 haasteeksi koettiin rakennusalan kerrannaisvaikuttavuus muiden toimialojen kannattavuuteen ja työllistävään kantokykyyn. Tilanteen uskotaan rauhoittuvan keväällä 2025. Omistajavaihdoksia suunnitellaan yleisesti saman verran kuin aiemminkin. Säästöjä pyritään tekemään järkevästi. Vahvoja toimialoja vientisektorilla ovat metsä-, muovi- ja kumiteollisuus sekä kemikaalien valmistus että kone- ja metalliteollisuus.

Uusien osaamisalueiden yritysten, kuten vihreän siirtymän sekä mikrosiruosaamisen kaupallistaminen olisivat mahdollisesti maakunnan vientiä vahvistavaa toimintaa. Pirkanmaalaiset yritykset ovat vahvoja erityisesti [bioenergiaa](#), puhtaita prosesseja ja [energiatehokkuutta](#) koskevilla ratkaisuilla. Kasvua haetaan huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden tuotteiden kautta. Kehitystyötä ja kasvua on odoteltavissa älyteknologian osalta. Näiden yritysten tilanne näyttää hyvältä kokonaisuus huomioiden. Kyseisten yritysten vientimarkkinat ovat kasvaneet ja kotimaan markkinat ovat olleet kiinnostuneita niin investointi- kuin kuluttajaosaamisenkin suhteen. Useimpien toimijoiden tarve henkilöstön nopeaan palkkaamiseen sekä alihankintaketjun luomiseen on ollut asiakokonaisuutena esillä.

Teollisuusvaltaisena alueena yritysten investointien merkitys on erittäin tärkeää. Ilman investointeja kehittämistoimilla on rajallinen vaikutus talouteen. Kokonaisuutena suurimmat toimialat, kuten teollisuus, rakentaminen, kaupan eri tasot sekä liike-elämän palvelut, tulevat olemaan talouden ja ennen kaikkea viennin vetureita. Näkymät kuitenkin koettiin haasteellisiksi ja odotukset ovat vain lievästi positiiviset. Konepajojen osaaminen korostuu investointihyödykkeiden tuottamisessa, joiden kysyntä on tällä hetkellä kohtalainen. Liike-elämän palvelut ovat säilyttäneet tasonsa ja näkyvissä on kasvua, kuten myös finanssisektorilla. Aloitettujen rakennushankkeiden määrä oli vuoden 2024 aikana Tilastokeskuksen lukujen perusteella kasvussa. Pk-sektorin näkymät ovat samankaltaiset kuin aiemmin, hieman yritysten kokoluokasta ja toimialasta riippuen. Henkilöstön määrä ja liikevaihto säilyvät entisellään, mutta kannattavuuden odotetaan hieman laskevan. Kasvuhakuisuus ja ulkomaan kaupan merkitys sekä siihen panostaminen pysyvät entisellä tasolla. Vienti koetaan tärkeäksi kasvureitiksi kaikissa kokoluokissa, mutta ei välttämättömyydeksi toiminnan kokonaisuuden kannalta. Pk-yritysbaremetrin mukaisesti noin viidennes yrityksistä tekee, tai on suunnitelmassa tehdä, vienti- tai tuontikauppaa. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat hieman helpottuneet. Panostuksia ovat muun muassa alihankinnan kasvattaminen ja kehittäminen, nykyisen työvoiman osaamisen vahvistaminen sekä panostus työhyvinvointiin. Jos tilanne muuttuu, lomautukset ja työajan sopeuttaminen sopivat ratkaisuiksi. Yritysten rahoitustarve on vähentynyt merkittävästi jo korkotason nousunkin takia ja niiden oma maksukyky on hyvällä tasolla. Kasvuhakuisuutta ELY-keskuksen teettämän

kyselyn mukaan löytyy noin neljänneksellä haastatelluista yrityksistä. Investointihalukkuudessa oli nousua, lähinnä tekniikkaan ja henkilöstön osaamiseen liittyen. Haasteita maksupolitiikassa oli 15 % yrityksistä.

Pirkanmaan ELY-keskuksen teettämän yrityskyselyn perusteella pysyminen markkinoilla ja asiakaskunnan kehittäminen koetaan haasteelliseksi, mikä estää rekrytointia. Monet yritykset seuraavat tilannetta aktiivisesti ja ovat varautuneet mahdollisiin muutoksiin, kuten lomautuksiin tai rekrytointeihin. Tulevaisuudessa näkyy halu kasvattaa henkilökuntaa, erityisesti asiantuntijatehtäviin, mikä liittyy kasvustrategioihin. Selvä erottuva teema on pienten yritysten ja itsenäisten yrittäjien mahdolliset rekrytointitarpeet, jotka voivat vaihdella alueittain. Jotkut yritykset suunnittelevat nykyisten työntekijöidensä määräaikaisten sopimusten uusimista keskittyen tuttuihin osaajiin. Organisaatioissa, joissa ei ole kasvutavoitteita, korostuu kyky toimia nykyisellä henkilöstöllä ilman lisäyksiä. Pirkanmaalla kone- ja metallialan koulutuksen kiinnostavuus koko alan jatkon kannalta aiheuttaa myös suuria taloudellisia haasteita. Hyvälaatuisen koulutuksen ja työmarkkinoiden laajuuden sekä monipuolisen yritysverkoston ansiosta vihreä siirtymä ja kiertotalous ovat päivän sanat. Suurin osa toimialoista oli nostanut vuoden 2025 kasvuodotusta niin liikevaihdon, kannattavuuden kuin henkilöstön määrän kasvun osalta.

Alueen palvelutarjonta rakentuu voimakkaasti Tampereen seutukunnan ympärille muodostuneen taajamakehän sekä maaseutumaisten keskusten läheisyyteen. Suurin osa kauppakeskuksista tai hyvinvointikeskuksista sijaitsee Tampereen seutukunnan alueella. Näiden lisäksi reuna-alueiden kunta-/kaupunkikeskustojen liepeillä palveluverkko on hyvällä tasolla ja sitä pidetään yllä. Tampereen seudun raitiotien laajennuksen lukuja kohti Pirkkalan Partolaa ja Tampereen Ruotulaa: Vuodelle 2025 budjetoitu 8 miljoonaa euroa, valtuus enintään 55,5 miljoonaa euroa, kuitenkin enintään 30 % suunnittelu- ja rakentamiskustannusten yhteismäärästä.

Asuntomarkkinat olivat koko vuoden 2024 selvästi alemmalla tasolla kuin aikaisempina vuosina on ollut. Arvioiden mukaan tilanne korjautuu vuoden 2025 loppupuolella. Merkittävä muutos tapahtuu kuitenkin vuoden 2025 toisella neljänneksellä, jolloin saattaa syntyä uudiskohteiden osalta tarjontapulaa. Tuotanto- ja varastotilojen kysyntä on pysytellyt kohtalaisena. Vanhojen toimistotilojen tarve on vähentynyt ja suunnitelmissa onkin muuttaa niitä mahdollisuuksien mukaan asuinkäyttöön. Tonttikysyntää ja uudisrakentamista esiintyy parhailla sijainneilla jonkin verran, kun yritykset tarvitsevat ajanmukaisempia tiloja. Tampereen läntisen kehätien varteen sijoittuvat alueet ovat kysyttyjä hyvien liikenneyhteyksien ansiosta. Vireillä on useita mittavia investointeja, esimerkiksi Tampereen henkilöraipihan uudistus, jotka

kehittävät Tampereen keskustan toimivuutta ja ilmettä huomattavasti. Kysyntää asuntojen osalta tulee kyllä riittämään, koska muuttoliike muualta vaatii jotain asunon muotoa ja samalla vuokraaminen lisääntyy.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työttömyys kasvoi Pirkanmaalla merkittävästi vuonna 2024. Muutosta parempaan suuntaan odotetaan vuoden 2025 aikana. Työvoiman saatavuusongelmat vähenivät, mutta samaan aikaan myös avoimien työpaikkojen määrä väheni, joten tilanne ei helpottunut vuoden 2024 loppuun mennessä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa pyrittiin helpottamaan myös mm. ELY-alueilla toteutettavan Työvoimabarometrin avulla. Työllisyyden edistämiseen kanavoitiin Pirkanmaan ELY-keskuksen kautta työvoimakoulutukseen, valmennuspalveluihin, kotoutumiskoulutukseen ja yhteishankintakoulutukseen sekä muuhun työllisyyttä edistävään toimeen yhteensä 14,9 miljoonaa euroa, joka koski 5 479 henkilöä. Starttirahaa myönnettiin yhteensä 2,9 miljoonaa euroa 798 henkilölle ja palkkatukea yhteensä 19,8 miljoonaa euroa 2 315 henkilölle. Kaiken kaikkiaan työllisyyden edistämiseen kohdennettiin rahoitusta yhteensä 37,8 miljoonaa euroa.

Yritysten viestit vuoden 2025 kahdelle ensimmäiselle neljännekselle: Työvoiman osalta tarve helpottuu, mutta eläköityminen ja uudet toimenkuvat vaativat jatkuvia toimenpiteitä henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä uusien henkilöiden rekrytointiin. Tilanteeseen vaikuttaa osaltaan toimiala sekä työnantajan kokoluokka. Tällä hetkellä pienempien yritysten mahdollisuudet rekrytoida ovat aikaisempaa paremmat, koska tarjontaa osaajista on tällä hetkellä enemmän. Koulutustasosta ja toimialasta riippumatta osaajien tarve säilyy tulevaisuudessakin. Tavoitteena ongelmakentän helpottamiseksi on auttaa yrityksiä tehostamalla yhteistyötä työllisyysalueiden, oppilaitosten sekä muiden Pirkanmaan julkissektorin toimijoiden välillä. Keinoja ovat muun muassa yritysten kontaktointi, yhteistyöverkostojen syntymisen edistäminen yritysten ja muiden organisaatioiden välille sekä tietopohjan vastaanottaminen siitä, millaisia palvelutarpeita yrityksillä on. Tavoitteena on auttaa asian ratkaisemista niillä keinoilla, joita ELY-keskuksella, työllisyysalueilla sekä oppilaitoksilla on antaa yritysten käyttöön. Esimerkiksi Työvoimabarometri on otettu hyvin vastaan ja käyttöön. Perusosaamisen taso, kyvykkyys vihreässä siirtymässä ja murrostechnologioissa sekä osaajien saatavuus huolestuttavat laajalti. Erityisesti viennin tuloilla korostuu ohjelmisto- ja laiteosaaminen. Sähkö- ja automaatio-osaamisen sekä peruskonetekniikan osaamisen taso huolettaa. Kriittisen osaamisen tarpeet eri toimialoilla ovat yritysten tilasta kertovan ELY-keskuksen selvityksen perusteella hyvin monialaisia.

Vahvimmin esiin nousevat tarpeet murrosteknologioihin kuten kvanttiteknologiaan ja tekoälyyn liittyen, vihreässä siirtymässä, kokonaisuuksien hallinnassa ja systeemisessä ajattelussa. Tarpeita on myös perusosaamisen tasosta ja työelämätaidoista lähtien. Lisäksi tarpeita nähdään jatkuvan oppimisen vahvistamiselle, lisäkoulutukselle ja joustaville koulutusratkaisuille. Pirkanmaan koulutuspolitiikan haaste on valmistuneiden muuttaminen pois Pirkanmaan talousalueelta lähinnä pääkaupunkiseudulle sekä lähtömaakuntiinsa. Syinä tähän ovat muun muassa: Pirkanmaalla on koulutettujen määrään suhteutettuna vähän korkean teknologian osaamista tarvitsevia yrityksiä ja lisäksi yritysten pääkonttorit sekä valtionhallinnon toiminnot sijaitsevat pääsääntöisesti pääkaupunkiseudulla. Tampereelle sijoitettava lupavirasto saattaa hieman helpottaa tilannetta. Kansainvälisten osaajien tarve ei tällä hetkellä ole yritysten näkökulmasta kiireellisin asia. Tarve kasvaa vasta lähivuosien aikana. Kansainvälisten osaajien osalta korostuu korkeakoulutettujen merkitys.

Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta tilanne on tietyillä aloilla haasteellinen. Tämän hetken tilanne näkyy siten, että työssäoppimisjaksoja on vaikea toteuttaa. Työvoiman tarve on kuitenkin selkeä, eli valmistuvat opiskelijat työllistyvät suhteellisen hyvin. Korkeakoulutettujen tilanne on todella erilainen viime vuoteen verrattuna. Työpaikkoja ei ole samalla tavalla tarjolla ja korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut. Korkeakoulutus on pitkäkestoista ja pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen kannattaa. Muuntokoulutuksille olisi nyt tarvetta.

Panostukset erilaisten rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen tulevat myös kysymykseen. Erilaisia toteuttamis- ja kehittämistapoja sekä hyviä rahoituksen toimintamalleja on oltava tarjolla ja niitä pitää jatkossakin kehittää sekä ylläpitää. Rahoituksella tuetaan myös työvoiman osaamisen kehittämistä niin yritysten sisällä, kuin täydentämään työvoimatarpeita. Työllisyys kehittyy suotuisaan suuntaan, mutta vaatii myös panostuksia julkisen vallan osalta, sekä kotimaan yritysten halukkuutta lisätä henkilöstöä tai säilyttää nykyisen työvoiman osaaminen.

Pirkanmaan ELY-keskuksen yrityskyselyn pohjalta vastauksista ilmenee, että työvoiman lisäystarpeet vaihtelevat suuresti eri toimialojen ja yritysten välillä. Monilla ei ole tällä hetkellä tarvetta rekrytoida lisää henkilöstöä, kun taas toiset etsivät erityisiä osaajia tulevaisuuteen. Työvoiman lisäystarpeiden puuttuminen: Monet yritykset raportoivat, että tällä hetkellä ei ole tarvetta lisätä työvoimaa. IT- ja teknologia-asiantuntijat: Useat vastaukset mainitsivat tarpeen IT-alan ammattilaisille, kuten ohjelmistokehittäjille ja UX/UI-suunnittelijoille. palvelualan tarpeet: Joissakin vastauksissa mainitaan tarve sairaanhoitajille ja muille terveydenhuollon ammattilaisille. Markkinoinnin ja myynnin roolit: Moni mainitsi myynti- ja markkinointihenkilökunnan tarpeen, erityisesti asiakkuuden hallinnassa ja digitaalisessa markkinoinnissa sekä teknisen myynnin osaajien osalta. Tietyillä aloilla, kuten

käsityö- ja teknologiateollisuudessa, tunnistettiin pula osaavista työntekijöistä. Useat vastaukset korostavat, että vaikka nyt ei ole tarvetta lisätyöntekijöille, tulevaisuudessa saattaa ilmetä tarpeita. Erityisosaamista ja työntekijöitä kaivataan, kuten automaatioasentajia.

Joillakin aloilla tilanne näyttäytyy toiveikkaana, kun taas toisilla yrityksillä on vaikeuksia löytää uusia asiakkaita. Monet yritykset ovat varovaisia rekrytoinneissaan ja seuraavat tilannetta jatkuvasti, mikä voi viitata epävarmuuteen markkinoilla. Eri-tyisesti IT-alaan liittyvät kysymykset saavat paljon huomiota, mikä on ajankohtaista digitaalisen transformaatioajan keskellä. Ryhmien ja alojen erikoistarpeet eroavat huomattavasti ja tämä tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia kohdennetuille rekrytoinneille. Haasteena on myös vanhojen asiakkaiden asiakastytyväisyys ja liiketoiminnan elpyminen.

Pk-yritysbarometrin mukaan tarpeita työllistää lisää henkilöstöä oli noin neljänneksellä yrityksistä. Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat ovat vähentyneet. Uhkakuvia löytyy rakentamisen hidastumisen tuomasta kerrannaisvaikutuksesta, kiinteistöjen arvon alenemisesta, sukupolvenvaihdoksien vähenemisestä sekä tilakoon kasvun hidastumisesta. Sitä kautta työikäinen väestö muuttaa kasvukeskuksiin. Myös työvoimatarpeet ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen korostuvat. Tällä hetkellä olisi edelleen tarjolla kilpaileville yrityksille henkilöstöä, jolla olisi taitoa ja tietoa. Osaamisen parantaminen kaikilla koulutustasoilla koetaan mahdollisuutena. Tämä vaatisi merkittävää rahoituksen määrän kasvua. Myös työnantajien olisi syytä käyttää omalta osaltaan yrityksen sisäisiä resursseja, jotta yritykseen tulisi uutta osaamista, jota voisi kutsua henkiseksi investoinniksi.

Työttömien tilanne on muuttunut osittain huolestuttavaan suuntaan, koska jokaisen talouden taantumien jälkeen osa työllisistä jää työttömiksi. Tällä hetkellä työttömien lukumäärä on korkeampi kuin vuotta aiemmin. Seutukuntien osalta tilanne on lähes kaikissa samankaltainen. Muutokset ovat lievästi negatiivisia, sillä työttömien työnhakijoiden sekä pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrä ja suhteellinen osuus kaikista työttömistä työnhakijoista kasvaa. Suurin kysymys on laaja työttömyys, johon kuuluvat työttömien työnhakijoiden lisäksi erilaisissa palveluissa olevat henkilöt. Heidän työmarkkina-asemaansa kannattaa kiinnittää huomiota. Osaavan työvoiman tilannetta arvioidessa ja eri toimialoja käsiteltäessä on todettava, että osaavan työvoiman ongelmat olivat yleisesti kohtalaiset. Työvoiman liikkuvuus on ollut myös ongelma. Koulutukselle asetetaan jatkossa entistä suurempia paineita. Oppiminen on edelleen tärkeää työmarkkinoille pääsemiseksi. Tärkeää olisi varmistaa kaikille vähintään toisen asteen tutkinto. Yrittäjäkoulutuksen lisääminen opetusohjelmaan, niin ammatillisella puolella kuin korkeakoulusektorilla, olisi tärkeä suunnan muutos.

Merkittävä osa-alue on laajempi yhteistyö koulutusorganisaatioiden ja yritysten kanssa, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä koulutustarpeet. Yritysten sisäisen roolituksen ja luottamuksen merkitys kasvaa työvoiman kysyntää ajatellen. Suurimpia ongelmia pk-sektorilla ovat rahoituksen saatavuus sekä vakuuksien puuttuminen, jotta rahoitus järjestyisi. Rahoituksen puute vaikuttaa suoraan kykyyn rekrytoida, vaikka siihen olisi tarvetta. Samalla uskallus palkata lisää henkilöstöä on myös normaalioloissa haaste. Asian helpottaminen ja keventäminen olisi välttämätöntä. Rahoitustarpeet kohdistuvat investointihyödykkeisiin ja kasvun rahoittamiseen sekä toiminnan ylläpitoon ja henkilöstön kustannuksiin. Myös rakennetyöttömyyden nähdään olevan tilanne, jonka korjaamiseen vaaditaan lisäpanostuksia.

Vuoden 2024 lopulla tehtyyn Työvoimabarometriin liittyneen aluepaneelin tuottamia huomioita: Kasvuyrittäjien odotukset kesän jälkeen ovat huomattavasti positiivisempia kuin alkuvuonna, jopa 60 % uskoo kasvuun. Toki yrityksen toimiala vaikuttaa odotuksiin. Joillakin toimialoilla (kokonaisturvallisuuden ratkaisut) on mennyt hyvin koko vuoden. Tampereen kaupunkiseudun uusi elinkeinostrategia julkaistaan alkuvuodesta 2025. Keskeisenä osana ovat muun muassa osaan työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset. Kasvun edellytys on kovassa korkean tason osaamisessa ja innovaatioissa. TKI (tutkimus-, kehitys- ja innovaatio) -rahoitus on mahdollisuus myös yrityksille. Yrityksillä tulisi olla kyvykkyyttä tarttua haasteeseen ja tehdä TKI-työtä. Tampereen yliopisto on luonut ekosysteemiä, jolla yhteistyötä yritysten kanssa rakennetaan esimerkiksi siruteknologiakeskuksen muodossa. Työllisyyden hoidossa on haasteita, koska palvelujen rahoitus muuttuu: Pitää olla entistä kustannustehokkaampi ja nykyisestä ekosysteemistä tulee saada enemmän irti. Muun muassa suositellaan tehokkaampaa yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Ammatillisen koulutuksen osaajia tullaan tarvitsemaan jatkossakin. Suhdanne kehittyy parempaan suuntaan ja yritysten työllistämiskynnys madaltuu ja osaajille on kysyntää. Huolena ovat ei niin vetovoimaiset alat (esim. catering), joissa osaajia on vähemmän. Tämä vaatisi erilaisia toimenpiteitä yhteistyössä yritysten ja elinkeinoelämän kanssa. Yrittäjäksi ryhtymistä tuetaan monin eri toimenpitein oppilaitoksissa.

Substanssiosaajia tarvitaan jatkossakin ja asiakaspalvelu on tärkeää joka alalla. Tärkeää on kyky oppia uutta sekä joustaa työn ja tehtävän mukaan. Kasvun edellytyksiä parannetaan ajattelemalla isosti. Yliopisto kouluttaa osaajia, jotka luovat innovaatioiden kautta hyvinvointia. Pitää varmistaa kansainvälisten osaajien joustava pääsy työharjoitteluun ja muun muassa opinnäytetyön kautta siirtyminen työelämään. TKI-liitännäiset työpaikat ovat 5 vuoden aikana lisääntyneet yli 40 % ja

kehityksen olisi syytä jatkaa. Esimerkiksi haasteet etätyöhön liittyen tulee ratkaista, kuten jatkossa etätyön sopivuus erilaisiin tehtäväkokonaisuuksiin. Yrityselämä tulisi tuoda lähemmäksi opiskeluvaihetta ja varmistua, että nivelvaiheet jäävät lyhyiksi.

Osaajien ja ideoijien tulee kiinnittyä pk- ja mikroyrityksiin. Tarvitaan laaja-alaista kasvun asennetta sekä joustavaa yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välillä, joka mahdollistaa myös uusien innovaatioiden syntyminen. Tarvittaisiin palvelukokonaisuus kasvuyritysten tukemiseksi, yrityksille tukea kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi ja rekrytoimiseksi sekä työhyvinvoinnin lisäämiseksi (hyvinvoiva työntekijä on paras työntekijä). Kasvun eväitä: Analyyttinen tiedolla johtaminen ja olemassa olevan tiedon hyödyntäminen, kasvun asenne ja siitä keskusteleminen, mahdollisuuksien oivaltaminen ja niiden hyödyntäminen sekä kansainvälistymisen mahdollisuudet. Kansainvälisillä osaajilla tulee olla myös tulevaisuuden näkymät Pirkanmaalla. Lisäksi kasvun välineitä ovat väylät yrityksiin, kasvun rakentaminen, TKI- ja BF (Business Finland) -rahoitus sekä Tampereen kaupunkiseudun vetovoimaisuuden hyödyntäminen. Alueet, yritykset ja eri toimialat tulisi saada houkuttelevimmiksi markkinoinnin avulla. Kehittämistä vaativat muun muassa yhteistyön tiivistäminen oppilaitosten, työllisyysalueiden, valtion aluehallinnon ja yrittäjien välillä, osaamisen sanoittaminen (työnantajien tulisi pystyä kertomaan osaajatarpeensa paremmin), kynnysten madaltaminen, joustavuus ja helppous.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (––) paljon heikompi.

Taulukko Pirkanmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Taulukko Tampereen seutukunta Hämeenkyrö, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Taulukko Etelä-Pirkanmaan seutukunta Akaa, Urjala, Valkeakoski

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Lounais-Pirkanmaan seutukunta Punkalaidun, Sastamala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Luoteis-Pirkanmaan seutukunta Ikaalinen, Kihniö, Parkano

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Ylä-Pirkanmaan seutukunta Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

8 Päijät-Häme

Taulukko 7. Päijät-Hämeen avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	204 635	204 479	156	0,1 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	13 801	12 378	1 423	11,5 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 545	1 277	268	21,0 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	4 868	4 088	780	19,1 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	14,9	13,3	–	1,6 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 375	2 046	-671	-32,8 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennusteen mukaan talous elpyy tänä vuonna, mutta työllisyyteen talouden elpyminen vaikuttaa kuitenkin viiveellä. Pahin inflaatiopiikki on takanapäin ja Euroopan keskuspankki on laskenut korkotasoaan. Yhdysvaltojen talouspolitiikkaa pidetään arvaamattomana. Mahdolliset tullit ja vastatullit luovat epävarmuutta kansainväliseen kauppaan. Työttömyyden ennustetaan lisääntyvän kuluvan vuoden aikana ja kääntyvän laskuun vasta ensi vuonna. Maan yleinen tilanne näkyy myös Päijät-Hämeessä. Avoimia työpaikkoja on helmikuussa

ilmoitettu satoja vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt vuodessa miltei viidenneksen. Suurimpia työttömien ryhmiä olivat tänäkin vuonna rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät sekä palvelu- ja myyntityöntekijät.

Päijät-Hämeessä työllistäviä toimialoja ovat erityisesti rakentamisen ja teollisuuden toimialat. Talonrakentaminen ja erikoistunut rakennustoiminta sekä sahavaranto, metallituotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus työllistävät alueella tuhansia henkilöitä. Maakunnassa toimii myös useita elinvoimaisia toimialakeskittymiä. Toimialakeskittymien kannalta on olennaista, että alueella toimivat elinvoimainen LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu. Päijät-Hämeessä tavoitellaankin yritysten TKI-investointien kaksinkertaistamista kahteensataan miljoonaan euroon vuoteen 2027 mennessä. Lahden seudulla on vahva perinne valmistavassa teollisuudessa, elintarviketeollisuudessa, muotoilussa ja ympäristövastuullisuudessa. Kestävä kehitys, ympäristöteknologian innovaatiot sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen ovat luomassa elinvoimaa ympäristöosaamisen keskittymälle. Lahdessa sijaitseva Muotoiluinstituutti on merkittävä toimija teollisen muotoilun alalla. Alueen elinvoimaveturina toimii sähköisen liikenteen klusteri ja sen kärkenä raskaan liikenteen sähköistämiskärsä ja valmistava Kempower. Myös liikunnan ympärille rakentuva urheilumatkailu on merkittävä elinvoimatekijä. Kansainvälistä urheilumatkailua tavoittelee myös KymiRing, joka tavoittelee tälle kesälle 50 000 kävijää. Vierumäen ja Pajulahden urheiluopistot Heinolassa ja Nastolassa vahvistavat alueen urheiluun ja liikuntaan perustuvaa matkailua.

Tuoreimman Pk-yritysbarometrin mukaan päijäthämäläisten yritysten apeat tunnelmat eivät ole juurikaan muuttuneet viime syksystä. Barometrin aineisto kerättiin vuodenvaihteen molemmiin puolin. Näkemykset yleisestä suhdannetilanteesta ovat Päijät-Hämeessä heikompia kuin koko maassa keskimäärin. Investointiaikeita kuvaava saldoluku on Päijät-Hämeessä selvästi koko maata heikompi. Investointiaikeitakin on, mutta enemmistö vastaajista on kaikilla päätoimialoilla investointeja vähentäviä yrityksiä. Vaikka alueen yritysten tunnelmat ovat odottelevat, seutukuntana Lahden alue on saanut tunnustusta elinkeinoelämän keskusliiton kuntarankingissa. Kuntaranking arvioi alueiden toimintaympäristöä yritysten näkökulmasta. Lahden seutukunta paransi jälleen sijoitustaan sijoittuen nyt viidenneksi. Myös Yrittäjien kuntabarometrissä Lahti sijoittui hyvin: yli sadantuhannen asukkaan kaupungeista Lahti oli toinen. Maakunnan tasolla Orimattila on arvioitu yrittäjäystävällisimmäksi kunnaksi.

Lahden seudulla on useita yritysalueita. Muutama vuosi sitten valmistunut Lahden eteläinen kehätie on parantanut lisää Lahden seudun logistista asemaa ja yhteyksiä. Pennalan alue Orimattilassa sekä valtatie 12 läheisyydessä olevat Pippo-Kujala, Kukunkoivu ja Paassilta tarjoavat yrityksille erinomaisen logistisen sijainnin: sekä

lentokentälle että satamaan pääsee tunnissa. Valtaosa kotimaan markkinoista on puolentoista tunnin matkan päässä. Tällä hetkellä työn alla on myös Lahti–Heinola–Mikkeli-radan eli Savon oikoradan linjauksesta tehtävä ratakäytäväselvitys uutta maakuntakaavaa varten. Lisäksi Lahden seutu sai valtiolta loppuvuodesta hyviä uutisia: valtio ja Lahti sopivat maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen vuosille 2024–2034. Sopimuksen myötä Lahden seutu saa yli sata miljoonaa euroa valtion kehittämisrahaa. Lahdessa tehty työ kestävän logistiikan kaupunkina on tunnustettu myös kansainvälisesti: kaupunki sai Euroopan komissiolta yli puoli miljoonaa euroa tukirahaa vähäpäästöisen logistiikan kehittämisen selvitystyöhön.

Lahden väkiluku jatkaa kasvuaan. Helmikuun lopussa lahtelaisia oli hieman yli 121 000 eli noin viisisataa henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Erityisesti vieraskielisten asukkaiden määrä kasvaa. Lahden väkiluvun kasvu ei kuitenkaan riitä kompensoimaan alhaista syntyvyyttä muualla maakunnassa, missä väkiluku onkin laskussa. Lisäksi alueen pohjoisimmissa kunnissa väestö ikääntyy nopeammin kuin Etelä-Suomessa keskimäärin. Nämä tekijät luovat haasteita työvoiman saatavuudelle ja palvelurakenteelle. Päijäthämäläisten haasteena on myös keskimääräistä korkeampi sairastavuus. Erityisesti aivoverisuoni- ja alkoholisairaudet vaikuttavat usein myös työkyvyttömyyden taustalla. Päijät-Hämeessä huumeisiin kuolleiden määrä oli viime vuonna korkeampi kuin koskaan Tilastokeskuksen mittaushistorian aikana. Maakunnan pitkäaikaistyöttömyys on korkea. Tämä ja maan keskiarvon alapuolella oleva koulutustaso lisäävät eriarvoisuutta. Alueella toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus, vaikeasti työllistyvien osuus ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on korkea. Myös yleinen pienituloisuusaste on maan keskiarvoa korkeampi. Päijät-Hämeessä onkin jatkuvasti eniten maksuhäiriömerkintöjä muuhun Suomeen verrattuna. Kaikesta edellä mainitusta huolimatta Päijät-Hämeessä asunnottomuus ja asuinalueiden eriytyminen ovat toistaiseksi suhteellisen vähäisiä.

Väkiluvun vähenemisen haasteet, väestön sairastavuus ja asukkain ikääntyminen haastavat kuntien ja hyvinvointialueiden taloutta koko Suomessa. Kuntatalouden tilannetta kartoittaneen selvityksen mukaan kuntatalouden arvioidaan heikentyvän edelleen vuosina 2025–2028. Kuntatalouden heikentymistä selittää ennen kaikkea toimintamenojen kasvu. Kuntaliiton talousbarometrin mukaan lähes puolessa kunnista on huomattava sopeutustoimien tarve. Kuntien haasteellinen taloustilanne on maakunnan elinvoiman kannalta merkittävää, sillä työllistävyyden lisäksi julkisen sektorin hankinnat luovat elinvoimaa. Kuntien haastava taloustilanne onkin jäänyt ehkä hieman hyvinvointialueiden varjoon. Hartola joutuu nostamaan jo aiemmin yhtä maakunnan korkeimmista veroprosenteistaan. Orimattila varautuu korottamaan kunnallisveroa ensi vuodelle. Molemmat kunnat ovat myös joutuneet irtisanomaan henkilöstöään. Lahden kaupungin tekemät sopeuttamistoimet ovat

tasapainottaneet sen taloutta ja tuleva vuosi näyttääkin hieman aiempaa valoisammalta. Myös Päijät-Hämeen hyvinvointialue on onnistunut nostamaan talousarvioesityksensä ensi kertaa plussan puolelle kolmen peräkkäisen miinusvuoden jälkeen.

TE-toimistojen lakkautuksen myötä Päijät-Hämeessä aloitti vuoden alussa kaksi työllisyysaluetta. Samaan aikaan myös alueen kehittämissyhtiön LADECin toiminta laajeni kaikkiin alueen kuntiin. Lahdessa toimivat Lahden työllisyyspalvelut ja muut Päijät-Hämeen kunnat kuuluvat Päijät-Hämeen työvoimapalveluihin. Päijät-Hämeen työvoimapalveluilla on toimipisteet Heinolassa, Hollolassa ja Orimattimassa. TE-palveluiden siirroilla kunnille tavoitellaan parempaa työllisyyden hoitoa vahvistamalla alueellisten tarpeiden parempaa huomiointia ja kohtaantoa. Myös rahoitusmalli uudistui samalla. Uusi malli palkitsee kuntaa nopeasta työllistymisestä. Työllisyysalueiden alkuvuosi on lähtenyt käyntiin hieman haasteellisissa merkeissä, sillä valtiolta työllisyysalueille siirtyvä maksuvelka eli esimerkiksi jo myönnettyjen starttirahojen ja palkkatukien määrä osoittautui yllättävän suureksi. Organisoitumisen edellyttämät muutosneuvottelut käytiin alkuvuodesta ja uudet organisaatiot pääsivät aloittamaan viimeistään vuoden toisella neljänneksellä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Päijät-Hämeessä toimii useita merkittäviä pörssiyrityksiä. Lahtelaisen puutekniologiayritys Rauten liikevaihto kasvoi viime vuonna yli 40 prosenttia ja kannattavuus parani. Vaikka Kempowerin viime vuoden tulos painui tappiolliseksi, yritys sijoittui Euroopan kahdeksanneksi nopeimmin kasvavaksi yritykseksi. Kärköläläisen saha- ja vaneriteollisuusyritys Koskisen liikevaihto kasvoi viime vuonna yli kymmenen miljoonaa euroa, vaikka raaka-aineen korkea hinta verotti tulosta. Muista alueen merkittävistä työllistäjistä Osuuskauppa Hämeenmaan myynti kasvoi hieman edellisvuodesta. S-kauppojen hintojen lasku sen sijaan pienensi tulosta odotetusta. Hämeenmaa investoi maakuntaan kymmeniä miljoonia euroja. Orimattilaan avattiin uusi Prisma. Useille maakunnan ABC-asemille asennettiin suurteholataus-asemia. Perheyritys Peikko avaa uuden, elementtirakentamisen liitoksia valmistavan tuotantolaitoksen Ukrainassa alkuvuodesta. Lisäksi lahtelaiset yritykset ovat saaneet merkittäviä tilauksia. Teollisuuden pintakäsittelylinjoja valmistava Galvatek on tehnyt kaksi isoa, yhteensä noin 20 miljoonan euron arvoista sopimusta linjastojen toimittamisesta. Lahtelainen Tamtron Precision on saanut historian suurimman tilauksensa eurooppalaiselta teknologiatoimittajalta. Tamtron Precision suunnittelee, valmistaa ja toimittaa punnitus- ja annostuslaitteita eurooppalaiselle teknologiatoimittajalle kaivosteollisuuden käyttöön. Kaupan arvo on yli kolme miljoonaa euroa.

Alkuvuoden Pk-yritysbarometrin mukaan alueen yrittäjien tunnelmat ovat siis vai-
sut. Vaikka yleinen investointihalukkuus on maakunnassa tällä hetkellä vähäistä,
alueelta kuitenkin löytyy investoivia yrityksiä. Päijät-Hämeen elintarvikekeskitty-
män yksi mahdollistaja on erinomainen pohjavesi. Pohjaveden ympärille onkin
syntynyt kansainvälistä liiketoimintaa. Vesipakkaamoja Hollolaan suunnitteleva
Finnwater tavoittelee vahvasti vientimarkkinoita. Finnwaterin suurin omistaja on
asikkalalainen Polar Spring, joka on vuosien ajan harjoittanut luonnonveden pakka-
ustoimintaa Suomen markkinoilla. Lahden Hennalassa vettä pullottava singapore-
laisomisteinen H2O4U on tehnyt merkittäviä investointeja linjastoonsa. Linjastoon
valmistuu esimerkiksi uusi tetrapakkauslinja. Yhtiön tavoitteena on myydä lahte-
laista lähdevettä premium-vetenä Aasiassa. Jääde-vettä on jo myyty muun muassa
Kiinaan ja Singaporeen. Vellamo-brändillä luksusvettä myyvä Ice Age Water aikoo
rakentaa uuden lähdeveden pullotuslaitoksen Heinolaan. Yhtiö on tehnyt sopimuk-
sen pullovedestä jo hotelliketju Ritz-Carltonin kanssa.

Päijät-Hämeessä toimivien elintarvikeketjujen aluetaloudellinen vaikutus on mer-
kittävä, sillä ne työllistävät noin kolmestoista prosenttia alueen työllisistä. Alan suu-
ria työllistäjiä hankintaketjuineen ovat esimerkiksi Hartwall, Viking Malt, Teerenpeli
ja Fazer. Ketjujen yhteenlaskettu liikevaihto on puolitoista miljardia euroa ja vah-
voja toimialoja ovat erityisesti leipomot, viljanjalostus ja juomat. Logistisen sijainnin
lisäksi Päijät-Hämeen vahvuuksia ovat keskeisten raaka-aineiden saatavuus ja vahva
innovoinnin kulttuuri. Esimerkiksi Fazerin ja Teerenpelin yhteistyö synnytti Teeren-
peli Vaalea Ruis -oluen, jossa osa maltaasta on korvattu Fazerin leipomoiden muu-
ten hukkaan menevällä ruisleivällä. Tuotekehitys- ja testausympäristö Food Pilot
Plant tukee elintarvikealan yrityksiä uusien kasvipohjaisten tuotteiden kehittämi-
sessä. Hallituksen suunnitteleman makeisveron korotuksesta luopuminen mahdol-
listaa Fazerin suklaatehtaan investointipäätöksen ajoittumisen keväälle.

Myös sahateollisuudessa investoidaan. Heinolalainen sahayhtiö Versowood on osta-
nut kouvolaalaisen Pinar-yhtiön. Pinar valmistaa puisia puhelin- ja sähköpylväitä
Kouvolassa. Ostamalla Pinarin Versowood vahvistaa asemaansa puhelin- ja säh-
köpylväsliiketoiminnassa. Koskisen satsaa lähivuosina kaksitoista miljoonaa euroa
levyteollisuutensa kehittämiseen Kärkölässä. Yhtiö käynnistää vuoteen 2027 asti
ulottuvan investointiohjelman, jolla muun muassa kohennetaan vanerituotantoa.
Kapasiteettia on tarkoitus lisätä nykyisestä kahdellakymmenellä tuhannella kuu-
tiolla. Samalla tuotantoa automatisoidaan. Edelleen tämän vuoden alussa yhtiö
ottaa käyttöönsä uuden sahan yhteyteen rakennetun tukkien lajittelu- ja käsittely-
kentän. Koskisen aikoo myös ostaa sahatavarayhtiö lisveden Metsän. Liiketoimin-
takauppa tukee Koskisen sahateollisuuden liikevaihtoa ja varmistaa raaka-aineen
saatavuutta. Koskisen tavoitteena on liikevaihdon tuplaaminen puoleen miljar-
diin euroon vuoteen 2027 mennessä. Myös puuelementtejä puukerrostaloihin

toimittava VVR Wood on aloittanut tuotannon tehostamista tavoittelevat tehdas-investoinnit. Edelleen Hollolan Viilu ja Laminaatti investoi uuteen pinnoituslinjaan tuotantokapasiteetin kasvattamiseksi.

Päijät-Hämeen yritykset ja korkeakoulut ovat saaneet merkittäviä tunnustuksia ja uusia koulutusavauksia. Teerenpelin Panimo & Tislaamo voitti viime vuonna toistamiseen viskintuottajien sarjan maailman suurimmassa alkoholialan kilpailussa. Lisäksi Teerenpelin toimitusjohtaja on valittu ensimmäisenä suomalaisena Whisky Magazine Hall of Fameen. Kyse on viskialan korkeimmasta kunnianosoituksesta. Edelleen hollolalaisen Kinnarin tilan täysjyväkauraiset valmisateriat voittivat Suomalainen menestysresepti 2025 -palkinnon. Myös Viipurilaisen Kotileipomon ruistuorenäkkäri palkittiin kilpailussa. Luhta-konsernille puolestaan myönnettiin kansainvälinen ESG Transparency Award 2024 -palkinto tekemästään vastuullisuustyöstä. Myös LUT-yliopisto on sijoittunut hyvin Times Higher Education 2025 -tieteenalakohtaisissa vertailuissa. Insinööritieteissä LUT on Suomen kolmanneksi paras yliopisto, kauppakorkeakouluna Suomen toiseksi paras ja kauppatieteiden sekä fysikaalisten tieteiden tutkimuksessa Suomen paras. Lisäksi Lahden kaupunki on saanut tunnustusta. Lahti sijoittui loppuvuodesta kolmen kärkeen Euroopan älykkään matkailun pääkaupunki -kilpailussa. Kilpailussa palkittiin eurooppalaisia kaupunkeja esimerkiksi kestävän kehityksen mukaisista matkailukäytännöistä.

Hämeen ELY-keskuksen mukaan Hämeen alueella on toistaiseksi ollut vain vähän teollisen kokoluokan aurinkovoimaa, mutta tilanne on nopeasti muuttumassa. Fingridin mukaan sähkön kysyntä vähintäänkin kaksinkertaistuu Suomessa vuosittain puoliväliin mennessä, sillä teollisuuden sähköntarvetta lisäävät erityisesti vedyn ja sähköpolttoaineiden tuotanto, metalliteollisuus, akkujen valmistus, datakeskukset sekä lämmöntuotossa polttoaineiden korvaaminen sähköllä. Nykyisin Suomessa kulutettavasta sähköstä vain yksi prosentti saadaan aurinkovoimasta, mutta jo ensi vuosikymmenellä aurinkovoiman osuuden ennakoidaan nousevan sähkön kokonaistuotannossa noin kymmenesosaan. Päijät-Hämeessä on suunnitteilla sekä datakeskus että aurinko- ja tuulivoimaloita. Fortum on suunnittelemassa Orimattilaan isoa datakeskushanketta. Datakeskusalueen laajuus olisi kokonaisuudessaan noin sata hehtaaria. Hankkeen kestoksi on arvioitu kymmenisen vuotta ja toteutuessaan se loisi jopa satoja uusia työpaikkoja. Tuulivoiman liittyviä kartoituksia ja suunnitelmia on vireillä muun muassa Sysmän Rekolanvuorella, Padasjoen Tornimäellä, litin Anhavassa ja Kausalassa sekä Orimattilan Kuivannolla. Aurinkovoimala-alueita on puolestaan suunnitteilla ainakin littiin, Hartolan Soimasuolle, Heinolan Laviassuolle sekä Orimattilassa Virenojan-Pennalan, Pakaan ja Vähä-Sorrilan alueille.

Aurinko- ja tuulivoiman lisäksi Päijät-Hämeessä on vireillä muitakin hiilidioksidipäästöjä vähentäviä energiainvestointeja. Nordic Ren-Gas sai merkittävän energiatuen valtiolta, kun valtio myönsi miltei 30 miljoonan euron tuen yhtiön Lahden-investointia varten. Nordic Ren-Gas aikoo alkaa tuottamaan Lahti Energian Kymijärven voimalaitoksen vieressä uusiutuvaa synteettistä metaania ja vetyä sekä kaukolämpöä hukkalämmöstä. Yhtiön arvion mukaan fossiiliset hiilidioksidipäästöt vähenisivät Lahden tuotantolaitoksen ansiosta noin toistasataatuhatta tonnia vuodessa. Laitoksen rakennusaikainen työllisyysvaikutus olisi arviolta reilut 80 henkilötyövuotta ja laitokselle syntyisi hieman alle kaksikymmentä uutta työpaikkaa. Stora Enson Heinolan fluting-tehtaalla investoidaan uuteen polttoaineen vastaanotto- ja kuljetinjärjestelmään. Heinolan tehtaan vedenpuhdistamossa syntyvästä biolietteestä valmistetaan jo nyt uusiutuvaa biopolttoainetta, jonka käyttö vähentää voimalaitoksen hiilidioksidipäästöjä. Kun uusi polttoaineen vastaanotto- ja kuljetinjärjestelmä aikanaan valmistuu, loputkin tehtaan energialähteenä käytetystä fossiilisesta polttoaineesta on mahdollista korvata uusiutuvalla bioenergialla. Investointi vähentää näin ollen tehtaan kasvihuonepäästöjä yli 90 prosenttia. Myös Sysmä uutisoi käynnistävänsä selvityksen mahdollisen biokaasulaitosinvestoinnin tarpeellisuudesta.

Edellä mainittujen vihreiden investointien lisäksi Lahden Kujalassa aloittaa keväällä toimintansa laitos, jossa sekajätteestä erotettu muovi kierrätetään takaisin muoviteollisuuden raaka-aineeksi pyrolysoimalla se muoviöljyksi. Muoviöljyllä pystytään korvaamaan raakaöljyn käyttö petrokemian teollisuudessa muovin valmistuksessa. Lisäksi LUT-LAB-konserni sai kahden ja puolen miljoonan euron lahjoituksen vety- ja biotalouden tutkimukseen ja koulutukseen Lahdessa. Yliopiston tutkijoiden on tarkoitus etsiä biojalostukseen uusia ratkaisuja moderneille biojalostamoille. Biojalostamo voi valmistaa esimerkiksi liimoja, vanerilevyjä sekä raaka-aineita lääketeollisuuteen. Tavoitteena on, että biojalostamot pystyisivät nykyistä paremmin hyödyntämään kestävästi saatavilla olevaa biomassaa sekä Suomessa että ulkomailla.

Päijät-Häme kasvattaa asemaansa eteläsuomalaisena matkailumaakuntana. Erityisesti kasvussa ovat kotimaisten vapaa-ajan matkailijoiden yöpymiset, joita oli viime vuonna yli puoli miljoonaa. Lahden majoituskapasiteetti parani loppuvuodesta, kun Scandic Lahti Cityn remontti valmistui. Tästä huolimatta Lahdessa on edelleen majoitusvajetta. Vierumäen uusi kylpylä Holiday Club avautui loppuvuodesta menestyksekkäästi. Kaiken kaikkiaan matkailueuroja jäikin viime vuonna maakuntaan melkein 30 miljoonaa euroa. Vapaa-ajan matkustamisen lisäksi Lahden seutu tavoittelee kasvua kansainvälisessä kongressitoiminnassa. Tämän vuoden alussa avattiin Lahti Convention Bureau -yksikkö, jonka tehtävänä on tarjota apua tiedekongressien ja kansainvälisten yritystapahtumien hakemiseen Lahden seudulle.

Päijät-Hämeessä aloitti loppuvuodesta noin 280 yritystä, mikä oli hieman viime vuotta enemmän. Lopettaneita yrityksiä oli reilusti yli kaksisataa, mikä yli kolmannes enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana. Itä-Hämeessä on useita haasteellisia rakennemuutostilanteita. Hartolassa tilanne syntyi Lehto Groupin päätettyä luopua rakennusliiketoiminnastaan ja keskeyttää tilaelementtitehtaansa toiminta paikkakunnalla. Myös Heinolan työttömyystilanne on haastava: viime vuonna Kuusakoski Oy:n ja Stora Enson fluting-tehtaan irtisanomisten lisäksi heinolalainen, 60 henkilöä työllistävä Suomen Kuitulevy Oy hakeutui konkurssiin helmikuussa. Konkurssin myötä myös kymmenen henkilöä työllistävä Adven Oy, jonka ainoa asiakas Suomen Kuitulevy oli, lopettaa toimintansa Heinolassa. Edelleen heinolalainen Oiva Wood Solutions lopettaa liiketoimintansa keväällä. Yritys työllistää reilut viisikymmentä henkilöä.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Päijät-Hämeen osaavan työvoiman saatavuus vahvistuu, kun LUT-yliopisto aloittaa uuden rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutuksen Lahdessa 2027. Uusi koulutusala vastaa erityisesti kestävän rakentamisen energia- ja ympäristöhaasteisiin. Ensi vuosikymmenen puoliväliin mennessä on tavoitteena, että koulutusohjelmassa opiskelisi noin viisisataa opiskelijaa. Myös LAB-ammattikorkeakoulu on saanut uuden koulutusvastuun. LAB aloittaa laboratorioanalyttikojen koulutuksen sekä Lahden että Lappeenrannan yksiköissään. Lahden seudulla laboratorioanalyttikot ovat keskeisessä roolissa elintarvike- ja puutuoteteollisuuden uusien avausten tuotekehityksessä sekä mittaustekniikan osaamisen vahvistamisessa. Osaamisilla edistetään vihreää siirtymää esimerkiksi tehostamalla teollisuuden sivuvirtojen kierrätystä ja tutkimalla uusia materiaaleja. Opiskelijamäärien kasvua ennakoiden onkin aloitettu sadan uuden opiskelija-asunnon rakentaminen Niemeen aivan korkeakoulukampuksen kupeeseen.

Työvoimapulan koskettaessa yhä useampaa yritystä myös rekrytointi kansainvälistyy. Hämäläiset yritykset ovat lisänneet kansainvälisiä rekrytointejaan viimeisen viiden vuoden aikana. Hämeen kauppakamarin osaajakyselyn mukaan miltei puolet yrityksistä on rekrytoinut tai vuokrannut kansainvälisiä osaajia kyseisenä ajanjaksona. Vuosi sitten tehdyssä kyselyssä vastaava osuus oli vain kolmannes. Yrityksillä oli myös hyviä kokemuksia kansainvälisistä osaajista, sillä 60 prosentilla vastaajista kokemus oli myönteinen tai erittäin myönteinen. Suurin syy olla palkkaamatta kansainvälistä osaajaa oli edelleen vaadittava suomen kielen taito. Noin puolet kansainvälisistä osaajista rekrytoidaan Suomesta ja puolet ulkomailta. Yleisesti ottaen yritykset haluavat myös pitää kiinni nykyisestä työvoimastaan. Pk-yritysbarometrin

mukaan reilu kymmenen prosenttia vastaajista suunnittelee henkilöstölisäyksiä. Valtaosa näkee yrityksensä henkilöstömäärän pysyvän ennallaan ja reilu kymmenen prosenttia pohtii sen vähentämistä.

Tällä hetkellä työllisyyden kehittyminen on kuitenkin heikkoa. Uusia avoimia työpaikkoja on ollut alkuvuodesta tarjolla satoja vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Eniten avoimia paikkoja oli helmikuussa tarjolla terveys- ja sosiaalipalveluissa sekä julkishallinnossa ja maanpuolustuksessa. Työttömyys kasvoi vuodentakaisesta määrällisesti eniten erityisasiantuntijoilla. Päijät-Hämeessä on tänä vuonna aloitettu noin seitsemänkymmentä muutosneuvottelua, joissa arvioitu irtisanomistarve on noin kolmesataa henkilöä ja lomautustarve yli 800 henkilöä. Konkursseja tehtiin syyskuusta-helmikuuhun parikymmentä enemmän kuin viime vuonna eli yli 60 kappaletta.

Työvoimabarometri on valtion tuottama työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointityökalu. Vaikka työllisyyden näkymät juuri nyt ovat vaisut, työvoimabarometrin mukaan kohtaantohaasteet ja työvoimapula uhkaavat kasvun alkaessa usealla toimialalla. Ammateittain alueella on eniten pulaa sosiaali- ja terveyssektorin työntekijöistä. Myös erityisopettajista on pulaa. Muita pula-alojen ammatteja ovat maansiirtokoneiden kuljettajat, elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät ja kemianteollisuuden prosessinhoitajat. Yleisen työvoimapulan sijaan osassa ammatteja tullaan kohtaamaan osaamisvajetta. Esimerkiksi toimintakyvyn tukeminen ja ylläpito on osaaminen, jossa tulee olemaan vajausta.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (—) paljon heikompi.

Taulukko Päijät-Häme, Lahden seutukunta Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

9 Kymenlaakso

Taulukko 8. Kymenlaakson avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	157 442	158 658	-1 216	-0,8 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	10 164	9 065	1 099	12,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 198	1 000	198	19,8 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	3 091	2 666	425	15,9 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	14,4	12,8	–	1,6 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 101	1 387	-286	-20,6 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Teollisuudella on merkittävä rooli Kymenlaakson elinkeinoelämässä. Metsä- ja biojalostusteollisuudella on rakennemuutoksesta huolimatta keskeinen merkitys etenkin bkt:n muodostumiseen. Maakunnassa on vahva logistiikan keskittymä ja paljon toimialaan liittyviä työpaikkoja. Terveys- ja sosiaalipalveluiden, teollisuuden ja logistiikan ohella muita merkittäviä työllistäjiä ovat julkinen hallinto, maanpuolustus sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Uudistumisen potentiaalia on erityisesti puhtaan energian edistämisessä, elintarviketeollisuudessa, datakeskuksissa, akkuklusterissa ja vetytaloudessa. Myös älykkäässä logistiikassa ja eri turvallisuuden teemoissa on

kasvumahdollisuuksia. Erilaiset huoltovarmuusteemat näkyvät alueella vahvasti. Käynnissä oleva rakennemuutos on monipuolistanut elinkeinorakennetta, mutta etenkin kasvuhakuisten pk-yritysten määrää ei ole onnistuttu kasvattamaan riittävästi.

Väestökehitys on ollut negatiivista kaikissa Kymenlaakson kunnissa. Ennakkotilastojen mukaan maakunnan väestö vähentyi viime vuonna noin 1 200 henkilöllä. Väestö väheni jokaisessa kunnassa, eniten Kouvolassa. Nettomuutto oli positiivista maahanmuuton ansiosta. Maakunta on Etelä-Savon ja Kainuun ohella yksi eniten väestötappiota kokevista maakunnista. Tänä vuonna Kymenlaaksossa on runsaat 157 000 asukasta. Ennusteen mukaan määrä laskisi vuoteen 2045 mennessä noin 22 000 henkilöllä.

Maakunnan kannalta myönteisiä uutisia ovat mm. akkuklusterin eteneminen, data-keskushankkeet ja infraan panostaminen. Kymenlaaksoa palvelevien väylien kehittäminen on käynnistymässä. Valtatie 15 Kotka–Kouvola-välin parantaminen sai rahoitusta, jolla toteutetaan tieremontin ensimmäinen osa. Kunnostuksen myötä Suomen vilkkaimpiin satamiin kuuluvan HaminaKotka sataman pääliikenneyhteys, huoltovarmuus sekä elinkeinoelämän toimintaedellytykset vahvistuvat. Myös valtatie 12 kunnostus Kouvolan ja Lahden on saanut rahoituksen. Molempien investointien ennakoidaan alkavan vuoden 2026 alkupuolella. Myös raidepuolella on meneillään parannushankkeita, mm. Kouvola-Kotka sekä Kouvola-Luumäki-väleillä.

Elinkeinoelämän näkymät ovat varovaisia usealla toimialalla ainakin vuoden alkupuoliskolla. Vaikein suhdannevaihe lienee takanapäin, mutta suhdanteiden odotetaan kohentuvan melko hitaasti. Yksityinen kulutus kasvanee ostovoiman kasvaessa. Epävarma maailmanpoliittinen tilanne sekä osin yllättävätkin geo- ja kauppapoliittiset kehityssuunnat vaikeuttavat näkymien ennakointia. Teollisuuden – etenkin metsäteollisuuden – kilpailukyky on erittäin oleellinen maakunnan kehityksessä. Yleisen taloudellisen tilanteen lisäksi maakunta kärsii edelleen rajatilanteen seurausvaikutuksista. Maakuntaan on saatu ÄRM-rahoitusta äkilliseen rakennemuutokseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pk-barometrin mukaan Kymenlaakson alueen yleinen suhdannenäkymä on lähialueiden ja valtakunnallisen keskiarvon alapuolella. Saldoluku oli -6 (Kotka-Haminan seutu -17, Kouvolan seutu +1, koko maa +1). Arviot liikevaihdon ja kannattavuuden arvon kehityksestä ovat kuitenkin positiivisemmat kuin koko maassa keskimäärin. Tammikuussa 2025 julkaistun EK:n barometrin mukaan Kymenlaakson suhdannetilannearviot tavanomaista vaisumpia. Yleisin kasvun este oli heikko

kysyntä. Konkurssitilastojen mukaan maakunnassa laitettiin vireille 78 konkurssia eli 10 % edellisvuotta vähemmän (maaliskuu 2024 – helmikuu 2025). Henkilötyövuosien määrä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli noin 400. Eniten konkurssseja laitettiin vireille muiden palveluiden toimialalla.

Muutosneuvotteluja on alkuvuonna ollut melko runsaasti, eniten teollisuudessa. Muutosneuvottelujen osalta metsäyhtiöiden ohella julkisuudessa ovat olleet mm. kouvolaalainen käsityölankojen valmistaja Novita, joka alun perin aikoi siirtää tuotantoaan Isoon-Britanniaan. Muutosneuvotteluissa päädyttiin lomautuksiin ja toistaiseksi työpaikat Korian tehtaalla säilyvät. Steveco on käynyt useita muutosneuvotteluita, jotka ovat johtaneet myös irtisanomisiin. Virolahden kunnan yt-neuvottelut ovat päättyneet. Kunta vähentää lähes 20 henkilötyövuotta valtaosin perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Etelä-Kymenlaaksossa sellu- ja paperiteollisuudelle laitteita ja järjestelmiä valmistavalla Andritz oy:llä on käynnissä muutosneuvottelut.

Metsäteollisuuden näkymät ovat alkuvuonna vaihtelevat. Puumarkkinat ovat edelleen rakenteellisesti kireät – puupula ja puun korkea hinta haastavat vahvasti tehtaiden kilpailukykyä. Puun hintojen nousu on jatkumassa myös tänä vuonna, vaikka esimerkiksi kuitupuun hinnannousun ennakoidaan olevan aiempaa maltillisempaa. Sellun markkinatilanne on edelleen epävarma ja riippuu monista tekijöistä, kuten kysynnän ja tarjonnan muutoksista sekä kansainvälisistä markkinatilanteista. Maailmanlaajuisesti sellua on tarjolla aikaisempaa selvästi enemmän. Sahateollisuuden näkymät jatkuvat heikkoina. Toimialaa painaa yhä rakentamisen heikko suhdanetilanne ja puun korkea hinta. Metsäyhtiöissä onkin käyty muutosneuvotteluita, joilla varaudutaan lomautuksiin kuluvaan vuoteen. UPM:n syksyn muutosneuvottelut johtivat myös yhdeksän henkilön irtisanomiseen. Maaliskuussa alkaneiden muutosneuvotteluiden takia enimmillään 45 ihmiseltä voivat loppua työt. Loppuvuodelle sekä metsä- että sahateollisuuteen ennakoidaan jonkin verran piristystä näkymiä.

Stora Enso on myynyt lakkautetun Sunilan sellutehtaan suomalaiselle kiinteistökehitysyhtiölle. Yhtiö suunnittelee alueen muuttamista kestävästi energiategnologian keskittymäksi sekä mittavia investointeja vetypohjaisiin ratkaisuihin. Stora Enson oma Lignode-koelaitos jatkaa toimintaansa alueella. Sunilaan on rakenteilla myös uusiseelantilaisen Carbonscapen akkumateriaalien koelaitos. Kyseessä on noin 40–50 miljoonan euron investointi. Biomassasta, kuten puuhakkeesta, jalostettavaan biografiittiin keskittyvä laitos voisi jatkossa työllistää arviolta 50 henkilöä.

Uusia energiahankkeita – etenkin aurinkovoimahankkeita – on vireillä runsaasti. Kouvolan biokaasulaitoksen päivittämis- ja laajennustyöt valmistuvat aikaisintaan tulevana syksynä. Kaksi Kymenlaaksossa toimivaa yritystä saa rahoitusta toimintansa kehittämiseen Euroopan unionin innovaatorahastosta: kouvolaalainen Solvay Oy vetyperoksidin tuotannon vihreistämiseen ja Nordic Ren-Gas Oy synteettisen metaanin tuotantolaitoksen perustamiseen. Myös norjalaisyhtiö Norsk-e-fuel aikoo selvittää lentopolttoainetehtaan perustamista Kotkan Mussaloon.

Suomen ensimmäisen katodiaktiivimateriaalitehtaan rakennustyöt alkavat Kotkassa. Investoinnin arvo on noin 800 miljoonaa euroa ja tehdas työllistää ensi vaiheessa 270 henkeä. Kaupallisen tuotannon ennakoidaan alkavan vuonna 2027. Kerrannaisvaikutukset aluetalouteen (etenkin palvelualojen kautta) ovat merkittävät. Tehtaan rakentaminen työllistää noin 800 henkilöä, ja aliurakoiden kautta myös maakunnan rakennusalan työllisyys voi piristyä. Haminan prekursoritehdas on saanut ympäristöluvan, mutta siitä on valitettu hallinto-oikeuteen. Kotkaan on suunniteltu akkumateriaalitehtaan lisäksi myös kennotehdasta, joka on vasta suunnitteluvaiheessa (edellisen yhteistyökumppanin vetäydyttyä hankkeesta).

Saksalainen kemianteollisuuden yritys BASF investoi miljoonia euroja laajentaakseen tehtaansa tuotantoa Haminassa. Yhtiö valmistaa erilaisia sideaineita etenkin metsäteollisuuden käyttöön. Myös elintarviketeollisuus pyrkii parhaillaan eroon pakkausmuovin käytöstä ja tilalle tarvitaan fossiilittomia helposti kierrätettäviä kuitupakkausmateriaaleja. Lisäksi tehtaan tuotteet soveltuisivat myös akkukennoteollisuuden käyttöön. Kemiran ja IFF:n muodostama yhteisyritys investoi 130 miljoonaa euroa Kotkaan perustettavaan tuotantolaitokseen. Se valmistaa uusiutuvia ja biopohjaisia materiaaleja kaupallisessa mittakaavassa. Suoria työpaikkoja syntyy noin 30. Tuotannon on määrä käynnistyä loppuvuodesta 2027.

Viimeaikaiset datakeskusinvestoinnit ovat merkittäviä elinvoiman edistäjiä Kymenlaaksossa. Google laajentaa Haminan datakeskustaan rakentamalla sinne seitsemännän palvelinkeskuksen. Investoinnin arvo on noin miljardi euroa ja sen myötä Googlen kokonaisinvestoinnit Haminan datakeskuskampukseen nousevat noin 4,5 miljardiin euroon. Investoinnin myötä syntyy noin 100 suoraa uutta työpaikkaa, joten työntekijämäärä kasvaa 500 henkilöön. Uusi laajennus valmistuneen loppukesästä. Google hakee parhaillaan ympäristölupaa kahdeksannelle palvelinkeskukselle.

Islantilaisyhtiö Atnorth rakentaa parhaillaan datakeskusta Kouvolaan (Ummeljoella). Datakeskuksen ensimmäinen vaihe valmistuu tarkentuneiden arvioiden mukaan jo tulevana kesänä. Yhtiö on arvioinut, että ensimmäisen vaiheen suuruus on n. 400–500 miljoonaa euroa ja kokonaisarvo viimeisen vaiheen jälkeen 1,5

miljardia euroa. Valmistuessaan datakeskus työllistää suoraan noin 90 ihmistä ja lisäksi alihankkijoita parisen sataa. Yhtiö on ostanut tontin myös Myllykoskelta ja suunnittelee datakeskustoimintansa laajentamista alueelle. Neuvotteluja käydään mm. Fingridin kanssa voimajohtojen rakentamisesta. Kantaverkkoyhtiö Fingridin suunnittelema muutos kantaverkkomaksuihin voi heikentää Kymenlaakson houkutavuutta investointikohteena. Kymenlaakso kuuluisi Itä-Suomesta ainoana alueena Etelä-Suomen kulutuspainotteiseen alueeseen.

Kouvolaan datakeskusta suunnitteleva Hyperco oy on hankkimassa lisää maa-alueita. Yhtiön aiemmin hankkiman alueen lisäksi on tehty esisopimus alueen laajentamisesta. Hyperco oy ja KSS Energia ovat solmineet alustavan sopimuksen datakeskuksen hukkalämmön hyödyntämisestä kaukolämpönä. KSS Energia on ollut kiinnostunut myös Atnorth-yhtiön datakeskuksen hukkalämmön hyödyntämisestä. Myös Haminassa Googlen datakeskus aikoo luovuttaa hukkalämpönsä Haminan kaukolämmön tarpeisiin. Kotkan Energia puolestaan on rakentanut lämmönottokeskuksen MM Kotkamillsin tehtaiden yhteyteen.

Rakennusalan konkurssien määrä on ollut viimevuotista selvästi pienempi, mutta alan työttömyys on edelleen kasvanut kokonaistyöttömyyttä enemmän. Työllisten määrä on tippunut vuodessa kolme prosenttia. Rakennuslupia (asuntorakentamiseen) myönnettiin viime vuonna edellisvuotta vähemmän. Kouvolaan on rakenteilla tai alkamassa useita isoja investointeja, jotka valmistuvat muutaman vuoden aikana. Urheilupuiston uimahallin, Marjoniemen yhtenäiskoulun, monitoimiareenan ja Kouvolan teatterin kustannusarviot ovat yhteensä 122 miljoonaa euroa. Kouvolan Asunnot suunnittelee uusien kerrostalojen rakentamista Kouvolan ydinkeskustaan. Pukimon kortteliin tulisi arviolta 100–150 uutta asuntoa, joista osa olisi opiskeli- ja-asuntoja. Finnheimsin lääkärihelikopterin tukikohdan rakentaminen Kouvolan Uttiin on käynnissä.

Kymenlaakson keskussairaalan uudistaminen jatkuu 2020-luvun loppupuoliskolle asti vanhojen sairaalaosien perusparannustöillä. Kotkan kaupunki keskittyy rakentamaan tällä hetkellä erityisesti Karhulaan, jossa tänä vuonna valmistuvat mm. uimahallin peruskorjaus ja hyvinvointialueen uusi paloasema. Tänä vuonna alkava Karhulan koulukeskuksen rakentaminen on lähes 30 miljoonan arvoinen investointi. Kotkan lähivuosien suurimmat liikuntapaikkainvestoinnit ovat Katariinan uimahallin uusiminen ja uuden kilpaurheiluaireenan rakentaminen.

Logistiikka-alan kannalta muutamat viime vuodet ovat olleet haasteellisia. Alalla on käyty muutosneuvotteluja, jotka ovat osin johtaneet myös irtisanomisiin. Kuljetus- ja varastointialan työllisten määrä on vuodessa tippunut kolme prosenttia. Myönteistä on, että vajaakäytöllä ollut RR-terminaali Kouvolaan on osin täyttynyt. Aluetta

on saatu vuokrattua pääasiassa metsäteollisuudelle. Pyhtään lentokentälle rakennettava 5G-yksityisverkko on saanut parin miljoonan euron rahoituksen. Ulkopuolisilta suljettu ja nopea 5G-verkko tulee esimerkiksi droonien käyttöön. Rahoituksella tehdään kokeiluja, joissa voidaan testata verkon luotettavuutta esimerkiksi lääkeliikennekokeilukäyttöön. Nyt tehtävien kokeilujen pohjalta halutaan luoda malli, jota voidaan kopioida muille Suomen ja Euroopan lentokentille. Logistiikka-alan odotetaan elpävän maltillisesti muun talouden myötä vuoden loppupuoliskolla.

HaminaKotka sataman kautta kulki tammi-helmikuussa tavaraa 9 % edellisvuotta enemmän. Vienti kasvoi 11 % ja tuonti 3 %. Alkuvuoden luvuista ei voi vielä vetää johtopäätöksiä kevään liikennekehityksen suhteen, johtuen mm. vertailuajankohdan lakoista. Hallitus on palauttanut väylämaksut täysimääräisiksi. Muutos nostaa merkittävästi jo entuudestaan vientiteollisuuden muita maita korkeampia logistiikkakustannuksia. Pelkona on, että korotettujen väylämaksujen takia kuljetuksia menetetään Suomea halvemmille reiteille Viroon.

Matkailutilastojen mukaan yöpymiset majoitusliikkeissä vähenivät viime vuonna 0,2 % (koko maa -0,7 %). Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä pysyi ennallaan, mutta ulkomaalaisten yöpymiset vähenivät 2 %. Ulkomaalaisten yöpymisten osalta oli seutukuntien välillä selkeä ero: Kouvolan seudulla ne vähenivät 16 %, mutta Kotka-Haminan seudulla suhteellinen kasvu oli 14 %. Kotimaisten yöpyjien osuus maakunnassa oli 91 %. Osuus on selvästi koko maan keskiarvoa (72 %) suurempi. Ulkomaisia yöpyjiä saapui eniten Skandinaviasta, Virosta ja Saksasta.

Kotkaan ja Haminaan saapuu ensi kesänä neljä kansainvälistä risteilyalusta eli vähemmän kuin edellisessä. Kaikkiaan Etelä-Kymenlaaksoon odotetaan yhteensä noin 5 500 risteilyvierasta. Risteilymarkkinan ennakoitaan piristyvän vuodesta 2026 eteenpäin. Viime kesänä Kymi Ringin moottoriradalla ajettiin vain yksi kisa, mutta tänä vuonna on tiedossa useita tapahtumia. Radalle on myönnetty järjestettäväksi myös rallicrossin MM-sarjan kilpailu 3+2-vuotisella sopimuksella. Ensimmäinen osakilpailu järjestetään kesäkuussa. Tapahtumat piristävät myös Kymenlaakson aluealuetaloutta, sillä suorien talousvaikutusten lähialueelle arvioidaan olevan merkittäviä. Etelä-Kymenlaakson majoituskapasiteetti kasvaa, kun Kotkan Seurahuoneen uudistus valmistuu tulevana kesänä. Kasvava majoituskapasiteetti helpottaa myös Sattamareenan markkinoimista isompiin tapahtumiin.

Kouvolassa on merkittävää elintarvikkeiden raaka-aineiden alkutuotantoa ja jalostusta. Vaikka alalla on nähty aiemmin irtisanomisiakin, irtisanottuja tai irtisanomisuhan alla olleita elintarvikealan työntekijöitä on työllistynyt hyvin samalle alalle. Fazerin Korialla sijaitsevan tehtaan tuotanto ja työntekijät siirtyvät takaisin paikalliseen omistukseen Finnish Food Factorylle, joka vastaa jatkossa Fazerin

kaurapohjaisten jugurttien valmistuksesta. Yritys tekee parhaillaan nykyiselle tehdasalueelleen mittavia muutostöitä, joilla varaudutaan Fazerin toimintojen sijoittamiseen tehtaaseen ja tuleviin uusiin investointeihin. Myös uusi makeistehdas käynnisti tuotantonsa alkuvuodesta Kouvolassa.

Kaupungissa satsataan elintarvikealan kehitykseen laajemminkin. Elintarvikealaan panostaminen näkyy laajana eri koulutusasteiden koulutarjontana. Osa ÄRM-rahoituksesta käytetään elintarvikealan innovaatio- ja tutkimustoiminnan vahvistamiseen. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu on avannut elintarvikealan kehitys- ja opetusympäristön, jossa on erilaisia tutkimus-, testaus- ja tuotekehitystiloja. Kehitysympäristö on myös alan yritysten käytössä. Ammatillisen toisen asteen järjestäjä Edukolla on tulossa opiskelijoiden ja yritysten käyttöön koekeittiö/ruokatehdas.

Vaikka kuluttajien luottamus talouteen on pysytellyt matalalla tasolla, ennakoidaan yksityisen kulutuksen kasvavan kuluvana vuonna. Alueella on käynnissä investointejakin. Biltema avasi uuden tavaratalon Kouvolaan. Jumalniemen uuden kauppakeskuksen rakentaminen on käynnistymässä. Kymen Seudun Osuuskauppa aloitti uudistustyöt Kotkan Prismassa viime vuoden lopulla. Kokonaisuudessaan investointi on noin 20 miljoonaa euroa. Zsar-ostoskylästä on tehty uusia ostotarjouksia. Virolahden kunta ja Zsar-ostoskylän konkurssipesä ovat myös käyneet neuvotteluita kiinteistön käyttötarkoituksen muuttamisesta, joka tarkoittaisi todennäköisesti teollisen toiminnan sallimista.

Alkutuotannolla on olennainen rooli maan huoltovarmuudessa. Peräkkäiset kriisit sekä huonot kasvukaudet ovat koetelleet maataloja ja heikentäneet niiden jatkuvuusnäkyviä. Erityisesti tuotantokustannusten (esimerkiksi polttoaineet, sähkö, lannoitteet, rehut) nousu on vaikuttanut tilojen kannattavuuteen. Vuonna 2024 lannoitteiden, rehujen ja polttoaineiden hinnat kääntyivät maltilliseen laskuun, mutta edelleen ne ovat pitkän aikavälin tasoa korkeammalla. Samaan aikaan tuottajahinnat, erityisesti viljojen hinnat, ovat kääntyneet selvään laskuun. Maatalous- ja puutarhayritysten määrä on laskenut maakunnassa melko tasaisesti. Vuonna 2024 tiloja Kymenlaaksossa oli noin 1 300.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työllisyysaste oli viime vuonna 67,3 % eli noin prosenttiyksikön edellisvuotta ja noin viisi prosenttiyksikköä koko maata vähemmän. Erityisesti miesten työllisyysaste oli alhainen. Työllisiä oli 2 % edellisvuotta vähemmän (joulukuu 2023 – joulukuu 2024). Eniten työllisten määrät tippuivat teollisuudessa. Sen sijaan mm. informaation- ja viestinnän sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan työllisten määrä nousi hieman.

Työvoiman kysyntä on vähentynyt, mikä näkyy kuntien työllisyysviranomaisille ilmoitetuissa paikoissakin. Avoimia työpaikkoja oli viimeisen puolen vuoden aikana eniten myyjille ja lähihoitajille.

Maakunnan työttömyysaste (14,4 %) on ollut noususuunnassa ja pysytellyt koko maan keskiarvon (12,0 %) yläpuolella. Helmikuun 2025 tilastojen mukaan Kymenlaaksossa työttömiä oli 12 % edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa enemmän (koko maa +13 %). Lomautettuja oli 7 % viimevuotista enemmän. Työttömiä (ilman lomautettuja) oli 13 % vuoden takaista enemmän. Seutukuntia verrattaessa työttömyys on kasvanut Kouvolan seudulla Kotkan seutua enemmän. Työttömien määrä oli kasvanut eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden ammattiryhmässä. Myös erityisasiantuntijoiden ja rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden työttömyys kasvoi selvästi.

Koko väestön työttömyysasteen lisäksi myös nuorten työttömyysaste (21 %) oli koko maata (15 %) korkeampi. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut viime kuukausina melko rivakasti erityisesti Kouvolan seudulla. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on kuitenkin koko maan keskiarvoa alhaisempi. Rakennetyöttömiä oli 57 % kaikista työttömistä.

Vaikka kymenlaaksolaiset yritykset palkkaavat ulkomaalaistaustaisia ammattilaisia aiempaa enemmän, kansainvälisten opiskelijoiden jääminen seudulle on jatkuva haaste. Esimerkiksi merkittävä osa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kansainvälisistä hoitajaopiskelijoista on muuttanut työn perässä pääkaupunkiseudulle. Kansainvälistä työvoiman rekrytointia (EU/ETA-maiden ulkopuolelta) on tehty eniten metallialalla. Myös esimerkiksi lähihoitajia, ilmastointi- ja jäähdytyslaiteasentajia sekä ravintola-alan ammattilaisia on rekrytoitu ulkomailta.

TE2024-siirtymä sujui isossa kuvassa varsin hyvin ja isompien riskien toteutuminen vältettiin. Uudistus edistää toimintojen kohdistamista alueen elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin, syventää yhteistyötä muiden paikallistoimijoiden kanssa sekä mahdollistaa ketterää kehittämistä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työvoiman liikkuvuuteen työllisyysalueiden välillä, koska rakenne keskittyy paikallisiin näkökulmiin. Haasteena nähdään määrärahojen riittävyys, joka voi käytännössä tarkoittaa mahdollista palveluiden laskua erityisesti henkilöasiakaspuolella, jos tuotavuuden nousussa ei onnistuta.

Kuluvan vuoden alkupuoliskolla työvoiman kysynnän ennakoidaan olevan heikkoa monella toimialalla. Metsäteollisuus on varautunut vaimeisiin näkymiin myös muutosneuvotteluilla. Tällä on vaikutusta myös alihankintaverkostoihin, etenkin logistiikkaan. Rakentamisen ennakoidaan piristävän jonkun verran mm. akkutehtaan

rakentamisen myötä. Teknologiateollisuuden tilauskanta ei ole kehittynyt toivotusti. Isossa osassa ravitsemusalan yrityksistä taloustilanne on ollut jo pitkään kireä kannattavuuden heikentymisen vuoksi. Etelä-Kymenlaaksoon ennakoidaan palvelualojen osalta valoisampia näkymiä kuin Pohjois-Kymenlaaksoon. Hyvinvointialueen säästöpainheet eivät johtane henkilöstön irtisanomisiin. Valtaosassa toimialoja piristyneitä talousnäkymiä ennakoidaan vasta loppuvuodelle.

Työmarkkinatorin työpaikkailmoituksista sekä alueen työnantajien verkkosivuilta tehdyn analyysin mukaan Kymenlaaksossa sote-alalla on työvoimatarvetta erityisesti lähihoitajista, lähihoitajista ja sosiaalialan asiantuntijoista, vaikkakin esimerkiksi hyvinvointialueella suurin pula on hellittänyt. Pulaa on erityisesti psykologeista, lääkäreistä ja puheterapeuteista. Rakennusalan työpaikat painottuvat erityisesti työnjohtotehtäviin, talonrakennukseen ja infrarakentamiseen. Teollisuudessa on rekrytointitarvetta koneistajista, asentajista ja tuotantotyöntekijöistä. Majoitus- ja ravintola-alalla korostuu sesonkiluoteisuus, mutta edelleen kokeista on jatkuvasti pulaa. Ylitarjontaa on mm. myyjistä, yleissihteereistä, talonrakentajista ja kuorma-autonkuljettajista.

Työmarkkinoilla korostuvat lyhyellä aikavälillä laaja-alaiset tekniset, digitaaliset ja asiakaslähtöiset osaamisvaatimukset kaikilla toimialoilla. Teollisuudessa, logistiikassa, rakentamisessa ja energia-alalla tarvitaan vahvaa käytännön osaamista koneiden ja laitteiden hallinnassa, automaatio- ja sähkötekniikassa sekä tuotantoprosessien ohjauksessa, samalla kun digitalisaatio ja data-analytiikka parantavat työn tehokkuutta ja huollon ennakointia. Sote-, kaupan ja matkailualoilla asiakaspalvelutaidot, monikanavainen viestintä ja vuorovaikutusosaaminen ovat keskeisiä, sillä palveluiden tarjonta digitalisoituu ja asiakaskokemuksen merkitys kasvaa. Vihreä siirtymä tuo kaikille aloille kiertotalouden, energiatehokkuuden ja ympäristövastuullisuuden ymmärtämisen välttämättömäksi osaksi ammattitaitoa, erityisesti rakennus-, teollisuus- ja energiasektorilla. Kaiken perustana on jatkuva oppiminen ja valmius omaksua uusia teknologioita ja työskentelytapoja, sillä kilpailukyky edellyttää kykyä yhdistää tekninen asiantuntemus, digiosaaminen ja vastuullinen toimintamalli muuttuvilla työmarkkinoilla.

Alueen investoinnit edellyttävät pidemmällä aikavälillä monialaista osaamista, jossa yhdistyvät teknologia, teollinen tuotanto ja digitaaliset ratkaisut. Datakeskukset ja datatalous vaativat kyberturvallisuuden, energiatehokkuuden ja järjestelmäintegraation asiantuntijoita sekä IT-verkkojen ja kriittisten järjestelmien ylläpitäjiä. Uusiutuvan energian, kuten vetytalouden ja akkuteollisuuden, kasvu lisää sähkökemian, polttokennoteknologian, energian varastoinnin ja kiertotalouden asiantuntijoiden sekä vety- ja akkujärjestelmien käyttöön ja ylläpitoon erikoistuneiden ammattilaisten tarvetta. Biografiitin tuotanto ja kemianteollisuus vaativat

materiaalitekniikan, prosessikehityksen ja teollisen tuotannon asiantuntijoita sekä laadunvalvonnan ja tuotantoprosessien hallinnan osaajia. Älykäs logistiikka ja huoltovarmuus edellyttävät data-analytiikan, automaation ja autonomisten järjestelmien kehittäjiä sekä varastonhallinnan ja turvallisuusteknologian ammattilaisia. Keskeistä on energiatehokkuuden, digitaalisten järjestelmien ja teollisten prosessien kehittäminen, jossa yhdistyvät asiantuntijuus ja käytännön osaaminen.

Valtion toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistamat merkittävät rahoitusleikkaukset vähentävät aikuisille suunnattua ammatillisen koulutuksen tarjontaa ja heikentävät koulutusmahdollisuuksia. Kymenlaaksossa opiskelijavuosia on tänä vuonna noin 8 % vähemmän kuin edellisvuonna. Hallitusohjelmaan merkityt säästöt vaikuttavat ennen kaikkea aikuisiin, joilla on jo aikaisempia tutkintoja. Tutkintotavoitteinen koulutus vähenee ja sen sijaan täsmäkoulutuksen sekä osaamisen päivittämisen osuus kasvavat opiskelutarjonnassa.

Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä Ekamissa varaudutaan akkuteollisuuden investointien työvoimatarpeisiin kouluttamalla prosessiteollisuuden, kunnossapidon ja sähkö- ja automaatioalan osaajia. Sote- ja palvelualojen työvoiman tarpeisiin vastataan lisäämällä maahanmuuttajataustaisille kohdennettuja tutkinnon osista koostuvia koulutuksia, joissa on opiskelijoille tarjolla laaja suomen kielen tuki. Englanninkielisten koulutusten järjestäminen työnantajien tarpeiden mukaan on suunnitteilla. Ekami on saanut Euroopan komission rahoituksen datakeskusosaamisen osaamiskeskus -hankkeelle, jossa luodaan Eurooppaan yhteinen koulutusjärjestelmä ja -rakenne ammatillisesta koulutuksesta yliopistotasolle asti. Etelä-Kymenlaakson työllisyysalueella ollaan luomassa Ekamin kanssa uutta työvoimakoulutuksen, kotoutumiskoulutuksen sekä työllistymistä edistävien valmennusten konseptia, jolla tähdätään korkeampaan vaikuttavuuteen, nopeaan työllistymiseen sekä joustaviin koulutuksiin. Kouvolan ammattiopisto Edukossa eniten aloituspaikkoja on logistiikassa ja sote-alalla. Uutena koulutusalan yhteishakuun on nostettu laboratorioala, joka tulee myös elintarvikeklusterin kehittymistä.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK) kevään yhteishaussa ei ole uusia koulutusavauksia, mutta koulutusten toteutusmuodoissa ja käytännön opiskeluympäristöissä on uutta mm. oppilaitosympäristöjen ja monimuoto-opiskelun lisäämisen myötä. Kouvolasta lakkautetaan restauroinnin arteminin tutkintokoulutus. Sen vetovoima on ollut heikkoa ja tutkinnosta valmistuneet ovat työllistyneet huonosti oman alan tehtäviin. Xamkin koordinoima logistiikan osaamiskeskus European Logistics Institute (ELI) on aloittanut toimintansa. Se keskittyy yhteiskunnan huoltovarmuuteen ja logistiikan kokonaisturvallisuuden kehittämiseen. Keskus muun muassa valmistelee ja ylläpitää Suomen kansallisen logistiikkastrategian. ELI:n toimintaa suunnitellaan niin, että keskus voidaan jatkossa tarpeen tullen muokata Naton osaamiskeskukseksi.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Kymenlaakso

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Kouvolan seutukunta Kouvola

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Kotkan-Haminan seutukunta Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

10 Etelä-Karjala

Taulukko 9. Etelä-Karjalan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	125 083	125 162	-79	-0,1 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	7 868	7 028	840	12,0 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	949	773	176	22,8 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	2 053	1 682	371	22,1 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	14,2	12,7	–	1,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	418	894	-476	-53,2 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Etelä-Karjalassa teollisuuden rooli aluetaloudessa on poikkeuksellisen iso. Ala on suuri sekä yritysten henkilöstöllä että liikevaihdolla mitattuna. Maakunnassa korostuvat etenkin metsä- ja metalliteollisuus. Monet alueen vahvat toimialat, kuten koneiden ja laitteiden korjaus sekä varastointi ja liikennettä palvelevat alat, kytkeytyvät tiiviisti teollisuuteen. Muita vahvoja toimialoja ovat mm. matkailu, kauppa sekä ICT-ala. Kasvua odotetaan erityisesti sähkö- ja energiatekniikkaan, vihreään siirtymään sekä biotekniikkaan liittyvistä avauksista. Geopoliittinen tilanne on entistään nostanut huoltovarmuuden ja puhtaan siirtymän merkitystä.

Lappeenrannan seudun elinkeinorakenne on Imatran seutua monipuolisempi, mutta molemmissa seutukunnissa haasteet liittyvät elinvoimaisuuteen. Teollisuuden toimintaedellytykset ja elinkeinoelämän monipuolistaminen ovat jatkuvasti ajankohtaisia aiheita. Yrityskenttä koostuu vahvasti mikro- ja pienyrityksistä sekä teollisuuden suuryrityksistä. Tulevaisuuden kannalta ongelmallisia ovat kasvuyritysten vähäinen määrä sekä pk-yritysten kasvuhaluttomuus, vaikka työvoimaa (ml. korkeakoulutetut) on hyvin tarjolla. Erityisesti teknologiapohjaisissa startupeissa haasteena on riittävän pääoman hankkiminen kehittämisen alkuvaiheessa.

Väestökehitys on ollut trendinomaisesti heikkenevä jo pitkään. Ennakkotilastojen mukaan kokonaisväestön määrä väheni viime vuonna maakunnassa vain hiukan, sillä vilkas maahanmuutto jatkui. Väestökehitys oli kuitenkin vähenevä kaikissa Etelä-Karjalan kunnissa pl. Lappeenranta, joka kasvatti asukaslukuaan lähes 400 henkilöllä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Etelä-Karjalan väkiluku jatkaa laskuaan. Ainoastaan Lappeenrannan kaupungin osalta on seuraavien viiden vuoden aikana ennakoitu maahanmuuttoon perustuvaa pientä kasvua.

Alueen innovaatiotoiminnan ja osaamisen kehittämisen moottorina on Skinnarilan kampus, jolla vaikuttaa korkeakoulujen lisäksi useita pk-yrityksiä. Yhteiskuntateellisen koulutuksen saaminen Lappeenrannan-Lahden teknillisen yliopiston (LUT) yhteyteen parantaa alueen vetovoimaa. Uusien avauksien osalta LUTin osaamisella ja valituilla kärkialoilla on tärkeä rooli. Uusiutuvaa liiketoimintaa on saatu erityisesti sähkötekniikan osaamiseen pohjautuen ja sitä hyödyntäen.

Elinkeinoelämän näkymät ovat varovaisia usealla toimialalla ainakin vuoden alkupuoliskolla. Vaikein suhdannevaihe lienee takanapäin, mutta suhdanteiden odotetaan kohentuvan melko hitaasti. Yksityinen kulutus kasvanee ostovoiman kasvaessa. Epävarma maailmanpoliittinen tilanne sekä osin yllättävätkin geo- ja kauppapoliittiset kehityssuunnat vaikeuttavat näkymien ennakointia. Teollisuuden – etenkin metsäteollisuuden – kilpailukyky on erittäin oleellinen maakunnan kehityksessä. Yleisen taloudellisen tilanteen lisäksi maakunta kärsii edelleen rajatilanteen seurausvaikutuksista. Vaikutukset näkyvät Imatran seudulla Lappeenrantaa voimakkaammin. Maakuntaan on saatu ÄRM-rahoitusta äkilliseen rakennemuutokseen. Maakunnan kannalta myönteisiä uutisia ovat uudet investointisuunnitelmat liittyen mm. vihreään siirtymään ja biotekniikkaan.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Viimeisimmän Pk-yritysbarometrin mukaan Etelä-Karjalan suhdannenäkymä on positiivisempi kuin koko maassa keskimäärin. Saldoluku oli +4 (koko maa +1). Seutukuntien suhdannenäkymissä on selkeä ero (Lappeenranta +7, Imatra -3). Kysynnän vaimeus näkyi vielä viimeisimmässä EK:n suhdannebarometrissa. Kauppakamarin vientiasiakirjojen (ETA-alueen ulkopuolelle suuntautuva tavaravienti) perusteella vuonna 2024 oltiin samalla tasolla kuin vuonna 2023. Kuitenkin vuodet 2021–2022 olivat selvästi parempia. Alkuvuosi 2025 on hieman miinuksella verrattuna edellisvuoteen.

Maaliskuun 2024 ja helmikuun 2025 välillä maakunnassa laitettiin vireille 58 konkurssia, joista valtaosa Lappeenrannan seutukunnassa. Luku oli 16 % edellisvuotta suurempi. Lappeenrannan seudulla konkurssit kasvoivat (+ 37 %), kun taas Imatran seudulla konkurssien määrä väheni (-15 %). Eniten konkurssia laitettiin vireille rakentamisen sekä muiden palvelujen toimialoilla. Alkaneita muutosneuvotteluja on alkuvuonna ollut runsaasti, eniten teollisuudessa.

Muutosneuvotteluista metsäyhtiöiden ja Ovakon lisäksi ovat olleet julkisuudessa mm. Attendon muutosneuvottelut ikäihmisten hoivakodeissa Imatralla. Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän neuvotteluiden tavoitteena on saada alijäämä tasapainoon vuoden 2026 loppuun mennessä. Myös Imatra hakee säästöjä henkilöstöstä. Kaupungin henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan eläköitymisillä. Fazer aloittaa muutosneuvottelut, jotka voivat johtaa muutoksiin myös Lappeenrannan tehtaalla. Muutosneuvottelujen taustalla ovat muun muassa kuluttajien muuttunut ostokäyttäytyminen. Myös hyvinvointialueen säästöpainheet voivat johtaa henkilöstön irtisanomisiin.

Metsäteollisuuden vaisut näkymät alkuvuonna jatkuvat. Puupula ja puun korkea hinta haastavat vahvasti tehtaiden kilpailukykyä. Puun hintojen nousu on jatkumassa myös tänä vuonna, vaikka esimerkiksi kuitupuun hinnannousun ennakoidaan olevan aiempaa maltillisempaa. Yleisesti ottaen sellumarkkinoilla on odotettavissa hintojen nousua, mutta markkinatilanne on edelleen epävarma ja riippuu monista tekijöistä, kuten kysynnän ja tarjonnan muutoksista sekä kansainvälisistä markkinatilanteista. Toisaalta maailmanlaajuisesti sellua on tarjolla aikaisempaa selvästi enemmän. Uusiutuvan dieselin hintataso on ollut matala ja liiketoiminta oli viime vuonna tappiollista. Metsäyhtiöissä onkin käyty laajalti muutosneuvotteluja. Kaikki alueen metsäyhtiöt ovat varautuneet maksimissaan 90 päivän lomautuksiin pääosin vuoden alkupuoliskolla. Myös sahoilla on käyty muutosneuvotteluja heikkona jatkuvien puutuotemarkkinoiden takia. Loppuvuodesta 2024 UPM Kaukaan tehtailla ja sahalla päädyttiin myös noin 20 henkilön irtisanomisiin. Maaliskuussa ilmoitettiin uusista muutosneuvotteluista, jotka voivat

johtaa 25 työntekijän ja ylemmän toimihenkilön irtisanomisiin. Metsäteollisuudessa myös investoidaan. Metsä Boardin Simpeleen kartonkitehtaan uudistustyöt Rautjärvellä ovat alkaneet. Ensimmäisenä uusitaan kartonkikone. Kyseessä on noin 60 miljoonan euron investointi.

Konepaja- ja metalliteollisuudessa yritys kohtaista vaihtelua on paljon. Ovakon alkuvuoden näkymät ovat alavireiset. Yhtiö on käynyt Imatran tehtaallaan muutosneuvotteluja, joiden seurauksena se vähentää 54 henkilötyövuotta tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Suoraan irtisanotuiksi joutuu 30 työntekijää. Tehtaalla on parhaillaan menossa karkeavalssaamon uudistaminen.

Lappeenrannan biotekniikan keskittymä vakiinnuttaa toimintaansa. Harapaisten teollisuusalueelle on sijoittunut nyt puolenkymmentä biotekniikan toimijaa. Uusiutuviin biomateriaaleihin keskittyvä Nordic Bioproducts Group on avannut biomateriaalitehtaan Lappeenrantaan ja etsii lisää henkilökuntaa. Tehtaassa valmistetaan muun muassa mikrokiteistä selluloosaa lääketeollisuuden tarpeisiin. Biotekniikkayritys Synbio Powerlabsin keinolihalaitos on rakennusvaiheessa. Tavoitteena on, että yritys aloittaa toimintansa kevään aikana. Proteiinijauhetta valmistava suomalaisyhtiö Solar Foods suunnittelee jopa miljardin arvoista tehdaskokonaisuutta Lappeenrantaan. Toteutuessaan tehdas rakentuisi kolmessa osassa. Jokainen tehtaan osa työllistäisi noin 300 henkilöä, joten kaikkiaan kyse olisi jopa 1 000 työpaikasta. Varsinainen investointipäätös tehtaasta on tarkoitus tehdä vuonna 2026.

Akkukennoja ja aurinkopaneelien pinnoitteita valmistava Nordic Nano Group aikoo avata tehtaan Imatralle. Tuotannon ennakoidaan alkavan kuluvana vuonna rahoituksen varmistumisen jälkeen. Tehtaassa valmistetaan kokonaan uudenlaisia, kiinteäelektrodisia akkukennoja sekä tehokkaasti aurinkoenergiaa kerääviä aurinkopaneelipinnoitteita, joita voidaan käyttää aurinkopaneelien lisäksi esimerkiksi rakennusten julkisivuissa. Esituotelaitosta ryhdytään näillä näkymin rakentamaan keväällä ja varsinainen tuotantolinjasto valmistuu vuoden lopussa tai ensi vuoden alussa. Tuotantotiloista on tehty aiesopimus ja pienimuotoiset rekrytoinnit aloitettu. Ensivaiheessa tehdas työllistää 20–25 henkilöä. Investoinnin arvo on yli 20 miljoonaa euroa.

Norjalainen Norsk-e-Fuel -yhtiö suunnittelee synteettisen lentopolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamista Imatralle. Yhtiö arvioi, että tehdas voi valmistuessaan (muutaman vuoden päästä) tuottaa noin 80 000 tonnia synteettistä lentopolttoainetta ja voisi tarjota yli sata vakituista työpaikkaa valmistuessaan. Markkinat ovat kasvavat, sillä EU:n säädökset edellyttävät, että lentopolttoaineen toimittajat lisäävät vähitellen synteettisen lentopolttoaineen käyttöä. Niin ikään norjalainen Freija AS on tehnyt aluevarauksen Imatralle e-metaanin tuotantolaitosta varten.

Lappeenrantaan on syntymässä sähkö- ja energiateknologian keskittymä, joka näkyy myös investoinneissa. Sähköisiin voimasiirtojärjestelmiin keskittyvälle Danfoss Editronille rakennetaan uudet toimitilat. Tehdashankkeen on arvioitu tuovan lähivuosina noin 100 uutta työpaikkaa. Rakennustyöt alkavan loppukesästä. Myös viime vuonna Lappeenrannassa toimintansa aloittanut Skeleton on saanut tutkimus- ja tuotekehityksikön työt käyntiin. Yhtiö on erikoistunut teollisuuden sekä energiaverkkojen superakkujen tuotantoon. Lappeenrantaan on myös rakenteilla kaksi uutta akkuvarastoa, jotka tasapainottavat sähkön tuotantoa ja kulutusta Suomen kantaverkossa. Suomalainen sähkön jalostaja eTehdas selvittää Lappeenrannan Mustolaan kaavoitettavan teollisuusalueen soveltuvuutta uusiutuvan sähkön jatkojalostukseen. Yhtiö on tehnyt Lappeenrannan kaupungin kanssa hankeselvityksen mahdollistavan tonttivarauksen Mustolassa. Lappeenrannan kaupunki ja suomalaisyhtiö Polarnode valmistelevat uutta datakeskusta Lappeenrantaan. Vihreään sähköistämiseen liittyviä tukitoimia ovat mm. Lappeenrannan ja Imatran kaupunkiseutujen ekosysteemisopimuksen toteuttaminen sekä Greenreality Network -yritysverkoston aktiivinen toiminta puhtaan energia- ja jatkojalosteiden kehittämisessä.

Etelä-Karjalan liiton tekemän selvityksen mukaan maakunnassa on tiedossa olevia, suunniteltuja investointeja uusiutuvaan energiaan noin 1,5 miljardin euron edestä. Suurin osuus tästä investointikokonaisuudesta on aurinkovoimapuistohankkeita, joita on vireillä lähes jokaisessa Etelä-Karjalan kunnassa (yhteensä n. 900 miljoonaa euroa). Osa hankkeista on suuren mittaluokan hankkeita. Esimerkiksi Imatran Linnankoskelle kaavailtu aurinkovoimala olisi toteutuessaan yksi Suomen ja Lappeenrannan Huuhansuon-Suurisuon-hanke yksi Euroopan suurimmista.

Rakennusosalalla on nähtävissä pientä piristymistä verrattuna heikoimpaan aikaan, vaikkakin näkymät ovat edelleen varovaisen odottavat. Asuntorakentamisen lupia myönnettiin pientaloille vuonna 2024 edellisvuotta enemmän. Julkisen rakentamisen osalta alueella on monia hankkeita joko toteutus- tai suunnitteluvaiheessa. Lappeenrannan kaupunki laittaa tänä vuonna ennätyksellisen paljon rahaa investointeihin. Sammontalo on yksi Lappeenrannan isoista rakennuskohteista. Pääkirjaston peruskorjaus on käynnissä ja sisäliikuntahallin rakennustyöt ovat alkaneet. Kisapuiston jäähalliin tehdään sen elinkaarta jatkavia korjauksia. Imatran tämän vuoden mittavin investointi on keskusliikenneaseman remontti. Myös Saimaan ammattiopiston Imatran kampuksella toteutetaan mittava peruskorjaus- ja rakentamishanke. Itärajalle rakennettava esteaita on valmistumassa etuajassa ja valmistuu pääosin tänä vuonna. Lähivuosina alkavia rakennushankkeita ovat mm. Lappeenrannan uimahalli, Imatran uimahalli ja urheilutalo sekä Armilan uusi sote-keskus. LOAS on laskenut tarvitsevensa 600 uutta asuntoa vuoteen 2030 mennessä opiskeli- ja asuntopulan helpottamiseksi.

Matkailualaa heikentää venäläisten asiakkaiden puuttuminen, sesonkivaihtelut toimialalla sekä epävarma taloustilanne. Valtakunnan vertailussa Etelä-Karjalan majoituskapasiteettia myydään suhteellisen edullisesti, mutta huoneiden käyttöaste on ollut melko alhainen. Matkailutilastojen mukaan yöpymiset majoitusliikkeissä vähenivät viime vuonna 11 % (koko maa -1 %, Lappeenrannan seutukunta -13 %, Imatran seutukunta -7 %). Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä pieneni 11 % ja ulkomaalaisten 18 % edellisvuoteen verrattuna. Valtaosa (94 %) yöpyjistä oli kotimaisia – ero koko maan vastaavaan lukuun (72 %) on melko suuri.

Matkailussa on edelleen kehittämispotentiaalia ja siinä keskitytään yhteistyöverkostoihin ja Saimaan alueen tuotteistamiseen. Matkailumarkkinointiyhtiö GoSaimaa on kampanjoinut laajasti Saksassa, Italiassa sekä kotimaassa. Talviajan matkailun kehittäminen on yksi GoSaimaan tavoitteista. Imatran Ukonniemeä kehitetään liikunta-, urheilu- ja luontomatkailijoita houkuttelevaksi. Yksi maakunnallisista kärkihankkeista on Imatran erä- ja luontokulttuurimuseo, jolta puuttuu toistaiseksi valtion rahoitus. Alkuperäisiin hankekumppaneihin kuullut Suomen Metsästysmuseoyhdistys jatkaa omaa vakiintunutta museotoimintaansa Riihimäellä. Imatralla rakentuvan museon toiminta painottuu kalastukseen, retkeilyyn ja eräkulttuuriin. Museon arkkitehtisuunnittelu valmistuu tämän vuoden aikana.

Ryanair perui viime talvikauden lentonsa Italiaan alhaisten täyttöasteiden takia. Lennot ovat jatkumassa kesäkaudella 2025. Lappeenrannan lentokentälle pyritään saamaan lisää lentoreittejä. Lentoasemayhtiö on keskustellut mm. Air Balticin kanssa uudesta reitistä, joka kulkisi Riikasta Lappeenrannan kautta Kuopioon ja takaisin.

Maayhteydet pohjoisesta Etelä-Karjalan kautta satamiin korostuvat, kun Venäjän raja ja Saimaan kanava on suljettu liikenteeltä. Karjalan radan parannustöihin myönnettiin talousarvioissa 90 miljoonaa euroa. Luumäki–Lappeenranta-rataosan liikennemäärän kasvu on ollut voimakasta, ja kasvun ennustetaan jatkuvan suurempana kuin missään muualla Suomen rataverkolla. Toimintaympäristön muutosten vuoksi liikennemäärät ovat rataosalla kasvaneet 36 % (vuosina 2020–2023). Traficom on ennustanut kuljetusmäärien edelleen kasvavan kolmanneksella vuoteen 2030 mennessä. Tämä yksiraiteinen rataosuus on vientiteollisuuden kannalta kriittinen pullonkaula, johon tarvitaan kaksoisraide. Saimaan sisävesistön liikennemäärät ovat olleet myös vahvassa kasvussa. Saimaalla olevan aluskannan rajallinen määrä ja korkea ikä rajoittavat vesikuljetusten lisäämistä.

Mustolan satama- ja teollisuusalueen asemakaavamuutoksella pyritään turvaamaan alueen kehitysmahdollisuudet. Keskeisiä tavoitteita ovat mm. satamatoimintojen kehittäminen ja teollisuusalueen laajentaminen. Taipalsaarella sijaitsevan Kutilan

kanavan rakentamiseen ei todennäköisesti päästä vielä tänä vuonna. Viivästyksen syynä ovat kanavan vesiluvasta tehdyt valitukset. Parikkalassa sijaitseva tilapäinen rajanylityspaikka on nyt virallisesti suljettu. Liikenne sen kautta on ollut pysäytettyä jo pitkään.

Alkutuotannolla on olennainen rooli maan huoltovarmuudessa. Peräkkäiset kriisit sekä huonot kasvukaudet ovat koetelleet maatiloja ja heikentäneet niiden jatkuvuusnäkyviä. Erityisesti tuotantokustannusten (esimerkiksi polttoaineet, sähkö, lannoitteet, rehut) nousu on vaikuttanut tilojen kannattavuuteen. Viime vuonna lannoitteiden, rehujen ja polttoaineiden hinnat kääntyivät maltilliseen laskuun, mutta edelleen ne ovat pitkän aikavälin tasoa korkeammalla. Samaan aikaan tuottajahinnat, erityisesti viljojen hinnat, ovat kääntyneet selvään laskuun. Maatalous- ja puutarhayritysten määrä on laskenut maakunnassa melko tasaisesti. Vuonna 2024 tiloja Etelä-Karjalassa oli noin 1 200.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Maakunnan työttömyysaste on jo pitkään pysytellyt koko maan keskiarvon yläpuolella. Alueen kuntien välillä on suuria eroja: pienin työttömyysaste oli Lemillä (10 %) ja suurin Imatralla (18 %). Helmikuun 2025 tilastojen mukaan Etelä-Karjalassa oli noin 7 900 työtöntä. Luku on 12 % edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa suurempi (koko maa +13 %). Lomautettuja oli maakunnassa 18 % viimevuotista vähemmän, sen sijaan työttömiä oli (ilman lomautettuja) 18 % vuoden takaista enemmän. Lomautettuja oli etenkin metalliteollisuuden ja rakentamisen ammattiryhmissä. Työttömien määrä oli kasvanut eniten erityisasiantuntijoiden ammattiryhmässä. Korkeakoulutettujen työttömien määrä on ollut voimakkaassa kasvussa. Etelä-Karjalassa etenkin kaupallisen ja yhteiskuntatieteellisen koulutuksen saaneiden työttömyys on kasvanut. Tekniikan alan korkeakoulutettuja on neljännes viime vuotta enemmän.

Koko väestön työttömyysasteen lisäksi erityisesti nuorten työttömyysaste (20 %) oli koko maata (15 %) korkeampi. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut viime kuukausina melko rivakasti. Pitkäaikaistyöttömiä on yli viidennes edellisvuotta enemmän. Heidän osuutensa kaikista työttömistä on kuitenkin koko maan keskiarvoa alhaisempi. Rakennetyöttömiä oli 58 % kaikista työttömistä.

Vuoden toisella neljänneksellä työllisyysaste oli 69,8 %, mikä on lähes neljä prosenttiyksikköä edellisvuotta alhaisempi. Työllisiä oli 2 % edellisvuotta vähemmän (joulukuu 2023 – joulukuu 2024). Eniten työllisten määrät tippuivat hallinto- ja tukipalveluissa. Sen sijaan mm. majoitus- ja ravitsemisalan sekä rahoitus- ja vakuumuustoiminnan työllisten määrä nousi hieman. Työvoiman kysyntä on vähentynyt,

mikä näkyy kuntien työllisyysviranomaisille ilmoitetuissa paikoissakin. Avoimia työpaikkoja oli viimeisen puolen vuoden aikana eniten kiinteistöhuollon työntekijöille, myyjille, toimisto- ja laitossiivoojille, lähihoitajille sekä ravintola- ja suurtaloustyöntekijöille.

TE2024-siirtymä sujui isossa kuvassa varsin hyvin ja isompien riskien toteutuminen vältettiin. Jo valmisteluvaiheessa käynnistettiin maakunnallisen elinvoiman ja työllisyyden palveluekosysteemin rakentaminen laajassa yhteistyössä. Yhteisten toimintamallien rakentaminen jatkuu edelleen ja työllisyysalue toimii jatkossa maakunnallista palveluekosysteemiä koordinoivana tahona. Uudistus on avannut mahdollisuuksia uusille toimintatavoille ja yhteistyömuodoille. Yksittäisenä haasteena nähdään ennakkoinnin vahvistaminen yhteisenä tekemisenä.

Kuluvan vuoden alkupuoliskolla työvoiman kysynnän ennakkoidaan olevan heikkoa monella toimialalla. Metsäteollisuus on varautunut vaikeisiin näkymiin laajoilla muutosneuvotteluilla painottuen lomautuksiin. Tällä on vaikutusta myös alihankintaverkostoihin, etenkin logistiikkaan. Rakentamisen ennakkoidaan piristyvän vasta loppuvuonna Teknologiateollisuuden tilauskanta ei ole kehittynyt toivotusti. Isossa osassa ravitsemusalan yrityksistä taloustilanne on ollut jo pitkään kireä kannattavuuden heikentymisen vuoksi. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen yhteistoimintaneuvotteluiden tavoitteena on löytää puolen miljoonan euron säästöt tiivistämällä organisaatorakenteita. Neuvottelut voivat johtaa myös henkilökunnan irtisanomisiin ja osa-aikaistamisiin. Valtaosassa toimialoja piristyviä talousnäkymiä ennakkoidaan vasta loppuvuodelle.

Työmarkkinatorin työpaikkailmoituksista sekä alueen työnantajien verkkosivuilta tehdyn analyysin mukaan Etelä-Karjalan keskeisimmät osaamistarpeet korostuvat erityisesti teollisuuden, sosiaali- ja terveystalouden, logistiikan, rakentamisen ja palvelualojen parissa, mutta myös digitalisaatioon, vihreään siirtymään ja asiantuntija-aloihin liittyvä osaaminen on kriittisessä roolissa. Alueella esiintyy merkittäviä rekrytointihaasteita erityisesti erikoisosaamista vaativilla aloilla sekä sesonkiluonteisilla toimialoilla, kuten maataloudessa ja matkailussa. Teollisuudessa painottuvat teknisen osaamisen tarpeet, kuten automaatio- ja kunnossapito-osaaminen, sekä kyky hallita energiatehokkuutta ja kestävä kehityksen ratkaisuja.

Sosiaali- ja terveystalouksissa kysyntä kohdistuu hoitohenkilöstöön, erityisesti sairaanhoitajiin ja lähihoitajiin, mutta myös erikoistuneisiin ammattilaisiin, kuten fysioterapeutteihin ja mielenterveysalan osaajiin. Kysyntää on myös erikoislääkäreistä, kuten geriatreista ja sisätautilääkäreistä, mutta myös yleislääkäreistä erityisesti perusterveydenhuollossa. Logistiikka- ja kuljetusalalla kuljettajien, varastotyöntekijöiden ja logistiikan suunnittelijoiden osaamisprofiilit ovat keskiössä,

kun taas rakentamisessa kysytään erityisesti talotekniikan, infrarakentamisen ja energiatehokkuuden asiantuntijoita. Palvelualoilla asiakaspalvelutaidot, kieltaito ja digiosaaminen ovat nousseet keskeisiksi vaatimuksiksi erityisesti matkailu- ja vähittäiskaupan aloilla. ICT-alan työvoimapula kohdistuu osaaviin pitkän linjan ammattilaisiin.

Läpäisevinä osaamistarpeina eri toimialoilla korostuvat digitalisaation hallinta, kyberturvallisuus, projektinhallinta sekä vihreään siirtymään liittyvät taidot, kuten kiertotalouden ja uusiutuvan energian ratkaisut. Lisäksi pehmeät taidot, kuten vuorovaikutuskyky, tiimityöskentely, sopeutumiskyky muutoksiin ja asiakaslähtöinen ajattelu, ovat nousseet yhä tärkeämmiksi lähes kaikilla toimialoilla.

Ylitarjontaa on erityisesti myyjistä, talonrakentajista, kuorma-autonkuljettajista sekä yleissihteereistä. Kansainvälistä työvoiman rekrytointia (EU/ETA-maiden ulkopuolelta) on tehty eniten ravintola-alalla. Myös esimerkiksi toimisto- ja laitossiivoojia sekä koneistajia on rekrytoitu ulkomailta. Kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista maakuntaa pyritään parantamaan mm. hanketoiminnalla. Lappeenrannan kaupunki on ottanut käyttöön kansainvälisyyssetelin ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden palkkaamiseen.

Koulutus kentässä on useita muutoksia. Lappeenranta perustaa uuden tiedelinjan yläkoululaisille. Ennestään Lappeenrannassa on tiedelinja lukiolaisille. Molemmat tiedelinjat tekevät yhteistyötä LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun kanssa. LABin [kuvataiteen opetus](#) siirtyy Lappeenrannasta Lahteen.

Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat merkittävät rahoitusleikkaukset vähentävät aikuisille suunnattua ammatillisen koulutuksen tarjontaa ja heikentävät koulutusmahdollisuuksia. Säästöjen myötä Saimaan ammattiopisto Sampo luopuu myös kaksoistutkinnosta, mutta samaan aikaan kehitetään korkeakoulupolkua yhteistyössä LABin ja XAMKin kanssa. Niin ikään pyritään kehittämään tiiviimpää työelämäyhteistyötä, oppisopimusmalleja ja uudenlaisia keinoja oppimiseen sekä vastaamaan täydennyskoulutustarpeisiin rahoituksen puitteissa. Parhaillaan maakunnassa on meneillään useampi oppimisympäristökokeilu, jossa ammatillista koulutusta pyritään tuomaan lähemmäksi opiskelijoita ja elinkeinoelämää maakunnan pienissä kunnissa. Sampoon ollaan perustamassa myös uutta konditoria-alan osaamiskeskusta.

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT ja LAB-ammattikorkeakoulu lisäävät koulutustarjontaansa. LUT-yliopistossa aloittavat uusiutuvien energialähteiden sekä laskennallisen tekniikan maisteriohjelmat. LUT saa myös uudet tekoälyn ja partikkeliteknologian professuurit. Partikkeliteknologian professuuri tukee etenkin

kaivos-, sementti- ja metsäteollisuusyritysten sekä virtaus- ja kuljetusprosesseja kehittävien yritysten toimintaa. LAB-ammattikorkeakoulussa Lappeenrannassa alkaa englanninkielinen terveydenhoitoalan koulutusohjelma. Vuonna 2026 oppilaitoksessa alkaa laboratorioanalytiikon koulutus. Sillä pyritään vastaamaan kasvavaan teollisuuden sivuvirtojen materiaalikehityksen osaamistarpeeseen ja vihreän siirtymän edistämiseen. LAB on yhteistyössä LUT-yliopiston kanssa valmistelemassa uutta biopohjaisten sivuvirtojen tuotekehityslaboratoriota, joka toimii myös laboratorioanalyttikköjen oppimisalustana.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Etelä-Karjala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Lappeenrannan seutukunta Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Imatran seutukunta Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yrittäjätoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

11 Etelä-Savo

Taulukko 10. Etelä-Savon avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	129 376	129 914	-538	-0,4 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	7 176	6 537	639	9,8 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	790	749	41	5,5 %
Pitkäaikais-työttömät	helmikuu 2025	2 158	1 798	360	20,0 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,9	11,8	–	1,1 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	887	1 297	-410	-31,6 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi – luonnonvarat ja luontoarvot, niihin liittyvä osaaminen ja niiden kestävä hyödyntäminen. Alueen elinkeinorakenne on monipuolinen, yritykset ovat pääasiassa mikro- ja pienyri-tyksiä. Suurten veturiyritysten pieni määrä aiheuttaa osaltaan sen, että alueen TKI-toiminta on keskimääräistä vähäisempää. Yrittäjien suhdannebarometrissä kasvuhalukkuus oli koko maan keskiarvoa suurempi. Haasteena on saada se realisoitumaan. Syksyllä 2024 Etelä-Savossa allekirjoitettiin maakunnallinen elinvoimalupaus, joka kuvastaa alueen toimijoiden laajaa sitoutumista alueen kehittämiseen.

Etelä-Savon metsät ovat hyväkasvuisia, runsaspuustoisia ja täällä myös hakataan vuosittain määrällisesti eniten puuta Suomessa. Puuta jalostetaan maakunnassa mekaanisesti, päätuotteina vaneri ja muut kerrostetut tuotteet. Puunjalostuksen prosesseihin liittyvää, kansainvälisesti kilpailukykyistä laitevalmistusta on sekä kemiallisen että mekaanisen jalostuksen tarpeisiin. Etelä-Savon alueellisen metsäohjelman laatiminen on käynnissä. Etelä-Savon aluetalouden ja työllisyyden kannalta on erityisen tärkeää, että metsien hyödyntäminen puuntuotannollisesti voidaan säilyttää nykyisellään ja samalla huolehditaan metsien kokonaiskestävistä käytöstä, monimuotoisuuden lisäämisestä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

Teknolוגiateollisuus on mekaanisen puunjalostuksen ohella merkittävä työllistäjä Etelä-Savossa. Perusteellisuudessa on useita vahvoja yritysryppäitä, esim. konepajoja ja muovituotteiden valmistajia. Vuoden 2024 alussa on Etelä-Savossa aloitettu puolustustarvikealan yritysten verkoston rakentaminen viennin edistämiseksi. Syksyllä 2024 saatiin myös päätös NATOn maavoimien alaesikunnan sijoittumisesta Mikkeliin.

Puhdas siirtymä, satsaukset uusiutuvaan energiaan ja resurssitehokkuuteen sekä mm. digiosaamiseen näkyvät Etelä-Savossa käynnistyneissä tai valmistelussa olevissa yrityshankkeissa laajasti. Tuulivoiman rakentamisessa on ollut rajoituksia Itä-Suomessa. Niinimäen tuulivoimahanke Pieksämäellä otetaan käyttöön vuonna 2025.

Kesä vilkastuttaa ravitsemis- ja elintarvikealaa Etelä-Savossa matkailun myötä. Viimeisimpien tilastojen mukaan matkailijoiden määrä alueelle on kasvanut. Kausityövoimaa tarvitaan ravintoloissa kesäkiireen taltuttamiseen. Työvoiman suhteen tilanne ravitsemisalalla näyttää valoisammalta kuin aiemmin.

Maakunnan parhaina vuonna 2024 palkittiin: Mikkelin tori, joka saa ihmiset yhteen; Ramin Konditoria, jonka sijainti, palvelu ja maku pysäyttävät myös maakunnassa matkaavat ja saavat aikaan makumuistoja Etelä-Savosta; Savonlinnan oopperajuhlat, joka voitti vuonna 2024 International Opera Awards -palkinnon Festivaalit-kategoriassa; ja D.O. Saimaa -yrityksenä Kalliolan luomu, joka tuo esille Etelä-Savoa luomumaakuntana.

Maakunnan väestö vähenee ja vanhenee. Vaikka vuoden 2024 väestöennuste on hieman edellistä positiivisempi paljolti ukrainalaisten ansiosta, niin työikäisten ja työllisten määrä laskee. Väestökehitys heikentää paikallismarkkinoita, vaikka matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat erityisesti kesä kautena kysyntätilannetta parantavatkin. Työvoiman saantivaikeudet Etelä-Savossa ovat valtaosin keskittyneet sosiaali- ja

terveyspalvelujen ammattilaisiin. Infrastruktuurin säilyttäminen nykytasollakin on haasteellista Etelä-Savossa. Mm. 3G-verkon purkaminen on heikentänyt saavutettavuutta. Harvaan asuttu alue tarvitsee uusia ratkaisuja logistisen kilpailukykyensä parantamiseen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Savon yleiset suhdannenäkymät ovat positiivisemmat kuin koko maassa tai lähialueilla keskimäärin. Myös arviot työllisyyden, liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä ylittävät keskimääräiset tasot. ”Etelä-Savon pk-yritysvaltainen ja monipuolinen yrityskehitys on haastavasta sijainnista huolimatta selvinnyt kohtuullisen hyvin viime vuosien kriiseistä”, kertoo Pk-yritysbarometrin tuloksista Suomen Yrittäjien ekonomisti Roope Ohlsbom.

Pk-yritysbarometrista selviää myös yritysten kohtaamat haasteet. ”Huolimatta siitä, että työvoiman saatavuus on suurin kasvun este, ovat henkilökunnan määrän muutokset Etelä-Savossa muuta maata positiivisemmat, samoin alueen pk-yritysten vakavaraisuus on hyvällä ja selvästi muuta maata paremmalla tasolla”, summaa aluejohtaja Heidi Loukiainen Etelä-Savon Yrittäjät ry:stä. Etelä-Savon Yrittäjillä on meneillään työllisyyteen liittyvä ES-TYKY-hanke. Hankkeen kautta on lähdetty purkamaan mm. yritysten vaikeaa tilannetta työvoiman saatavuuden suhteen.

Finnveran aluepäällikkö Markus Raaska kertoo, että ”Etelä-Savon alueella 56 prosenttia pankkirahoituksen saaneista yrityksistä vastasi rahoituksen saannin edellyttäneen Finnveran takausta. Tämän lisäksi pankkirahoituksen saatavuuden kasvavista haasteista viestivät yrittäjien arviot pankkien luottopolitiikan kiristymisestä, sillä nyt jopa 74 prosenttia (v. 2022 52 prosenttia) Pk-yritysbarometriin vastanneista Etelä-Savon yrityksistä arvioi rahoittajien luottopolitiikan kiristyneen viimeisen 12 kk:n aikana”.

Vuonna 2021 alkanut rakennerahasto-ohjelmakausi on puolivälissä. ELY-keskus on myöntänyt yrityksen kehittämisavustusta Etelä-Savoon ohjelmakaudella 39 miljoonaa euroa. Yli 60 % rahoituksesta on kohdistunut pk-yritysten kehittämiseen ja kansainvälistymiseen, mukaan lukien tuotannolliset investoinnit. Toiseksi merkittävin rahoituskohde on ollut ympäristöystävällisten tuotantoprosessien kehittäminen sekä ja TKI-toiminta, joihin on suunnattu viidennes myönnetystä avustuksesta. Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) rahoitusta on Etelä-Savoon myönnetty vajaat 16 miljoonaa euroa. Rahoitetuissa hankkeissa keskitytään mm. sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoiman kehittämiseen, maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen sekä työhyvinvoinnin ja vaikeassa tilanteessa olevien henkilöiden osallisuuden parantamiseen. Työllisyyden edistämisen hankkeita on ollut vähän. Business

Finland myönsi tukea vuonna 2024 reilut 1 miljoonaa euroa. Eniten Business Finlandin tuotteista vuonna 2024 Etelä-Savossa on hyödynnetty innovaatioaseteliä. Keskimäärin rahoitus on ollut 3–5 miljoonaa euroa viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2020 rahoitusta myönnettiin noin 26 miljoonaa euroa (koronarahoitus).

Puhtaaseen siirtymään kuuluvia hankkeita Etelä-Savossa ovat tuuli- ja aurinkovoimahankeet sekä vetyyn perustuvat liikennepolttoainehankkeet. Puolustusvoimain asettamista rajoituksista johtuen kaikki Etelä-Savon tuulivoimahankeet sijaitsevat Pieksämäellä ja Kangasniemellä. Edistynein hanke on Pieksämäen Niinimäellä, jonka 22 voimalaa otetaan käyttöön 2025. Viereiselle Sarvikankaan alueelle on valmistunut YVA-tarkastelu ja kaupunginvaltuusto on hyväksynyt alueen yleiskaavan; kohteeseen on tarkoitus rakentaa 25 voimalaa. Muita Pieksämäen vireillä olevia hankkeita ovat Korninsuo (15–17 voimalaa) ja Lamustenmäki (5 voimalaa). Kangasniemellä on vireillä viiden voimalan hanke Huuhtimäessä.

Aurinkovoimahankeita on vireillä eri vaiheissa runsaasti, kaikkiaan noin 25 hanketta. Toteutettuja hankkeita on Hirvensalmella, Mikkeliissä, Juvalla ja Sulkavalla. Aurinkovoimaa on eri vaiheissa suunnitteilla yhteensä n. 2 100 ha ja valmiiksi luvitettuna on n. 245 ha. Kokoluokassa 100–200 ha on useita hankkeita. Voimaloiden painopistealue sijoittuu kantaverkon tuntumaan välille Mikkelin Visulahti – Joroisten Huutokoski. Aurinkovoimahankeita lähti liikkeelle runsaasti vuonna 2023 ja nyt käynnissä on kilpailu siirtokapasiteetista, joten osa hankkeista jäänee toteutumatta.

Mikkeliissä on vireillä Nordic Ren-Gas Oy:n P2X-kaasupolttoainetuotannon hanke. Hankesuunnitelman mukaan hiilidioksidin talteenottolaitteisto sijoitettaisiin Pursialan voimalaitoksen yhteyteen ja mahdolliselle vedyn sekä e-metaanin tuotannolle kartoitetaan soveltuvaa sijaintia ESE:n kaukolämpöverkon alueelta. Suomen Säätoenergia Oy suunnittelee Pieksämäelle biometanolituotantoa. Prosessissa metsähake ja energiapuu jalostetaan synteesikaasuksi ja laitoksessa tuotetaan myös elektrolyysivetyä. Näistä tuotetaan raaka- ja polttoaineita teollisuudelle ja merenkulkuun. Toteutuessaan hanke olisi noin 500 miljoonan euron investointi.

Etelä-Savossa on käynnissä useita datakeskuksiin liittyviä selvityksiä ja investointivalmisteluja, jotka liittyvät digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseen, alueellisen elinvoiman vahvistamiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseen. Erityisesti Mikkelin seudulla datakeskushankkeita on kehitetty yhteistyössä kunnan, kehitysyhtiön ja yksityisten toimijoiden kanssa. Keskeisiä pullonkauloja ovat riittävän kapasiteetin sähköverkon saatavuus sekä alueen saavutettavuuteen liittyvät kehittämistarpeet. Lisäksi kansainvälisten sijoittajien näkökulmasta investointipäätöksiä jarruttaa ajoittainen epäselvyys lupakäytännöissä ja erityisesti tällä hetkellä haasteet toimintaympäristön ennakoitavuudessa kansallisella tasolla.

Etelä-Savossa on syntynyt alkuvuodesta 2024 yritysvetoinen ryhmä ”Savo Defence”, jossa on mukana reilut 45 puolustustarvikealan yritystä tai näille tuotteita ja palveluita tarjoavaa yritystä. Jäsenyritysten yhteinen liikevaihto on noin 400 miljoonaa euroa. Yritysryhmän tavoitteina ovat yhteiset esiintymiset kansallisesti ja kansainvälisesti, TKI-toiminnan aktivointi, rahoitusten hakeminen, verkostoituminen ja toisilta oppiminen. Yritysryhmän koko ja yritysten monipuolisuus mahdollistavat jatkossa osahankkeet eri markkinoille, TKI-toiminnan ryhmän sisällä sekä teemakohtaiset alatyöryhmät (esim. alihankinta, kyberturvallisuus ja viestintä, monitorointi ja mittalaitteet jne.).

Savo Defence kerää mukaansa puolustusteollisuudessa jo pitkään ja kansainvälisesti toimineita pk- ja midcap-yrityksiä, mutta mukana on myös pieniä TKI-intensivisiä startupeja ja muutamia suuryrityksiä. Pääasiassa yritysryhmän jäsenyritykset sijaitsevat Etelä-Savossa, mutta mukana on yrityksiä myös Etelä-Savon ulkopuolelta. Ryhmän toiminnasta on myös julkaistu nettisivut ([Savodefence](#)). Ensimmäiset merkittävät referenssit verkoston jäsenillä Etelä-Savossa ovat kaupat Kanadan ilmavoimille sekä rautatieraskaskuljetusvaunut Ruotsin ja Norjan puolustusvoimille.

Puolustus- ja turvallisuustoimialalla on syntynyt uutta yhteistyötä myös kehittäjätahojen kesken Itä-Suomessa. Tästä on esimerkkinä Borderland – Slush side event -tapahtuma marraskuussa 2024 Helsingissä, jossa toimialan yritykset pääsivät esittäytymään potentiaalisille kansallisille ja kansainvälisille pääomasijoittajille. Lisäksi keväällä 2025 itäsuomalaisena yhteistyönä järjestetään yrityksille Borderland-koulutussarja puolustus- ja turvallisuusalan yrittäjille mm. Nato- ja puolustusvoimien hankintoihin liittyen.

Etelä-Savon maakuntahallitus on hyväksynyt maakunnan energiastrategian ([Etelä-Savon energiastrategia](#)), joka linjaa alueen tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2035. Energiastrategia toimii tausta-aineistona maakuntaohjelmalle 2026–2029, joka ohjaa alueen kehitystyötä. Strategian tavoitteena on vähentää päästöjä, lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja houkutella investointeja maakuntaan.

Maatilat ovat hakeneet alkuvuonna aktiivisesti investointitukia. Myös nuoren viljelijän aloitustukia on haettu. Etelä-Savon alueella on ollut mahdollista parin vuoden tauon jälkeen laajentaa myös maidon tuotannon volyymiä ja melko suuriakin hankkeita on vireillä. Maidontuotannon uusinvestoinnit ovat mahdollisia, koska alueelta poistuu pienempiä tiloja tuotannosta melko ripeään tahtiin. Investointien ja tilojen kehittämismahdollisuuksia parantavat metsäkatoasetuksen tulkinnan muutokset, koska asetus ei aseta esteitä järkeville maatalouden investoinneille.

Naudanlihan tuotanto on alueella edelleen vankkaa, mutta lihamarkkinat ovat ruuhkautuneet ja teurastamojen varastot ovat ilmeisen täynnä. Tämä heikentää tiloilla tuotannon kannattavuutta. Naudanlihan tuotannon investointien rahoitus on jälleen mahdollista. Etelä-Savossa merkittävän marja- ja vihannestuotannon kausityövoiman rekrytoinnit ovat maailman tilanteen sekavuudesta huolimatta onnistuneet kohtalaisen hyvin. Noin 1 700 kausityöntekijän lisäksi puutarhayrityksissämme työskentelee useita satoja ulkomaalaisia, jotka ovat viime vuosina tulleet pääasiassa Ukrainasta. Viljelijöiden jaksamista on edelleen koetellut lomituspalvelujen saanti. Vuosilomia ei aina ole voitu pitää ja sijaisavun saamisessa on ollut vaikeuksia. Kiinnostus uudistuvan energian investointeihin on vähentynyt ja tukeamm. aurinkoenergian tuotantoon on haettu muuta maata vähemmän.

Metsänkäyttöilmoitusten perusteella kaikkien puutavaralajien hakkuuaikomukset saavuttivat ennätystason vuonna 2024. Nousua on viidennes edellisvuoteen ja neljännes 2020-luvun alkuvuosiin verrattuna. Hakkuuaikomusten suhteelliset puumäärät kasvoivat viime vuonna eniten Etelä-Savossa. Tukkien hinta on noussut lähes kymmenen prosenttia ja kuitupuiden peräti viidenneksen verrattuna vuoteen 2023. Viime vuoden vastaaviin alkuviikkoihin verrattuna puukauppamäärät ovat edelleen kasvaneet. Merkkejä elpymisestä on näkyvillä erityisesti palvelusektorilla ja orastavasti myös tuotemarkkinoissa. Saha- ja levyteollisuuden kysynnässä on maltillista toiveikkuutta, joka on näkynyt sahatavaran hintatasojen nousuna. Sahateollisuuden epävarmaan tilanteeseen vaikuttavat rakentamisen kehitys Euroopassa ja Yhdysvaltojen tullimuutosten vaikutukset toimitusketjuihin globaalilla tasolla. Etelä-Savossa on käynnissä sekä alueellisen metsäohjelman että maakuntaohjelman laadintaprosessit, jotka molemmat auttavat yhdessä toimialaa maakunnassa eteenpäin tulevina vuosina.

Rakentaminen jatkaa alkuvuonna 2025 valtakunnallisesti tilastohistoriallisen matalalla tasolla. Rakentamisen supistuminen pysähtyi Etelä-Savossa loppuvuonna 2024. Vanhojen asuntojen kauppa on elpynyt, mutta uusia vapaarahoitteisia asuntoja ei maakuntaan tällä hetkellä rakenneta. Etelä-Savon rakentamista haastaa kunta- ja hyvinvointialuetalous, mikä on laskenut julkisen palvelurakentamisen luvat ja aloitukset nolleen. Maakunnan liike- ja toimistorakentaminen piristyi hieman loppuvuonna 2024. Rahoituksen kallistuminen ja rahoitusehtojen kiristyminen käänsivät myös korjausrakentamisen laskuun 2024. Kiinteistöjen arvonalasku kasvukeskusten ulkopuolella ja pankkien kiristynyt rahoitus ovat heikentäneet myös kuluttajien luottamusta. Rakentamislain vapauttamasta sauna- ja varastorakentamisesta toivotaan pientä rakentamisvolyymien kasvua vuoteen 2025. Alalle arvioidaan syntyvän lisää pieniä rakennus- ja korjausyhtiöitä alan huonon työtilanteen kannustamana. Pienremonttipuoli on säilynyt suuremman mittaluokan rakentamiseen verrattuna tasaisempaan.

Teknolוגiateollisuuden työllisyys on heikentynyt, uudet tilaukset vähentyneet, tilauskannat supistuneet ja tuotanto laskenut. Puhtaan siirtymän parissa toimivat yritykset voivat toimia suhteellisen normaalisti tai jopa kasvattaa toimintaansa. Geo-poliittinen epävarmuus vaikuttaa kaksijakoisesti: puolustusteollisuuteen liittyvät yhtiöt ja niiden tilauskannat ovat kovassa nosteessa, kun taas investointituotteiden valmistajille epävarmuus on täyttä myrkkyä. Epävarmuus on aina omiaan saamaan yritysten päätöksentekijät varovaisiksi, jolloin olemassa olevia projekteja tai uusien aloituksia viivytetään. Esimerkkejä molemmista ryhmistä löytyy Etelä-Savosta. Henkilöstön määrä teknologiayrityksissä on kääntynyt aiempaa jyrkempään laskuun. Irtisanomisten määrä oli viime syksyn ja alkutalven aikana kasvamaan päin. Yritykset ovat pyrkineet pitämään henkilöstöstään kiinni talouden epävarmuuden jatkuessa. Kun kysynnän piristystä ei ole alkanut kuulua, riski lomautusten muuttumisesta irtisanomisiksi on osin alkanut realisoitua.

Etelä-Savon elintarvikkeiden ja juomien valmistuksessa työskentelee ympärivuotisesti noin 550 henkilöä. Etelä-Savon elintarviketeollisuus on erikoistunut ja nojaa vahvasti yrittäjävetoisiin pk- ja mikroyrityksiin. Joukossa on myös isoja toimijoita kuten HKScan Finland Mikkeli, Moilas Oy ja Kruunu Herkku Oy. Etelä-Savon luomualan yli 40 vuoden pioneeritoiminta, erityisesti luomuyrittäjäys ja luomusaaminen: tutkimus- ja kehittämistoiminta, saivat erinomaisen tunnustuksen 23.9.2024, kun Etelä-Savo valittiin EU Organic Awards 2024 -kilpailussa Euroopan parhaaksi luomualueeksi. Kesä tuo maakuntaan matkailijoita ja herättää monet kesäravintolat eloon. Parin viime vuoden aikana Etelä-Savon ruoka-alaa on markkinoitu lehdistövierailujen kautta tiiviisti osana Saimaan seudun European Region of Gastronomy juhluvuotta 2024.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 Etelä-Savossa oli maksullisen majoituksen yöpymisiä 490 000, kun koko maassa yöpymisiä oli reilut 14 miljoonaa. Vitoryn tilastojen mukaan vuonna 2023 matkailijat toivat Mikkeliin yli 85 miljoonaa euroa välitöntä matkailutuloa. Etelä-Savo on kesämatkailumaakunta, mutta alan toimijat iloitsevat sesongin pidentymisestä. Mikkelin kehitysyhtiön Miksein matkailujohtaja Maisa Häkkisen mukaan nyt ollaan menossa parempaan suuntaan, mutta maailmantilannetta on nyt vaikea ennakoita. Kilpailu kotimaan markkinoilla on kovaa. Etelä-Savo on mielletty kesäkohteeksi, mutta matkailumarkkinointi pyrkii tuomaan aluetta esiin myös talvikohteena. Alueelle tärkeitä ovat vuosittaiset, toistuvat tapahtumat, jotka tuovat väkeä talousalueen ulkopuolelta. Kesän 2025 osalta ennakko-varaustilanne näyttää hyvältä. Etelä-Savon saavutettavuus on parantunut ja mm. Charter-lennot Savonlinnaan Saksasta ja Hollannista jatkuvat kesällä 2025.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Etelä-Savon alueella on kaksi työllisyysaluetta, Mikkelin seudun työllisyysalue ja Savonlinnan työllisyysalue. Etelä-Savosta Pieksämäen kaupunki kuuluu Keski-Savon työllisyysalueeseen, johon kuuluvat myös Joroinen, Leppävirta ja Varkaus Pohjois-Savosta. Työllisyysalueilla on keskitytty toiminnan käynnistämiseen: henkilöstö- ja asiakassiirtoihin ja asiakasprosessien sujuvuuden varmistamiseen. Palveluiden järjestäminen hakee lopullista muotoaan vuoden 2025 aikana ja toimintojen varsinainen kehittäminen päästäneen aloittamaan vuoden loppupuoliskolla.

Mikkelin seudun työllisyysalueen toimintaympäristössä on tiedossa merkittävä muutos, kun Uutta Elämää Group sulkee kierrätysmyymälänsä, valmennuspalvelunsa ja kuntouttavan työtoimintansa kevättalven aikana. Toimintamallia on rakennettu vuosikymmeniä, joten lakkauttaminen vaikuttaa merkittävästi sekä Mikkelin alueen työllisyydenhoitoon että ammattimaiseen kierrätystoimintaan. Toimintojen alasajolla on suuri vaikutus myös alueen asukkaisiin, joille Uutta elämää Group on tarjonnut muitakin kuin työllistymiseen ja koulutukseen tähtääviä palveluja.

Työvoimatutkimuksen mukainen 15–64-vuotiaiden työllisyysaste v. 2024 oli Etelä-Savossa 70 %, kun koko maan työllisyysaste oli 72 %. Etelä-Savossa miesten työllisyysaste oli 68 % ja naisten 73 %.

Etelä-Savossa on 1 200 työtöntä, joilla ei ole ammattia (X-ryhmä). Heistä lähes 800:lla (ylioppilaat mukaan lukien) ei ole myöskään ammatillista tutkintoa. Tutkintoa vailla olevista puolet on alle 30-vuotiaita. Ammatillisen koulutuksen rahoituspainetta korostuu tutkintoa pienempien työllistymistä edistävien osaamiskokonaisuuksien merkitys.

Etelä-Savossa oli tammikuun lopussa noin 7 200 työtöntä, eli yli 600 henkilöä ja 10 % vuodentakaisesta enemmän. Lomautettuja oli yli 800, mutta kuitenkin 16 % vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömänä oli tammikuun lopussa 12,9 % työvoimasta. Etelä-Savossa Juva oli ainoa kunta, jossa työttömyysaste oli alle 10 %. Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi edellisvuodesta selvästi vanhempia ikäryhmiä enemmän, kasvua 14 %. Osin tämä johtuu palveluissa olevien määrän laskusta. Myös talouden taantuma vaikeuttaa aiempaa enemmän nuorten pääsyä työuran alkuun.

Työttömyysasteet ovat Etelä-Savossa korkeimmat alle 25-vuotiailla ja yli 60-vuotiailla miehillä. Heikosta työn kysynnästä kärsivät eniten nuorimmat ja vanhimmat työnhakijat. Etelä-Savossa on sukupuolen mukaan varsin eriytyneet työmarkkinat: on miesten ammatit ja naisten ammatit. Vain noin 11 % työskentelee ns. tasa-ammateissa (40–60 %:n sukupuolijakauma). Kaikissa ikäryhmissä naisten

työttömyysaste on selvästi miehiä alempi. Työttömyysasteiden eroa selittää paljolti lomautusten kohdistuminen selvästi useammin miehiin. 46 % lomautetuista on yli 50-vuotiaita ja se nostaa vanhimmissa ikäryhmissä miesten työttömyysastetta.

Työttömien määrä on kaikilla työllisyysalueilla vuodentakaista korkeampi. Mikkelin seudun työllisyysalueella kasvu oli 4 %, Savonlinnan työllisyysalueella 16 % ja Piek-sämäen kaupungissa 19 %. Etelä-Savossa alkoi vuonna 2024 yhteensä 13 900 työt-tömyysjaksoa, laskua vuodesta 2023 noin 1 800. Lasku johtui lähes yksinomaan lomautusten vähenemisestä. Etelä-Savon työttömien jatkuvat työttömyysjaksot oli-vat vuonna 2024 koko Suomen keskiarvoa huomattavasti lyhyempiä: Etelä-Savossa 55 viikkoa ja koko maassa 62 viikkoa. Sekä kaikkien työttömien että ulkomaalaisten työttömien virta yli 3 kuukauden työttömyyteen oli valtakunnan keskiarvoa selvästi pienempi. Kuitenkin virta työttömyydestä pois hidastui edellisvuodesta selvästi: vuonna 2023 yli 61 % työttömyysjaksoista päättyi alle 3 kuukaudessa, kun vastaava osuus vuonna 2024 oli 55 %.

Aktivointipalveluissa oli Etelä-Savossa tammikuun lopussa 2 100 henkilöä eli yli 700 henkilöä vähemmän kuin edellisvuoden tammikuussa. Etelä-Savon työttömien akti-vointiaste oli 31.1.2025 noin 23 %, koko maan oli lähes sama. Kunnittain tarkastellen aktivointiasteet vaihtelevat huomattavasti. Alueiden välisten työttömyysasteiden tasaamisessa työvoimapalveluilla on suuri merkitys: työttömien määrä kasvoi Ete-lä-Savossa 630:llä, eli palveluissa olevien määrän väheneminen yli 700:lla kattoi rei-lusti koko työttömyyden kasvun. Laaja työttömyys on Etelä-Savossa vajaa 9 300 henkilöä.

Etelä-Savossa oli 31.1.2025 ulkomaalaisia työnhakijoita noin 1 400. Reilu puolet ulkomaalaisista työnhakijoista on työttömänä. Työnhakijoista 550 on ukrainalaisia, 173 venäläisiä, 85 afganistanilaisia, 59 virolaisia, 53 thaimaalaisia ja 51 syyrialaisia. Etelä-Savossa asuvista ukrainalaisista yli puolet on työnhakijoina, kun taas keski-määrin pitemmän aikaa Suomessa asuneista venäläisistä työnhakijoina on alle 10 %.

Etelä-Savossa ulkomaalaista työvoimaa on rekrytoitu eniten maatalouden kau-sitöihin, rakennusallalle, betonituoteteollisuuteen, metallituoteteollisuuteen, sähkölaitteiden valmistukseen sekä sosiaali- ja terveystyöpalveluihin. Yksittäisiä erityi-sasiantuntijoita on rekrytoitu eri aloille. Sosiaali- ja terveystyöpalveluissa sekä hyvin-vointialueella että yksityisillä palveluntuottajilla on myös tulevaisuudessa jatkuva tarve rekrytoida ulkomailta, vaikka hyvinvointialueilla onkin suuria talousvaikeuksia. Haasteena on sekä veto- että pitovoiman parantaminen, koska sote-alan ammatti-laisilla on runsaasti työpaikkoja tarjolla koko Suomessa ja koko Euroopassa. Eläköi-tymispoistumat alalla ovat isoja. Korvaavan työvoiman tarve painottuu ikääntyneen

väestön takia sosiaalihuollon laitospalveluihin. Terveys- ja sosiaalipalveluissa tehtyjen työtuntien osuus kaikista työtunneista vuonna 2023 oli Etelä-Savossa 23 %, kun se koko maassa oli 17 %.

Uusia työllisyysalueita haastaa paitsi talouden ja tuotannon alavireisyys niin myös se, että rahoitus työvoimapalvelujen toimeenpanoon on tosiasiassa merkittävästi pienempi kuin edellisvuosina. Vaikka TE-palvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille olisi tavoitteidensa mukaisesti kustannusneutraali valtakunnan tasolla, niin Itä- ja Pohjois-Suomi vähäväkisinä alueina ovat menettäneet rahoitusta.

Työssäkäyntitilaston mukainen 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli vuonna 2023 Etelä-Savossa 71 %, naisilla 74 % ja miehillä 68 %.

Vuoden 2024 väestöennusteen mukaan Etelä-Savossa tulee vuosittain työmarkkinoille vajaa 1 300 nuorta (18–22-v. keskiarvo) ja poistuu eläkkeelle 2 000 henkilöä (61–65-v. keskiarvo). Vuoteen 2034 mennessä ero työmarkkinoille tulevien ja poistuvien välillä pienenesi noin 200 henkilöön, mutta kasvaisi vuoden 2040 jälkeen jälleen noin 500 henkilöön. Väestöennusteen mukaan 20–69-vuotiaan väestön määrä laskee Etelä-Savossa vuoden 2025 alun 74 000:sta vuoteen 2045 lähes 10 000:llä noin 64 700:aan.

Työikäisen väestön määrän ennuste haastaa ponnistelemaan myös työperusteisen maahanmuuton lisäämiseksi. Esimerkiksi Pieksämäen kaupunki, missä työvoimasta on jo pitkään ollut pulaa, on ollut aktiivinen edistäessään ukrainalaisten kotoutumista ja kouluttautumista. Kaikkinaisen hyvien väestösuhteiden ylläpitäminen korostuu.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Etelä-Savo

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	–	–

Taulukko Pieksämäen seutukunta Pieksämäki ja Juva

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	–	0
Työttömyyden määrä	–	–	0
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Taulukko Savonlinnan seutukunta Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	+	+
Työttömyyden määrä	–	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	–

Taulukko Mikkelin seutukunta Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju ja Puumala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	–	–

12 Pohjois-Savo

Taulukko 11. Pohjois-Savon avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	248 815	248 190	625	0,3 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	14 310	13 042	1 268	9,7 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 912	1 518	394	26,0 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	4 643	3 906	737	18,9 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,6	11,6	–	1,0 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	2 067	2 829	-762	-26,9 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjois-Savon elinkeinoelämän vahvuutena on eri seutukuntien kansainväliset vientiyritykset. Kuopion seudun vahvuutena on monipuolinen ja useampaan vahvaan toimialaan pohjautuva elinkeinorakenne. Ylä-Savon vahvuutena on metalli- ja teknologia-alan veturiyritykset, joiden rinnalle on syntynyt mittava alihankintaverkosto, sekä elintarviketeollisuus, panimoteollisuus, puunjalostusteollisuus ja maitotuotanto. Varkauden seudun vahvuudet ovat energiaosaamisessa, erityisesti energiateknologian tuotannossa ja uusiutuvan energiatuotannon kehittämisessä. Sisä-Savon vahvuuksia ovat kasvuhakuiset puunjalostus- ja metallialanyritykset

sekä kasvava elintarviketeollisuus. Koillis-Savossa on alueen työllisyyden kannalta merkittäviä, metalli-, kivi- ja rakennusalan pk-yrityksiä. Yhtenä maakunnan yhteisenä heikkoutena, Kuopion seutua lukuun ottamatta, on maakunnan väestökehitys ja seutujen ikärakenne. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja erityisesti vientiyritysten näkökulmasta myös alueen saavutettavuus huolestuttaa. Pohjois-Savo on tärkeä solmukohta, jolla on suuri merkitys kriisiaikoina ja kriittisten raaka-aineiden kuljetusten kannalta. Infran korjausvelan vähentäminen ja infrarakentaminen teiden ja raideliikenteen osalta nähdään tärkeäksi tulevinä vuosina.

Haastava taloustilanne, korkotaso ja voimakas inflaatio ovat kahden edellisen vuoden aikana vaikuttaneet yritysten investointikykyyn, mutta tilanne on paranemassa. Suomen talous kääntyi kasvuun jo viime vuoden aikana ja talouden odotetaan kasvavan maltillisesti vuonna 2025. Kuluttajien heikko luottamus viivästyttää edelleen talouden positiivista kehitystä. Talousnäkymät antavat aihetta varovaiseen optimismiin, vaikka edessä on edelleen monia haasteita. Geopoliittiset jännitteet luovat epävarmuutta, mutta myös mahdollisuuksia, esimerkiksi puolustusteollisuudessa. Tuontitullit ja kauppapoliittinen epävarmuus voivat vähentää vientiä, investointeja ja hidastaa talouskasvua. Korot ovat laskeneet ja inflaatio vakautunut, mikä tukee investointeja ja kulutuskysyntää. Rahoitusta on saatavilla sekä julkisista lähteistä että pankeilta, ja sille on ollut jatkuvasti kysyntää, mutta varsinkin pk-yritysten kannalta ongelmallisia ovat sääntely ja vaatimuksiin nähden riittämättömät vakuudet. Heikommin luokiteltujen yritysten rahoituksen saatavuus on vaikeutunut, ja rahoituksen hintaerot yritysten välillä ovat kasvaneet. Vihreän siirtymän ja vastuullisuuden huomioiminen vaikuttaa myös rahoituksen saatavuuteen. Näkymä yritysrahoituksen kysynnälle vuonna 2025 on myönteinen, ja odotettavissa on, että julkista rahoitusta hyödynnetään voimakkaasti.

Alueen vahva teollisuus ja elintarviketuotanto ovat keskeisiä kansallisen huoltovarmuuden kannalta. Maakunnassa on tehty kahden vuoden ajan kokonaisturvallisuutta ja aluekehitystä kytkevää kehittämistyötä, joka sitoo yhteen useiden alojen toimijoita. Pohjois-Savossa on kokonaisturvallisuuden kannalta keskeistä elinkeinotoimintaa, koulutusta, osaamista ja viranomaistoimintaa, joten alueella on hyvät valmiudet toimia kokonaisturvallisuutta parantavan aluekehitystyön veturina. Matkailun kehittämistä tukee uusi maakunnallinen matkailunedistämisen organisaatio. Vihreän siirtymän potentiaali aluetalouden uudistumiselle on ratkaiseva ja sen kautta voi avautua merkittävää uutta liiketoimintaa. Tätä kehitystä on pyritty vahvistamaan mm. biotalousstrategian alueellisen toimeenpanosuunnitelman avulla ja siihen on kiinnitetty erityistä huomiota meneillään olevassa Pohjois-Savon maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelussa.

Vuoden 2024 ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon asukasluku on 248 823 ja se on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin maakunta. Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 633 asukkaalla. Kasvun taustalla on parin edellisen vuoden tapaan maahanmuuton korkea taso kaikissa seutukunnissa. Tosin verrattuna vuoteen 2023, maahanmuuton osalta kasvua oli vain Kuopiossa, Varkaudessa, Kaavilla ja Tuusniemellä. Pohjois-Savon nettomaahanmuutto oli 1 999 henkeä vuonna 2024 (vuosi sitten 2 024 henkeä). Kuntien välinen muuttotappio oli 65 henkeä ja luonnollinen väestönlisäys -1 287 henkeä. Kunnista väkiluku kasvoi Kuopiossa ja Rautalammilla. Kuntien välinen nettomuutto oli Kuopion (386 henkeä) ohella positiivinen Tuusniemellä (26), Leppävirralla (22), Rautalammilla (17), Rautavaaralla (10) ja Vesannolla (2), kaikissa muissa kunnissa se oli negatiivinen. Kuopion seutukunnan väkiluku kasvoi 1 625 asukkaalla (vuosi sitten 1 485). Kuopion kaupungin väkiluku kasvoi 1 647 asukkaalla, vuonna 2023 kasvua oli 1 427 henkeä. Ylä-Savon väkiluku laski 622 hengellä (vuosi sitten -565). Ylä-Savossa suurin syy väestötappiolle on korkeasta iäkrakenteesta johtuva kuolleisuus. Sisä-Savossa väestö väheni 135 asukkaalla (vuosi sitten -114). Muuttoliikkeen ohella väestökatoa kiihdytti luonnollisen väestönkasvun heikkeneminen. Koillis-Savon seutukunnan väkiluku laski 53 hengellä (vuosi sitten -195). Varkauden seudun väkiluku laski 182 hengellä (vuosi sitten -110).

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Vuoden 2024 ensimmäisen puolivuoden aikana Pohjois-Savon liikevaihto laski 3,8 %, kun koko maan liikevaihto laski 3,9 %. Teollisuuden liikevaihto Pohjois-Savossa laski 11,6 %, rakentamisen 9,6 %, tukku- ja vähittäiskaupan 1,4 % ja muissa palveluissa liikevaihto kasvoi 2,1 %. Vienti laski 11,1 %, kun koko maan vienti laski 7,1 %. Vuonna 2023 EU:n ulkopuolisista maista vientiä kohdistui eniten Yhdysvaltoihin, Japaniin ja Brasiliaan. Suurin osa viennistä tulee teknologia- ja metsäteollisuudesta. Kasvavia vientialoja ovat mm. elintarviketeollisuus ja terveysteknologia. Yritysten kansainvälistymistä lisätään Team Finland verkoston lisäksi Savon Yrittäjien International Call -hankkeen avulla. Pohjois-Savon maakuntaohjelma ja älykkään erikoistumisen valinnat linjaavat maakunnan vahvoiksi uudistuviksi elinkeinoaloiksi kone- ja energiateknologian, metsäteollisuuden ja elintarvikkeet sekä vahvistuviksi aloiksi hyvinvointiteknologian, matkailun, älykkään vesijärjestelmän ja biojalostuksen.

Kevään Pk-yritysbarometrin mukaan Pohjois-Savon suhdannenäkymät laskivat hieman viime syksystä, mutta saldoluku oli positiivinen ja koko maan keskiarvon yläpuolella. Liikevaihto-odotukset olivat positiivisemmat kuin koko maassa. Kannattavuus oli kuitenkin edelleen haaste, vaikka saldoluku oli koko maan tasolla. EK:n ja Kuopion alueen kauppakamarin tammikuun suhdannebarometrin mukaan Pohjois-Savon suhdannetilanne laski viime syksystä ja suhdannetilanne oli koko maata

matalampi. Vaikka inflaatio ja korot ovat laskeneet, kasvua hidastaa edelleen heikko kysyntä ja kannattavuus. Suhdanneodotukset ovat hieman parantuneet ja tuotannon odotetaan kasvavan. Investointien määrä ja rahoituksen kysyntä on viime vuosina ollut selkeästi alhaisemmalla tasolla. Pk-yritysbarometrin mukaan odotukset investointien arvon sekä tuotannon ja tuotteiden kehityksestä ovat parantuneet, erityisesti Kuopion seudulla. Yritysrahoituksen kysynnän odotetaan kasvavan merkittävästi vuonna 2025. Pitkän aikavälin investointiaikeet ja kasvuhaluukkuus ovat vahvoja. Kuopion alueen kauppakamarin investointiselvityksen mukaan Pohjois-Savossa on suunnitteilla 13,1 miljardin euron investoinnit vuosina 2024–2035 ja TKI-investointiselvityksen mukaan alueen yritykset suunnittelevat 1,15 miljardin euron aineettomia investointeja vuoteen 2035 mennessä. TKI-intensiivisimmät toimialat ovat koneteknologia, metsäteollisuus sekä terveysteknologia ja lääkeala.

Kuopion vetovoima on säilynyt vahvana. Yritystonttien kysyntään pyritään vastaamaan elinkeinopainotteisella asemakaavaohjelmalla. Kuopiossa on viimevuosina investoitu paljon elintarviketeollisuuteen, matkailuun ja terveys- ja hyvinvointitekнологiaan. Kuopioon avattiin viime vuonna FinVectorin lääketehdas, joka työllistää yli 500 työntekijää yli 50 eri maasta. Kuopion alueella on monipuolista turvallisuuden liittyvää osaamista ja kehittämispotentiaalia, jonka vuoksi Kuopioon kehitetään kokonaisturvallisuuden osaamiskeskusta ja sen yhteyteen toksikologisen osaamisen keskusta. Kiertotalouden ja vihreän siirtymän investointeja edistetään sijoittumaan Kuopion alueelle. EIT InnoEnergy suunnittelee Sorsasalon teollisuusalueelle puhtaan energian tehdasta, jonka tavoiteaikataulu käyttöönotolle on 2030. Valmistuessaan tehdas työllistää suoraan 100 työntekijää ja välillisesti 200. Merkittävänä negatiivisina uutisina Bella-Veneiden tuotanto päättyy Kuopiossa, ja Orion suunnittelee lääketehdastaan tuotannon siirtämistä muualle. Myös Siilinjärven vetovoima on säilynyt hyvänä. Kysyntää vihreän siirtymän hankkeille on, mutta investointihankkeita hankaloittaa mm. Karjalan lennoston sijainti, erityisesti tuulivoiman osalta. Yara suunnittelee kaivoksen laajennusta, mikä mahdollistaisi lannoitetuotannon jatkumisen Siilinjärvellä 2060-luvun puoliväliin asti. Karjalan lennostossa varaudutaan F-35-hävittäjien tuloon tekemällä merkittäviä muutostöitä.

Sisä-Savon sahateollisuudessa on ollut pientä paranemista, mutta kannattavuuden kanssa on edelleen ollut haasteita, mikä luo epävarmuutta. Sahatavarayhtiö lisäveden Metsä on sopinut myyvänsä liiketoimintansa kansainväliselle puunjalostusyritys Koskille. Sisä-Savon seudun lähivuosien isot investoinnit ovat keskittyneet Suonenjoelle, kuten Karhukiven biotermiini ja Valion investointi Suonenjoen tehtaan esikäsittelytilaan. Koillis-Savossa Metals One suunnittelee Rautavaaralle avolouhosta ja jalostamoa, mikä voisi tuoda tuhat uutta työpaikkaa ja käynnistyä

optimistisesti vuoteen 2030 mennessä. Tiilikkajärven kansallispuiston kävijämäärät ovat kasvaneet. Kaavamuutos mahdollistaisi lomaresorttien rakentamisen Tiilikkajärvelle.

Teknologiateollisuuden tilanne ei ole kohentunut, mikä näkyy vahvasti Ylä-Savossa. Viime vuosi oli kehittämis- ja investointihankkeiden osalta hiljainen. Lisämessä isoja investointeja on kuitenkin suunnitteilla niin yrityksillä kuin kaupungillakin. Flying Forest -yritys suunnittelee biokerosiinin tuotanto- ja tutkimuslaitosta lisämeen, mikä voisi tuoda vähintään sata työpaikkaa. Yritys on varannut tontin Soinlahden teollisuusalueelta ja kerännyt hankkeelle alkurahoituksen. Ylä-Savossa positiivista on biokaasukulttuurin vahvistuminen. Jo käytössä olevan Vieremän biokaasuterminaalin lisäksi Suomen lantakaasu investoi Kiuruveden biokaasulaitokseen yli 80 miljoonaa euroa. Se luo Kiuruvedelle kymmeniä uusia työpaikkoja, minkä lisäksi hanke työllistää alueella mm. rakennusalan ja logistiikan työntekijöitä. Rakentaminen on alkanut ja laitos valmistuu vuonna 2026. Lisäksi yrityksellä on suunnitteilla kaksi pienempää biokaasun tuotantolaitosta Sonkajärvelle ja Lapinlahdelle. Yhteensä yhtiön investoinnit Ylä-Savossa ovat noin sata miljoonaa euroa. Metsäteollisuuden yritykset toteuttavat isoja investointeja Keiteleellä ja lisämessä, jotka tulevat nostamaan vuosituotantoja.

Varkauden seutu oli viime vuonna yritysten kehittämisavustuksissa keskimääristä osuuttaan suurempi, varsinkin Leppävirta. Teknologia- ja metsäteollisuuden yrityksillä on ollut haastava tilanne, mutta lähitulevaisuus näyttää paremmalta. Alueella on paljon energiaosaamista, missä on paljon liiketoimintapotentiaalia vihreän siirtymän myötä. Skeleton Technologies aloittaa SuperBattery-energianvarastointijärjestelmien valmistuksen Varkauden tehtaalla. Tehtaan tuotanto moninkertaistuu ja yrityksestä tulee Varkaudessa merkittävä työllistäjä. Suunnitteilla on palkata 50 uutta työntekijää jo kesään mennessä. Norjalainen Scale42-yhtiö suunnittelee Varkauteen vähintään 25 000 neliön datakeskusta. Norjalainen Arcem-yhtiö on puolestaan varannut Joroisista 20 hehtaarin alueen datakeskushanketta varten. Joroisiin myönnettiin investointitukea 17 miljoonaa euroa teollisen mittakaavan aurinkovoimalalle. Rakennustyöt on aloitettu. Kesällä hanke työllistää yli 200 työntekijää. Lisäksi Kaskisuon aurinkovoimalan rakentamiseen on myönnetty 6,6 miljoonan euron investointituki, johon investointipäätöstä odotetaan kevään aikana. Joroisissa metalliteollisuuden yrityksissä kysyntä on kasvanut, jonka myötä yrityksissä on rekrytointitarpeita ja tarvetta varastointitilalle.

Lukuisia vihreän ja puhtaan siirtymän investointeja on suunnitteilla eri puolilla maakuntaa. Tuulivoimaloita on suunnitteilla 24 alueelle, yhteensä lähes 450 voimalaa, joiden yhteisteho on yli 3600 MW. Teollisen mittaluokan aurinkovoimahankkeita on suunnitteilla niin ikään 24 alueelle. Lisäksi yksi aurinkovoimahanke on valmistunut

Joroisiin. Näiden hankkeiden yhteisnimellisteho on noin 2000 MWp. Myös teollisia biokaasulaitoksia tai niiden laajennuksia on suunnitteilla useita. Suomen Lantakaasun Kiuruveden biokaasulaitoksen lisäksi suunnitteilla on kaksi pienempää biokaasun tuotantolaitosta Sonkajärvelle ja Lapinlahdelle. Myös Vieremälle ja Lepävirralle on suunnitteilla biokaasulaitokset. Muita vihreän ja puhtaan siirtymän hankkeita, kuten kiertotalousalueita, synteettisen metaanin ja vedyn tuotantoa sekä energiatehokkuuden parantamishankkeita on myös suunnitteilla. Erityisesti erikoiset energiavarastointihankkeet ovat lisääntyneet. Puhdas, toimitusvarma ja edullinen energia voi houkuttaa alueelle lisää päästöjä vähentäviä investointeja.

Maataloudessa tuotteiden kysyntä on hyvällä tasolla niin kotimaassa kuin ulkomailla, mutta kannattavuus tuottaa haasteita. Pohjois-Savossa tuotetaan noin 14 % Suomen maidon- ja naudanlihantuotannosta. Vuonna 2024 Pohjois-Savon maidontuotanto pysyi lähes edellisen vuoden tasolla, mutta on laskenut 10 % viidessä vuodessa. Maitotilojen määrä väheni 8 % viime vuonna ja on puolittunut kahdeksassa vuodessa. Maidontuotannon lasku pitäisi saada pysähtymään, jotta alueen elintarviketeollisuus saa riittävästi jalostettavaa raaka-ainetta. Tuotantotason ylläpitämiseksi tarvitaan merkittäviä investointeja. Korkojen lasku helpottaa maatilojen investointimahdollisuuksia. Vuonna 2024 maatalouden investointitukia myönnettiin ennätyksellisen paljon Pohjois-Savossa. Suurin osa myönnetystä avustuksesta kohdistui lypsykarjatalouden rakentamisinvestointeihin. Ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviin investointeihin tehtiin kappalemäärällisesti eniten tukipäätöksiä. Elintarviketeollisuuden puolella yleinen epävarmuus on jatkunut ja investointien määrät vähentyneet. Toimialan kasvuyrityksistä Ketoinen ja Komero Food hakeutuivat konkurssiin. Positiivisina uutisina Valion investoinnit Lapinlahdelle ja Suonenjoelle sekä Anton & Anton valmisruokatuotannon siirto Kuopioon ja Kalavapriikin muutto suurempiin tuotantotiloihin.

Kaupanalalla isot ketjut tekevät merkittäviä investointeja. Keskon ja K-kauppioiden investoinnit käynnissä oleviin hankkeisiin ovat noin 70 miljoonaa euroa. Kuopioon rakennetaan uusia kauppia, kuten K-Citymarket Haapaniemelle ja K-Market Julkulaan. Siilinjärvelle Kesko rakentaa uuden K-Supermarketin. Osuuskauppa Peeässä vuoden 2025 arvioidut investoinnit palveluiden kehittämiseen ovat lähes 30 miljoonaa euroa. Siilinjärven S-market remontoidaan kevään aikana ja Rautalammille rakennetaan uusi S-market. Peeässä suunnittelee pitkällä aikavälillä uuden Prisman rakentamista Hotel Iso-Valkeisen tontille. Iisalmeen on rakenteilla uusi Lidl-myyrmälä. Puuilo avaa vuonna 2025 myymälät Varkauteen ja Iisalmeen.

Rakentamisen tuotanto väheni vuonna 2024, mutta kääntyy maltilliseen kasvuun vuonna 2025. Asuntojen uudistuotanto pysyy heikkona, vaikkakin kasvaa vuodesta 2024. Uudisrakentamisen määrä ei yllä kasvukeskuksissa pidemmän aikavälin

asuntotuotantotarpeen tasolle. Rahoituksen kiristyminen, valmiiden ja myymättömien asuntojen suuri määrä sekä vanhojen asuntojen hintojen lasku hidastavat uusien hankkeiden aloituksia. Korjausrakentaminen on supistunut vuoden 2023 alusta lähtien ja supistuminen on ollut odotettua voimakkaampaa. Vuodelle 2025 odotetaan vaisua kasvua. Korjausvelka on kasvanut, mutta rahoituksen kallistuminen, ehtojen kiristyminen, arvonnlisäveron korotus ja kotitalousvähennyksen pienentäminen vähentävät korjausrakentamista. Maa- ja vesirakentaminen, jonka tilanne ollut tasaisempi, supistui vielä viime vuonna, mutta ensi vuonna voidaan nähdä kasvua. Teollisuus- ja varastorakentamiseen liittyvät investoinnit vauhdittaisivat rakennusalan nousua.

Kuljetusbarometrin mukaan odotukset tulevasta ovat hieman parantuneet, mutta kannattavuus kuljetusyrityksissä on edelleen heikkoa. Rakennusalan tilanne vaikuttaa kuljetusalaan, vähentäen kappaletavarakuljetuksia. Kuljetusbarometrin mukaan positiivista odotusta on etenkin metsäalan kuljetuksissa. Alan yritysten määrä vähennee, kun ikääntyneet ja pienyrittäjät lopettavat, mutta yritysten keskimääräinen koko ja autojen määrä kasvavat. Kuljetusalan investoinnit liittyvät pääsääntöisesti uuteen kalustoon. Käyttövoimista diesel on edelleen investoinneissa yleisin vaihtoehto. Muiden käyttövoimien haasteena ovat dieseliä korkeammat hankintahinnat sekä kaasun ja sähkön tankkauspisteiden vähäisyys raskaalle liikenteelle. Itä-Suomessa olisi lisää kysyntää HVO-asemille, koska ne eivät vaadi kalustoinvestointeja.

Pohjois-Savossa metsäteollisuuden tilanne on jatkunut epävakana. Osalla yrityksistä on investointi- ja korjausvelkaa. Energiapuun kysyntä on ollut matalampi lauhana talvena ja tilanne pienemmillä energiapuutoimittajilla on haastava. Luke:n metsäsektorin suhdannekatsauksen mukaan metsäteollisuustuotteiden kysyntä elpyy hitaasti. Sahatavaran tuotannon ja viennin ennustetaan kasvavan tänä vuonna maltillisesti, jos rakentaminen kasvaa odotusten mukaisesti. Massa- ja pape-riteollisuuden tuotanto- ja vientimäärät kasvavat, mutta paperin kysyntä ja hinnat laskevat pitkän aikavälin trendin mukaisesti. Mondi Kuopion kartonkitehtaan 125 miljoonan laajennusosa valmistui viimevuonna, mikä kasvattaa tehtaan tuotantoa merkittävästi. Keitele Timberin 40 miljoonan euron investoinnit lisäävät lähitulevaisuudessa raakapuun kysyntää Pohjois-Savossa.

Ek:n suhdannebarometrin mukaan teknologiateollisuuden yritykset arvioivat tammi-kuussa suhdannetilanteensa hyvin hankalaksi, vaikka tilauskertymät kasvoivat edellisen vuoden viimeisellä neljänneksellä. Suurin este kasvulle on heikko kysyntä. Pitkät tilauskannat ovat pitäneet tuotantoa yllä. Suhdannekäännettä on odotettu parina peräkkäisenä keväänä ja korkojen laskun odotettiin kasvattavan kysyntää. Lähiaikoina orastavia merkkejä positiivisesta käänteestä on ilmaantunut. Teknobaron mukaan tuotanto, uudet tilaukset ja tilauskanta ovat kääntyneet

kasvuun. Yritysten arvioissa tilanteen kehittymisestä seuraavan kolmen kuukauden aikana suurempi osuus vastaajista arvioi tuotannon ja työllisyyden parantuvan kuin heikentyvän. Geopoliittinen tilanne ja mahdollinen kauppasota huolestuttavat kuitenkin yrityksiä ja voivat kääntää tilanteen heikommaksi. Vaikeasta suhdannetilanteesta huolimatta alan yritykset ovat pyrkineet pitämään kiinni osaavasta työvoimasta lomautusjärjestelyillä.

Pohjois-Savossa matkailutoimialalle on investoitu viime vuosina runsaasti. Erityisesti Tahkolle, jonne valmistui loppuvuonna uusi Tahko Sky huoneistohotelli sekä Break Sokos Hotel Tahkon uudistustyöt valmistuivat. Tahkon laskettelurinteisiin on suunnitteilla 14 miljoonan euron investoinnit ja rakennusyhtiö YIT on aloittamassa noin kymmenen miljoonan euron vapaa-ajan asuntohankkeen. Myös esimerkiksi Kuopion Bellanrantaan on tehty merkittäviä investointeja. Kasvua matkailutoimialalle haetaan erityisesti kansainvälisestä matkailusta. Kansainvälisen matkailun kehittämiseksi Pohjois-Savon Matkailu Oy koordinoi, kehittää ja edustaa Pohjois-Savon matkailualaa sekä edistää alueen kansainvälistä näkyvyyttä ja houkuttelee ulkomaisia matkailijoita.

Pohjois-Savossa vuonna 2024 vireille pantiin 154 konkurssia, mikä on yksi enemmän kuin vuonna 2023. Vuoden 2024 kolmannen neljänneksen lopulla yrityskanta Pohjois-Savossa oli 16 790. Vuoden 2024 kolmen ensimmäisen kvartaalin aikana aloitaneita yrityksiä oli 1 107 ja lopettaneita 968. Yritysten perustamisinto on pysynyt ennallaan, mutta kasvuhakuisuus on usein aiempaa vaatimattomampaa ja useat uusista yrityksistä ovat sivutoimisia. Yrityskanta on kasvanut erityisesti Kuopion seutukunnassa. Vuonna 2024 Pohjois-Savossa starttirahalla aloitti 252 uutta yrittäjää, mikä on 9 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Starttirahaa kohdennettiin aiempia vuosia enemmän työttömille kuin ei työttömille hakijoille.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa. Pohjois-Savoon muodostui Keski-Savon, Kuopion, ja Ylä-Savon työllisyysalueet. Työllisyysalueet aloittivat toimintansa haastavassa työmarkkinatilanteessa. Työllisten määrä on vähentynyt, työttömyys kasvanut ja avoimien työpaikkojen määrä vähentynyt. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli helmikuussa 12,6 %, mikä on 1 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi. Työttömien määrä on ollut edeltäviä vuosia korkeampi. Helmikuun lopussa Pohjois-Savossa oli työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) 14 310, mikä on 10 % enemmän kuin vuosi sitten. Lomautettujen määrä on alkuvuodesta ollut hieman edellistä vuotta matalammalla tasolla. Työttömien määrään vaikuttaa, että

palveluissa olevien määrät ovat vähentyneet. Helmikuussa laaja työttömyys on kasvanut vain 2 % edellisestä vuodesta. Todennäköisesti palveluissa olevien määrät tulevat vähenemään vuoden 2025 aikana aiempiin vuosiin verrattuna.

Työttömien työnhakijoiden määrä on alkuvuonna kasvanut Ylä-Savoa lukuun ottamatta kaikissa Pohjois-Savon seutukunnissa edelliseen vuoteen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa helmikuun lopussa 4 643, mikä on 19 % enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi viime syksynä voimakkaaseen kasvuun usean vuoden positiivisen kehityksen jälkeen. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita, oli helmikuun lopussa 1 912, mikä on 26 % enemmän kuin vuosi sitten. Myös nuorten pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt kasvuun. Koulutusasteittain tarkasteltuna korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut suhteellisesti eniten. Helmikuun lopussa Pohjois-Savossa korkeakoulutettuja työttömiä oli 1 940, mikä oli 32 % enemmän kuin vuosi sitten. Kuitenkin edelleen reilusti yli puolella kaikista Pohjois-Savon työttömistä työnhakijoista on toisen asteen tutkinto (8 250). Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oli 2 780.

Työvoiman kysyntä on laskenut ja avoimia työpaikkoja on ollut huomattavasti vähemmän. Helmikuun aika kuntien työllisyyspalveluihin ilmoitettiin 2 067 uutta avointa työpaikkaa, mikä on 27 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koko vuoden 2024 aikana avoimia työpaikkoja ilmoitettiin 25 662, mikä on yli kolmannes vähemmän kuin vuonna 2023, ja yli puolet vähemmän kuin vuonna 2022. Kevään Pk-yritysbarometrin mukaan Pohjois-Savossa odotukset henkilöstömäärän kehityksestä olivat hieman koko maata paremmat. Sopeuttamistoimia oli pohdinnassa 19 % kyselyyn osallistuneista, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä keväänä. Työ- ja elinkeinoministeriön syksyn työmarkkinaennusteen mukaan työttömien määrä kääntyy lasku-uralle vuoden 2025 aikana, mutta pitkäaikaistyöttömyys jatkaa kasvua. Työmarkkinoiden positiivinen käänne seuraa viiveellä elinkeinoelämän positiivista kehitystä.

Työvoiman kysynnän vähentyessä työvoimapula on vähentynyt ja monessa ammatiryhmässä on ylitarjontaa työvoimasta. Pohjois-Savossa työvoimapulaa koetaan etenkin sote-alalla ja työvoimapula koskee erityisesti hyvinvointialuetta. Pohjois-Savon hyvinvointialueella oli yt-neuvottelut viime syksynä. Yt-neuvotteluiden myötä työvoiman tarve vähentyy ikääntyneiden palveluissa ja lisääntyy kotihoidossa. Potilas- ja asiakastyötä tekevien osalta uudet rekrytoinnit on jo aloitettu talousarvion puitteissa. Työvoiman saatavuus on haasteellista erityisesti lääkäreiden ja psykologien osalta. Sosiaalityöntekijöiden ja hoito- ja hoivatyöntekijöiden saatavuus on ollut haasteellista, mutta hieman parantunut viime vuodesta. Työvoiman saatavuus on haasteellisempaa pienempiin kuntiin ja reuna-alueille. Erityisesti majoitus, ravitsemis- ja matkailupalvelut toimialalla on kohtaanto-ongelmaa. Haastetta

lisää se, että matkailukohteet sijaitsevat usein paikoissa, minne on haasteellista liikua julkisella liikenteellä. Teollisuudessa, rakennusalalla sekä korkean osaamisen ICT-tehtävissä on ollut osaajapulaa aiempina vuosina, mikä korostuu uudestaan työvoiman kysynnän kasvaessa. Alkutuotannossa työvoimasta on pulaa sesonkiaikana, ja ala tarjoaa paljon työllistymismahdollisuuksia ulkomaalaiselle työvoimalle. Lähi-tulevaisuudessa korostuvat mm. vihreään siirtymään, tekoälyyn, digiosaamiseen ja robotiikkaan liittyvät osaamistarpeet, jotka ovat olennaisia kestäväen kehityksen ja teknologisen edistyksen tukemiseksi.

Työvoiman saatavuus on tilapäisesti parantunut työvoiman kysynnän vähentymisen myötä. Väestön ikärakenteesta johtuva työikäisen väestön väheneminen, tulee vähentämään työvoiman määrää tulevana vuosina ja asettaa haasteita osaan työvoiman saatavuudelle. Haasteiden ratkaisemiseksi Pohjois-Savo tarvitsee tulevaisuudessa aiempaa enemmän työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa sekä toimenpiteitä, jotka vahvistavat pitovoimaa ja houkuttelevat työikäistä väestöä alueelle. Kansainvälisiä rekrytointeja on tehty erityisesti sote-, siivous- ja puhtaana-pitoalalla, ravintola-alalla sekä terveys- ja hyvinvointiteknologiassa. Kansainvälisten rekrytointien suuntauksat tulevat pysymään samankaltaisina lähitulevaisuudessa huomioden, että hyvinvointialue on keskeyttänyt kevään 2025 osalta kansainväli-set rekrytoinnit yt-neuvotteluiden vuoksi.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Pohjois-Savo

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Kuopion seutukunta Kuopio, Siilinjärvi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Varkauden seutukunta Joroinen, Leppävirta, Varkaus

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Ylä-Savon seutukunta Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	+	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Koillis-Savon seutukunta Kaavi, Rautavaara, Tuusniemi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Sisä-Savon seutukunta Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

13 Pohjois-Karjala

Taulukko 12. Pohjois-Karjalan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	162 091	162 321	-230	-0,1 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	11 107	10 021	1 086	10,8 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 330	1 146	184	16,1 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	3 967	3 401	566	16,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	15,4	14,1	–	1,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 023	1 488	-465	-31,3 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjois-Karjalassa niin yksityisen kuin julkisenkin sektorin elinvoimaisuutta leimaa entistäkin vahvemmin epävarmuus ja pitkittynyt sinnittely haasteellisissa oloissa. Tulevaisuudenusko on saanut jonkin verran vahvistusta mm. hidastuvan inflaation ja laskeneiden korkojen sekä jossain määrin myös Itäisen Suomen ohjelman ja viime syksyn budjettiriihen päätösten myötä. Itä-Suomen asema sotaa käyvän Venäjän naapurina kuitenkin hidastaa ja myös rajoittaa alueemme kasvua. Muutokset kansainvälisessä toimintaympäristössä heijastuvat maakunnan yrityksiin ja vaikeuttavat tulevaisuuden ennakkointia.

Pohjois-Karjala on ollut kasvaneen maahanmuuton ansiosta muuttovoittomaakunta kuluvan vuosikymmenen jokaisena vuotena, mutta luonnollinen väestönmuutos on heikentynyt ja vetää väestön kokonaismuutoksen negatiiviseksi. Pohjois-Karjalan asukasluku oli vuoden 2024 lopulla ennakkolisten tietojen mukaan 162 102, mikä oli 219 henkeä eli 0,1 % vähemmän kuin vuoden alussa. Luonnollinen väestönmuutos on reilun vuosikymmenen ajan ollut voimakkaasti heikkenevä. Vuonna 2024 Pohjois-Karjalassa syntyi ensimmäistä kertaa alle tuhat lasta (973). Vielä vuonna 2012 syntyneitä oli 1 619. Kun kuolleita oli vuonna 2024 yli kaksi kertaa enemmän (2 139) kuin syntyneitä, luonnollinen väestönmuutos oli 1 166 henkeä negatiivinen.

Ennakkotietojen mukaan ennätysellisen suuri maahanmuuttovoitto (+1 811) nosti Pohjois-Karjalan kokonaisnettomuuttovoiton lähelle tuhatta henkeä (+963), vaikka maan sisäinen nettomuutto vuonna 2024 oli selvästi tappiollista (-848 henkeä). Osa maan sisäisestä muuttoliikkeestä selittyy maahan muuttaneiden jatkomuutoilla. Väkilukuun suhteutettu maahanmuutto oli vilkkaampaa kuin koko maan tasolla tai esimerkiksi Uudellamaalla. Kasvanut maahanmuutto näkyy Tilastokeskuksen loka-kuussa 2024 julkistamassa aiempaa positiivisemmassa väestöennusteessa. Tuore ennuste parantaa työikäisten määrän kehitysnäkymiä ja tarkoittaisi toteutuessaan sitä, ettei työikäisten kokonaismäärästä olisi tulossa aivan sellaista kehityksen pulonkaulaa kuin mitä aiemmin on arvioitu. Väestöennusteen toteutuminen edellyttää maahanmuuton tason pysyvän korkeana ja maahan muuttaneiden kotoutuvan maakuntaan. Vanhusväestön osalta tilanne on haastava. Eniten hoivapalveluja tarvitsevien yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa ennusteessa erityisen voimakkaasti 2030-luvun alussa. Tämä on suuri haaste niin palvelujen järjestämisen, sote-alojen osaavan työvoiman riittävyyden kuin palvelujen rahoituksenkin kannalta.

Maakunnan väestökehitys heikkenee ilman työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa. Korkea-asteella ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä maakunnassa kasvaa vuoden 2025 aikana ja tämä kasvu jatkuu myös lähivuodet. Vieraskielisten opiskelijoiden opiskelua osaajapula-aloilla saattaa tulevaisuudessa vaikeuttaa Suomeen kaavailut lukuvuosimaksut EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville toisen asteen opiskelijoille. Pohjois-Karjalassa ammatillista tutkintoa suorittavista vieraskielisistä opiskelijoista lähes kaikki (98 %) tulevat EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta.

Pohjois-Karjalan yrityssektorin liikevaihto laski Tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan vuoden 2024 alkupuoliskolla 1,8 %, joskin tällä kertaa lasku oli vain puolet koko maan tasosta (-3,6 %). Tilastokeskuksen kokeellisen työllisyystilaston mukaan Pohjois-Karjalan työllisten määrä oli vuoden 2024 marraskuussa 1,3 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Työllisyys laski erityisesti hallinto- ja tukipalveluissa, teollisuudessa ja rakentamisessa. Haasteet näkyvät myös sitkeästi maan korkeimpana

pysyneessä työttömyydessä. Helmikuussa 2025 työttömien osuus työvoimasta oli 15,4 % eli 3,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin koko maassa ja 1,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Lopettaneiden yritysten määrä on jatkanut nousuaan. Vuoden 2024 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana lopettaneita yrityksiä oli 591. Edellisen vuoden vastaavan ajankohdan luku oli 518 ja vuonna 2022 se oli ollut 441. Konkurssien määrä on niin ikään kasvussa. Vuonna 2024 konkursseja pantiin vireille 104, nousua edellisvuoteen 25,3 %. Tilastokeskuksen mukaan suomen suurista kaupungeista konkurssihakemusten määrä kasvoi vuonna 2024 eniten Joensuussa. Konkurssien määrän ennakoitaan kasvavan ainakin vielä kevään 2025 ajan.

Lähimmän neljän vuoden aikana toteutettaviksi suunniteltuja puhtaan siirtymän energiahankkeita on vireillä 17 ja niiden arvo on 1,4 mrd. euroa. Korkotaso ja yleinen markkinoiden epävarmuus ovat jarruttaneet tai siirtäneet joidenkin investointisuunnitelmien toteutumista. Sähkönsiirtoverkkojen kapasiteetti on ratkaisevan tärkeä asia investointien toteuttamiselle. Hallitus on luvannut huolehtia Fingridin investointikyvystä, jotta energiaverkot eivät muodosta investoinneille pullonkauloja. Reittisuunnittelu Huutokoski–Kontiolahti välillä on käynnissä, mutta varsinaisen investointipäätös puuttuu.

Saavutettavuudessa on ollut ongelmia, mutta siihen liittyen on saatu myös muutamia edistysaskelia. Karjalan radan Joensuu–Imatra-rataosan parannuksen suunnitteluun on rahoitus ja suunnittelu on käynnistynyt. Vt 23 Karvion kohdalle on valtion 14 miljoonan euron rahoitusvaltuus. Tie- ja rataverkon suunnitteluvalmiutta on saatu yleisestikin kohennettua. Vaikka erityisesti maakunnan vientiyrityksille tärkeään lentojen ostoliikennesopimukseen ja lentoasemaverkostoon liittyen on saatu aiemmin kuulla kriittisiä kannanottoja valtionyhtiöiden taholta, hallitus on ilmoittanut olevansa sitoutunut nykyiseen lentoasemaverkostoon.

Kuntien taloustilanne jatkuu Pohjois-Karjalassa erittäin haastavana. Vaikka vuoden 2024 tulokset ovatkin tyydyttäviä johtuen erityisen korkeista ns. ylimääräisistä verotilityksistä, niin tulevat vuodet ovat ongelmallisia. Sote-uudistuksen ja TE-uudistuksen valtionosuusperusteiden myötä Pohjois-Karjalan kunnat ovat ajautumassa vaikeisiin taloudellisiin haasteisiin. Pohjois-Karjalan kunnat kuuluvat häviäjiin molemmissa merkittävässä uudistuksissa ja kuntien talous kiristyy merkittävästi vuodesta 2025 alkaen ja heikkeneminen tulee kiihtymään vuosina 2026–27. Vuodelle 2025 peräti kuusi kuntaa Pohjois-Karjalasta joutui kiristämään verotusta, mikä oli maakunnittain yksi suhteellisesti suurimpia määriä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Helmikuussa julkistetussa Pk-yritysbarometrissa maakunnan yritysten yleiset suhdannenäkymät olivat edelleen negatiiviset (saldoluku: -11) ja heikommat kuin koko maan tasolla (saldoluku: 1). Myös arviot työllisyyden, liikevaihdon ja kannattavuuden sekä investointien arvon tulevasta kehityksestä olivat keskimääräistä negatiivisemmat. Näkymät ovat kuitenkin vähemmän heikot kuin vuosi sitten ja toimialojen kuin myös yksittäisten yritysten tilanteissa ja näkymissä on merkittäviä eroja. Kasvat ja kansainvälistyvät alat tuovat uusia mahdollisuuksia ja alueen koulutusorganisaatiot tukevat näitä kehityssuuntia tarjoamalla tutkimusta, osaamista ja kansainvälisiä verkostoja yhteistyöhön.

Geopoliittinen turbulenssi ja jopa aiempaa suurempi arvaamattomuus heijastuu osaltaan elinkeinoelämään. Protektionismi tarjoaa toki mahdollisuuksia ja uusia markkinoita, mutta lähtökohtaisesti se ei ole hyvästä alueemme vientiyrityksille. Suomen NATO-jäsenyys on vaikuttanut positiivisesti kaksoiskäyttöteknologioita ja -tuotteita valmistaviin yrityksiin, joskin Yhdysvaltojen viimeaikaiset poukkoilevat politiikkalinjaukset ovat tuoneet mukanaan epävarmuuksia. Yrityksille avautuu kaksoiskäyttöteknologioiden ja EU-maiden puolustusbudjettien kasvun myötä hyvin merkittäviä kasvun mahdollisuuksia. Itä-Suomessa on käynnistetty yhteistyötä digitaalisen kokonaisturvallisuuden teemasta. Turvallisuusteemaan liittyen Pohjois-Karjalaan on rakennettu Borderland -rajaturvallisuuden yhteistyöverkostoa. Ajatuksena on hyödyntää itärajan läheisyyttä ja maantieteellistä sijaintia living lab -periaatteen mukaisesti.

Saksan infra- ja puolustuspaketin on arvioitu kohoavan jopa yli 1 000 miljardiin euroon, mikä on Euroopan mittakaavassa valtava kokonaisuus. Paketti on tärkeä myös siksi, että se avaa paljon yhteistyömahdollisuuksia suomalaisten ja saksalaisten yritysten välille. Saksalainen taloustutkimuslaitos DIW on haarukoinut, että 500 miljardin euron infrapakettin seurauksena Saksan bkt olisi tulevien kymmenen vuoden aikana vuosittain keskimäärin yli kaksi prosenttia korkeampi kuin ilman infrapakettia. Laskennallisesti se tarkoittaisi, että Suomen vienti Saksaan kasvaisi pelkästään infrapakettin seurauksena yli kahdeksan prosenttia, mikä näkyisi myös Pohjois-Karjalassa.

Matkailussa viime vuodet ovat olleet varsinkin pienten matkailuyritysten kannalta sinnittelyä, ensin koronapandemian ja sitten venäläisten turistien pois jäännin takia. Vuonna 2024 yöpymisten määrä kasvoi Pohjois-Karjalassa ennakkotietojen mukaan 5,4 %. Vaikka kasvua on ollut kolme vuotta, vasta nyt yöpymisissä päästiin korona-aikaa edeltävälle tasolle. Kotimaisten yöpymisten määrä on kasvanut kohtuullisesti, mutta ulkomaisten yöpymisten määrä on viime vuoden kasvusta huolimatta

edelleen yli kolmanneksen pienempi kuin aikana ennen koronaa. Matkailualan kehitystä tukevat jo toteutuneet isot investoinnit ja luontomatkailun aktiivinen kehittäminen.

Rakentamisen alakulo on jatkunut. Vuoden 2024 alkupuoliskolla rakentamisen liikevaihto laski Pohjois-Karjalassa 13,6 %. Myönnettyjen rakennuslupien määrän kehitys ennakoi alamäen jatkumista, rakennuslupien määrä laski vuoden 2024 aikana 15,6 %. Alamäki on kuitenkin hieman loiventunut, edellisenä vuonna rakennuslupien määrä laski 25,4 %. Neljännes maakunnan konkurssista pantiin vuonna 2024 vireille rakennusalan yrityksissä. Rakennusalan pantujen konkurssien määrä kaksinkertaistui (13 => 26) verrattuna edelliseen vuoteen. Rakennusalan hiljeneminen näkyy myös alan koulutuksessa, erityisesti työelämässä oppimisen mahdollisuuksien kaventumisena. Rakentamisen osalta on näkyvissä myös positiivisia merkkejä. Joensuun läheisyyteen Liperin välikankaalle on aloitettu uuden 14 hehtaarin yritysalueen rakentaminen ja Kontiolahdelle on rakentumassa kokonaan uusi asuinalue. Korkojen laskun odotetaan vauhdittavan asuntokauppaa kevään ja kesän aikana.

Teknolohiateollisuudessa ja teollisuudessa vuoden 2024 heikko suhdanne pysäytti kasvun ja näköpiirissä on, että tilanne jatkuu kysynnän osalta haasteellisena ainakin alkuvuoden ajan. Eurooppalaisen teollisuuden tilanne vaikuttaa merkittävästi Suomen ja pohjoiskarjalaisten alan yritysten tilanteeseen. Kone- ja metallituoteteollisuudessa yli puolet Suomen viennistä on suuntautunut EU-maihin. Teknolohiateollisuuden yritykset vastaavat 42 % koko Pohjois-Karjalan tavaraviennistä. Venäjän kaupan loppuminen on vaikuttanut sellaisiin yrityksiin, jotka eivät ole pystyneet nykytuotteilla korvaamaan venäjän kauppaa tai suuntaamaan kokonaan uusille markkinoille.

Aluetalouden kannalta kasvuyritykset ovat korvanneet Venäjän kaupan loppumisen vaikutuksia. Kasvuyritykset toimivat valtaosin kansainvälisillä markkinoilla, hyödyntävät uusinta teknologiaa ja yritysvaluun potentiaalia tai tukevat puolustusteollisuutta. Teknolohiateollisuudessa uusia avauksia syntyy vihreän siirtymän, datatalouden ja tekoälyn sekä kehittyvän robotiikan ja automatisaation ympärille prosessiteollisuutta unohtamatta. Yritykset, joille Venäjän kaupalla ei ollut merkittävää roolia, näkevät Ukrainan jälleenrakentamisen mahdollisuutena kasvuun. Osa yrityksistä näkee jälleenrakennustyön voivan viedä valmistuskapasiteettinsa jopa ääriajoille.

Vihreän siirtymän eteneminen edellyttää kantaverkon kehittämistä. Fingrid on tehnyt reittiselvityksen 400 kV voimalinjasta Joroisten Huutokosken ja Kontiolahden välillä kevään 2024 aikana. Myös 110 kV verkkoon ollaan ehdotusvaiheessa

olevassa maakuntakaavassa esittämässä verkon vahvistamista ja laajentamista sähköverkkoyhtiöiden esitysten pohjalta. Selvitys Pohjois-Karjalan maakunnallisesti merkittävistä aurinkovoima-alueista valmistui helmikuussa 2025 maakuntakaavan tausta-aineistoksi. Selvityksessä on mukana kaikkiaan 44 yli 100 ha suuruista potentiaalista tulevaisuuden aurinkovoima-aluetta. Parasta aikaa maakunnassa on vireillä 13 teollisen kokoluokan julkista aurinkovoimalahanketta, joista Kontiolahden Kyyrönsuon, Tohmajärven Koirivaaran ja Juuan Vuokon aurinkovoimahankkeet ovat pisimmällä. Tuulivoiman rakentaminen on Pohjois-Karjalassa ja Itä-Suomessa laajassa mittakaavassa haasteellista. Tuulivoimahankkeita on vireillä maakunnassa kolme kappaletta, joista Liperin Korpivaaran neljän voimalan mahdollistava osayleiskaava odottaa hyväksymiskäsittelyä lopullisten maanomistajasopimusten ratkettua.

Business Finland on myöntänyt P2X Solutionsin Joensuun uusiutuvan vedyn ja synteettisen metanolin tuotantolaitokselle 60 miljoonan euron investointituen. Tuki päätös on tärkeä askel kohti Joensuun hankkeen investointipäätöstä, joka on tarkoitus tehdä vuoden 2025 aikana. Hanke on merkittävä koko Suomelle ja Business Finlandin rahoituspäätös on suuruusluokassaan historiallinen. Aiemmissa katsauksissa mainitut muut biokaasun ja aktiivihiihden hankkeet etenevät. Luvitusprosessien eteneminen riippuu hanketoimijoista.

Kaivostoiminnassa on rohkaisevia uutisia ja avauksia tiedossa ainakin Ilomantsissa suomalaisen malminetsintä- ja kaivosyhtiö Endominexin toimesta. Yrityksessä suunnitellaan nykytuotannon 5–7-kertaistamista vuoteen 2030 mennessä, jolla tulee olemaan myös merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Suunnitteilla on myös uuden kaivoksen käynnistäminen Outokummussa lähivuosina. Kaivostoiminnan kehittämistä tukee GTK Mintechin saama merkittävä rahoitus ja rooli kansainvälisenä mineraalialan huippuyksikkönä, mikä mahdollistaa uuden koetehtaan myötä kiertotalouden TKI-toiminnan.

Metsäteollisuuden tilanteessa ei ole merkittäviä muutoksia viime syksyyn nähden. Kantohinnat vaihtelevat ainespuulajeittain. Päätehakkuiden osalta ainoastaan männyn hinta on nousussa kuitupuuta lukuun ottamatta. Harvennushakkuissa koivun ja männyn hinta on ollut nousussa. Ensiharvennuspuusta maksetaan edelleen hyvin. Osittain tämä johtuu edelleen suuresta energiapuuntarpeesta.

Metsäalan sivuvirtojen jatkojalostaminen ja kiertotalous ovat nousussa. liksenvaaran biohiilitehdas on ilmoittanut aloittavansa tuotannon lähiviikkoina. Raaka-aineen ja lopputuotteen logistiikkaketjut ovat kunnossa ja asiakkaat tiedossa. Samalle

alueelle sijoittuva vetypilottilaitos on saanut rakennusluvan. Teknisiä hiilinieluja kehittämällä on mahdollista yhdistää ilmastonmuutoksen hillintä ja talous. Tämä tarjoaa lisämahdollisuuksia esimerkiksi vähähiilisen betonin valmistukselle.

Pohjois-Karjalan perinteisellä osaamisen vahvuusalalla eli metsien kaukokar-toittamisessa saatiin merkittävä edistysaskel, kun ilmalaivoilla ympäristödatan keräämiseen erikoistunut joensuulainen Kelluu Oy valittiin mukaan NATO:n DIA-NA-ohjelmaan vuodelle 2025. Yli 2 600 hakemuksen joukosta mukaan pääsi vain kolme yritystä Suomesta.

Maakunnan elintarviketuotannon ja erityisesti huoltovarmuuden vuoksi Valion toi-mintojen laajentaminen Joensuuhun sekä Kiteelle valmistuva Suomen ensimmäi-nen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos antavat positiivista uskoa tulevaan. Positiivista virettä alkutuotantoon tuo toteutuneiden maatilojen sukupolven vaih-dosten selkeä lisääntyminen.

Valtion riskirahoittaja Finnvera tuki viime vuonna yrityksiä Pohjois-Karjalassa 34 mil-joonalla eurolla. Summa laski edellisvuodesta liki 19 prosenttia. Lasku oli suurinta teollisuudessa ja kasvua oli vain liike-elämän palveluissa. Teollisuuden rahoituksen lasku noin kolmanneksella johtui erityisesti investointien vähäisyydestä. Matalan investointitason taustalla on pitkittynyt epävarmuus ja tiukentuneet rahoituksen ehdot pankeilla.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pohjois-Karjalassa työttömyys on pysytellyt sitkeästi korkealla tasolla eikä merkkejä käänteestä parempaan ole näkyvissä. Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoi-masta on ollut maakunnista korkein yhtäjaksoisesti yli kolmen vuoden ajan (mar-raskuusta 2021). Helmikuussa Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 15,4 %, joka on 1,1 %-yksikköä korkeampi kuin seuraavana olevassa Kaakkois-Suo-messa ja 3,4 %-yksikköä yli koko maan tason.

Pohjois-Karjalan ennestään korkea työttömyys on kasvussa: Helmikuun lopussa 2025 oli työttömiä työnhakijoita 11 107, joka oli 10,8 % enemmän kuin vuotta aiem-min. Pitkäaikaistyöttömiä oli 3 967 henkilöä, joka oli 16,6 % enemmän kuin edel-lisenä vuotena. Työttömyyden kasvu on ollut kuitenkin maltillisempaa kuin koko maassa. Lomautettujen määrä on kääntynyt laskuun verrattuna vuoden takaiseen, mikä johtuu osaltaan lomautusjaksojen päättymisestä. Työnhakijoiden kokonais-määrä on ollut laskussa.

Työttömyys koskettaa nykyistä useammin myös korkeasti koulutettuja, joiden työttömyys on ollut suhteellisesti suurimmassa kasvussa. Määrällisesti suurimmat kasvut vuodessa on työttömien määrässä ollut palvelu- ja myyntityöntekijöiden ryhmässä (19,9 %), rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ryhmässä (13,2 %) ja erityisasiantuntijoiden ryhmässä (16,1 %). Ikäryhmistä 15–19-vuotiaiden työttömyys on ollut merkittävässä kasvussa.

Työvoiman kysyntä on hiljentynyt ja avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt kolmanneksella vuoden takaiseen aikaan verrattuna. Avoimien työpaikkojen määrän lasku on ollut silmiinpistävää: avoimien työpaikkojen määrä oli koko vuoden 2024 ajan alhaisempi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana, ja myös helmikuussa 2025 määrä oli pienempi kuin edeltävänä vuotena. Toimialoista rakentamisen matalasuhdanteen ennakoidaan muuttuvan maltilliseen kasvuun vuoden 2025 aikana. Tilapäisesti työllisyys on heikentynyt myös aiemmin työvoimapulasta kärsineellä sote-alalla. Työvoimapalveluihin liittyvän alueen toimijoiden ekosysteemin rakentaminen on käynnistynyt, mutta vaatii työtä, jotta palvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta voidaan kehittää haastavassa suhdannetilanteessa.

Pohjois-Karjan työllisyysalueen toiminta käynnistyi onnistuneesti vuoden 2025 alussa. Kuluva vuosi haastaa osaltaan rahoituksen niukkuus, joka pienentää käytössä olevien keinojen valikoimaa esim. palkkatukeen käytettäviä resursseja. Alkuvuoden aikana on starttirahoituksella käynnistynyt uutta yritystoimintaa enemmän kuin vuosi sitten. Uudessa tilanteessa korostuu alueellinen yhteistyö, jolla haetaan ratkaisuja osaavan työvoiman saamisen parantamiseen ja työttömyyden alentamiseen. Yhteisiin haasteisiin vastaamiseksi ja uusien ratkaisujen synnyttämiseksi on Pohjois-Karjalassa työllisyysalueen johdolla rakennettu kumppanuussopimuksilla vahvistettua työllisyyden ekosysteemiä.

Pääsääntöisesti osaavaa työvoimaa on saatavilla hyvin ja alueen oppilaitoksista valmistuu jatkuvasti uusia osaajia. Kansainvälistä työvoimaa rekrytoidaan isompiin teollisuusyrityksiin. Työvoimapula-alojen työvoimatarpeisiin vastataan osaltaan kansainvälisille opiskelijoille suunnatuilla opiskelupaikoilla (ammatilliseen koulutukseen 140 aloituspaikkaa). Työvoiman tarjontaa lisää myös maahan muuttaneiden ukrainalaisten siirtyminen työmarkkinoille.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Pohjois-Karjala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Joensuun seutukunta Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Keski-Karjalan seutukunta Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Pielisen Karjalan seutukunta Lieksa, Nurmes

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yrittäjätoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

14 Keski-Suomi

Taulukko 13. Keski-Suomen avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	274 112	273 271	841	0,3 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	17 910	16 853	1 057	6,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	2 545	2 318	227	9,8 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	6 290	5 442	848	15,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	14,2	13,4	–	0,8 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 495	2 163	-668	-30,9 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Keski-Suomen uusi brändi ”parhaat palat löytyvät keskeltä” kuvaa Keski-Suomen hyvin alueen keskeistä sijaintia ja brittiläinen The Sunday Times ennakoi, että Jyväskylä nousee muutamassa vuodessa Euroopan ehkä trendikkäimmäksi matkailukohteeksi. Jyväskylän kaupunki nousi tänä vuonna Taloustutkimuksen teettämässä Kuntien imago -tutkimuksessa kokonaisvaikutelmassa sijalle kaksi yli 100 000 asukkaan kaupunkien joukossa. Kuntien imago mittaa yritysten ja yrityspäättäjien arvioita kuntien toiminnasta.

Maakunnan vahvuudet ovat koulutuksessa ja tutkimuksessa. Maakuntastrategiaa päivitetään parhaillaan ja sen kärjet bio- ja kiertotalous, uudistuva teollisuus, hyvinvointi ja digitaalisuus ovat vahvuuksia erityisesti yrityskehittämisessä. Keski-Suomen elinkeinorakenne on monipuolinen ja laaja pk-sektori kuvaa yrityskehittämistä. Metsä- ja metallialalla on veturiyrityksiä, joilla on myös vahva keskinäinen alihankkijakytkös. Seutujen elinkeinorakenne näyttää pikkuhiljaa monipuolistuvan, mikä tuo vakautta.

Maakuntien joukossa Keski-Suomi on viidenneksi suurin 5 %:n väestöosuudellaan. Väestömäärä on kasvanut vuosina 2023–2024, mikä johtuu lähinnä kotikuntaa hakeneiden ukrainalaisten määrästä. Maahanmuutto on vaikuttanut positiivisesti väestömäärään myös pienemmissä kunnissa, erityisesti vastaanottokeskuskunnissa.

Maan sisäisen muuttoliikkeen myötä Keski-Suomi on menettänyt väestöään vuosina 2023–2024. Syntyneiden määrä on alittanut kuolleiden määrän vuodesta 2016 lähtien. Viime vuosina väestö on vähentynyt luonnollisen väestömuutoksen myötä noin 1 000 henkilöllä vuosittain. Vuosittainen syntyneiden määrä on laskenut yli 1 000:lla 2010-luvun alkuvuosista. Kunnissa mm. koulunsa aloittavien määrä pienee nopeasti.

Tilastokeskuksen väestöennusteen (2024) mukaan Keski-Suomen väestömäärä kasvaa niukasti vuoteen 2045. Erityisen haasteen tuo ikärakenteen muutos. Alle 20-vuotiaiden määrän ennustetaan vähenevän Keski-Suomessa 19 %, 20–69-vuotiaiden määrän kasvavan 2,7 % ja yli 69-vuotiaiden määrän kasvavan 14 % vuoteen 2045. Muutosta leimaa kuntien taloutta ja palvelujen järjestämistä haastava kasvun kohdentuminen kaikista ikääntyneimpään väestöön. Hyvinvointipalveluiden järjestämisen yhteydessä palvelukeskukset lakkaavat kunnista, mikä vaikuttaa kauppaan ja palveluihin.

Keski-Suomen keskeinen sijainti useiden valtateiden risteyksessä on yksi vahvuuskijä. Logistiikalla onkin merkittävä rooli maakunnan elinkeinoelämässä. Jyväskylän lentoaseman matkustajamäärät kasvoivat viime vuonna 12 %. Kauppakamarin tutkimuksen mukaan lentoliikenteestä riippuu noin 25 % yritysten liikevaihdosta. Lentoliikenne on erittäin tärkeä erityisesti vientiyrityksille.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän keskusliiton EK-suhdannebarometrin mukaan Keski-Suomen yritysten lähikuukausien suhdannenäkymät ovat varovaisia; Pk-yritysbarometrin mukaan yritysten yleinen suhdannenäkymä on hieman heikentynyt viime syksystä. Liikevaihto-odotusten saldoluku on koko maata alhaisempi. Kasvuhakuisten yritysten määrässä on tapahtunut pudotusta viime syksystä. Tuotanto ja myyntimäärät

supistuivat hienoisesti vuoden lopulla ja tuotannon ennakoitaan vähenevän aavistuksen lähikuukausina. Heikko kysyntä oli yleisin kasvun este (tammikuu). Ankkuriyritysten lomautusten vaikutukset näkyvät alihankkijoiden ja palvelualan yritysten arjessa.

OP:n arvion mukaan maakunnan talouskasvu tulee olemaan vielä tänä vuonna hie- man negatiivinen. Kuluttajat ovat edelleen varovaisia. Taustalla ovat reaalipalkka- kehitys, työttömyyden kasvu ja yleinen epävarmuus. Reaalipalkoissa on nähtävissä pientä nousua, mikä korkotason laskun myötä vaikuttaa parantuneeseen ostovoii- maan ja lisää investointeja. Talous elpyy vähitellen.

Yritysten tilauskanta on ollut matala viime vuoden. Monet yritykset ovat selvinneet haastavimmasta tilanteesta lomautusten avulla. Konkurssejakin on ollut ja lomau- tukset ovat vaihtuneet osassa yrityksiä irtisanomisiksi. Kauppakamarien talousky- selyn mukaan tilauskannoissa on lievää paranemista. Paikallisissa yrityksissä näkyy valonpilkahduksia talouden epävarmuudesta huolimatta. Ilahduttavaa on, että tar- jouspyyntöjä ja kyselyitä tulee tasaisesti. Erityisesti vientiyritykset uskovat kasvun alkavan tänä vuonna. Vienti piristyy hiljalleen, kun vientimarkkinoiden suhdanne vahvistuu ja korkojen lasku lisää kysyntää. Isot yritykset ovat investoineet matala- suhdanteen aikana.

Keski-Suomessa tehdään tavoitteellista yritysyhteistyötä tutkimus- ja oppilaitosten kanssa. Keski-Suomen TK-menot kasvoivat 2023 5,4 % edellisvuodesta ja olivat maa- kuntien kuudenneksi suurimmat. Yritysten osuus TK-menoista on Keski-Suomessa 53 % (koko maassa 68 %). Yritysten osuus on kaksinkertaistunut viimeisten kymme- nen vuoden aikana. Jyväskylän seudun osuus TK-menoista on 84 % ja Äänekosken 14 %.

Äänekoski on rakennemuutoksessa. Tilanteen taustalla ovat Metsä Woodin päätös lopettaa vanerituotanto Äänekoskella ja traktoritehdas Valtran henkilöstövähennyk- set. MetsäGroupin viime vuosi oli poikkeuksellisen heikko. Metsä Wood sulkee vai- heittain tänä ja ensi vuonna koivu- ja havuvaneritehtaat Äänekosken Suolahdessa. Koivuvaneritehtaan toiminta on päättynyt ja havuvaneritehdas suljetaan vuoden 2026 loppuun mennessä. Taustalla on heikko kannattavuus. Metsä Group investoi edelleen Äänekoskelle vahvasti. Lähes 300 miljoonan kertopuutehdasta rakenne- taan parhaillaan ja se käynnistyy ensi vuoden lopulla. Ligniinituotteiden koeteh- taan rakentaminen on edennyt aikataulussa ja tehdas valmistuu loppuvuonna. Investoinnin arvo on noin 40 miljoonaa euroa. Koetehdas on tärkeä vaihe kohti mahdollista täyden mittakaavan tuotantolaitoksen investointia. Metsä Groupin koe- tehtaista Äänekoskella toimivat ennestään Kuura-tekstiilikuidun ja Muoto-tuotteita valmistavan 3D-kuitutuotteen koetehtaat. Metsä Group käynnisti helmikuussa 2025

esisuunnittelun ensimmäisestä kaupallisesta Kuura-tekstiilikuitua tuottavan tehtaan rakentamisesta. Uusia avauksia ovat vetyyn ja hiilidioksidin talteenottoon liittyvät mahdollisuudet. Yhtiö arvioi alkuvuoden tuloksen viime vuoden viimeistä neljännestä paremmaksi.

Valtra on investoinut viime vuosina Äänekosken Suolahteen tuotekehitys- ja logistiikkakeskukseen. Valtran voimansiirtotehtaan laajennus on valmis. Yritys on lisännyt tehdasinvestoinneilla kestävästi kapasiteettia. Uuden investoinnin myötä tehtaalla voidaan tehdä itse kaikki portaattomat voimansiirrot. Yhtiön tavoitteena on laajentaa teollisuusaluetta ja lisätä rakennusoikeuden määrää. Viime vuosi oli pahin laskumarkkina ja henkilöstömäärä väheni kymmenen prosenttia. Tänä vuonna markkina ei enää pienene, mutta ei vielä kasvakaan. Korkotason lasku tukee investointeja jatkossa. Valtra on markkinajohtaja Pohjoismaissa ja kasvua näkyy Euroopan isommilla markkinoilla.

Metsätaloudessa puukauppa on käynyt alkuvuonna normaalisti, tällä hetkellä melko hyvän kysynnän tilanteessa. Leudon talven heikot korjuukelit ovat luoneet kysyntää etenkin kesäkorjuukelpoisille kohteille. Puun hinta on säilynyt korkealla tasolla, mikä on kannustanut metsänomistajia puumarkkinoille ja on tuonut merkittäviä rahavirtoja maakuntaan.

Rakennusalan tilanne on haastava, samoin sahojen tilanne. Markkinat ovat odottavassa tilassa. Uusia projekteja tarvitaan, jotta työllisyys säilyy. Haasteellinen julkisen talouden tilanne vaikuttaa osaltaan investointeihin. Osa yrityksistä on joutunut käymään muutosneuvotteluja sopeutuakseen markkinatilanteeseen. Tuulivoima- ja aurinkoenergia-alan rakentaminen paikkaa hieman tilannetta.

Koko Keski-Suomessa asuntokauppa kasvoi viime vuonna. Sen sijaan uusien asuntojen kauppa laski viime vuonna edellisvuodesta. Useat tekijät vaikuttavat asuntomarkkinoihin: korkotason tulevaisuus, luottamus talouteen, kuluttajien alhainen ostovoima ja työtilanteen epävarmuus, poikkeuksellisen epävarma geopoliittinen tilanne sekä puheet taloyhtiöiden yhtiölainojen riskeistä. Samoin on nähtävissä ikääntyneiden asumisen muutostrendi: aiemmin omakotitalonsa myyneet ostivat omistusasunnon, kun nyt osa heistä siirtyy vuokralle tai asumisoikeusasuntoihin. Maaseutukunnissa kiinteistöjen arvon alennettua pankit eivät rahoita asuntoja. Rakentamisen luvat ovat lähteneet Jyväskylässä nousuun viime vuoden lopulla, mikä voi olla merkki orastavasta kasvusta.

Hirsitalovalmistaja Honkarakenne näkee merkkejä käänteestä. Honkarakenteen liikevaihto laski, mutta tilauksia alkoi tulla jo viime vuoden lopulla paremmin. Viennimarkkinoita avautui Aasiasta. Matalasuhdanteen aikana tehtyjen investointien ja vahvan taseen johdosta kasvun lähtökohdat nähdään hyvinä. Markkinoiden odotetaan piristyvän vähitellen inflaation taltuttua edelleen ja korkotaseen madaltuessa.

Metalliteollisuudessa on tehty investointeja ja alalla menee kohtuullisen hyvin. Ilmanvaihdon alan tuotteita valmistava yritys Lindab aikoo rakentaa uuden tuotantolaitoksen Jyväskylään; tavoitteena on aloittaa rakentaminen ensi syksynä. Myös uusia yrityksiä on perustettu. Osa on joutunut myös sopeuttamaan toimintaansa talous- ja maailmantilanteen vuoksi.

Jämsän Kaipolassa UPM myi paperitehtaan 2021 Kaipola Green Port Oy:lle. Rakennemuutoksen seurauksena on edelleen 60 työtöntä. Kaipolan alue painottuu kiertotalouteen ja energia-alaan. Kaipolaan on jo sijoittunut useita yrityksiä ja uusia etsitään. Corsair Finland Oy (aiemmin Kaipola Circular Oy) suunnittelee hanketta, jonka tavoitteena on valmistaa jätemuovista muovioiljyä pyrolyysiprosessin avulla. Freight Car Finland Oy tuo markkinoille telin, jossa on säätyvä raideleveys. Kaipolan Pelletti Oy suunnittelee lämmityspellettien valmistuksen aloittamista. Jämsän aseman seudun kehittämishankkeessa kehitetään sujuvampaa liikkumista ja joukkoliikennettä elinvoiman kehittämiseksi.

Jämsän Halliin on syntymässä Suomen ilmailu- ja puolustusteollisuuden keskitymä. Hallissa on myös vahvaa osaamista miehittämättömiin ilma-aluksiin liittyen. Tavoitteena on rakentaa testiympäristö ja luoda työpaikkoja miehittämättömälle ilmailualalle (UAS). Hallissa sijaitsee myös Suomen ainoa lentokonetehtas Scandian Seaplanes Oy. Kesällä valmistuu Patrian uusi tuotantorakennus, jossa alkaa F-35-hävittäjien eturunkojen valmistus. Alueelle on tulossa kaava, joka mahdollistaa lisärakentamisen.

Puolustusalan yrityksillä on kova kysyntä. Nammon ja Senopin laajennustarpeet Jyväskylässä liittyvät puolustusteollisuuden tuotannon kasvutarpeeseen ja investointihalukkuuteen. Kansainvälisen ilmailu- ja puolustusalan yrityksen Nammon tykistökranaatinkuoria valmistavan tehtaan rakentaminen on käynnissä Jyväskylässä. Investoinnin arvo noin 30 miljoonaa. Tuotanto alkaa kesään mennessä. Yritys työllistää 30 henkeä. Senopille suunnitellaan uutta puolustusteollisuuden tuotantolaitosta Jyväskylään. Investoinnin arvo on noin 10 miljoonaa euroa. Rakennustyöt alkavat syksyllä ja valmistuvat vuoden kuluttua. Senop valmistaa vaativaan käyttöön suunniteltuja pimeänäkölaitteita, optroniikkaa ja tietoturvallisia viestintäratkaisuja. Puolustusvoimat on tilannut lisää valonvahvistimia Senopilta,

mikä tuo työtä Lievestuoreelle. Jyväskylän yliopisto ja ammattikorkeakoulu ovat profiloituneet myös merkittäviksi toimijoiksi turvallisuuden tutkimuksessa ja kyberturvallisuusosaamisessa.

Maataloudessa Keski-Suomen peltoala käytetään pääosin nurmien ja rehuviljojen viljelyyn. Nurmiala on tukijärjestelmän ohjaamana jopa lisääntynyt kotieläintilojen nopeasta vähenemästä huolimatta. Leipäviljojen osuus on vain muutama prosentti peltoalasta, myös erikoiskasvien viljely on vähäistä. Suomen viljatase ei markkinoiden puolesta kannusta tällä hetkellä rehuviljojen viljelyyn. Kotimarkkinoilla olisi tilaa esimerkiksi öljykasveille. Maailmanpoliittinen tilanne vaikuttaa viljamarkkinaan ja nopeat muutokset ovat mahdollisia.

Kotieläintilojen määrä on vähentynyt viime vuoden aikana Keski-Suomessa nopeammin kuin koko maassa keskimäärin. Vuonna 2024 maidontuotanto oli edellisvuotta selvästi pienempi. Vuoden lopussa meijerimaidon lähettäjiä oli enää alle 200. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Keski-Suomen maitotilojen määrä on vähentynyt 57 %. Naudanlihan tuotanto on pysynyt viime vuosina hieman vakioituneemmin noin 4 miljoonan kilon tasolla. Sianlihan tuottajia Keski-Suomessa on enää muutama. Useiden vuosien hiljaisemman kauden jälkeen eri puolilla maakuntaa on vireillä useita suurehkoja maidon- ja naudanlihantuotannon investointihankkeita, jotka tasannevat tuotannon alenemaa lähivuosina. Ilahduttavasti näitä hankkeita ovat toteuttamassa nuoremman polven viljelijät, mikä luo jatkuvuutta pidemmälle tulevaisuuteen. Näillä näkymin tuotanto on keskittymässä yhä pienemmälle ja yrityskokoaan kasvattavalle tilajoukolle.

Maakunnassa on runsaasti puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja. Jyväskylään avataan kesäkuussa Suomen ensimmäinen vetytankkausasema, jonka toteuttaa Vireon Oy. Ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan raskaan liikenteen vedyn tankkausasema. Viisi vetybussia aloittaa liikennöinnin Jyväskylässä jo tänä vuonna. Toinen vaihe laajentaa solmukohtaa paikallisella vedyn tuotannolla.

Keski-Suomi on viidenneksi suurin tuulivoimamaakunta suunnitteilla olevien hankkeiden määrällä mitattuna. Suunnitteilla on 39 tuulivoimahanketta, joista Suomen Uusiutuvat ry:n mukaan puolet tulee toteutumaan sähköntuotantoon saakka. Hankkeita on suunnitteilla 14 kuntaan, eniten Karstulaan, Kyyjärvelle, Saarijärvelle ja Keuruulle. Tähän liittyen energian siirto ja varastointi kiinnostavat alueelle sijoituvia yrityksiä. Myös aurinkopuistoja rakennetaan mm. Jämsään ja Joutsaan. Aurinkovoiman pientuotannon kapasiteetin ennakoidaan miltei nelinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä.

Pihtiputaalle ja Kinnulaan selvitetään biokaasulaitosten rakentamista viljelijäryhmähankkeena. Biokaasulaitoksia valmistava Metener Oy toimittaa tällä hetkellä laitoksia Yhdysvaltoihin. Ruuantuotannon ulkopuolella olevien peltujen biomassojen käytössä olisi merkittävä mahdollisuus huoltovarmuuden kannalta hajautettuun energian tuotantoon ja varastointiin laajemmassa mittakaavassa.

Valmet on panostanut valimon energiatehokkuuden parantamiseen. Jyväskylän kaupungin omistama Alva-yhtiöt Oy investoi 60 miljoonaa euroa polttamattomiin tekniikoihin. Kaukolämmön tuotannossa hyödynnetään jatkossa jäteveden lämpöä ja halpaa sähköä. Finngridin suunnittelema uusi Harjulinja Pyhäjärveltä Etelä-Suomeen mahdollistaneen puhtaaseen energiaan liittyviä hankkeita. Fortumin datakeskushanke on suunnitteilla Jyväskylään. Asemakaava on luonnosvaiheessa. Kyseessä on miljardiluokan hanke, joka toisi noin 200 työpaikkaa.

It-alalla on ollut haasteita viime vuosina, mutta se on edelleen suuri työllistäjä. Alalla näkyvät myös julkisen puolen taloushaasteet. Jyväskyläläinen ohjelmistoyhtiö Pinja voitti miljoonien eurojen arvoisen brittiläisen sahajätin tilauksen osoituksena poikkeuksellisesta metsäalan osaamisesta, missä on potentiaalia myös tulevaisuuden vientimarkkinoilla.

Peliosuuskunta Expa ja Digi & Game Center on tunnustettu Suomen ensimmäiseksi ja maailman pohjoisimmaksi Unreal Authorized Training Centeriksi (UATC). Tunnustus vahvistaa Keski-Suomen asemaa luovan teknologian keskuksena ja avaa uusia mahdollisuuksia eri alojen ammattilaisille hyödyntää Unreal Engineä innovaatioiden kehittämisessä. Status laajentaa tarjontaa myös pelialan ulkopuolelle, mahdollistaen koulutusta esimerkiksi elokuva-, arkkitehtuuri-, auto-, terveys- ja koulutusaloilla toimiville ammattilaisille.

Teknologiateollisuudessa ei vielä näy käännettä parempaan. Spinnovan tulos oli tappiollinen ja liikevaihto laski. Yhtiön mukaan taustalla oli Woodspinnin tuotantolaitoksen teknologiaprojektin valmistuminen. Teknologiyhtiö Spinnova Oyj on muutosten edessä, kun sen yhteistyökumppani Suzanno vetäytyi yhteistyöstä. Woodspinnin tehtaalla ajetaan testejä ja tuotetaan kuitua yhteistyökumppaneiden tarpeisiin. Betolarin ja Consolis Parman kehittämät Geoprime ontelolaatat siirtyvät teolliseen valmistukseen. Yhtiön mukaan kyseessä ovat maailman vähäpäästöisimmät ontelolaatat. Jyväskylän kaupunki, Toyota Gazoo Racing World Rally Team Oy ja Toyota Mobility Foundation ovat perustaneet Central Finland Mobility Foundation (cefmof) -säätion, jonka tarkoituksena on edistää hiilineutraaliutta ja puhdasta liikumista Jyväskylän seudulla ja Keski-Suomessa. Toyota Gazoo Racing World Rally Teamin teknologiakeskuksen ja testiradan toteuttamiseen on laadittu osayleiskaava ja asemakaava. Kaavasta tehty valitus on käsittelyssä.

Päivittäistavarakauppa ja ruokakauppa menestyvät hyvin. Keskimaa on investoinut alalle vahvasti. Matkailussa korostuu kotimaan matkailijoiden osuus. Himokselle on valmistumassa uusi Break Sokos Hotel marraskuussa. Himoksen ulkomaalaisten matkailijoiden osuus on tänä talvikautena kasvamassa. Matkailijoita saapuu Virosta, Hollannista ja Saksasta. Vetovoimana on lumi. Keski-Suomessa on myös vahvaa tapahtumatuotantoa. Paviljonki on Suomen monipuolisin tapahtumatalo, jossa järjestetään vuosittain yli 500 tilaisuutta. Jyväskylän Messuilla on merkittävä taloudellinen vaikutus alueelle. Viime vuosi oli Jyväskylän messuille koronapandemian jälkeen ensimmäinen normaali vuosi. Ensi vuodesta odotetaan parempaa tapahtuma-alan vuotta. Vaikka toimintaympäristö on vakaantunut, talouden epävakaus ja epävarmuus vaikuttavat alan toimintaan.

Jyväskylä on liikuntapääkaupunki, jossa sijaitsevat huippu-urheiluinstituutti KIHU ja maan ainoa liikuntatieteellinen tiedekunta. Mittava jääurheilu-, liikunta- ja osaamiskeskuksen rakentamiseen tähtäävä Hippos-hanke käynnistyy tänä vuonna.

Keski-Suomen yritysten näkymät ovat vielä odottavat, mutta eivät synkät. Tavoitteena on ”kasvua kaiken keskellä” maakunnan brändiä mukaillen. Tilanteeseen tulevat vaikuttamaan muun muassa korko- ja palkkakehitys, työttömyyden kehitys, kuluttajien ostovoima ja luottamus. Taustalla näkyvät edelleen koronasta ja geopolitisesta tilanteesta johtuneet ja pitkään jatkuneet haastavat vuodet, jotka ovat vaikuttaneet yritysten kassavaroihin ja investointeihin. Maailmantilanteen vaikutukset ovat monipolvisia ja vaikeasti ennakoitavia. Esimerkiksi jos Yhdysvaltojen tuontitullit toteutuvat, se voi merkitä yritysten tuotannon siirtämistä Kiinasta Suomeen. Osalla yrityksistä, erityisesti vientiyrityksillä, on näkyvissä selvästi kysynnän piristymistä. Talous elpyy maltillisesti.

Vientiyritysten määrän kasvattaminen on tärkeää jatkossa osana talouden vakauttamista.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Keski-Suomen työllisyystilanne on ollut pitkään maan heikoimpien joukossa. Työmarkkinoiden kokonaiskuva Keski-Suomessa on haastava useilla eri mittareilla mitattuna: työttömyysaste, pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä, maahanmuuttajien työttömyys, nuorisotyöttömyys ja korkeasti koulutettujen työttömyys. Helmikuun 2025 lopussa Keski-Suomen työttömyysaste oli 14,2 %, joka oli kaikista ELY-keskusalueista kolmanneksi korkein. Jyväskylän työttömyys oli suurista kaupungeista toiseksi korkein. Erot työttömyysasteissa ELY-keskusalueiden välillä sekä suurimpien kaupunkien välillä ovat hieman pienentyneet viime kuukausien aikana.

Yleinen taloustilanne, kustannustason nousu ja Ukrainan sodasta johtuvat syyt ovat kasvattaneet työttömyyttä koko maassa ja Keski-Suomessa. Työttömyys on kasvanut koko maakunnan alueella viimeisen 12 kuukauden aikana lähes kaikissa kunnissa, muutamaa pientä kuntaa lukuun ottamatta. Keski-Suomessa oli 17 910 työtöntä työnhakijaa helmikuun 2025 lopussa. Heistä pitkäaikaistyöttömiä oli 6 290, joka on 848 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden lukumäärä kasvoi eniten Jyväskylässä, Jämsässä ja Muuramessa. Prosentuaalinen työttömyyden kasvu oli suurinta Kyyjärvellä, Kinnulassa ja Muuramessa. Helmikuun 2025 lopussa työttömyysasteet olivat korkeimmat Saarijärvellä (16,7 %), Äänekoskella (16,5 %), Joutsassa (15,3 %) ja Jyväskylässä (14,8 %). Useassa keskisuomalaisessa kunnassa osaselityksenä työttömyyden kasvulle ovat olleet kuntalaisiksi siirtyneet ukrainalaiset. Vain pieni osa ukrainalaisista on tähän mennessä työllistynyt. Haasteena on ollut mm. pitkä odotusaika kotoutumiskoulutukseen.

Aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa olevien asiakkaiden määrän lasku vuoden takaiseen verrattuna on yksi syy työttömyyden kasvulle. Helmikuun 2025 lopulla palveluissa oli 5 582 henkilöä, mikä oli 1 058 (-15,9 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kaikilla Keski-Suomessa vuoden 2025 alussa käynnistyneellä kolmella työllisyysalueella on tiukka määrärahatilanne. Aktivointiasteeseen laskettavia palveluja ei ole tarjolla yhtä paljon kuin oli aikaisemmin. Palveluihin osallistuminenhan ei enää katkaise kunnan maksettaviksi tulevien työttömyysetuuspäivien kertymistä. Kahdella työllisyysalueella ei myönnetä tänä vuonna uusia palkkatukipäätöksiä. Kaikilla työllisyysalueilla on vähennetty työvoimakoulutusten ja valmennuspalvelujen määrää. Mikäli taloudessa ei tapahdu nopeaa käännettä, palveluissa olevien pienenevä asiakasmäärä ennakoi omalta osaltaan työttömyyden kasvun jatkumista.

Pitkäaikaistyöttömien määrä lisääntyy edelleen. Helmikuun 2025 lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 6 290. Kasvu vuoden takaiseen oli iso: heitä oli nyt 848 enemmän. Yli kaksi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli helmikuun lopulla 3 290. Kasvua helmikuusta 2024 oli 514 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on kauan ollut Keski-Suomessa muuta maata korkeampi, mutta ero on nyt kaventunut. Keski-Suomessa osuus oli 35,1 % ja koko maassa osuus oli 34,7 %. Korkea pitkäaikaistyöttömyys on erittäin suuri haaste kuntatalouden, työmarkkinoiden toimivuuden ja odotettavissa olevan työvoiman kysynnän alkamisen kannalta. Keski-Suomen kunnissa on myös ihan aiheellinen huoli siitä, kuinka paljon kunnat joutuvat jatkossa rahoittamaan Kelan maksamia työttömyysturvakuluja.

Muutosneuvottelujen määrä on ollut alkuvuoden 2025 aikana kasvussa Keski-Suomessa. Huolestuttavaa on se, että nyt päädytään lomautusten sijaan aikaisempaa useammin irtisanomisiin. Tilanne on muuttunut syksyn 2024 jälkeen. Koko vuoden 2024 aikana Keski-Suomessa muutosneuvottelujen yhteismäärä oli 257. Niiden irtisanoutumistoteutuma oli 320 henkilöä. Vuoden 2025 alkukuukausien (30.3.2025 mennessä) aikana muutosneuvotteluja on ollut jo 66 kpl, ja niiden arvioiduksi irtisanomistarpeeksi on ilmoitettu 525 henkilöä. Lähes kaikissa kunnissa tunnistetaan kuntakeskusten näivettymistä ja siihen liittyviä kivijalkamyymälöiden toiminnan haasteita. Niihin ei enää juurikaan synny uusia työpaikkoja. Moni yritys lopettaa toimintansa kannattamattomana tai yrittäjän eläköityessä. Yritysten kannattavuushaasteet liittyvät suhdanteeseen, verkkokaupan kasvuun ja myös väestökehitykseen.

Talouden positiivista käännettä ja sitä kautta tulevia valoisampia työmarkkinanäkymiä on odotettu jo jonkin aikaa. Sellaista ei työttömyyslukujen tai uusien avointen työpaikkojen lukumäärän valossa vielä juurikaan näy. Enimmäkseen työmarkkinoilla ei odoteta tapahtuvan parantumista seuraavan puolen vuoden aikana. Merkittävää muutosta odotetaan vasta vuonna 2026. Onneksi osa keskisuomalaisista yrityksistä on kuitenkin jo havainnut heikkoja signaaleja toiminnan kannattavuuden paranemisesta. Signaalit ovat tässä vaiheessa vielä yritys- ja paikkakuntaakohtaisia. Työmarkkinoiden näkymät arvioidaan kaikkein valoisimpana Keuruun seutukunnalla ja vaisuimpana ne nähdään Jyväskylässä. Rakennusosalalla on jo näkyvissä ihan pientä elpymistä. Sosiaali- ja terveystalalla työpaikkoja on tarjolla ja tulee olemaan jatkossakin. Samoin erityisesti maakunnan reuna-alueilla majoitus-, ravitsemis- ja puhtauspalvelualoilla on työpaikkoja jatkossakin. Kuljetusala näyttää työllistävän jatkossakin melko hyvin.

Työmarkkinat toimivat eri tavalla eri seutukunnilla ja seutukuntien elinkeinorakenne vaikuttaa työmarkkinoihin. Erityisesti Äänekoskella on suhdanneherkkää teollisuutta. Niinpä nykyisessä taloustilanteessa työttömyys on noussut siellä korkeaksi. Vaikka Jämsässäkin on suurteollisuutta, se ei ole yhtä suhdanneherkkää. Matkailualan melko hyvä tilanne parantaa Jämsän työllisyystilannetta eikä pitkäaikais-työttömyyskään ole kasvanut kovin voimakkaasti. Keuruulla on useita keskisuuria yrityksiä, joilla on melko vakaa toiminta ja ne pystyvät tarjoamaan avoimia työpaikkoja tässäkin taloustilanteessa. Jyväskylän alueella on monensuuntaisia ilmiöitä. Uusia yrityksiä aloittaa ja työpaikkoja avautuu, joskaan ei riittävästi. Huolestuttavaa on vakaidenkin alojen, kuten esim. ICT-alan heikko työmarkkinatilanne tällä hetkellä. Korkeasti koulutettujen työttömyyttä on pääosin Jyväskylässä. Vähintään alemman korkeakouluasteen suorittaneiden työttömien määrä oli helmikuun 2025 lopussa 2 751. Määrä on ollut kasvussa.

Työvoimapulasta ei tällä hetkellä voida puhua. Aina on kuitenkin tiettyjä toimialoja ja yrityksiä, joilla on haasteita saada työvoimaa. Kohtaanto-ongelmat ovat pääosin maakunnan reuna-alueilla, ja sielläkin erityisesti sotealalla, majoitus-, ravitsemis- ja puhtauspalvelualoilla sekä jossain määrin kuljetusalalla. Monilla Keski-Suomen suurista yrityksistä on kokemusta kansainvälisen työvoiman rekrytoinnista. Juuri tällä hetkellä kansainvälisen työvoiman kysyntä on hyvin matalalla tasolla, vaikka rekrytointeja tietysti tapahtuu myös talouden matalasuhdanteen aikana. Useimmat keskisuomalaiset yritykset eivät ole vielä rekrytoineet ainuttakaan ulkomaalaista työntekijää. Työnantajilla on pääosin erinomaisia kokemuksia tilapäistä suojelua saavista, ukrainalaisista työntekijöistä. Tämä avaa jatkossa ovia myös muulle kansainväliselle työvoimalle.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Keski-Suomi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Taulukko Jyväskylän seutukunta Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä	–	–	0
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Taulukko Jämsän seutukunta Jämsä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	0	–	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Keuruun seutukunta Keuruu, Multia

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä	+	+	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Taulukko Joutsan seutukunta Joutsa, Luhanka

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	+	+
Työvoiman saatavuus	0	+	0

Taulukko Saarijärven-Viitasaaren seutukunta Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	+

Taulukko Äänekosken seutukunta Konnevesi, Äänekoski

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	+	+
Työttömyyden määrä	–	+	0
Työvoiman saatavuus	+	+	+

15 Etelä-Pohjanmaa

Taulukko 14. Etelä-Pohjanmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	189 929	190 539	-610	-0,3 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	7 825	7 064	761	10,8 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	1 147	939	208	22,2 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	1 916	1 439	477	33,1 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	9,1	8,2	–	0,9 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 275	1 620	-345	-21,3 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Epävarmuus ja sumuisuus luonnehtivat edelleen maakunnan suhdanneodotuksia, mutta usko käänteeseen on hiljalleen vahvistumassa, vaikka geopolittinen tilanne ja protektionistiset politiikkatoimet ovat tuottaneet uudenlaista hämmennystä. Investointien osittaiseksi tulpaksi, epävarmuuden ja riittämättömän kysynnän lisäksi, ovat muodostuneet kiristyneet rahoitusehdot. Tiivistetysti, kehittämishankkeiden ja investointien kasvu-uralle kääntymiseen kaivataan selkeämpiä signaaleja tulevaisuuden näkymistä, sekä rohkeita kansallisia päänavauksia. Kokonaisuutena tarkasteltuna maakunnan sietokyky erityyppisiä kriisejä vastaan on kuitenkin ollut

kohtuullinen, ja yritysten tahtotila pitää kiinni osaavasta työvoimasta on ollut korkea. Elinkeinoelämän näkökulmasta selkeimpänä huolenaiheena on ollut rakennusalan heikko tilanne, joka on heijastunut yrityskentälle laajasti. Alavudella ja Kauhajoella on tapahtunut rakennusalaan kytkeytyvien tehtaiden lopettamisista ja nämä yhdistettynä yleiseen suhdannetilanteeseen ovat aiheuttaneet paikallisen rakennemuutostilanteen.

Etelä-Pohjanmaan erityishaasteita ovat epäsuotuisa demografinen kehitys, työvoiman saatavuus, heikko kansainvälistymisaste ja korkea-asteen koulutuspaikkojen vähäisyys. Veto- ja pitovoimatekijöiden parantaminen on tulevaisuushaaste, johon vastaaminen edellyttää panostuksia, sekä uusia yhteistyöavauksia eri sektoreilla toimivien yritysten, organisaatioiden ja järjestöjen kumppanuuksien vahvistamiseen. Strategista kehittämisloikkaa tarvitaan myös elinkeinorakenteen ja koulutus- ja tarjonnan uudistamisessa, jotta maakunnan asema alueiden välisessä kilpailussa vahvistuisi. Myös toimintaympäristön muutokseen on syytä kiinnittää kasvava huomiota. Esimerkiksi muuttuneen turvallisuusympäristön takia puolustusteollisuus ja yhteiskuntien kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ovat nousseet merkittäviksi trendeiksi. Erityisesti siviili- ja puolustuskäyttöön sopivia ratkaisuja tarjoavien kaksikäyttöyritysten markkinanäkymät ovat hyvin myönteiset, mikä nähdään mahdollisuutena myös Etelä-Pohjanmaalla.

Etelä-Pohjanmaa on merkittävä tuulisähkön tuotantoalue. Vuonna 2023 tuulivoimalla tuotettiin jo 86,5 % alueen omasta sähköntuotannosta ja maakunnan osuus koko maan tuulivoiman tuotannosta oli 11,7 %. Tuulivoiman rinnalle ja sitä täydentämään ovat tulleet teollisen mittakaavan aurinkovoimapaistot, joita on toteutumassa esimerkiksi tuotannosta poistuvilla turvetuotantoalueilla. Myös hybridimuotoiset hankkeet ja tuotantoalueisiin kytkeytyvät akkuvarastohankkeet ovat yleistyneet, ja niihin pyritään varautumaan myös kaavoituksen edistämisen ja kehittämisen kautta. Muita Etelä-Pohjanmaan energiantuotantojärjestelmän muutoksen erityisteemoja ovat esimerkiksi biokaasun tuotannon ja käytön lisääminen, sekä hajautetun energian pientuotannon kehittäminen. Lantaa ja maatalousjätettä on alueella riittävästi, mikä tekee biokaasulaitosinvestoinneista varteenotettavia. Vedyn hyödyntäminen on noussut keskusteluun uutena aaltona, mutta vedyn soveltamismahdollisuuksissa riittää vielä järkeiltävää. Kootusti voidaan todeta, että energiamurros etenee vääjäämättä ja tiedossa olevien investointien mittakaava on huomattava. On kuitenkin todettava, että uusiutuvaa energiaa koskevien hankesuunnitelmien etenemisen luotettavaan arviontiin ei ole rahkeita, mutta on selvää, että kaikki suunnittelupöydillä olevat hankkeet eivät etene maaliin saakka.

Etelä-Pohjanmaan liikenneverkkoa koskevat kärkihankkeet ovat valtatie 19 ja kantatie 67 palvelutason kehittäminen, valtatie 3 ja Seinäjoki–Tampere-ratayhteyden kehittäminen, sekä Seinäjoki–Vaasa–Jyväskylä-yhteyksien kehittäminen sisältäen sekä valtatie 18 että ratayhteyden. Maakunnan sisällä liikkuminen perustuu erityisen vahvasti henkilöauton käyttöön. Saavutettavuuteen, tieverkon kuntoon ja liikenneturvallisuuteen liittyvät kysymykset herättävätkin maakunnassa huolta. Asutus- ja elinkeinotoiminta on varsin hajasijoittunutta ja korkean profiilin teollisuuskeskittymiä on myös seutukeskuksissa ja reuna-alueilla. Toisin sanoen, huoli alemman asteisen tieverkon kunnosta ja ylläpitomahdollisuuksista on suuri. Useille valta- ja kantatieosuuksille on leimallista, että liikenteessä sekoittuvat alueellinen liikenne (mm. työmatkapendelöinti), pitkämatkainen raskas liikenne ja maatalouteen liittyvä hidas liikenne. Liikenteen välityskyvyn, liikenneturvallisuuden ja raskaan liikenteen sujuvuuden kannalta keskeisille yhteysväleille tarvittaisiin ohituskaistoja sekä monikaistaisia tieosuuksia. Valtatie 19 Seinäjoen ja Lapuan välillä on maakunnan kuormitetuin osuus, jonka varrella sijaitsee huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta kriittisiä tehtaita. Tieosuudella on tapahtunut usein myös vakavia onnettomuuksia, jotka haluttaisiin jatkossa välttää vaarallisimmille tieosuuksille kohdistuvilla investoinneilla.

Väestökehityksen trendikäyrä on jo pitkään osoittanut maakunnassa huolestuttavaan suuntaan. Tilastokeskuksen ennakotietojen mukaan Etelä-Pohjanmaalla asui viime vuoden lopussa 189 937 henkilöä. Maakunnan väkiluku on siis vähentynyt noin 600 henkilöllä. Vaikka maahanmuuton määrä on kasvanut viime vuosina huomattavasti, se ei kuitenkaan riitä nostamaan maakunnan väkilukua kasvuun, mutta se vaikuttaa myönteisesti työvoiman ja huoltosuhteen kehitykseen. Netto-maahanmuuton määrä maakunnassa on riittänyt maan sisäisten muuttotappioiden torjumiseen vuodesta 2021 lähtien. Ukrainalaiset ovat nykyään suurin ulkomaan kansalaisten ryhmä maakunnassa. Maahanmuutto lisääntyy myös työperäisesti sekä ulkomaisten opiskelijoiden myötä, sillä kansainvälisten tutkintojen tarjontaa on määrätietoisesti ja tuloksellisesti lisätty maakunnassa. Uusina merkittävinä maahanmuuttajien taustamaina ovat alkaneet näkymään myös Aasian maat. Maahanmuuttoon kytkeytyy vahvasti myös perhepolitiikka, mikä on tuonut kunnille uusia palvelutarpeita. Asumiseen, päivähoitoon, koulutukseen, kotoutumiseen ja työmarkkinoille kiinnittymiseen on kyettävä panostamaan, jotta maahanmuuton demografinen korjauspotentiaali saadaan lunastettua.

Väestökehityksen osalta juopa keskuseudun triangelin (Seinäjoki-Ilmajoki-Lapua) ja muun maakunnan välillä on kasvava. Suurimmat muuttotappiot syntyvät nuorista, jotka muuttavat opintojen perässä esimerkiksi yliopistokaupunkeihin. Etelä-Pohjanmaa on kärsinyt 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä muuttotappiota 4 340 hlöä vuosien 2017–2023 aikana. Yhteenlaskettu muuttotappio on maakunnista kaikkein

suurin. Tämä on suurelta osin seurausta korkeakoulutuksen aloituspaikkojen alimitoituksesta suhteessa nuoriin ikäluokkiin. Tilanteen parantamiseksi Etelä-Pohjanmaan jokainen kunta, Etelä-Pohjanmaan liitto sekä Kuortaneen Säästöpankkisäätiö ovat rahoittaneet Seinäjoen ammattikorkeakoulun uusia aloituspaikkoja.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan yrittäjyydestä, vahvasta elintarvikesektorista sekä monipuolisesta kulttuuritarjonnasta. Vahvimpia toimialoja ovat teknologiateollisuus (pääpaino kone- ja metalliteollisuudessa), elintarviketuotanto, sekä rakennustuote- ja huonekaluteollisuus. Kaupan alan keskittymiä löytyy luonnollisesti maakuntakeskus Seinäjoelta sekä seutukuntakeskuksista.

Maakunnan yrityskentän uusiutuminen on perinteisesti ollut varsin hidasta. Yritysten perustamisaktiivisuus on viimeisten saatavilla olevien neljännesvuositietojen (Q1–Q3 2024) mukaan suunnilleen parin edeltävän vuoden tasolla. Huonompia uutisia on lopettaneiden osalta, sillä lopettaneiden yritysten lukumäärä on kasvanut parin viime vuoden aikana selvästi. Eräänä kestohaasteena on vaimea kasvuhaluukkuus, joka on laskenut trendinomaisesti jo vuosia, ja jota osaltaan selittää myös yrittäjäkunnan ikääntyminen. Lisäksi merkittävänä puutteena alueen elinkeinorakenteessa on osaamisintensiivisiin (KIBS) aloihin kuuluvien yritysten vähäinen määrä. Konkurssiin haettujen yritysten määrä on kuluvan vuoden tilastotietojen mukaan jonkin verran laskenut verrattuna vuodentakaiseen tilanteeseen, mutta tilanne poikkeaa edelleen normaalista. Eniten konkurssiin haettuja yrityksiä on ollut palvelualoilla ja teollisuudessa.

Maakunnan pk-yritysten suhdanneodotukset ovat olleet jo pitkään maan keskimääräistä heikompia. Helmikuussa julkaistussa Pk-yritysbarometrissä lähitulevaisuuden näkymiä arvioitiin varovaisesti. Negatiivisin odotusarvo on tulosten mukaan investointien arvoa koskevissa arvioissa. Arviot tulevasta olivat kuitenkin piirun verran aiempaa myönteisimpiä, erityisesti tämä ilmeni liikevaihdon kasvuodotuksena. Kokonaisuutena voidaan todeta, että Pk-yritysbarometrin odotusarvot ovat olleet tähänastista reaalikehitystä synkempiä. On myös todettava, että yritysten väliset erot ovat huomattavia sekä toimialojen välillä että sisällä.

Eri rahoituslähteistä myönnettyjen yritystukien ja -avustusten kokonaismäärä on pysynyt suunnilleen viime vuosien tasolla. Rahoituksen kysyntä on kuitenkin vaihdellut merkittävästi valintajaksoittain viimeisen vuoden aikana. Joillakin valintajaksolla on tullut ennätysmäärä hakemuksia, kun taas toisilla hakukierroksilla kiinnostus on ollut selvästi heikompaa. Tämä viittaa siihen, että yritykset reagoivat nopeasti markkinoiden muutoksiin ja rahoituksen saatavuuteen.

Yritysyhteydenottojen perusteella voidaan ennakoida, että vaihtelu jatkuu vielä lähitulevaisuudessakin. Lisäksi yritykset ovat kohdanneet haasteita investointien ja kehittämishankkeiden kokonaisrahoituksen varmistamisessa. Pankkirahoituksen ehdot ovat kiristyneet, ja vakuusvaatimukset voivat olla pienille ja keskisuurille yrityksille haasteellisia.

Elintarviketuotannon osalta lähivuosien kriisit ovat olleet merkittävä haaste, ja alan sisällä yritysten tilanteissa on ollut merkittäviä eroja. Isossa kuvassa ruokamarkkinat ovat vakautumassa uuteen tasapainoon, mutta tilanteessa on edelleen kysymysmerkkejä, koska kustannukset ja hinnat ovat monessa kohtaa ruokaketjua jääneet pysyvästi korkeammalle tasolle, ja myös kuluttajien ostoskäyttäytymisen ennakointi on haastavaa. Myöskään elintarvikeviennin tärkeimpien kohdemaiden kysynnässä ei odoteta tapahtuvan nopeaa piristymistä. Myönteisiä signaaleja on, sillä elintarviketuotannossa on syntynyt ja syntymässä uusia innovaatioita ja tuotantokapasiteettia. Elonen konserni on ottanut oviteollisuudelta vapautuneen tehtaan tuotantokäyttöön Alavudella. Tuotantotilojen muuttaminen elintarviketuotantoa palvelevaksi on osittain valmistunut ja investointikokonaisuus uusine tuotantolinjoinaan etenee vaiheittain. Investoinnin kustannusarvio on noin 12 miljoonaa. Valio investoi Seinäjoen tehtaan uudistus- ja perusparannushankkeisiin noin 70 miljoonaa euroa. Investointikokonaisuus ajoittuu vuosille 2024–2026. Investointien myötä tehtaan tuotantokapasiteetti kasvaa, toiminta tehostuu ja energiatehokkuus paranee. Atria on ottanut käyttöön historiansa suurimman investoinnin: 155 miljoonan euron siipikarjatehtaan laajennus Nurmon tuotantolaitoksen yhteyteen. Myös pitkään suunniteltu biokaasulaitos on varmistunut, kun Suomen Lantakaasu Oy ja Atria Suomi Oy investoivat Nurmon Bioenergian biokaasulaitokseen yli 60 miljoonaa euroa. Rakenustyöt ovat käynnissä ja laitoksen odotetaan valmistuvan vuoden 2026 aikana.

Alkutuotannossa on edelleen uskoa tulevaan, vaikka jatkuva toimintaympäristön haasteiden kanssa painiminen on arkipäiväistynyt. Kuluneen vuoden osalta voidaan todeta, että sekä nuorten viljelijöiden aloitustukihakemusten että maatalouden investointitukihakemusten osalta kysyntätilanne on varsin myönteinen. Investointiaikeet kohdistuvat tuotantotilarakentamiseen, peruskorjausten, lypsykonerobotiikan ohella vahvasti myös salaojituksiin, sekä varastorakentamiseen ja maatilojen energiaratkaisuihin. Kannattavuushaasteet ja lainarahan hinta näyttäytyvät kuitenkin kehittämishaasteina ja varovaisuutena. Yrittäjätulon kasvuodotukset ovat vaatimattomia ja näkymät sisältävät edelleen paljon epävarmuustekijöitä, joten tilojen lopettamiset ja konkurssit ovat todennäköisiä myös lähitulevaisuudessa.

Teknolוגiateollisuudessa, josta kone- ja metallituoteteollisuus muodostaa leijonanosan, tilanne on monisyinen ja erot yritysten välillä ovat huomattavia. Haasteellisessa tilanteessa yritysten tilauskannat ovat olleet jokseenkin tyydyttävällä tasolla,

mutta muutosta parempaan toivotaan. Sumuinen tai lyhyt ennustehorisontti on kuitenkin johtanut yt-neuvottelujen lisääntymiseen. Myönteistä kuitenkin on, että yritykset haluavat pitää osaajistaan kiinni, joten sopeuttamistoimet ovat olleet pääsääntöisesti lomautuspainotteisia. Panoksia on laitettu myös tuotannon automatisointiin, millä turvataan tulevaa pidemmällä aikajänteellä. Huomionarvoinen ilmiö on myös yritysten omistusjärjestelyiden lisääntyminen. Esimerkiksi Ferrum Group Oy, Stamac Oy, ja tuoreimpana Relicomp Oy ovat vaihtaneet omistajaa viimeisen vuoden aikana.

Puu- ja rakennustuoteteollisuuden tilanteessa on ollut merkittäviä haasteita ja tilanteen arvioidaan jatkuvan epävarmana, koska rakentamisen näkymät ovat edelleen alavireiset. Pien- ja korjausrakentamisen merkitys on korostunut ja paikannut osittain uudisrakentamisen voimakkaan hiipumisen vaikutuksia. Kuluttajien kokemaa epävarmuus ja heikko taloustilanne heikentää kuitenkin myös pienimuotoisten investointien ja saneeraushankkeiden toteutumista. Alalla on toteutunut suurehkoja rakennemuutoksia, joilla on huomattavia työllisyysvaikutuksia. Merkittävimmät iskut ovat kohdistuneet Alavudelle ja Kauhajoelle, jotka ovat menettäneet merkittävän määrän työpaikkoja viime vuosien aikana.

Sahateollisuuden osalta haasteena ovat kannattavuuteen liittyvät kysymykset. Tukkipuun hinta suhteessa lopputuotteiden myyntihintoihin ei ole tasapainossa. Myönteistä on, että suurimmat toimijat ovat kehittäneet toimintojaan aktiivisesti ja kohentaneet päämäärätietoisesti kilpailukykyään. Esimerkiksi Isojoen Saha Oy on parhaillaan rakennuttamassa uutta pääsahalinjaa, joka on edennyt viimeistelyvaiheeseen. Ensimmäiset tuotantokokeilut ovat käynnistymässä touko-kesäkuussa. Investointi on yksi yhtiön historian suurimmista ja sillä kyetään monipuolistamaan ja tehostamaan sahan tuotantoa merkittävästi. Esimerkin mukaiset strategiset kehittämistoimet ovat tulevaisuusinvestointeja ja luovat menestymisen edellytyksiä vaikeissakin markkinatilanteissa.

Kaupan ja palveluiden näkymissä on epävarmuutta ja rekrytoinneissa on varovaisuutta. Kuluttajien häilyvä luottamus ja varovainen ostoskäyttäytyminen vaikuttavat tilanteeseen olennaisesti. Ensi vuotta koskevat odotusarvot ovat hiljalleen kirkastumaan päin, mutta riskejäkin horisontissa on, mikä hankaloittaa työllisyyskehityksen arviointia. Tiedossa olevista investoinneista merkittävimpiä ovat Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan uutisoima Hyllykallion Prismen laajennus, sekä tavarataloketju Kärkkäinen Oy:n toimitalojen rakentaminen Seinäjoen Ideaparkin yhteyteen. Huolta aiheuttaa pienten palveluyritysten taloudellinen kestävyys tilanteessa, jossa yleistä hintatasoa nostaneet kriisit ovat seuranneet toisiaan, ja kuluttajakäyttäytymisen ennakointi on ollut haastavaa.

Matkailun osalta aluetason ikkuna tulevaan on sumuinen, mutta positiivista viirettäkin löytyy. Suurimpana kysymysmerkkinä on Ähtärin eläinpuiston tilanne. Ähtärin Eläinpuisto Oy ja Hotelli Mesikämmen Oy ovat päässeet yrityssaneeraukseen, jonka toimenpideohjelma määritetään kevään kuluessa. Eläinpuisto on myös palauttanut jättipandat Kiinaan kesken sopimuskauden. Myönteistä on, että tuleva tapahtumakesä tulee jälleen kerran olemaan vilkas ja monipuolinen. Tapahtumiin liittyvän matkailun ohella huvipuisto-, virkistys- ja luontomatkailu ovat teemoja, joiden mahdollisuuksiin on luottamusta jatkossakin ja ne tarjoavat konkreettisia kehittämismahdollisuuksia erityisesti maakunnan reuna-alueilla. Esimerkiksi Kauhan Alahärmässä sijaitsevan PowerParkin kehittämissuunnitelmat ovat edenneet ja suunnitelmissa on muun muassa majoituskapasiteetin merkittävä kasvattaminen. Luontomatkailussa maakunnan Geoparkit (Lauhavuori-Hämeen kangas ja Kraatterijärvi) muodostavat potentiaalisia kehittämiskokonaisuuksia myös maakunnan reuna-alueiden osalta.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Maakunnan työllisyysaste on työvoimatutkimuksen mukaan maan keskimääräistä korkeampi, mutta työllisten määrä on ollut laskusuunnassa vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna. Työvoiman kysyntä on ollut melko vaimeaa, mutta se ei ole kuitenkaan kokonaan seisahtunut, sillä osaajista on edelleen kysyntää eri toimialoilla. Kuluva vuosi koskevat odotusarvot ovat hieman kohentuneet, mutta varovaisuutta riittää, koska signaalit suhdannetilanteen kohenemisesta ovat edelleen melko ohuita. Tiedot käynnissä olevista ja ennakkotiedot käynnistyvistä muutoseuvotteluista indikoivat sitä, että näkymä tulevaan on lyhyt.

Epävarma suhdannetilanne on parantunut työvoiman saatavuutta jonkin verran, mutta muutos on tilapäinen. Demografisesta vääristymästä juontuva osaavan työvoiman saatavuus on pysyväishaaste, joka ei ole suhdanneriippuvainen. Negatiivinen väestökehitys ja nuorisoiäluokkiin kohdistuva poismuutto on alueelle vakava ongelma, mikä kärjistää työvoiman kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaa. Rekrytointihaasteet ovat kroonistuneet esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla, teknologiateollisuudessa, ICT-alalla, sekä majoitus- ja ravitsemusalalla. Sosiaali- ja terveysalan osalta hyvinvointialueiden taloushaasteet ja toimintojen uudelleen järjestelyt ovat vaikuttaneet rekrytointimahdollisuuksiin ja -tarpeisiin koko toimialalla. Voidaan todeta, että sote-alan ammattien osalta haetaan uutta tasapainoa, mutta erityisosaamista vaativien tehtävien osalta rekrytointihaasteet pääsääntöisesti jatkuvat. Eläkepoistumat ovat mittaluokaltaan merkittäviä monella toimialalla, joista erityisesti voidaan korostaa teknologiateollisuutta sekä sosiaali- ja terveysalaa. Suhdanteiden kohenemisessa työvoiman saatavuushaasteet voivat kärjistyä nopeastikin, erityisesti teollisilla toimialoilla.

Työttömyys on ollut alkuvuonna edelleen kasvusuunnassa, mutta maakunnan tilanne on monia muita alueita parempi. Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli helmikuussa 9,1 prosenttia, joka oli Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12 prosenttia. Helmikuun lopussa hakijarekistereissä oli noin 7 800 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta vertailuajankohdasta määrä nousi 761 henkilöllä, eli 11 prosentilla. Kevään ja kesäkauden osalta työllistymisnäkyvien arvioidaan jonkin verran kirkastuvan, vaikkakaan nopeaa kasvua ei odoteta.

Työnhakijapoolin rakenne on haastava, sillä yli 55-vuotiaiden osuus hakijoista on suuri. Sekä nuorisotyöttömyys että pitkäaikaistyöttömyys ovat lisääntyneet huomattavasti vuoden takaisesta, mikä heijastelee pitkään jatkunutta epävarmuutta. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä (noin 690 hlöä) on viimeisen vuoden aikana kasvanut selvästi, johon on vaikuttanut luonnollisesti Ukrainasta paenneiden saapuminen maakuntaan. Ukrainalaisten työllistymispotentiaali nähdään kohtuullisen hyvänä, erityisesti, mikäli työnantajat joustavat suomen kielen osaamisvaatimuksista ja antavat maahantulijoille mahdollisuuden näyttää osaamistaan. Epävarma suhdannetilanne tosin heikentää työllistymismahdollisuuksia kautta linjan.

Eräänä huolenaiheena on työnhakijoiden palvelutarjonnan supistuminen, mikä heijastuu työttömien määrän kasvuna ja työttömyysjaksojen pitkittymisenä, sekä pidemmällä aikavälillä työpaikkojen ja työvoiman kohtaantotilanteen heikkenemisenä. Lähitulevaisuuden osalta kysymysmerkkejä nostaa myös ammatillisen koulutuksen koulutustarjonnan supistuminen. Eräänä ratkaisumahdollisuutena olisi huomioitava rakennerahastohankkeiden tehokkaampi hyödyntäminen. Hankkeet toimivat parhaimmillaan myös yhteisinä kehittämisalustoja, joilla kunnat, työllisyysalueet, yritykset, oppilaitokset ja muut kehittämistoimijat voisivat rakentaa uusia toimintamalleja sekä tiivistää keskinäistä yhteistyötään.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Etelä-Pohjanmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Seinäjoki Ilmajoki, Isokyrö, Kauhava, Kurikka, Lapua, Seinäjoki

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Suupohja Isojoki, Karijoki, Kauhajoki. Teuva

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Kuusiokunnat Alavus, Kuortane, Ähtäri

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Järviseu Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	–

16 Keski-Pohjanmaa

Taulukko 15. Keski-Pohjanmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	67 723	67 736	-13	0,0 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	2 918	2 673	245	9,2 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	463	407	56	13,8 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	880	843	37	4,4 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	9,5	8,7	–	0,8 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	437	698	-261	-37,4 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Keski-Pohjanmaalla on monipuolinen elinkeinorakenne: alueella on vahvaa vientiteollisuutta, monipuolista alkutuotantoa ja merkittävä kaupan ja palveluiden toimiala. Keski-Pohjanmaalla viriää uusia innovaatioita erityisesti puhdasta siirtymää edistävillä toimialoilla, kuten akkuteollisuudessa ja vetytaloudessa. Alueella on merkittävä rooli koko Suomen akkuarvoketjussa ja puhtaan siirtymän investointiaallossa.

Keski-Pohjanmaalle on sijoittumassa merkittävä määrä suurinvestointeja erityisesti puhdasta siirtymää edistäville aloille. Pohjanmaan kauppakamarin laskelmien mukaan investointeja on suunniteltu vuosikymmenen loppuun mennessä jopa 22 miljardin euron edestä Pohjanmaan ELY-keskuksen alueelle. Vaikka puhtaan siirtymän investoinnit ovat olleet viime aikoina joiltain osin vastatulessa, Keski-Pohjanmaalla uskotaan alan mahdollisuuksiin ja suunnitteluvaiheesta on päästy jo toteutukseen monen hankkeen osalta. Puhtaan siirtymän investointiaalto koostuu muun muassa akkuteollisuus-, vetyteollisuus- ja tuulivoimainvestoinneista, minkä lisäksi alueella jo toimivat yritykset kehittyvät ja investoivat jatkuvasti. Teollisuusinvestointien positiiviset kerrannaisvaikutukset ulottuvat tietenkin myös muille toimialoille.

Yritystoiminta on vaikeutunut useilla toimialoilla viime aikoina johtuen muun muassa epävarmasta maailmantalouden tilanteesta, korkotasosta sekä työmarkkinoiden myllerryksestä. Viime aikoina ailahtelevaiseksi muuttunut suurvaltapolitiikka on entisestään lisännyt epävarmuutta markkinoilla. Korot ovat lähteneet laskuun, mutta se ei aivan vielä ole vaikuttanut täydellä teholla elinkeinoelämään. Positiivista käännettä on odotettu tapahtuvaksi pitkään ja tälläkin hetkellä alueella ollaan optimistisia, että paremmat ajat ovat tulossa. Heikon suhdanteen aikana myös työttömyys Keski-Pohjanmaalla on noussut, mutta työvoiman kysyntä maakunnassa tulee kasvamaan voimakkaasti useamman vuoden tähtäimellä, kun esimerkiksi kaivosalan suurhankkeet ovat jo kovaa vauhtia toteutumassa.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa oli 67 800 asukasta vuonna 2023. Väkimäärä on pientynyt viime vuosina ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan tulevaisuudessakin väestö ikääntyy ja työikäisten määrä vähenee. Elinkeinoelämän kasvavien työvoimatarpeiden näkökulmasta ennusteet ovat huolestuttavia. Työvoimareservin täysimääräinen hyödyntäminen sekä maakunnan veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat tärkeässä roolissa työvoiman saatavuusongelman ratkaisussa ja alueelle suunniteltujen investointien toteutumisen mahdollistamisessa. Myös kansainvälisen työvoiman veto- ja pitovoiman kehittämiseen täytyy panostaa maakunnassa merkittävästi.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Keski-Pohjanmaa on vientipainotteisesta teollisuudestaan tunnettu maakunta. Kokkolan suurteollisuusalueella tuotettavia kemianteollisuuden klusterin tuotteita toimitetaan Kokkolan sataman kautta kaikkialle maailmaan. Alkutuotantosektori on maakunnassa vahva ja Kokkola on myös perinteinen kaupan alan keskus. Rakennusalan vahvuudet maakunnassa liittyvät erityisesti talotehtaisiin. Kulttuurimatkailun osalta tunnetaan muun muassa Kaustisen kansanmusiikkijuhlat.

Pohjalaisessa elinkeinoelämässä on historiallisen kova kasvuvauhti. Jättimäiset puhtaan siirtymän investoinnit jakautuvat Keski-Pohjanmaalla muun muassa akkuteollisuuteen, maa- ja merituulivoimarakentamiseen, muihin uusiutuviin energiantuotantomuotoihin kuten aurinkovoimaan ja biokaasutuotantoon sekä vihreän vedyn ja metanolin tuotantoon. Pohjanmaan kauppakamarin laskelmien mukaan vuosikymmenen loppuun mennessä investointeja on suunnitteilla 22 miljardin arvosta Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntiin. Kun suuria hankkeita on saatu toteutettua, maakunnan kasvaneen työvoiman myötä kysyntä luonnollisesti tulee lisääntymään myös muun muassa asumisessa, palveluissa ja sotealalla.

Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan Suomen bruttokansantuote olisi vuositain kolme miljardia euroa korkeampi, jos EK:n dataikkunaan loppuvuonna 2024 listatuista vihreistä investoinneista toteutuisi viidesosa. Mittakaava kasvaisi huomattavasti, jos suurempi osuus suunnitelluista hankkeista etenisi toteutukseen. Maaliskuussa 2025 EK:n dataikkunan tietojen mukaan Keski-Pohjanmaalla investointien kokonaisarvo on 6,5 miljardia euroa – on kuitenkin huomattava, ettei dataikkunassa ole välttämättä tietoa kaikista hankkeista tai niiden investointisummista.

Vaikka puhtaan siirtymän investoinnit ovat olleet hienoisessa vastatulessa muualla, Keski-Pohjanmaalla monet hankkeet ovat jo edenneet suunnitteluvaiheesta toteutukseen. Myös alueella jo toimivat yritykset innovoivat ja investoivat aktiivisesti. Keliberin litiumkaivos, Jervoisin kobolttijalostamo sekä Hycamiten vety- ja grafiittilaitos on valittu EU:n strategisten kaivoshankkeiden listalle, jossa näiden hankkeiden lisäksi on vain kolme muuta hanketta ympäri Suomea. EU-statuksen arvioidaan nopeuttavan luvitusta ja helpottavan rahoituksen saamista hankkeille. Viime vuosina merkittäviä investointeja on saatu toteutettua mm. JTF-rahoituksen myötä. Maakunnan merkittävän vientiteollisuuden vanavedessä kasvun ja kansainvälistymisen uralle ovat päässeet monet alihankintaverkoston pk-yritykset, jotka huolehtivat kokonaisvaltaisesti suurteollisuuden huolto-, asennus- ja muutostöistä suunnittelusta toteutukseen asti.

Heikko suhdanne on vaivannut elinkeinoelämää jo jonkin aikaa ja vaikka käänne parempaan on jo näköpiirissä, sitä saataneen vielä hetken odotella. Korkojen lasku on lupaava merkki. Aikaisemmin vaivanneet kapasiteettihaasteet näyttävät olevan takana päin, mutta rahoituksen saaminen on vaikeutunut muun muassa kasvaneiden vakuusvaateiden vuoksi. Yhdysvaltojen ailahtelevainen politiikka luo epävarmuutta markkinoille. Esimerkkinä Keski-Pohjanmaalle merkittävän teollisuudenalan näkemys; Kemianteollisuus ry arvioi maaliskuun alussa, että Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpin kaavailemat 25 prosentin tuontitullit EU:lle iskevät rajusti Suomen toiseksi suurimpaan vientialaan, kemianteollisuuteen. Vuonna 2024

kemianteollisuuden vienti Suomesta Yhdysvaltoihin oli 2,7 miljardia euroa, ja tullit voivat lohkaista tästä jopa yli 300 miljoonaa euroa vuositasona. Yhdysvallat on viime vuosina kehittynyt tärkeäksi vientimaaksi Venäjän-viennin sulkeuduttua. Uusia korvaavia markkinoita ei juurikaan ole tiedossa. USA:n tullit tulisivat tietenkin heikentämään kannattavuutta sekä vähentävän tuotantomääriä, investointeja ja työllisyyttä Suomessa.

Elinkeinoelämän vaisu tilanne on nähtävillä myös tuoreista barometreista ja selvi-tyksistä. Elinkeinoelämän keskusliiton Suhdannebarometrissa pohjalaismaakuntien yritysten suhdannetilanteen saldoluku oli tammikuussa synkkä, -33. Suhdannenäkymät kuitenkin olivat valoisammat, joskin silti hieman vaisut (saldoluku -4). Työ- ja elinkeinoministeriön, Finnveran ja Suomen Yrittäjien helmikuussa julkaisemassa Pk-yritysbarometrissa yleisten suhdannenäkymien saldoluku oli Keski-Pohjanmaan maakunnassa -1. Pk-yritysbarometrissa arviot liikevaihdon kasvusta olivat varovaisen positiivisia, mutta kannattavuuden ja investointien arvon suhteen saldoluvut olivat reilummin miinuksella. Henkilökunnan määrän sekä innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden kehityksen suhteen saldoluku oli vain hieman miinuksen puolella. Alueelta kerrotaan, että tunnelma yrityskentällä on kahtiajakoinen; toisilla menee todella hyvin, kun taas joillain muilla tilanne on todella vaikea.

Kokkolassa sijaitsee Pohjoismaiden suurin epäorgaanisen kemianteollisuuden keskittymä, Kokkola Industrial Park (KIP), jota pidetään kiertotalouden edelläkävijänä Suomessa ja koko Euroopassa. KIP-alueella toimii noin 80 vientipainotteista kemian- ja metallialan huippuyritystä, jotka työllistävät suoraan 2 400 ihmistä. Alue kehittyy jatkuvasti, kun uutta teknologiaa otetaan käyttöön, vanhoja tehtaita laajennetaan ja päivitetään ja uusia tehtaita rakennetaan. Lähialueelle kaavoitettu Kruunuportti-teollisuusalue on herättänyt huomattavasti kansainvälistä kiinnostusta. Myös Kruunuportti II -alueen suunnittelu on käynnissä. Kemianteollisuuden lisäksi maakunnassa on voimakas bioklusteri ja koko maan mittakaavassa merkittävää vene-teollisuutta. Suurimmat elintarviketeollisuuden yritykset ovat lihanjalostuksessa, meijeritoimialalla sekä virvoitusjuomien valmistuksessa.

Akkumateriaaleja tuottavan Keliberin hallussa ovat Euroopan merkittävimmät litiumesiintymät ja sen tavoitteena on käynnistää akkulaatuisen litiumhydroksidin valmistus omasta malmista. Vuoden 2024 lopussa tehdyn selvityksen mukaan yrityksen malmivarat ovat aiemmin arvioitua suuremmat, ja kaivostoiminta voi kestää jopa 18 vuotta. Hanke käsittää viisi kaivosaluetta, Kaustisille sijoittuvan rikastamon sekä Kokkolan suurteollisuusalueelle sijoittuvan litiumjalostamon. Litiumjalostamo on rakentumassa Kokkolaan ja tuotannon ylösajo on tarkoitus aloittaa vuonna 2025. Rikastamon on tarkoitus valmistua Kaustisille vuonna 2026.

Kruunuportin teollisuusalueelle suunnitellaan massiivista alumiinintuotantolaitosta, joka tulisi merkittävästi parantamaan vähähiilisen eurooppalaisen alumiinin saataavuutta ja työllistämään noin 1 500 henkilöä. Investointipäätöstä odotetaan vuosien 2026–2027 aikana ja tehdas tulisi olemaan toiminnassa vuonna 2029. Tehdaskanetta valmistelee projektiyhtiö Arctial jonka takana ovat maailman toiseksi suurin kaivosyhtiö Rio Tinto, teknologiayhtiö Mitsubishi Corporation, sijoitusyhtiö Vargas ja Suomen valtion omistama pääomasijoitusyhtiö Tesi. Hankkeeseen ovat ilmoittaneet liittyvänsä myös suuryhtiöt ABB, Fortum ja Siemens Financial Services.

Kansainvälinen metallijätti Umicore on suunnitellut uuden nikkelijalostamon sekä nikkeli pohjaisia akkukemikaaleja valmistavan prekursorimateriaalitehtaan rakentamista Kokkolan suurteollisuusalueelle, mutta yhtiö ei ole ollut tyytyväinen saamaansa ympäristölupaan. Lisäksi yritys on hakenut maailmanlaajuisesti kustannussäästöjä ja jäädyttänyt laajennussuunnitelmansa vuoden 2024 loppupuolella.

Maakunnassa on eri vaiheissa useita vetylaitoshankkeita. Vihreä vety ja siitä tuotettava synteettinen metaani ovat avainasemassa päästöjen vähentämisessä muun muassa eri teollisuudenaloilla, lannoitteiden valmistuksessa, liikenteessä, huoltovarmuuden parantamisessa sekä energiajärjestelmän tasapainottajana. Vedyn tuotannon edellytyksenä taas on puhtaan energian saanti, jonka tuotanto lisääntyy tulevaisuudessa entisestään Keski-Pohjanmaalla.

Vetytalouden kehittymistä pohjoismaissa tukee Gasgrid Finlandin ja Nordion Energian yhteinen hanke Nordic Hydrogen Route, jonka tavoitteena on rakentaa tuhanen kilometrin pituinen uusi vetyputkisto Perämeren rannikkoa pitkin Ruotsin Kiirunan teollisuusalueelle. Hanke sai Euroopan komissiolta lähes 30 miljoonan euron tuen tammikuussa 2025, sillä se edistää hiilidioksidipäästöjen vähentämistä ja EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista. Lisäksi hanke yhdessä muiden Gasgridin hankkeiden kanssa edistää integroitujen, kilpailukykyisten ja avointen rajat ylittävien vetymarkkinoiden luomista.

Joidenkin vetylaitosinvestoijien hankkeet ovat viime aikoina viivästyneet muun muassa haastavan markkinatilanteen vuoksi. Vetyala on kohdannut haasteita maailmanlaajuisesti muun muassa fossiilisten energianlähteiden alhaisen hintatason, epävakaa maailmantilanteen ja korkeiden korkojen vuoksi.

Hycamite TCD Technologies on aloittamassa puhtaan vedyn tuotannon maakaasusta Kokkolassa. Sivutuotteena syntyy kiinteää hiiltä, jolle on monia teollisia käyttökohteita. Alkuvuodesta yritys kertoi varmistaneensa yhteensä 44 miljoonan

euron sijoitussumman, jonka avulla saavutetaan merkittävä virstanpylväs teollisessa laajentamisessa. Laitos on verrokeistaan Euroopan suurin ja maailman toiseksi suurin.

Yhdysvaltalainen Plug Power aikoo rakentaa vetylaitokset Kokkolaan, Kristiinankaupunkiin ja Porvooseen. Kokkolan uudelle Kruunuportin teollisuusalueelle sijoituvan laitoksen olisi tarkoitus tuottaa nestemäistä vetyä ja vihreää ammoniakkia, mutta investointipäätöstä saataneen odottaa vähintään vuoden 2027 loppuun. Vetytehdasta Kokkolaan suunnitellut Flexens on hakeutunut yrityssaneeraukseen helmikuussa 2025. Syynä on isojen vetyhankkeiden aikataulujen viivästyminen ja lisärahoituksen saamiseksi velkoja täytyy järjestellä uudelleen. Kokkolan tehdas on silti edelleen yrityksen lippulaivahanke, vaikkakin hankkeen aloitus lykkääntyy ainakin vuoteen 2026. Vanadis Fuels -hankkeessa ranskalaisen energiajätti Total Energiesin tytäryhtiö TEH2 ja suomalainen Aliceco Energy suunnittelevat Kokkolaan 1,5 miljardin euron e-metanolitehdasta. Se tulisi olemaan yksi Euroopan suurimmista sähköpolttoaineiden tuotantolaitoksista ja sen tuotteilla voitaisiin korvata rahtilaivojen käyttämää dieseliä ja raskasta polttoöljyä.

Tuulivoimarakentaminen on lisääntynyt maakunnassa merkittävästi viime vuosien aikana ja erityisesti merituulivoiman odotetaan pitkällä tähtäimellä kasvavan erittäin tärkeäksi energiantuotantomuodoksi Suomessa. Energiantuotantohankkeiden toteutumisen edellytyksenä ovat suurten sähkönkäyttäjien, kuten vety-, teräs- ja akkuteollisuushankkeiden eteneminen sekä sähkönsiirtolinjojen rakentuminen suunnitellussa aikataulussa siirtokapasiteetin lisäämiseksi. Vuoden 2025 alusta voimaan astui laki talousvyöhykkeen merituulivoimasta. Lailla edistetään merituulivoiman rakentamista ja selkeytetään Suomen talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä.

Suomen suurinta maatuulivoimapuistoa pystytetään Lestijärvelle paraikaa ja tuulipuiston arvioidaan valmistuvan vuoden 2025 aikana. Valmistuttuaan tuulipuiston vuosittainen energiantuotanto on yli 1,3 terawattituntia, joka vastaa noin 280 000 kotitalouden vuosittaista sähkönkulutusta. Halsualle on alettu rakentaa 16 tuulivoimalan puistoa, joka on valmis käyttöön otettavaksi arviolta vuonna 2027. Kokkolan ja Pietarsaaren edustalle aiotaan rakentaa merituulivoimapuisto ja tällä hetkellä hankkeessa valmistellaan YVA-selostusta. Joissain hankkeissa tuulivoimaan yhdistellään myös muita uusiutuvan energiantuotantotapoja tasaisemman sähköntuoton aikaansaamiseksi. Toholammilla entiselle turvesuolle on suunnitteilla hybridilaitos, jossa tuuli- ja aurinkovoimalla tuotettua sähköä käytetään vedyn valmistuksessa, ja vety puolestaan parantaa maanviljelytuotteista valmistettavan biokaasun laatua. Kannukseen suunnitellaan tuulivoimapuistoa ja sen yhteyteen aurinkovoimapuistoa sekä akkuvarastoa, hankkeen YVA-menettely on käynnistetty. Halsuan ja

Kokkolan alueella sijaitseville entisille turvetuotantoalueille taas suunnitellaan tuulipuistoa, johon liittyy myös aurinkovoiman tuotantoa. Aurinkovoimahankkeita on suunnitteilla useita ympäri maakuntaa.

Kaustiselle on sijoittumassa Suomen suurin biokaasulaitos. Investoinnin suuruus on noin 50 miljoonaa euroa. Hanke sai vuoden 2024 lopulla neljä miljoonaa euroa EU-tukea. Laitoksen ensimmäisen vaiheen valmistuminen on viivästynyt aiemmin ilmoitetusta, mutta sen olisi tarkoitus olla tuotannossa kesällä 2026. Kannukseen suunnitellaan maan suurinta korkean jalostusarvon biotuotetehdasta, joka hyödynnäisi lähialueen lantaa, säilörehua ja nurmea. Laitos lisää sekä teollisia työpaikkoja että alkutuotannon kannattavuutta. Lisäksi maatiloilla on toteutettu viime vuosina useita pienemmän mittakaavan biokaasulaitosinvestointeja.

Kokkola on perinteinen kaupan alan keskus, tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkojen osuus maakunnan kaikista yritystoimipaikoista on varsin suuri. Tulevaisuudessa, kun suurinvestoinnit alkavat toteutua, myös kaupan ja palveluiden kysyntä sekä matkailu-, ravitsemis- ja majoitusala tulevat kasvamaan kuluttajien lisääntyessä alueella. Osuuskauppa KPO on panostanut maakuntaan viime aikoina merkittävästi: Kaustiselle on avattu uusi S-Market ja Kokkolan Prisman sisätilat on uudistettu. Kevään 2025 aikana käynnistyy merkittävä hotellihanke, kun KPO rakentaa Kokkolan keskustaan uuden hotellin. Hanke on saanut rakennusluvan ja valmista on tarkoitus olla alkuvuonna 2027.

Rakennusalan tilanne on ollut vaikea koko maassa viime vuosien aikana. Keskipohjalaisella rakennusallalla toimii muun muassa merkittäviä talotehtaita, joihin yksityisen rakentamisen väheneminen on vaikuttanut. Rakennusalan tilannetta yleisesti ovat hieman helpottaneet muun muassa julkiset hankkeet, kuten Kannukseen rakennettu uusi koulu. Myös Osuuskauppa KPO:n investoinnit ovat työllistäneet rakennustoimialaa viime vuosina. Rakennusallalla kuitenkin odotellaan vielä kuumaisesti voimakkaampaa rakentamisen käynnistymistä.

Kotimaisen ruoantuotannon merkitys Suomen huoltovarmuudelle on suuri. Keski-Pohjanmaalla on monipuolista maataloustuotantoa. Tuotantosunnista korostuvat erityisesti maidontuotanto, naudanlihan tuotanto, perunanviljely ja turkistarhaus. Alhaisten tuottajahintojen ja kasvaneiden kustannusten myötä maatalouden kannattavuus on edelleen heikolla tasolla. Positiivista on, että vaikka maaseuturahaston yritystukihakemusten osalta viime vuosi oli hieman tavallista hyljaisempi, loppuvuotta kohti rahoitettiin muutamia kooltaan mittavia elintarvikealan investointeja. Maidontuotannon investoinnit ovat palautuneet normaalille tasolle tai jopa varovaiseen kasvuun vuoden 2023 notkahduksen jälkeen. Suuremmat tuotannon laajentamisinvestoinnit puuttuvat edelleen, mutta suunnitelmia on enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Valtaosa Suomen turkistarhoista sijaitsee pohjalaismaakunnissa. Turkisala kärsi mitavasti lintuinfluenssasta pari vuotta sitten, eläimiä jouduttiin lopettamaan ja henkilökuntaa lomauttamaan. Osa tuottajista joutui lopettamaan epidemian myötä, mutta jotkin heistä ovat palanneet takaisin alalle ja mukaan on tullut myös uusia tarhaajia.

Vuoden 2024 tammi-syyskuussa Keski-Pohjanmaalla aloitti 284 uutta yritystä. Määrä on hieman suurempi kuin vuotta aikaisemmin vastaavana aikana. Myös lopettaneiden yritysten määrä kasvoi vuodentakaisesta, lopettaneita oli yhteensä 236. Yrityksiä aloitettiin eniten kuljetuksen ja varastoinnin sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla. Lopettaneita yrityksiä oli eniten rakentamisen sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla. Lopettaneiden yritysten kohdalla on hyvä huomata, että toiminnan lakkauttamiselle tai yrityksen purkamiselle on monia eri syitä, esim. sulauttaminen tai myydyin yrityksen purkaminen. Yrityssaneerauksia pantiin vuoden 2024 aikana vireille yhteensä kuusi, kolme enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Ne koskettivat teollisuuden sekä muiden palvelujen toimialoja.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Keski-Pohjanmaan työllisyystilanne on perinteisesti kuulunut maan parhaimmistoon. Vaikka työvoiman kysyntä on viime aikoina ollut alhaisella tasolla ja työttömien määrä hienoisessa kasvussa, on maakunta silti säilyttänyt korkean tasonsa alueiden välisessä vertailussa. Alueen yritykset painivat osaavan työvoiman saatavuuden haasteiden parissa, eikä edes kohonnut työttömyys ole juurikaan tuonut helpotusta tilanteeseen. Työvoiman kysynnän odotetaan kasvavan pidemmällä aikavälillä maakuntaan suunniteltujen suurinvestointien toteutuessa. Väestöennusteet huomioiden tarpeisiin vastaamisesta voi tulla vaikeaa.

TE24-uudistus astui voimaan vuoden 2025 alusta. Keski-Pohjanmaalla työllisyyspalveluja hoitaa koko maakunnan kattava Keski-Pohjanmaan työllisyysalue. Uuden organisaation ensimmäinen vuosi tulee olemaan haastava erityisesti niukan määrärahatilanteen ja haastavan työmarkkinatilanteen vuoksi. Vaikeuksia saattaa tulla esimerkiksi palkkatukirahojen riittävyyden kanssa. Palkkatukityöllistäminen on ollut tärkeä väylä esimerkiksi nuorten ja pitkäaikaistyöttömien saattamisessa työmarkkinoille.

Vuonna 2024 Keski-Pohjanmaan työllisyysaste oli keskimäärin 73,9 prosenttia, mikä on Manner-Suomen maakuntien välisessä vertailussa kolmanneksi paras tulos. Koko maan keskiarvo oli 72,1 prosenttia. Vuodesta 2023 työllisyysaste pienentyi 1,0 prosenttiyksikköä. Viime vuosien aikana työllisyysaste on kivunnut parhaimmillaan jopa yli 78 prosenttiin. Työnvälitystilaston mukainen työttömyysaste oli vuonna

2024 keskimäärin 8,5 prosenttia, kun koko maan keskiarvo oli 10,8 prosenttia. Myös työttömyysasteen osalta Keski-Pohjanmaa ylsi Manner-Suomen maakuntien kolmen parhaan joukkoon. Työttömyysaste pysyi suunnilleen samalla tasolla kuin aiempina vuonna.

Työttömiä työnhakijoita oli maakunnassa helmikuun 2025 lopussa 2 900, mikä on yhdeksän prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko maassa työttömyys on kasvanut 13 prosenttia. Vuoden 2024 aikana työttömyyden kasvu oli Keski-Pohjanmaalla huomattavasti maltillisempaa, kuin koko maassa keskimäärin. Pitkäaikais-työttömyyden kasvu on saatu pidettyä Keski-Pohjanmaalla aisoissa, kasvua oli vain neljä prosenttia vuotta aikaisempaan nähden, kun koko maassa yli vuoden työttömänä olleiden määrä oli kasvanut yli 20 prosentilla. Kaustisen seutukunnassa työttömyys kasvoi helmikuussa 11 prosenttia ja Kokkolan seutukunnassa 9 prosenttia vuotta aikaisempaan nähden.

Työttömyys on ollut kasvussa vuoden 2024 alusta lähtien kaikissa ikäryhmissä Keski-Pohjanmaalla. Eniten työttömyys on kasvanut 50–59-vuotiaiden keskuudessa. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna työttömyys on kasvanut eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden keskuudessa ja vähentynyt muiden työntekijöiden ammattiryhmässä.

Kevään Pk-yritysbarometrissa arviot henkilökunnan määrästä vuoden kuluttua olivat vaisut, -2. Pk-yritysbarometriin vastanneiden yritysten merkittävin työllistämisen este oli se, ettei heillä ole tarvetta työllistää. Seuraavaksi eniten korostuivat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus sekä työvoiman saatavuus. Kasvaneesta työttömyydestä huolimatta työvoiman saatavuus rajoitti yrityksen kasvua yli 50 prosentilla vastaajista, mikä kertoo kohtaanto-ongelmasta. Myös EK:n Suhdannebarometrissa tulokset olivat osittain saman suuntaisia: ehdottomasti yleisin tuotannon kasvun este oli riittämätön kysyntä. Suhdannebarometriin vastanneissa ammatti-työvoiman puute oli tuotantokapeikkona viidesosalla vastaajista, osuus on tippunut parin vuoden takaisesta noin puoleen.

Elinkeinoelämässä vallitseva epävarma tilanne on heijastunut myös oppilaitoksiin työssäoppimispaikkojen heikompana saatavuutena. Tällä voi olla kauaskantoisia seurauksia tulevaisuudessa, sillä olisi tärkeää saada opiskelijat kiinnitettyä alueelle ja alalle jo opiskeluaikana. Myös työllisyyspalveluiden on aiempaa vaikeampi löytää työkokeilupaiikkoja työnhakijoille.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Keski-Pohjanmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Kaustisen seutukunta Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Kokkolan seutukunta Kokkola, Kannus

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

17 Pohjanmaa

Taulukko 16. Pohjanmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	178 749	177 602	1 147	0,6 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	5 871	5 361	510	9,5 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	646	589	57	9,7 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	1 709	1 238	471	38,0 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	6,9	6,4	–	0,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	1 133	1 630	-497	-30,5 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjanmaa on energinen maakunta, jonka elinkeinoelämä on monipuolista ja työllisyystilanne maan huippua. Maakunnan vahvuus on monipuolinen toimialarakenne, joka käsittää vientipainotteisen teollisuuden, alkutuotannon, kaupan ja matkailun sekä rakennusalan. Pohjalaisia teollisuusyrityksiä toimii monilla eri alatoimialoilla ja viennin osuus teollisuuden liikevaihdosta on suuri. Alueen maataloustuotanto on merkittävää koko Suomelle.

Panostukset puhtaan siirtymän edistämiseksi ovat lisääntyneet voimakkaasti EU:ssa viime vuosien aikana. Pohjanmaan kauppakamarin laskelmien mukaan investointeja on suunniteltu vuosikymmenen loppuun mennessä jopa 22 miljardin euron edestä Pohjanmaan ELY-keskuksen alueelle. Vaikka puhtaan siirtymän investoinnit ovat olleet viime aikoina joiltain osin vastatulessa, ollaan Pohjanmaalla silti optimistisia alueelle suunniteltujen hankkeiden toteutumisen suhteen. Investointialto koostuu muun muassa akku-, vetyteollisuus- ja maa- sekä merituulivoimainvestoinneista. Investointeja aikovat toteuttaa alueella jo ennestään toimivat yritykset sekä alueelle etabloituvat uudet toimijat. Kerrannaisvaikutukset teollisuudesta muille toimialoille tulevat olemaan suuret.

Elinkeinoelämän tilanne on ollut pitkään haastava, ja käännettä parempaan on odoteltu jo jonkin aikaa. Tälläkin hetkellä tunnelma on odottava, positiivista käännettä odotetaan, muttei välttämättä kovin nopeasti. Moniin toimialoihin on vaikuttanut korkea korkotas, epävarma maailmantalouden tilanne sekä työmarkkinoiden ailahtelut. Viime aikoina ailahtelevaiseksi muuttunut suurvaltapolitiikka on entisestään lisännyt epävarmuutta markkinoilla. Korkotas on lähtenyt jo laskuun, mutta sen vaikutukset eivät vielä täysin näy elinkeinoelämässä.

Heikon suhdanteen myötä työttömyysluvut ovat olleet kasvussa, mutta Pohjanmaan työllisyystilanne on silti edelleen Manner-Suomen parhaimmistoa. Alueen yritykset ovat perinteisesti kärsineet työvoimapulasta, eikä tilanne ole merkittävästi helpottunut työttömyyden lisääntytyäkään. Suurinvestointien realisoituessa työvoiman kysynnän odotetaan kasvavan entisestään lähivuosina ja maakuntaan tullaan tarvitsemaan tuhansia uusia työntekijöitä.

Pohjanmaan maakunnassa oli 178 000 asukasta vuonna 2023. Väkiluku on ollut hienoisessa kasvussa viimeisimmät vuodet. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan väestönkasvu tulee jatkumaan alueella, mikä on positiivista alueelle suunniteltujen suurinvestointien työvoimatarpeiden kannalta. Maakunnan veto- ja pitovoimaa tulee kuitenkin edelleen kehittää ja työvoimareservi saada täysipainoisesti käyttöön. Pohjanmaalla muuttovoittoa on viime vuosina syntynyt maahanmuutosta ja alueen ulkomaalaistaustaisten työllisten määrä on vuosien saatossa kasvanut tasaisesti. Pelkästään Vaasassa on edustettuna 120 kansalaisuutta ja Suupohjan rannikkoseudulla on ollut jo vuosikymmenien ajan runsaasti kansainvälistä työvoimaa. Kaksikieliseltä alueelta osajia kuitenkin muuttaa myös muihin Pohjoismaihin.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pohjanmaa tunnetaan vientipainotteisesta teollisuudestaan ja erityisesti Pohjoismaiden suurimmasta energiateollisuuden klusterista. Maakunnassa on myös vahvaa alkutuotantoa. Kaupan ja palveluiden ala kehittyy ja alueen matkailupotentiaalin kasvattamiseksi tehdään jatkuvasti töitä. Pohjanmaalla on myös rakennusalan yrityksiä.

Pohjalaisessa elinkeinoelämässä on historiallisen kova kasvuvauhti. Jättimäinen vihreän siirtymän investointiaalto koostuu muun muassa maa- ja merituulivoimasta, akkuteollisuudesta sekä vety- ja metanolitehtaista. Pohjanmaan kauppakamarin mukaan vuosikymmenen loppuun mennessä investointeja on tulossa jopa 22 miljardin arvosta Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntiin. Elinkeinoelämän vihreiden investointien dataikkunan mukaan taas pelkästään Pohjanmaan maakuntaan investointeja on suunnitteilla jo lähes 25 miljardin euron arvosta. EK:n mukaan Suomen bruttokansantuote olisi vuosittain kolme miljardia euroa korkeampi, jos dataikkunaan loppuvuonna 2024 listatuista vihreistä investoinneista toteutuisi edes viidesosa. Mittakaava kasvaisi huomattavasti, jos suurempi osuus suunnitelluista hankkeista etenisi toteutukseen. Investointien myötä alueelle syntyy tuhansia työpaikkoja laitosten rakennus- ja tuotantovaiheessa. Uusi työvoima lisää kysyntää myös esimerkiksi kaupan, palveluiden, asumisen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä matkustamisen saralla. Investointibuumi näkyy jo nyt tutkimus- ja kehittämismenojen kovana kasvuna yrityssektorilla ja maakunnassa on muun muassa useampia Business Finlandin veturiyrityksiä: ABB, Wärtsilä, Danfoss ja Mirka.

Vaikea taloustilanne sekä epävakaa työmarkkinatilanne ovat kuitenkin jarruttaneet investointien toteutumista ja muuta kasvua jo jonkin aikaa. Käänneparempaan on näköpiirissä, mutta se ei tapahdu kovin nopeasti. Korkojen lasku on lupaava merkki, mutta etenkin Yhdysvaltojen ailahtelevainen politiikka luo epävarmuutta markkinoille ja uhkaa heikentää suomalaisyritysten vientiä maahan. Aikaisemmin vaivanneet kapasiteettihaasteet näyttävät olevan takana päin, mutta rahoituksen saaminen on vaikeutunut muun muassa kasvaneiden vakuusvaateiden vuoksi. Investointien pullonkauloina ovat olleet myös infrastruktuuriin ja saavutettavuuteen liittyvät ongelmat, luvutukset ja kilpailuasetelmat. Tulevaisuudessa haasteena voivat olla myös rakennusalan resurssien riittävyys siinä tapauksessa, että useampi rakennushanke käynnistyy samanaikaisesti.

Vaasassa toimii Pohjoismaiden suurin energiateknologian keskittymä Energy-Vaasa, joka käsittää lukuisia kansainvälisiä suuryrityksiä sekä laajan joukon pienempiä alihankkijoita. Yhteensä 180 yrityksen yhteenlaskettu liikevaihto on vuosittain

6 miljardia euroa ja klusteri työllistää yli 13 000 työntekijää. Yksin EnergyVaasan alueelle on suunnitteilla 1,9 miljardin euron arvosta uusia energiateknologiainfrastruktuurin hankkeita vuoden 2030 loppuun mennessä.

Alueella on pitkään pedattu laajassa yhteistyössä akkuteollisuuden asettumista GigaVaasa-alueelle, ja tällä hetkellä aiesopimuksia ja aluevarauksia on tehty useille toimijoille. Akkuteollisuuden voimakkaaseen kehitykseen ja muihin uusiutuvaan energiaan liittyviin osaamistarpeisiin on alueella jo ryhdytty vastaamaan mm. ammattikorkeakoulun ja yliopiston opintotarjonnalla ja tutkimushankkeilla. Maailmanlaajuisen yltärinton ja geopolitiittisten muutosten vuoksi akkukenttojen tuottaminen kustannustehokkaasti on kuitenkin vaikeaa tällä hetkellä, mikä hidastaa investointisuunnitelmien etenemistä.

Norjalainen FREYR Battery aikoo rakentaa GigaVaasa-alueelle katodimateriaalitehtaan ja hanke saikin merkittävän rahoituksen EU:n innovaatorahastosta viime vuoden lopulla. Tehdas on saanut ympäristöluvan. Yhtiö oli aikeissa rakentaa alueelle myös akkukentnotehtaan, mutta päätti luopua tästä suunnitelmasta alueella. GigaVaasa-alueelle on suunnitteilla lisäksi anodimateriaalitehtaita: Epsilon Advanced Materialsin ja Suomen Malmijalostus Oy:n tehtaasta jätettäneen ympäristölupahakemus tämän vuoden aikana ja Shanshan New Material Finland Oy taas on hiljattain toimittanut YVA-arviointiselostuksen, jonka mukaan hanke voitaisiin toteuttaa ilman merkittäviä ympäristöhaittoja. Yrityksen toiveissa on, että rakentaminen voitaisiin aloittaa kevään tai kesän aikana. Shanshanin anodimateriaalitehtaan ensimmäisen osan olisi tarkoitus olla valmis vuonna 2026. Tehtaassa tulotaisiin tuottamaan vuosittain 100 000 tonnia grafiittianodimateriaalia Euroopan akkuteollisuudelle.

Vihreä vety ja siitä tuotettava synteettinen metaani ovat avainasemassa päästöjen vähentämisessä muun muassa eri teollisuudenaloilla, lannoitteiden valmistuksessa, liikenteessä, huoltovarmuuden parantamisessa sekä energiajärjestelmän tasapainottajana. Vedyn tuotannon edellytyksenä taas on puhtaan energian saanti. Joidenkin vetylaitosinvestoijien hankkeet ovat viime aikoina viivästyneet muun muassa haastavan markkinatilanteen vuoksi. Vetyala on kohdannut haasteita maailmanlaajuisesti muun muassa fossiilisten energianlähteiden alhaisen hintatason, epävakaa maailmantilanteen ja korkeiden korkojen vuoksi.

Vetytalouden kehittymistä pohjoismaissa tukee Gasgrid Finlandin ja Nordion Energyn yhteinen hanke Nordic Hydrogen Route, jonka tavoitteena on rakentaa tuhanen kilometrin pituinen uusi vetyputkisto Perämeren rannikkoa pitkin Ruotsin Kiirunan teollisuusalueelle. Hanke sai Euroopan komissiolta lähes 30 miljoonan euron tuen tammikuussa 2025, sillä se edistää hiilidioksidipäästöjen vähentämistä

ja EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista. Lisäksi hanke yhdessä muiden Gasgridin hankkeiden kanssa edistää integroitujen, kilpailukykyisten ja avointen rajat ylittävien vetymarkkinoiden luomista.

Koppö Energia Oy suunnittelee synteettisen metaanin tuotantolaitosta Kristiinankaupunkiin. Laitos tuottaisi Westenergyn voimalaitoksen savukaasuista erotetusta hiilidioksidista ja vedystä tuotettua uusiutuvaa metaania liikennepolttoaineeksi noin 61 000 tonnia vuodessa. Laitokselle myönnettyä poikkeuslupaa vastustettiin, mutta osapuolet ovat päässeet sopimukseen ja suunnittelua on voitu jatkaa. Investointipäätös olisi tarkoitus tehdä ennen juhannusta. Yhdysvaltalainen Plug Power suunnittelee suuria vetyinvestointeja eri puolille Suomea. Yhtiö aikoo rakentaa vetylaitokset Kokkolaan, Kristiinankaupunkiin ja Porvooseen. Porvoon hanke on edennyt pisimmälle, mutta Kokkolan ja Kristiinankaupungin hankkeet ovat viivästyneet. Investointipäätös on odotettavissa aikaisintaan vuoden 2027 lopussa. Kristiinankaupungissa vetyä tuotettaisiin vihreän teräksen valmistukseen, GravityHy-niminen yritys suunnittelee Plug Powerin vetytehtaan yhteyteen pelkistetyn raudan tuotantolaitosta.

Jäte-energiailaitos Westenergy rakentaa hiilidioksidin talteenottolaitoksen Mustasaareen. Hiilidioksidia otetaan talteen Westenergyn olemassa olevan laitoksen savukaasuista ja nesteytettynä sitä hyödynnetään pysyvästi hiiltä sitovien tuotteiden valmistukseen. Lisäksi nesteytettyä hiilidioksidia käytetään synteettisen metaanin valmistuksessa Kristiinankaupungissa Koppö Energian laitoksessa. Hanke edistää entisestään uuden hiilen kierrätykseen perustuvan teollisuuden syntymistä Vaasan seudulle.

Kansainvälinen vihreään energiasiirtymään keskittyvä teknologiayhtiö Hitachi Energy rakentaa Mustasaareen 170 miljoonan euron tuotanto- ja teknologiakampuksen. Laitoksen peruskivi muurattiin maaliskuussa. Uusiin tiloihin siirtyvät yrityksen kaikki reilut 500 Vaasassa työskentelevää henkilöä ja lisäksi 200 uutta rekrytointia. GigaVaasa-akkuteollisuusalueen, moottoritien ja lentokentän välittömään läheisyyteen sijoittuvan laitoksen tulisi olla valmis vuonna 2027.

Tuulivoimarakentaminen on lisääntynyt merkittävästi ja erityisesti merituulivoiman odotetaan pitkällä tähtäimellä kasvavan tärkeäksi energiantuotantomuodoksi Suomessa. Toisaalta energiantuotantohankkeiden toteutuminen on kiinni kysynnän lisääntymisestä eli suurten sähkönkäyttäjien, kuten vety-, teräs- ja akkuteollisuushankkeiden etenemisestä. Vuoden 2025 alusta voimaan astui laki talousvyöhykkeen merituulivoimasta. Lailla edistetään merituulivoiman rakentamista ja selkeytetään Suomen talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä.

Merituulivoimapuistoja on suunnitteilla Korsnäsiin, Närpiöön, Kristiinankaupunkiin sekä Kokkolan ja Pietarsaaren edustalle. Vattenfall kehittää merituulivoimapuistoa Korsnäsiin yhdessä Metsähallituksen kanssa. Enintään 150 merituulivoimalasta koostuvan puiston odotetaan olevan toiminnassa 2030-luvulla. Närpiöön suunnitellaan 80–100 turbiinin merituulivoimapuistoa, tuotannon on tarkoitus alkaa vuonna 2035. Tuulivoimalla ja merituulivoimalla on vaikutuksia myös alueen satamiin. Tällä hetkellä Vattenfall tutkii yhteistyömahdollisuuksia Vaasan ja Kaskisten satamien kanssa infrastruktuurin ja logistiikan kehittämiseksi merituulivoimapuistoihin liittyen.

Pohjanmaan maakunnassa on eri vaiheissa myös useita aurinkovoimahankkeita. Vöyriille rakennetaan yksi maan suurimmista aurinkovoimapuistoista. Hanke on saanut rakennusluvan, mutta rakentamista ei aloiteta vielä muutama vuoteen, sillä sähköverkon kapasiteetti ei riitä vastaanottamaan puiston tuottamaa sähköä. Sähkön kantaverkkoyhtiö Fingridin mukaan vuonna 2027 valmistuu uusia sähkölinjoja, jotka mahdollistavat uusien aurinko- ja tuulivoimapuistojen liittämisen sähköverkkoon maakunnassa.

Rakennusalan tilanne on ollut haastava jo pitkään, mutta nähtävissä on pieniä elpymisen merkkejä. Korkotaso on lähtenyt laskuun, minkä myötä asuntolainojen kysyntä on kasvussa ja asuntorakentamisen odotetaan käynnistyvän. Alalla odotetaan toiveikkaana myös tulevia teollisuusinvestointeja ja niiden luomaa kysynnän kasvua. Suurininvestointien konkretisoituessa kysyntä saattaa lopulta kasvaa suorastaan räjähdysmäisesti niin tehdas- kuin asuntorakentamisenkin osalta. Syksyllä 2023 toteutetussa Vaasan seudun asuntoselvityksessä todetaan, että pelkästään akkutehdasinvestoinnit tuovat toteutuessaan alueelle erityisesti työikäistä, kansainvälistä työvoimaa, jonka asumismahdollisuuksien turvaamiseen tarvitaan erityisiä panostuksia.

Pohjanmaalla on monipuolista maataloustuotantoa. Kaikki maatalouden tuotantosuunnat esiintyvät alueella, mutta erityisen tärkeitä ovat kasvihuonetuotanto, maidon- ja naudanlihantuotanto, perunanviljely sekä turkistarhaus. Suurin osa Suomessa tuotetuista tomaateista ja kurkuista tuotetaan Suupohjan rannikkoseudulla: Närpiössä ja sen lähikunnissa.

Alkutuotannon tärkeyttä on korostettu huoltovarmuuden näkökulmasta, mutta maatalouden kannattavuus on edelleen heikko. Maatalouden yrittäjätulo on ollut laskusuunnassa ja viime vuosien voimakas inflaatio on syönyt yrittäjätulon reaalia arvoa. Myönteistä on kuitenkin se, että tuottajat investoivat aktiivisesti, ja näyttää siltä, että myös suuremmat investoinnit tuotantorakennuksiin vähitellen elpyvät.

Valtaosa Suomen turkistarhoista sijaitsee pohjalaismaakunnissa mutta turkistarhojen määrä on vähentynyt. Turkisala on kärsinyt mm. lintuinfluenssasta ja epävakasta maailmantilanteesta, mutta löytyy kuitenkin tarhaajia, jotka jatkavat toimintaansa.

Kaupan alalla merkittäviä investointeja on toteuttanut Osuuskauppa KPO. Vaasan keskustaan on avattu Sokos, Vaasan Sundomiin S-Market ja Pietarsaareen rakennetaan uusi S-Market. Vaasaan avataan myös ketjun autoliike. Lisäksi ketju on kehittänyt hotellitarjontaansa Vaasassa.

Matkailualalla maakunnan vetonaula on Wasalin ympäristöystävällinen Aurora Botnia -matkustaja-autolautta. Maaliskuussa 2025 yhtiö uutisoi, että kuluvan vuoden helmikuussa oli historian paras helmikuu matkustajamäärien ja rahtiliikenteen osalta. Menestyksen taustalla on useita tekijöitä, mukaan lukien lisääntynyt kansainvälinen matkailu. Matkailualan kehittymistä Pohjanmaalla edistää myös Osuuskauppa KPO:n Vaasan keskustassa toteuttamat hotelli-investoinnit; Sokos Hotelin Royalin uudistus on valmistunut, jonka jälkeen on aloitettu hotelli Centralin remontti. Maakunnassa on edelleen paljon kehittymisen mahdollisuuksia matkailualalla, esimerkiksi Merenkurkun maailmanperintöalueella on potentiaalia.

Vuoden 2024 tammi-syyskuussa Pohjanmaa maakunnassa aloitti 800 uutta yritystä. Lopettaneita yrityksiä oli 315. Aloittaneiden yritysten määrä pysyi ennallaan vuotta aiempaan nähden, kun taas lopettaneita yrityksiä oli hieman vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Eniten aloittaneita yrityksiä oli kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Lopettaneita yrityksiä oli eniten tukku- ja vähittäiskaupassa sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Vuonna 2024 maakunnassa pantiin vireille yhteensä 13 yrityssaneerausta, kun aikaisempina vuonna tapauksia oli neljä. Lähes puolet yrityssaneerauksista koski muiden palvelujen toimialaa ja seuraavaksi eniten yrityssaneerauksia pantiin vireille teollisuuden sekä rakennustoimialan yrityksissä.

Pohjalaisten suurhankkeiden toteutumisen edistämiseksi ja sitä kautta koko Suomen viennin ja kilpailukyvyn parantamiseksi tulisi infrastruktuuriin panostaa voimakkaasti. Elinkeinoelämän kehittymisen edellytyksiä sekä tärkeitä huoltovarmuuden turvaamisen elementtejä ovat hyväkuntoinen tieverkko, kattavat satamat, kehittyneemmät raideyhteydet sekä vilkas lentoliikenne. Pohjanmaalla sijaitsee useita merkittäviä satamia ja tulevaisuudessa niitä työllistävät esimerkiksi meritullivoima-alueiden rakentaminen. Alemman tieverkon kuntoa tulee saada parannettua, jotta syrjäisemmillä seuduilla toimivien yritysten toimintaedellytykset voidaan säilyttää.

Vaasan satamaan investoidaan lähivuosina noin 50 miljoonaa euroa. Toukokuussa aloitetaan Vaasan meriväylän ja sataman leventäminen, mikä mahdollistaa aiempaa suurempien alusten pääsyn Vaasan satamaan. Lisäksi Vaasan satamaterminaalien uudistusta suunnitellaan, mutta vielä ei ole päätetty, rakennetaanko terminaali kokonaan uudelleen vai uudis- ja korjausrakentamista yhdistellen. Rakentamisen on määrä alkaa vuonna 2026. Satamaa on myös määrä laajentaa noin seitsemällä hehtaarilla.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pohjanmaan työllisyystilanne on pitkään pysytellyt huipputasolla maakuntien välisessä vertailussa siitäkin huolimatta, että työttömyysluvut ovat viime aikoina kasvaneet ja avointen työpaikkojen määrä laskenut. Alueen yrityksiä on pitkään vaivannut työvoimapula, jota työttömyyden kasvukaan ei ole merkittävästi helpottanut. Pidemmällä aikavälillä työvoiman kysyntä tulee kasvamaan merkittävästi suunniteltujen suurinvestointien toteutuessa.

TE24-uudistus astui voimaan vuoden 2025 alusta. Pohjanmaan maakunnan alueella toimii kolme työllisyysaluetta; Pietarsaaren työllisyysalue, Pohjanmaan työllisyysalue sekä Suupohjan työllisyysalue, joka ulottuu myös Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Työllisyysalueiden ensimmäisistä vuosista odotetaan haastavia taloudellisten ja henkilöstöresurssien riittävyyden suhteen, etenkin jos suhdanteet ja työllisyystilanne eivät kohene. Vaikeuksia saattaa tulla joillain alueilla esimerkiksi palkkatukirahojen riittävyyden kanssa. Palkkatukityöllistäminen on ollut tärkeä väylä esimerkiksi nuorten ja pitkäaikaistyöttömien saattamisessa työmarkkinoille.

Vuonna 2024 Pohjanmaan maakunnan työllisyysaste oli Manner-Suomen paras, keskimäärin 78,3 prosenttia, kun koko maan keskiarvo oli 72,1 prosenttia. Edellisenä vuonna työllisyysaste oli vielä tätäkin korkeampi, 79,6 prosenttia. Korkeimmillaan työllisyysaste on viime vuosien aikana ollut jopa yli 82 prosenttia kvartaalin aikana. Työnvälitystilaston mukainen työttömyysaste oli vuonna 2024 keskimäärin 6,5 prosenttia. Se on 0,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2023, mutta silti Manner-Suomen maakuntien alhaisin ja reilusti koko maan keskiarvon (10,8 %) alapuolella.

Helmikuussa 2025 työttömiä työnhakijoita oli maakunnassa 5 900. Työttömyys on kasvanut 10 prosenttia vuotta aikaisemmasta, kuitenkin vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (13 %). Vuoden 2024 aikana työttömyys kasvoi Pohjanmaalla hieman reippaammin kuin koko maassa keskimäärin. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä oli helmikuussa 2025 lähes 40 prosenttia korkeampi vuotta aikaisempaan verrattuna, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Helmikuussa

2025 Vaasan seutukunnassa työttömien määrä kasvoi 10 prosenttia, Pietarsaaren seutukunnassa 12 prosenttia ja Suupohjan rannikkoseudulla työttömien määrä pysyi ennallaan vuotta aikaisempaan nähden.

Työttömien määrä on Pohjanmaalla vuoden 2024 alusta lähtien ollut kasvussa lähes kaikissa ikäryhmissä, keskimäärin voimakkaimmin 40–44-vuotiaiden ikäryhmässä. Työttömien määrä kasvoi useimmissa ammattiryhmissä, eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden ammattiryhmässä. Työttömyys on pienentynyt ainoastaan yli 64-vuotiaiden ikäryhmässä. Työttömyys on kasvanut myös kaikissa ammattiryhmissä, voimakkaimmin palvelu- ja myyntityöntekijöillä sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmässä. Työttömyys on vähentynyt ainoastaan maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden ammattiryhmässä.

Pohjalaisyritykset ovat perinteisesti painineet osaavan työvoiman saatavuushaasteiden kanssa. Tilanne ei ole merkittävästi helpottunut, vaikka työvoimaa on kasvanen työttömyyden myötä enemmän tarjolla, mikä kertoo kohtaanto-ongelmasta. Odotettavissa on, että rekrytointiongelmien kasvavat entisestään, kun suhdanteet paranevat ja elinkeinoelämässä päästään kasvu-uralle. Kevään 2025 Pk-yritysbarometrin mukaan maakunnan pienten ja keskisuurten yritysten työllistämisenäkymät ovat positiiviset, vaikka vielä kyselyhetkellä merkittävin työllistämisen este oli se, ettei yrityksillä ollut tarvetta työllistää. Myös kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus nousi esiin kyselyssä. Työvoiman saatavuus oli kasvun esteenä lähes 70 prosentilla vastaajista, mikä on merkittävästi enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Myös EK:n Suhdannebarometrissa tulokset olivat osittain saman suuntaisia: ehdottomasti yleisin tuotannon kasvun este oli riittämätön kysyntä. Suhdannebarometriin vastanneissa ammattityövoiman puute oli tuotantokapeikkona viidesosalla vastaajista, osuus on tippunut parin vuoden takaisesta noin puoleen.

Pietarsaaren seudun kehittämissyhtiö Concordian tekemän kyselyn mukaan alueen yrityksillä on tulevaisuudenuskoa ja kasvusuunnitelmia. Kyselyyn vastanneissa yrityksissä on auki tällä hetkellä lähes 800 paikkaa ja kahden vuoden sisällä tarvitaan 850 työntekijää lisää. Määrät ovat pienempiä kuin keväällä 2023. Noin 60 prosenttia tarvitaan tuotantotyöntekijöiksi ja 40 prosenttia korkeakoulutettuja. Suurin tarve tällä hetkellä on metalliteollisuudessa, mutta myös rakennusala vaikuttaa palaavan jälleen kasvu-uralle.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Pohjanmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	–

Taulukko Pietarsaaren seutukunta Kruunupyy, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	–

Taulukko Suupohjan rannikkoseutu Kaskinen, Kristiinankaupunki, Närpiö

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	–

Taulukko Vaasan seutukunta Korsnäs, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Vöyri

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yrittäjätoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

18 Pohjois-Pohjanmaa

Taulukko 17. Pohjois-Pohjanmaan avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	418 331	418 205	126	0,0 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	24 921	23 325	1 596	6,8 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	3 678	3 467	211	6,1 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	9 059	7 728	1 331	17,2 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,8	12,1	–	0,7 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	3 237	5 228	-1 991	-38,1 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Talouden matalasuhdanne on kestänyt jo kolmisen vuotta. Eniten se on näkynyt Pohjois-Pohjanmaalla teollisuuden ja rakentamisen aloilla. Palvelualoilla tilanne on ollut vakaampi. Pientä vireytymistä on tapahtunut verrattuna vuoden takaiseen. Pahin aallonpohja on ohitettu ja talouden elpyminen on vaimeasti alkanut. Menneinä talvikuukausina työttömien määrä oli vielä vuoden takaista korkeammalla tasolla. Määräaikaisten lomautusten sijaan moni työnantaja on lisännyt lyhennettyjen työviikkojen käyttöä. Valtaosin työnantajat ovat sopeutuneet pitkään taantumaan hyvin, eikä irtisanomisaaltoja ole toteutunut.

Tuoreimmissa ennusteissa moni ennustelaitos on siirtänyt tai madaltanut aiempia talouden kasvulukujaan poikkeuksellisen epävarmojen näkymien edessä. Nordean, Etlan, PTT:n ja Suomen Pankin viimeisimmät ennusteet koko maan tämän vuoden kasvuksi vaihtelevat 0,6–1,2 %:n välillä. Talouskasvu jäisi vähäiseksi; parempaa kasvua odotetaan ensi vuodelle. Näin heikot luvut eivät lisää työllisyyttä isosti tänä vuonna.

Ukrainan sodan seuraukset varjostavat edelleen taloutta. USA:n toiminnan ennakoitavuus on heikentynyt nykyisellä presidenttikaudella ja maan uhitseleva tulipolitiikka luo markkinoille epävakautta. Tullinokittelut nostavat tunnetusti vientituotteiden hintoja, aiheuttavat markkinahäiriöitä ja vaikeuttavat investointien suunnittelua. EU-maiden tarve varustautua puolustuksellisesti ja Saksan päätös velkajarrun löysäämisestä vireyttävät tuotantoa Euroopassa. Saksa on merkittävä kohdemaamme suomalaisyrityksille. Saksa aikoo käyttää tuhat miljardia euroa puolustukseen, infrastruktuuriin, digitalisaatioon ja ympäristöinvestointeihin. Teemoissa on paljon yhtymäpintoja myös Pohjois-Pohjanmaan yritysten tuotevalikoimiin ja kilpailukykyiseen T&K-osaamiseen.

Suhdannekäänteeseen ajankohdasta ei ole edelleenkään tarkkaa näkymää. Koroissa suunta on ollut alaspäin mikä vauhdittaa investointien ja kulutuksen kasvua ja edistää talouden elpymistä. Toisaalta Tilastokeskuksen kuluttajaluottamusindikaattorin saldoluku on pysynyt pakkasella talvikuukausina. Maaliskuussa vastaajien odotukset omasta ja Suomen taloudesta olivat edelleen vaisut ja kulutusaikeita nähtiin niukasti.

Keskustelu Ukrainan sodan päättämiseksi on aloitettu – mahdollisen tulitauon ja pysyvän rauhan ajankohtaa on ennenaikaista arvioida. Geopolitiikassa ja kaupan sääntelyssä saatetaan tehdä arvaamattomia liikkeitä nopeastikin. On todennäköistä, että lomautuksia ja työsuhhteiden päättymiä toteutuu Pohjois-Pohjanmaalla vielä lähikuukausina. Loppuvuodelle 2025 kasvuodotus on varovaisen toiveikas. Keväälle 2026 näkymä on jo luottavaisen positiivinen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kevään 2025 Pk-yritysbarometrin mukaan Pohjois-Pohjanmaan yritysten yleiset suhdannenäkymät vuoden päähän ovat edelleen negatiiviset, joskin muutosta parempaan on yritysten vastauksista tulkittavissa. Maakunnan yritysten suhdannenäkymä on hieman heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Odotukset henkilöstömäärässä ja liikevaihdossa ylittävät koko maan keskitason.

Matalasuhdanne on heijastunut heikentävästi yritysten investointeihin, kehittämisaktiivisuuteen ja julkisen rahoituksen kysyntään viime vuosina. Team Finland -organisaatiot ja seudulliset kehitysyhtiöt aktivoivat yrityksiä maakunnassa mm. järjestämällä yritysinfoja ja välittämällä tietoa kehittämisrahoituksesta ja hankehauista. Lupaavaa vireytymistä on myös nähty. Esimerkiksi Finnveran rahoituksessa Pohjois-Pohjanmaan yrityksille on ollut kasvua ja se on kohdentunut kaikille päätoimialoille (pl. liike-elämän palvelut). Omistajavaihdoksissa maakunta erottui positiivisesti edukseen Finnveran viime vuoden lukujen perusteella. Hyvät tukipalvelut ovat tärkeitä – eri puolilta maakuntaa viestitään omistajavaihdoksia olevan runsaasti näköpiirissä lähivuosina.

Pohjois-Pohjanmaan yritysmäärä on ollut viime vuodet tasaisessa kasvussa. Maakunnassa on reilut 28 000 yritystä, joskaan kaikki eivät ole aktiivitoiminnassa. Valtaosa yritysmäärän lisäyksestä toteutuu Oulun seudulla, mutta muuallakin maakunnassa suunta on ollut pääosin positiivinen. Osassa kuntia perustamisaktiivisuus on vähäinen. Rakentamisessa yritysmäärä on pysynyt vaikeista ajoista huolimatta kohtuullisen vakaana. Useilla palvelualoilla yritysmäärä kasvaa suotuisasti.

Tilastokeskuksen lukujen mukaan yrityssaneerauksissa ja vireille pannuissa konkurseissa on ollut pientä tasaista nousua Pohjois-Pohjanmaalla viime vuosina. Vuonna 2022 konkurssreja laitettiin vireille keskimäärin 13 kpl kuukaudessa, vuonna 2023 keskimäärin 15 ja viime vuonna 17. Niin yrityssaneerauksissa kuin vireille pannuissa konkurseissa on nähtävissä hienoista alenevaa trendiä vuoden 2024 loppupuoliskolla. Päätoimialojen välillä ei ole merkittäviä eroja.

Maataloudessa tilakoon kasvu ja tilojen lukumäärän väheneminen jatkuvat pitkäaikaisen trendin mukaisesti. Kotieläintiloista noin 6 % lopettaa eläinten pidon vuosittain. Kaikkien tilojen osalta tilamäärä vähenee pari prosenttia vuodessa. Tuotantomäärät ovat pysyneet kuitenkin lähes samalla tasolla. Viime ja tänä vuonna maatalouden investoinnit ovat lisääntyneet ja investointihakemuksia on tullut runsaasti vireille. Tilanne maatalouden investoinneissa on hyvä Pohjois-Pohjanmaan päätuotantoalueilla. Oulujoen pohjoispuolella ja Koillismaalla investointien määrä on kuitenkin enintään tyydyttävällä tasolla. Kuten investoinneissa, myös maatilojen sukupolvenvaihdoksissa on hyvää piristymistä. Rahoitettujen sukupolvenvaihdosten määrä oli viime vuonna 47 kpl ja tämä vuosi on käynnistynyt yhtä vilkkaana.

Pohjois-Pohjanmaalla ei ole maanalaista kaivostoimintaa. Pohjois-Suomessa teknologiamineraaleja ja kultaa jo pitkään etsinyt kaivosyhtiö keskittää operatiivisia toimintojaan Kuusamoon. Maaliskuussa yhtiö ilmoitti luopuvansa malmietsinnästä Kainuun liuskevyöhykkeellä (sis. 2 aluetta Pudasjärvellä). Jatkossa etsintä keskitetty Kuusamon ohella useisiin Lapin kuntiin. Kuusamon kulta-kobolttikaivoksen

tekninen ja taloudellinen esiselvitys on valmistunut. Yhtiö suunnittelee mineraalien prosessoinnin tuotantolaitoksen sijoitusta Ouluntien varteen, erilleen Juomasuon malmiosta. Kuusamon kaupunki on linjannut toistuvasti suhtautuvansa kielteisesti kaivostoimintaan Juomasuon alueella, matkailun ydinalueen ympäristössä.

Raahen kultakaivoksella tuotanto ei ole ollut käynnissä viime vuosina. Kaivoksen omistaja on vaihtunut pari kertaa, medioissa on toistuvasti viestitty taloushaasteista ja ympäristölupavelvoitteita ei ole täytetty. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on hakenut AVI:lta kaivoksen ympäristöluvan perumista – päätös saataneen lähiaikoina. Nykyinen omistaja on ilmoittanut tavoitteekseen tuotannon avaamisen jo tänä vuonna uuden rahoituksen turvin.

Pohjois-Pohjanmaan metalli- ja konepajayrityksissä matalasuhdanne aika on kaventanut tilauskirjoja ja tilauserät ovat olleet aiempaa pienempiä. Rakentamisen vähyys on heijastunut metallituotteiden kysyntään. Yritysten kokonaisliikevaihdon lasku taittui loivaan nousuun keväällä 2024 ja viime vuoden vaihteeseen saakka trendi on ollut nouseva. Lisääntynyt tuotanto on kasvattanut yritysten henkilöstömäärää. Tuotekysyntä on kasvussa ja kiinnostus vientikauppaan on noussut. Oulaisiin on valmistunut Pohjois-Euroopan modernein ohutlevytuotannon keskus – pinta-alaltaan yli 21 000 neliötä.

Maakunnan puualan yritysten kokonaisliikevaihto putosi merkittävästi pari vuotta, kunnes alkuvuonna 2024 tapahtui käänne parempaan. Tällä hetkellä liikevaihdossa ollaan vielä kaukana Ukrainan sotaa edeltäneestä tilanteesta, mutta trendikäyrä on nouseva ja yritykset saavat tarjouspyyntöjä aiempaa enemmän. Maakunnassa on tehty isoja investointeja mm. lisäämällä sahauskapasiteettia ja modernisoitu tuotantoa. Uusien kartonkilinjojen myötä Stora Enson Oulun yksiköstä tulee yhtiön suurin tuotantolaitos. Vaalassa otetaan käyttöön uusi raakapuun kuormauspaikka. Reilu vuosi sitten puun keskihinnat kääntyivät vahvaan nousuun koko maassa, ja Pohjois-Pohjanmaalla hintojen kasvu on jatkunut tämänkin vuoden puolella erityisesti havupuussa. Puun myyjille tilanne on hyvä. Hakkuumäärät ovat olleet jo tovin nousussa. Puuta hyödyntävän teollisuuden ei odoteta vähentävän ostomääriä kustannusnoususta huolimatta. Sellulle ja kartongille on kysyntää. Rakentamisen vireytyminen tukee puualan kasvua.

Vihreän energian, fossiilivapaan tuotannon ja kiertotalouden suunnitelmia ja valmistelua on vireillä runsaasti maakunnassa. Monissa tuotannollisissa hankkeissa valmisteluprosessi on pitkä ja teknologinen kehitys ja toteutus vaativat runsaasti pääomia. Osassa tuotantohankkeita lopputuotteet ovat vielä vaihtoehtoisia hahmoksia – erityisesti kuluttajamarkkinat eivät ole vielä kypsiä. Näissä hankkeissa katse on 2030-luvulle. Maakunnallista yrityskantaa ja erityisosaamista on vielä rajallisesti

vihreän siirtymän teemoissa. Näitä on lisättävä ajoissa, jotta kasvavan energiatuotannon ja energiaa hyödyntävän teollisuuden hyötyjä jäisi maakuntaan nykyistä enemmän.

Pohjois-Pohjanmaalla vihreän energian tuotanto monipuolistuu, älykkäitä energiasysteemejä kehitetään ja energiatehokkuutta halutaan lisätä. Pohjois-Pohjanmaalla tuotetaan nyt noin 40 % koko maan tuulisähköstä ja toiminnassa on 700 tuulivoimalaa. Huomattava määrä tuulivoima-alueita on valmistelussa eri puolilla maakuntaa. Aurinkovoimahankkeita on vireillä viitisenkymmentä – kolmasosa näistä sijoittuisi tuulivoima-alueiden yhteyteen. Suuria aurinkopaneelialueita valmistellaan mm. Utajärvelle, Pyhäjärvelle, Haapajärvelle ja Nivalaan. Maa- ja merituulivoima-alueita ja sähkön siirtoyhteyksien sijoittamista linjaava vaihemaakuntakaava on tarkoitus hyväksyä toukokuun maakuntavaltuuston kokouksessa.

Pyhäjoen Hanhikiven ydinvoimala-alueella puretaan asuntoja ja halleja kierrätykseen. Tavoitteena on tyhjentää alue vuoden loppuun mennessä. Uusien toimintojen ja operaattorien etsintä jatkuu. Pyhäjärven kaivoksen alueella kehitetään muiden toimintojen ohella pumppuvoimalasta, suuresta akkuvarastosta ja aurinkovoimatuotannosta koostuvaa energiakeskittymää. Pumppuvoimalalle on myönnetty huomattava TEM-tuki ja se on saanut jo lisää aikaa. Ehtona on, että voimalaprojekti tulisi alkaa piakkoin. Energiavarastosuunnitelmia viriää ripeää tahtia – Pyhäjärven ohella esim. Nivalaan on suunnitteilla useita hankkeita. Maaliskuussa uutisoitiin, että Nivalaan rakennetaan Suomen suurin sähkövarasto. Akustolaitos valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä. Merkittävä energiatuki on myönnetty myös lihin sijoitettavalle sähkövarastolle.

Vihreän vedyn laitossuunnitelmia on julkistettu runsaasti viime aikoina – muiden muassa Ouluun (Laanila ja Oritkari), Utajärvelle, Vaalaan ja Nivalaan. Moni vetäytyshanke on suunnittelun esivaiheessa ja lopullista investointipäätöstä ei ole. Useissa hankkeissa tuotannon realistinen käynnistyminen olisi aikaisintaan 3–4 vuoden kuluttua. Edullinen sähkön hinta houkuttelee kansainvälisiä investoijia Suomeen. Kasvava vihreän sähkön tuotanto ja kehittyvät kantaverkot lisäävät kiinnostusta sijoittua Pohjois-Pohjanmaalle. Oulun yliopiston vetytutkimus tukee klusterin muodostumista alueella.

Biotuotelaitoksia on vireillä useissa kunnissa, mm. Haapajärvellä, Nivalassa, Kalliojoella ja Sievissä. Tuotannossa kierrätetään erilaisia jätteitä ja sivuvirtoja liikenne- ja polttoaineiden valmistukseen. Polttoaineiden ohella sivutuotteina voidaan saada mm. lämpöä kotitalouksille ja lannoitteita maatalouteen. Esimerkiksi Nivalassa ensi vuonna avattava suuri biokaasulaitos hyödyntää maatalouden sivuvirtoja ja se tuottaa nesteytettyä biometaania. Tuotannosta saadaan myös biolannoitetta

paikallistiloille. Oulussa Pyyryväisen osayleiskaavaa on tarkoitus hyväksyä loppukeväästä. Kyse on yli 10 neliökilometrin kaava-alueesta, jonne sijoitetaan vihreän siirtymän suuren mittakaavan teollisuutta. Alueelle tulisi tie- ja raideyhteys, 400 kV:n voimajohto ja vetyputki.

ICT-ala on ollut pitkään Pohjois-Pohjanmaan vahvimpia aloja tuotannon, yritysten liikevaihdon kuin työllisten määrillä mitattuna. Tilastokeskuksen suhdannedatan mukaan pitkä kasvujakso alkoi hyytyä keväällä 2022 ja alkuvuodesta 2023 maakunnan ICT-yritysten kokonaisliikevaihto kääntyi selkeään laskuun. Lasku ei jatkunut pitkään. Viime vuoden alkupuolelta lähtien ICT-yritysten kokonaisliikevaihto on ollut nousussa ja varsinkin loppuvuonna 2024 kasvu oli jo vahvaa. Huomionarvoista on, että kasvu ei näkynyt vielä loppuvuonna yritysten kokonaishenkilöstömäärässä. Tilanne on hieman kaksijakoinen. Monissa yrityksissä on käyty ja käydään muutosneuvotteluja ja työsuhteita on päätetty. Samalla ICT-yritykset etsivät kovan tason erityisosaajia riveihinsä. Tukirahoituksen perusteella alan T&K-aktiivisuudessa näyttäisi olevan pieni suvantovaihe menossa – toivottavasti ei pitkä.

Datakeskushankkeista uutisoidaan ympäri maata. Pohjois-Pohjanmaalla hankkeita on virinnyt ainakin Muhoksella, Oulussa ja Pyhäjoella. Muhoksen hanke on aluevarauksen perusteella huomattavan suuri. Hankkeiden valmistelu on alkuvaiheessa ja yksityiskohtia ei ole julkistettu. Toiminnan käynnistymiseen on usea vuosi.

Pitkällä perspektiivillä ICT on Pohjois-Pohjanmaan kasvuala, kun digisovellukset ja -verkot ovat osa toimintoja kaikilla aloilla ja tekoälyn hyödyntäminen yleistyy. Kansallinen kokonaisturvallisuus ja puolustuksen tarpeet myös Nato-kontekstissa edellyttävät vahvaa tietoturvaa, suojausta ja kyberosaamista. Tämä tukee maakunnan globaalia ICT-erityisosaamista niin T&K-toiminnassa kuin yrityskentässä. Kesällä käyttöön otettava Nokian uusi kampus Oulussa luo uusia mahdollisuuksia korkean teknologian aloille laajasti.

Pohjois-Pohjanmaan rakennusalan yritysten liikevaihto taittui laskuun loppuvuonna 2022 ja pudotus oli yhtäjaksoinen alkuvuoteen 2024 saakka. Viime keväänä alan yritysten liikevaihto kääntyi loivaan nousuun, kunnes se syksyn puolella taittui takaisin laskuun. Isoimmat haasteet ovat edelleen asuntojen uudistuotannossa. Laaja-alaista asuntokaupan vireytymistä ei ole toteutunut, vaikka yksittäisiä positiivisia signaaleja on nähty. Osassa kuntia rakentamislupia haetaan aiempaa enemmän, osassa kuntia taso on edelleen alhainen. Talo- ja rakennustuoteteollisuuden tilauskannoissa on yrityskohtaista vaihtelua. Vapaiden myyntikohteiden väheneminen, matalat korot sekä kuluttajien ja sijoittajien luottamuksen kasvu edistävät asuntorakentamisen kasvua.

Merkittäviä hankkeita on valmistunut tai valmistuu lähiaikoina (esim. Vaalan vankila, Oulun uusi pääpoliisiasema ja vankila, Nokian Linnanmaan kampus), muutamia isoja hankkeita alkaa tänä keväänä ja monissa hankkeissa rakentaminen toteutuu lähivuosina (mm. Oulun elämysareena, Oulun torialueen tornihotelli). Useissa kunnissa toteutetaan isoja kunnallistekniikan hankkeita ja rakennetaan tai peruskorjataan julkisia toimitiloja. Yritystilahankkeet keskittyvät muutamiin kuntiin. Asuntomessut järjestetään kesällä Oulussa pienemmässä mitassa kuin vuosikymmenen alussa suunniteltiin. Lukuisat energiahankkeet tuovat urakoita erityisesti maanrakentajille.

Pohjois-Pohjanmaan matkailuyritysten kokonaisliikevaihto on ollut kasvussa jo pitkään ja trendi on edelleen nouseva. Koko Pohjois-Suomessa matkailuala on hyvässä vedossa. Pohjois-Pohjanmaalla on suunnittelussa ja toteutuksessa investointeja majoituskapasiteetin lisäämiseksi ja ympärivuotisen vetovoiman kasvattamiseksi. Kuusamossa muiden muassa valmistellaan uutta kävelykylää ja huomattavaa vuodepaikkojen lisäystä Itä-Rukalle. Syötteellä toteutetaan matkailualueen investointisuunnitelmaa ja tulevaisuuden maankäyttöä ohjataan valmisteilla olevalla osayleiskaavalla. Iso-Syötteen majoituskapasiteetti kasvaa ja tuolihiisi valmistuu loppuvuoteen mennessä. Oulussa Nallikarin alueen palvelut täydentyvät ja alueen fyysistä toimivuutta kehitetään. Uusi museo- ja tiedekeskus Tiima avataan kaupungissa ensi vuonna.

Kalajoen Hiekkasärkillä on isot visiot niin matkailukeskuksen ytimen uudistamisessa kuin Marinan alueen kokonaisuudessa. Marinan alueelle tulee loma-asuntoja (osa jo valmistunut), hotelli, ravintoloita ja merellisiä aktiviteetteja. Marinan vierasvenesatama valmistuu tämän vuoden aikana. Vaalassa etsitään uusia toimijoita – Oulujärven ympäristö tarjoaa huikkeen potentiaalin uusille palveluille. Oulu on Euroopan kulttuuripääkaupunki vuonna 2026. Oulun ja 39 kumppanikunnan alueella toteutetaan runsaasti tapahtumia ja teoksia ensi vuoden aikana. Vuosi vireyttää merkittävästi matkailuinfrastruktuurin, tapahtumatuotannon ja kulttuurialojen kehittämistä, lisää alueen kansainvälistä tunnettuutta ja kasvattaa matkailijamääriä maakuntaan.

Lentoliikenteen matkustajamäärissä Oulun lentoasema on tippunut kolmanneksi Helsinki-Vantaan ja Rovaniemen jälkeen. Oulun matkustajamäärä on huomattavasti vähempi kuin koronaa edeltäneinä vuosina. Kansainvälisiä suoria yhteyksiä tarvittaisiin lisää. Oulu–Helsinki-reitillä on kysyntää – uudet operaattorit ja vuorojen lisäys tarjoaisivat matkustajille vaihtoehtoja, ja kilpailu voisi karsia hurjiksi kohonneita hintoja. Raideliikenteessä Laurila–Tornio–Haaparanta-rataosan sähköistys ja perusparannus mahdollistavat matkustaja- ja tavaraliikenteen Suomesta Ruotsiin. Yhteysvälin kehittäminen on merkittävä maan huoltovarmuudelle. Maakunnan fyysisiä yhteyksiä pitää kehittää kaikissa liikennemuodoissa.

Viime vuodet ovat olleet kohtuullisen tasaiset kaupan alan yritysten kokonaisliikevaihdossa. Uusia erityisesti erikoistavarakaupan liikkeitä on avattu tai avataan mm. Oulussa, Kempeleessä ja Ylivieskassa. Päivittäistavarakaupassa tilainvestoinnit ovat usein korvausinvestointeja moderneihin laajempiin tiloihin. Huomattavasti madaltunut inflaatio tukee kuluttajien ostoaikkeitä. Lisääntyvä työllisyys ja alenevat lainakorot edistävät erityisesti kalliiden erikoistavaroiden hankintaa.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen taloustilanne on haastava ja palveluhankinta yksityiseltä sektorilta on vähentynyt. On riski, että taloushaasteet karsivat palveluita ja heikentävät niiden laatua. Isot odotukset ladataan teknologian ja tekoälyn hyödyntämiseen hoiva- ja hallintotyössä. Hyvinvoinnin ja hoiva-alan sekä terveys-teknologian yrityksissä kasvun odotetaan jatkuvan.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työttömyys kääntyi Pohjois-Pohjanmaalla kasvuun syksyllä 2022. Helmikuussa 2025 maakunnassa oli työttömiä noin 25 000 (sis. lomautetut), mikä on 1 600 henkeä enemmän kuin vuosi sitten ja 5 500 henkeä enemmän kuin helmikuussa 2022. Matalasuhdanteen aikana työttömien lisäys on kohdistunut laajasti eri aloille ja ammattiryhmiin – ei vain yksittäisille sektoreille. Viime vuoden aikana työttömyyden kasvu hidastui ja erityisesti määräaikaista lomautuksia käytettiin aiempaa vähemmän. Lyhennetyt työviikot ja muut työaikajärjestelyt ovat kasvaneet sopeutuskeinoina. Avointen työpaikkojen tarjonta on selvästi alhaisempi kuin aiemmin.

Jo pitkään oli ennakoitavissa, että kulunut talvikausi on vaikea jakso pitkittyneessä taantumassa. Kysynnän ja investointien alhainen taso ja talouden nousun pitkittyminen pitävät työvoimatarpeen alhaisena ja talvikaudella moni sesonkityö on seisahduksissa. Työttömien määrä oli maakunnassa korkeimmillaan alkuvuodesta 2025 sitten tammikuun 2022 jälkeen. Viimeisen kolmen vuoden aikana noin 80 % työttömien lisäyksestä on toteutunut Oulun seudulla. Vuoden takaiseen verrattuna seutujen välillä on eroja. Ylivieskan seudulla työttömiä on vuoden takaista vähemmän. Raahessa, Koillismaalla ja Haapavesi-Siikalatvalla taso on pääpiirteissään sama. Muilla seuduilla työttömiä on vuoden takaista enemmän.

Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste oli koko viime vuoden noin prosenttiyksikön yli koko maan keskiarvon. Alkuvuonna 2025 ero on kaventunut ja Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste on 0,2 %-yksikköä koko maata korkeampi. Maakunnan kuntien kesken työttömyysaste vaihtelee suuresti: korkean työttömyyden kunnissa työttömyysaste on 15–16 prosentin tienoilla, kun muutamissa kunnissa se on 6–7 %:n tasolla.

Lisääntynyt työttömyys näkyy kaikissa keskeisissä seurantaryhmissä. Vähentynyt työvoimatarve ja käydyt muutosneuvottelut ovat kohdistuneet erityisesti miesvaltaisille aloille. Miehiä on työttömänä selvästi naisia enemmän ja viime kuukausina miesten työttömyys on kasvanut naisia enemmän. Maakunnassa on huomattava rakennetyöttömien määrä. Moni työtön on vailla ammattia tai osaaminen ei vastaa nykyvaatimuksia. Pitkäaikaistyöttömien määrä on yhä nousussa (maaliskuussa yli 9 000) ja pitkäaikaistyöttömien määrässä maakunta on maamme kärkijoukossa.

Työttömien määrän kasvu lisää periaatteessa osaavan työvoimaa saatavuutta. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapaino onkin parantunut viime aikoina, mutta edelleen yllättävän monilla työntajilla on vaikeuksia rekrytoinneissa. Tilastokeskuksen kyselytietojen mukaan rekrytointivaikeuksia kokevien yritysten osuus on laskenut matalasuhdanteen aikana, mutta edelleen yli 40 % maakunnan yrityksistä kokee haasteita hakiessa tekijöitä tarpeisiinsa. Harvalla alueella maassamme tilanne on helpompi.

Toisaalta Työmarkkinatorin Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -aineistot viestivät, että työvoimapulaa ammattiryhmiä on Pohjois-Pohjanmaalla vähän verrattuna matalasuhdannetta edeltäneeseen tilanteeseen. Muutamissa ammateissa esiintyy pulaa ja etenkin kohtaanto-ongelmia (paljon paikkoja tarjolla, kun samalla on paljon työttömiä työnhakijoita). Monilla aloilla työmarkkinatilanne on tasapainossa eli avoimia työpaikkoja on kohtuullisesti suhteessa työnhakijoihin. Ylitarjonnan ammattiryhmiä on tullut paljon, kun työttömien määrä on kasvanut samalla kun avointen paikkojen määrä on selvästi laskenut.

Useissa teollisuuden ja rakentamisen ammateissa tekijäpula on kääntynyt matalasuhdanteen seurauksena jopa työvoiman ylitarjonnaksi. Monissa rakentamisen avustavissa tehtävissä koetaan kuitenkin edelleen kohtaanto-ongelma: paikkoja on tarjolla, mutta työtön työvoima ei paikkoja täytä. Teollisuusyrityksissä on pulaa kokoonpanijoista yms. suorittavan perustyön osaajista. Tarve on suuri metalli- ja konepajayrityksissä. Matkailualoilla työvoimatarve on osin kausiluonteista – keväällä tilanne on kohtuullinen useimmissa ammattiryhmissä. Tarjoilijoita on yhä vaikea saada riittävästi. Liikenne- ja logistiikkaloilla työvoiman kysynnän ja tarjonnan tilanne on pääosin tasapainossa.

Eniten työvoimapulaa esiintyy sote-aloilla. Jo pitkään vajetta on ollut eri lääkäreistä ja psykologeista ja pula jatkuu. Sairaanhoidajat ja lähihoitajat ovat määrällisesti huomattavan suuria ammattiryhmiä maakunnassa (yht. noin 13 000 työllistä). Ensin mainituissa työmarkkinatilanne on pääosin tasapainossa, hetkellisesti voi olla pulaa, mutta lähihoitajista on tällä hetkellä jopa ylitarjontaa. Tilanne vaihtelee alueen sisällä eri organisaatioissa ja tehtävissä.

Pohjois-Pohjanmaa tarvitsee ulkomaista työvoimaa ja opiskelijoita. Työnantajien ja ulkomaisten työnhakijoiden tai opiskelijoiden kohtaamisia edistetään eri hankkeilla ja tapahtumilla. Oulussa on esimerkiksi järjestetty tilaisuuksia, joihin voi osallistua myös perheinä. Oulun seudulla on toteutettu myös työhöntutustumistilaisuuksia, joissa korkeasti kouluttautuneet kansainväliset osaajat tutustuivat kohdeyritysten työpäiviin ja käytäntöihin. Kansainvälisillä opiskelijoilla on edelleen iso haaste löytää opintoihin kuuluvia harjoittelupaikkoja ja jatkohaaste on edessä valmistumisen jälkeen työpaikan etsinnässä. Maakunnassa toimii Pohjois-Pohjanmaan kansainvälisen osaamisen verkosto (POPKOV-verkosto), joka yhteistyöllä ja tiedon vaihdolla edistää kv. osaajien rekrytointeja, tukee maakuntaan asettumista ja helpottaa kv. opiskelijoiden siirtymistä työelämään. Kokonaiskuva ulkomaisen työvoiman potentiaalista edellyttäisi nykyistä kattavampia tietoaaineistoja ja tilastoja suunnittelun ja toimien tueksi.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle vuoden alusta. Pohjois-Pohjanmaalla tietojärjestelmäongelmat hieman häiritsivät työllisyysalueiden käynnistymistä, mutta pääsääntöisesti asiakassiirrot onnistuivat hyvin. Maakunnan työllisyysalueiden viime vuoden valmistelussa oli eritahtisuutta, mikä heijastui toimintoihin tämän vuoden alkupuolella. Keväällä on käyty henkilöstön YT-neuvotteluja. Palvelutarjontaa ja asiakkaita on aiempaa vähemmän johtuen palveluprosessien keskeneräisyydestä, uudesta rahoitusmallista ja määrärahojen vähennyksistä. Vähemmän henkilöitä on ollut mm. valmennuksissa ja omaehtoisessa opiskelussa. Aluekyselyn mukaan yleistuntuma on kuitenkin positiivinen. Vaihtuaksia voidaan analysoida laajemmin vasta, kun työllisyysalueiden toiminta on vakiintunut.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (––) paljon heikompi.

Taulukko Pohjois-Pohjanmaa

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Oulun seutukunta Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Koillismaan seutukunta Kuusamo, Taivalkoski

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Oulunkaaren seutukunta Ii, Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Raahen seutukunta Pyhäjoki, Raahen, Siikajoki

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Haapaveden-Siikalatvan seutukunta Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Nivala-Haapajärven seutukunta Haapajärvi, Kärämäki, Nivala, Pyhäjärvi, Reisjärvi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Ylivieskan seutukunta Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen, Sievi, Ylivieska

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	+	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

19 Kainuu

Taulukko 18. Kainuun avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	69 639	70 164	-525	-0,7 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	3 668	3 166	502	15,9 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	434	396	38	9,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	876	634	242	38,2 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	12,2	10,4	–	1,8 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	832	957	-125	-13,1 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Kainuussa on nähtävissä talouden elpymisen merkkejä, vaikka useilla toimialoilla tilanne on edelleen haastava. Alueen elinvoimaisuus on vahvistunut ja jatkaa edelleen vahvistumistaan. Alueelle on tullut merkittäviä investointeja, ja lisää on tulossa. Kainuun voimakkaan talouskasvun keskeisinä tekijöinä pidetään alueen monipuolista ja vahvaa toimialarakennetta, toiminnan kehitystä sekä mittavia investointisuunnitelmia. Positiivista kehitystä alueen taloudessa näkyy etenkin matkailun ja

metsäteollisuuden kasvun myötä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kaivannaisalan kasvu Kainuussa on ollut vahvaa ja se muodostaa alueen kivijalan. Uusia työpaikkoja on syntynyt paljon myös teknologia- ja palvelualoille.

Tutkimus- ja kehitys- sekä koulutusorganisaatiot reagoivat muuttuviin osaamistarpeisiin. Kainuussa pyritään kehittämään koulutusohjelmia siten, että ne vastaavat paremmin alueen työmarkkinoiden tarpeita. Osaajapula onkin merkittävä ongelma useilla toimialoilla, ja haasteena on myös lisätä kiinnostusta työvoimapula-aloille. Useiden toimialojen lisäksi houkuttelevuutta ja koko Kainuun veto- ja pitovoimaa on edelleen vahvistettava.

Vaikka Kainuun väestö jatkaa laskuaan, alueella on nähtävissä positiivisia merkkejä etenkin maahanmuuton ja nuorten perheiden paluumuuton myötä. Kainuu on saanut muuttovoittoa neljänä peräkkäisenä vuotena. Vuonna 2024 peräti viisi Kainuun kahdeksasta kunnasta sai muuttovoittoa, mikä on erityisesti pienille kunnille elintärkeää.

Kainuun liikenneyhteyksiä on parannettu ja uusia investointeja on kohdistettu erityisesti tie- ja rautatieverkostoon. Saavutettavuutta on parannettu myös lento-liikenteen osalta. Kuluvana talvikautena Kainuuseen on saatu avattua turismia Keski-Euroopasta. Arctic Lakeland -matkapaketteja on tarjolla useista Keski-Euroopan maista ja brändin tunnettuutta kehitetään edelleen. Myös tulevan talvikauden lentoreittitarjontaan on tehty suunnitelmia. Kotimaan lentojen osalta matkustajamäärän kasvu lisäisi markkinaehtoisen lentoliikenteen todennäköisyyttä. Sujuva lentoliikenne on koko maakunnan saavutettavuuden, matkailun ja elinkeinoelämän kannalta erittäin tärkeää.

Kulttuuri- ja luovat alat on yksi tärkeä elinvoiman lähde Kainuussa edistäen kulttuurimatkailua, digitaalisuutta ja kestäväää kehitystä. Kainuun kulttuuriohjelma korostaa kulttuurin merkitystä maakunnan pito- ja vetovoimatekijänä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yleinen taloustilanne näyttää Kainuussa pienenä elpymisen merkkejä. Kevään Pk-yritysbarometrin mukaan suhdannenäkymät ovat Kainuussa varsin positiiviset ja jopa muuta maata paremmat. Kainuussa vastaajia oli vähän, joten johtopäätöksiä ei voida suoraan tehdä, mutta positiivisuus näkyy myös yrityspalveluiden (neuvonta ja kehittämisrahoitus) kysynnässä.

Yritykset suunnittelevat kehittämistoimia aiempaa enemmän ja joitain investointi-aihioita sekä tuotannon uudistamista on käynnissä. Uusia yrityksiä Kainuuseen on alkuvuodesta perustettu aiempaa enemmän. Vaikka yrityksillä halukkuutta investointeihin olisi, usein haasteita tuo kokonaisrahoituksen saaminen hankkeeseen. Julkinen riskirahoitus on lähes aina välttämätöntä investointien toteuttamiseksi. Pankkimarkkina on hyvin keskittynyttä ja yritysten omarahoitusosuuden vaatimus investoinneissa on korkea. Lisäksi riskienhallinta-, vastuullisuus- ja vakavaraisuusvaatimukset nostavat rahan hintaa ja vaikeuttavat rahoituksen saatavuutta. Rahoituksen saatavuuden epävarmuus vaikeuttaa myös yritysten kehittämistä.

Omistajanvaihdoksia Kainuussa tehdään ja valmistellaan vilkkaasti. Omistajanvaihdoksia suunnittelevia yrityksiä on Pk-yritysbarometrin mukaan koko maan keskiarvoa enemmän. Kainuussa on tehty viime vuoden aikana useita toimia omistajanvaihdosten edistämiseksi ja tarjottu neuvontapalveluja. Ilmapiiri omistajanvaihdosten ympärillä on kokenut positiivisen muutoksen, ja yritykset tuovat entistä useammin esille myyntisuunnitelmiaan.

Yrityksen myyntiin valmistaudutaan aiempaa suunnitelmallisemmin, mikä edesauttaa yrityskauppojen toteutumista. Myös ostajatahojen neuvonta yrityskaupprosessissa edesauttaa yrityskauppojen toteutumista. Neuvontapalveluiden ulottaminen Kehys-Kainuun alueelle edesauttaa kehyskuntien omistajanvaihdosprosesseja, koska siellä on usein haasteellisempaa löytää yrityksen jatkajaa. Rahoituksen saannin tiukentuminen tosin vaikuttaa myös yrityskauppojen toteutumiseen.

Kainuuseen on suunnitteilla mittavia investointeja etenkin datakeskusten myötä, mikä vahvistaa alueen kasvumahdollisuuksia ja houkuttelee teknologia-alan toimijoita. Tämä kehitys tuo mukanaan uusia työpaikkoja ja edistää alueen digitalisaatiota sekä infrastruktuurin kehittymistä. Kajaaniin on muodostumassa ainutlaatuinen globaali keskittymä suurteholaskennan, tekoälyn, supertietokoneiden ja datakeskusteknologian aloille. Uusi supertietokone tulee aikanaan korvaamaan nykyisen LUMI-supertietokoneen. Hallitus on sitoutunut LUMIn korvaamiseen merkittävällä rahoituksella, mikä on hallituksen suurin yksittäinen t&k-investointi. Investointiaikeistaan Kajaanin datakeskuksiin ovat kertoneet XTX Markets ja Google. Norjalainen kiinteistökehitysyhtiö Arcem AS selvittää mahdollisuuksia datakeskuksen sijoittamiseksi Kuhmoon. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt datatalouden kasvuohjelman, jossa Kainuun datakeskusekosysteemi toimii pilottina. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa yritysten kykyä hyödyntää dataa liiketoiminnan ja tuotekehityksen tukena. Pilotissa luodaan malli konesali-investointien aluetaloudellisista hyödyistä sekä koulutuskokonaisuus toiselta asteelta yliopistotasolle.

Pelialalla Kainuu on esimerkki siitä, kuinka pienempi maakunta voi ketteryydellä ja erikoistumisella nousta alan huippujen joukkoon. Kajaanin ammattikorkeakoulu on Suomen pelialan koulutuksen edelläkävijä tarjoten maan vanhintaa ja kansainvälisesti arvostettua pelialan koulutusta. Kainuu GEMS -hanke (Game Entrepreneurship Mentoring to Success) jatkaa pitkäjänteistä pelialan kehittämistä alueella. Hanke vahvistaa Kainuun vetovoimaa ja Kajaanin mainetta pelikehittäjien kaupunkina. Hankkeessa perustettavat pelialan yrityskiihdyttämö ja valmennusohjelma tukevat uusien yrittäjien kasvua ja kansainvälistymistä.

Matkailualan toimijoiden pitkäjänteinen ja sinnikäs työ on tuottanut toivottua tulosta, mikä on piristänyt toimialan ja koko Kainuun näkymiä merkittävästi. Vuonna 2024 kotimaan matkailijoiden yöpymiset kasvoivat 4 % ja kasvua ulkomailta tuli peräti 16 %, mikä oli enemmän kuin Suomessa keskimäärin (10 %). Kajaanin lentoasemalle on alkanut suoria ulkomaisia charter-lentoja, ja lisää on suunnitteilla. Ohjelmapalveluihin liittyvää kehittämistä toivottaisiin alueelle enemmän kansainvälisen matkailun lisääntyessä.

Vihreän siirtymän energiainvestointeja on toteutunut ja on tulossa runsaasti lisää Kainuuseen. Olemassa olevien tuulivoimahankkeiden lisäksi on suunnitteilla myös uusia tuulivoimahankkeita ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä on käynnissä. Tuulivoiman lisäksi myös muutamia aurinkovoimahankkeita sekä energiavarastoja on alustavassa suunnittelussa.

Monimetalliyhtiö Terrafame Oy:n Kolmisoppi-hankkeelle on myönnetty kriittisten raaka-aineiden asetuksen (CRMA) mukaisen strategisen hankkeen status, mikä vahvistaa Terrafamen merkitystä kriittisten ja strategisten raaka-aineiden hankinnan kannalta Euroopassa sekä vähentää luvitusprosesseihin liittyviä aikatauluriskejä. CRMA-asetuksella Euroopan unioni pyrkii vahvistamaan Euroopan talouden ja puhtaan siirtymän kannalta välttämättömien raaka-aineiden arvoketjuja. Sotkamo Silver Oy jatkaa hopeakaivoksen kehittämistä ja luonnonvarojen vastuullista hyödyntämistä pyrkien samalla lisäämään mineraalivarantoja malminetsinnällä. Korkeammat metallien hinnat tukevat yhtiön kannattavuutta, vaikka tuotantomäärät ovat olleet alhaisemmalla tasolla.

Metsäbiotalouden tuotos on kasvanut Kainuussa edelleen. Raakapuun kysyntä on jatkunut vilkkaana ja puun hinnat ovat edelleen suotuisat. Etenkin energiapuuhun kohdistuu edelleen kova kysyntä ja sen hinta heijastuu myös kuitupuun hintaan. Lisääntynyt puun kysyntä ja hintojen nousu Kainuussa antaa metsänomistajille mahdollisuuden hoitaa metsiä kasvukuntoon. Kainuulaiset sahayritysten valmiudet toimittaa sahatavaraa vientimarkkinoille ovat hyvät. Sahatavaran kotimarkkinat ovat haastavat johtuen muun muassa heikosta rakentamisen suhdanteesta, mutta

vienti on hyvällä tasolla. Pohjois-Suomen tehdasinvestointien myötä kuitupuun kysyntä kasvaa. Kainuussa ei ole tällä hetkellä kuitupuuta hyödyntävää teollisuutta, mutta uudet ratahankkeet ja puutavaraterminaalit edesauttavat kuitupuun vientiä muualle Suomeen jalostettavaksi.

Maidontuotannon kustannusindeksin mukaan muuttuvat kustannukset ovat olleet hieman nousussa loppuvuoden 2024 aikana. Lehmien keskituotos meijereihin on myös Kainuussa edelleen edellisvuotta korkeammalla. Maidon tuottajahinnassa on ollut positiivista kehitystä. Tuoreen Kainuun maatilakyselyn mukaan maitotiloilla on investointinäkymiä ja aikoja enemmän kuin vuosi tai kaksi vuotta sitten. Pieniä investointeja on tehty, mutta suuria tuotantorakennusinvestointeja ei ole tehty useaan vuoteen. Rakennemuutos jatkuu vahvana kainuulaisilla tiloilla. Tuotettu maitomäärä ja maatilojen määrä Kainuussa jatkoi laskuaan, mutta samalla tilakoot kasvavat.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pitkään jatkunut matalasuhdanne näkyy vahvasti niin Kainuun kuin koko maan työttömyydessä. Kainuussa oli helmikuun 2025 lopussa 3 700 työtöntä työnhakijaa, mikä on 16 % vuoden takaista enemmän. Viime vuoteen verrattuna kehitys oli ELY-keskusalueista kolmanneksi heikointa. Työttömyys nousi kaikilla alueilla ja koko maassa tuli lisäystä 13 %. Lomautettujen määrä on kasvanut Kainuussa jo yli kaksi vuotta ja oli helmikuussa 14 % vuoden takaista korkeammalla, lomautettuja oli yhteensä 490.

Työttömyysaste oli helmikuussa 2025 Kainuussa 12,2 %, alueista yhdeksänneksi vähiten, ja koko maassa 12,0 %. Kainuun työttömyysaste oli parhaimmillaan jo maan neljänneksi matalin mutta viime kuukausien kehitys on huonontanut tilannetta. Viime vuoden helmikuusta työttömyysaste on noussut Kainuussa 1,8 prosenttiyksikköä ja koko maassa 1,2 prosenttiyksikköä. Tulevina kuukausina Kainuun työttömyydessä ei ole odotettavissa merkittävää kasvua, joskaan ei suurta laskuaan. Vuoden loppua kohti työttömyystilanne voi hyvin kohentua ja ensi vuonna talouden ennustetaan kasvavan, mikä todennäköisesti laskee työttömyyttä.

Heikkoon työttömyyskehitykseen vaikuttaa vahvasti myös palveluiden käytön vähentyminen uudella Kainuu-Koillismaan työllisyysalueella. Palveluissa olevien määrä putosi Kainuussa helmikuun lopussa peräti 33 % edellisvuodesta, yhteensä palveluissa oli 1 200 henkilöä. Vastaavaa ilmiötä on ollut muillakin alueilla, mutta Kainuussa lasku on ollut selvästi suurinta. Koko maassa palveluissa olevien määrä

laski 16 %. Laaja työttömyys, johon lasketaan työttömien työnhakijoiden lisäksi palveluissa olevat asiakkaat, vähenikin Kainuussa helmikuussa 2 % viime vuodesta. Kainuun lasku oli maan suurinta, useimmilla alueilla tuli kasvua ja koko maassa 5 %.

Pitemmällä aikavälillä Kainuun työttömyys on edelleen vähentynyt selvästi. Vuoden 2015 helmikuusta työttömyys on supistunut 38 %, alueista eniten, kun koko maassa on tullut laskua 19 %. Huomattavan parannuksen tärkein syy väestön ikärakenne. Työmarkkinoille tulevien ikäluokkien koko on ollut pitkään selvästi työmarkkinoilta eläköityviä pienempi ja eläkkeelle siirtyy runsaasti niin työttömiä kuin työssä olevia, joiden työpaikat avautuvat nuoremmille. Edelleen helmikuun lopussa työttömistä vähintään 60-vuotiaita oli 19 % ja vähintään 50-vuotiaita 43 %. Tällä ja ensi vuosikymmenellä työttömien määrän lasku siis jatkuu. Työttömyyden vähentyminen viime vuosina ei silti johdu missään nimessä vain eläköitymisistä vaan työllisyysasteikin on noussut hurjasti, työpaikkoja on ollut pitkään runsaasti tarjolla ja Kainuun talouskasvu on ollut maakunnista nopeinta vuodesta 2015. Toimialoista esimerkiksi kaivannaisalan ja kemianteollisuuden sekä teknologiateollisuuden henkilöstömäärä on kasvanut kymmenessä vuodessa yhteensä yli tuhannella henkilöllä.

Kainuun työikäisten määrä putosi aikavälillä 2015–2023 14 %, mutta työllisten määrä supistui vain 2 % (lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti). Kehitys näkyy työllisyysasteen kohoamisena, vuonna 2015 15–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 58,9 % ja 2024 73,6 % (lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus). Parannus on ollut huimaa, sillä vuonna 2015 Kainuu oli 19 maakunnasta heikoin ja viime vuonna kolmanneksi paras. Tällä ja ensi vuosikymmenellä työllisyysasteen nousu jatkuu – vaikkakin selvästi maltillisemmin – ja näin pitää tapahtuakin väestön haastavan ikärakenteen vuoksi.

Pitkäaikaistyöttömyys on ollut nousussa jo kahden vuoden ajan etenkin hiljentyneiden työmarkkinoiden vuoksi. Helmikuussa pitkäaikaistyöttömiä oli 880, 38 % vuoden takaista enemmän. Maltillinen kasvu todennäköisesti jatkuu tulevina kuukausina, varsinkin huomioiden laskenut palveluissa olevien määrä. Silti tällä ja ensi vuosikymmenellä pitkäaikaistyöttömien määrä laskee jo pelkästään ikäjakauman vuoksi; helmikuussa pitkäaikaistyöttömistä vähintään 60-vuotiaita oli 31 % ja vähintään 50-vuotiaita 57 %. Pitkäaikaistyöttömien lisäksi on paljon työttömiä, joiden on vaikea työllistyä avoimille työmarkkinoille. Työllistymisen esteiden yleisimpiä syitä ovat puutteellinen koulutus ja osaaminen, terveysrajoitteet sekä elämänhallinnan ongelmat.

Terveydelliset rajoitteet ovatkin keskeinen työttömyyden syy kaikilla alueilla, ja Kainuussa tilanne on yksi vaikeimmista. Helmikuun lopussa Kainuussa 14 %:lla työttömistä työnhakijoista oli jokin diagnoosi, alueista neljänneksi eniten, kun koko maan

keskiarvo oli 10 %. Tämä antaa suuntaa myös täsmätyökykyisten määrästä, vaikka kaikki pitkäaikaissairaat ja vammaiset työnhakijat eivät olekaan täsmätyökykyisiä. Täsmätyökykyiset pystyvät työskentelemään työtehtäviä tai työaikaa mukauttamalla, ja heidän työssäkäyntiään lisäämällä voidaan myös nostaa työllisyysastetta. Työnantajien tietoisuutta työllistämisen tuista sekä palveluista tulee parantaa ja työmarkkinoilla tarvitaan asennemuutosta, sillä moni työnantaja ei ole valmis rekrytoimaan täsmätyökykyisiä työnhakijoita – tekijäpulasta huolimatta.

Myös työikäisiä eläkeläisiä on ollut Kainuussa jo vuosikymmeniä runsaasti, mikä on ollut keskeinen tekijä historiallisesti alhaisen työllisyysasteen taustalla. Työikäisten eläkeläisten määrä on enää alle puolet 2000-luvun alun määrästä – iso osa heistä on saavuttanut eläkeiän – mutta vieläkin vuonna 2023 eläkkeellä oli 3 400 työikäistä eli noin 600 henkilöä enemmän kuin työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin. Työikäisistä 9 % oli eläkkeellä, alueista eniten, koko maan keskiarvo oli 6 %. Hyvinvointialueiden taloustilanne on vaikea, mutta olisi tärkeää panostaa sote- ja etenkin mielenterveyspalveluihin, jotta saadaan ehkäistyä työikäisten eläköitymisiä ja eläköityneitä takaisin työelämään.

Työllisyysasteen nostamiseksi erityistä huomiota kiinnitetään työllisyyden parantamiseen ryhmissä, joissa se on nyt keskimääräistä alhaisempi, mutta joissa on suurin potentiaali nousulle. Näitä ryhmiä ovat täsmätyökykyisten ja pitkäaikaissairaiden lisäksi etenkin pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevat, ikääntyneet sekä osa maahanmuuttajataustaisista. Kainuussa työllisyysaste putoaa jo 50-vuotiaista lähtien, ja vuonna 2023 se oli 60–64-vuotiailla vain 56,9 %, maakunnista neljäneksi vähiten. Koko maassa suurempi lasku alkaa vasta 55–59-vuotiailla. Kehitys on parempaan päin, mutta työmarkkinoilla on edelleen ikäsyrrintää. Tähän ei olisi varaa etenkään Kainuussa, jossa iäkkäämpiä työikäisiä on paljon ja työntekijöistä on ollut jo kauan kova pula. Eläkeikäistenkin työnteko on viime vuosina yleistynyt ja kasvaa vielä pitkään. Tämä on helpottanut työvoimapulaa varsinkin sosiaali- ja terveysalalla, varhaiskasvatuksessa sekä kouluissa.

Maahanmuuttajien työllisyysaste oli Kainuussa vuoden 2023 lopussa 53,6 % eli selvästi maakunnan kaikkien työikäisten työllisyysastetta matalampi. Maakunnista tulos oli 14. paras, koko maan keskiarvo oli 57,8 %. Vuosina 2015–2022 Kainuussa tuli nousua peräti 16,9 prosenttiyksikköä mutta vuonna 2023 työllisyysaste putosi 4,5 prosenttiyksikköä. Matalasuhdanne on laskenut maahanmuuttajien työllisyyttä mutta tulevaisuudessa kasvu jatkuu. Myönteistä on, että työllisyys nousee maasaoloajan mukaan ja vähintään kymmenen vuotta maassa olleiden maahanmuuttajien työllisyysaste oli vuonna 2023 66,5 %, 2,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin koko maassa. Suurin osa maahanmuuttajista työskentelee Kainuussa suhteellisen matalapalkkaisissa tehtävissä ja jo pitkään ulkomaalaisten yleisin ammatti on ollut

siivooja. Lisäksi yleisimpiä toimialoja ovat metalli-, rakennus-, ravintola-, sote- ja kaupan ala. Ammattijakauma on kuitenkin monipuolistumassa ja kehitys varmasti jatkuu.

Ukrainalaisia pakolaisia on Kainuussa noin 800 ja helmikuun lopussa ukrainalaisia oli työnhakijana 290. Pakolaisilla on laajasti osaamista mutta varsinkin heikko kieli-taito vaikeuttaa työllistymistä, suurin osa heistä ei osaa englantiakaan. Ukrainalais-ten kotoutumista on edistetty muun muassa kotoutumiskoulutuksilla ja aktiivisella palveluihin ohjauksella. Pitemmällä aikavälillä heidän työllistymisnäkömängsä ovat hyvät.

Matalasuhdanne on vähentänyt työvoiman kysyntää Kainuussa ja koko maassa jo parin vuoden ajan. Kainuussa uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin vuonna 2024 julkiseen työnvälitykseen 8 100, mikä on 31 % vähemmän kuin edellisvuonna. Kai-nuun lasku oli kuitenkin alueista neljänneksi pienintä, koko maassa paikkamäärä väheni 40 %. Valoa on kenties tunnelin päässä, sillä helmikuussa paikkamäärä väheni viime vuodesta selvästi edelliskuukausia vähemmän, 13 %. Lähikuukausina työvoiman kysyntä luultavasti jatkuu ainakin hieman edellisvuosia heikompana talouden haasteiden vuoksi. Vuoden loppua kohti paikkamäärä todennäköisesti taas kasvaa suhdanteen parantuessa.

Supistunut tekijätarve sekä kasvanut työvoimareservi näkyvät väliaikaisesti kohen-tuneena työvoiman saatavuutena. Tilastokeskuksen työnantajatiedusteluun tam-mi-syyskuussa vastanneista kainuulaisista työvoimaa etsineistä työnantajista 36 % koki rekrytointiongelmia edeltävän 12 kuukauden aikana. Vielä viime vuonna peräti 66 %:lla kyselyyn vastanneista oli ollut rekrytointiongelmia; tämä oli vuonna 2007 alkaneen työnantajatiedustelun historian korkein lukema ja myös useina aiempina vuosina rekrytointiongelmat olivat Kainuussa maan vaikeimmat. Koko maassakin osaajapula on helpottanut tilapäisesti, rekrytointiongelmia koki 40 % vastaajista ja viime vuonna 49 %.

Määrällisesti eniten Kainuuseen kaivataan suorittavan työn tekijöitä ja kovin pula on sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä metalli-, ICT-, metsä- ja ravintola-aloilla. Näi-den lisäksi ammattiryhmittäin tarkasteltuna erityisen kova pula on opettajista ja siivoojista. Lähikuukausina työvoiman saatavuudessa ei ole odotettavissa suurta muutosta, mutta loppuvuotta kohti saatavuus todennäköisesti jälleen heikkenee työvoiman kysynnän kasvettua. Ensi vuonna tilanne pahenee vielä selvästi enem-män talouden kasvaessa ja tulevana vuosina tekijäpula yhä vaikeutuu työikäis-ten määrän laskiessa. Rekrytointiongelmat kasvavatkin tällä vuosikymmenellä yli 70 %:n. Pula tekijöistä on väestörakenteen lisäksi ehkä Kainuun suurin haaste.

Kohtaanto-ongelma on ollut pitkään vaikea niin Kainuussa kuin koko maassa, eli työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Taustalla on muun muassa heikko työvoiman liikkuvuus, kannustinloukut, matala palkka, osa-aikaiset ja lyhyet työsuhteet sekä yleistynyt ja montaa työnhakijaa vähemmän kiinnostava vuokratyö. Kainuussa keskeisin syy on silti, ettei työnhakijoiden osaaminen vastaa työnantajien odotuksia. Tähän vaikuttaa maakunnan koulutusmahdollisuuksien rajallisuus sekä vähäinen yliopistotason koulutus. Työttömien, työssä olevien ja yrittäjien osaamisen kehittäminen sekä koulutustarjonnan monipuolistaminen on elintärkeää osaavan työvoiman riittävyyden ja yritysten kehittymisen kannalta. Osaamistarpeiden ennakointiin on panostettu pitkään, ja koulutusta kehitetään yhteistyössä yritysten kanssa, jotta niiden muuttuviin tarpeisiin pystytään vastaamaan. Työpaikoilla oppiminen on ollut jo kauan yleistä. Lisäksi tulee tukea ammattisiirtymiä tekijäpulasta kärsiville aloille sekä parantaa työvoimapula-alojen vetovoimaa. Työnantajien rekrytointi- ja työnantajaosaamisen sekä työelämän monimuotoisuuden kehittäminen on tärkeää. Monien työnantajien odotusten vastavalmistuneiden osaamisesta pitäisi olla realistisempia ja kv-opiskelijoiden työllistymistä maakuntaan on lisättävä. Palkankin pitäisi olla suhteessa työn vaativuuteen – palkkataso on Kainuussa alueista matalimpia. Tarvitaan lisäksi valtakunnallisia uudistuksia, kuten ulkomaisen työvoiman saatavuuden helpottamista, työurien pidentämistä ja kannustinloukkujen poistamista. Selvää on kuitenkin, etteivät ratkaisut ole helppoja ja ne vaativat aikaa.

Työllisyysasteen tulee kasvaa tulevaisuudessakin, mutta Kainuun työikäisten määrä ei riitä vastaamaan työvoimatarpeeseen. Vuodesta 2010 maakunnan 15–64-vuotiaiden määrä on pudonnut 23 %, ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan se laskee edelleen 9 % vuoteen 2045. Pelkästään kotimaisella työvoimalla ei ratkaista haasteita vastaisuudessakaan, etenkin kun isossa osassa muutakin maata työikäisten määrä vähenee merkittävästi ja osaavan työvoiman pula on vaikea. Maahanmuutto on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina ja kehityksen tulee edelleen jatkua. Maahanmuuttajien tulisi lisäksi jäädä maakuntaan nykyistä pysyvämmiin. Kainuussa onkin kehitetty kansainvälisiä rekrytointeja tukevia palveluja sekä asettautumispalveluja, ja työ jatkuu eri toimijoiden kanssa.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Kainuu

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Kajaanin seutukunta Kajaani, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

Taulukko Kehys-Kainuun seutukunta Hyrynsalmi, Kuhmo, Puolanka, Suomussalmi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	–

20 Lappi

Taulukko 19. Lapin avainluvut

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	176 151	176 150	1	0,0 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2025	8 549	7 994	555	6,9 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2025	938	800	138	17,3 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2025	2 190	2 005	185	9,2 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2025	10,5	9,9	–	0,6 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2025	2 453	3 191	-738	-23,1 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Geopoliittisten muutosten myötä Lapin kehitysnäkymien kuva on muuttunut merkittävästi. Muutos näkyy keskeisillä toimialoilla. Infrastruktuuritarpeet ja keskustelu saavutettavuudesta ovat lisääntyneet ja konkretisoituneet.

Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmat ovat valmistuneet. Odotukset niiden toimeenpanoon ovat kääntyneet hallituksen kehysriiheen. Ohjelmien toimeenpanossa tullaan hyödyntämään käytössä olevia kansallisia rahoitusinstrumentteja sekä EU:n ja NATO:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia. Lapissa on valmisteilla

useita alueellisia ohjelmia ja strategioita. Lapin maakuntaohjelma Lappi-sopimus valmistellaan kuluvan vuoden aikana. Lapin liitto ja Lapin ELY-keskus valmistelevat kumppaneiden kanssa ilmasto- ja energiastrategiaa. Myös ensimmäinen yrittäjyysstrategia sekä kulttuurin ja luovien alojen kasvuohjelma ja yhteisen Lappi-brändin päivitys ovat työn alla. Valmistelussa on Lappivisio, Lapin matkailun kestävä tulevaisuus -hanke, jossa määritellään matkailun strategisia askelmerkkejä tulevaan.

Lappi näyttäytyy aluekehitykseltään Elinvoima, vetovoima ja pitovoima (EVP) -indeksitarkastelussa vahvana maakuntana. Lappilaiskuntia komeilee vertailun kärkipaikoilla sekä kaikkien kuntien että kuntakokoluokittaisissa tarkasteluissa. Kymmenen parhaan kunnan joukkoon sijoittuivat Kittilä ja Kolari ja kahdenkymmenen parhaan joukkoon mahtuvat myös Inari ja Rovaniemi. Lapin seutukunnista Rovaniemi ja Kemi-Tornio olivat mukana kuntien vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta mittaavassa Elinkeinoelämän keskusliiton tekemässä kuntarankingissa ja sijoitukset jäivät vaatimattomiksi. Yrittäjät näkevät kehitettävää kuntapäätösten yritysälähtöisyydessä ja kuntien yritysilmapiirissä.

Pohjoisen liikenneyhteyksien merkitys on kirkastunut laajasti muuallakin kuin pohjoisessa, mikä näkyy esimerkiksi EU:n tukipäätöksissä. Rajat ylittävät liikenneyhteydet Ruotsiin ja Norjaan sekä raideliikenteen kehittämistarpeet korostuvat entisestään. Suomi, Ruotsi ja Norja sovittavat yhteen liikennejärjestelmäsuunnitelmiaan. Pohjoisen alueen liikenneyhteyksiin tehtävät investoinnit nähdään sijoituksina sekä turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen että asukkaiden ja yritysten toimintaedellytyksiin. Ruotsin hallitus käynnistää Norrbotniabanan rakentamisen noin 120 kilometrin matkalle Uumajasta Skellefteään. Lisäksi Norjan Narvikin satamaan kulkevaan malmirataan tehdään kohtaamispaikkoja, jotka lisäävät radan kuljetuskapasiteettia. Saavutettavuuden kehittämisen kohteina ovat laajemmat alueet, jotka eivät rajoitu valtakunnan rajoihin, kuten Perämerenkaari eli Perämeren pohjukkan alueen maaliikenneväylä, joka yhdistää Suomen, Ruotsin ja muun Euroopan.

Sodankylään ja Rovaniemelle sijoitetaan Naton eteentyönnetyt maavoimajoukot eli FLF-joukot ja niiden esikunnat. Sijaintipaikat tarjoavat erinomaiset ja haastavat olosuhteet joukkojen harjoittelulle. Sijoituspäätös tukee kokonaisturvallisuutta ja tuo uusia mahdollisuuksia Lapin yritysille. Keskustelu kaikinensa turvallisuudesta ja puolustusteollisuudesta on aktivoinut Lapin elinkeinoelämää. Puolustusvoimien toiminta ja harjoitukset näkyvät enenevässä määrin tieverkolla, katukuvassa ja tiedotusvälineissä. NATO:n myötä käytävä keskustelu on lisännyt myös aluekehittäjien ja yrittäjien mielenkiintoa hankkeisiin ja hankintoihin. Toimijoilla on selkeästi tavoitteena saada puolustusteollisuuden kautta uutta liiketoimintaa.

Arktisen alueen merkitys avaruustutkimuksessa kasvaa. Euroopan avaruusjärjestö ESA ja Ilmatieteen laitos perustavat Arktisen satelliittien kalibrointi- ja validointikeskuksen Sodankylään. Tavoitteena on parantaa satelliittipohjaisen tiedon laatua ja edistää uusien arktiseen alueeseen liittyvien palveluiden ja sovellusten kehittämistä. Keskus nostaa Suomen avaruustoiminnan vaikuttavuutta kansainvälisesti huomattavalla tavalla ja lisää ymmärrystä esimerkiksi merijäiden, lumipeitteen ja kasvillisuuden muutoksista. Keskus luo kasvun edellytyksiä suomalaiselle avaruustoiminnalle ja -teollisuudelle sekä parantaa tieteellisen tiedon tasoa.

Usean Lapin kunnan taloustilanne on haastava. Kaivoskunnissa, Keminmaa, Sodankylä ja Kittilä, taloustilannetta helpottaa, kun ne ovat saamassa odotettua ja tämän vuoden talousarvioissa arvioitua enemmän kaivosveroa.

Lapin väestökehitys on viime vuosina ollut aiempia vuosia myönteisempää erityisesti työikäisen väestön osalta. Vuonna 2023 väestö lisääntyi yli 350 henkilöllä. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2024 väestökasvu oli maltillisempi, mutta edelleen plussalla. Seutukunnista väestökasvuun ylsivät vain Rovaniemi ja Pohjois-Lappi. Maan sisäisessä kuntien välisessä nettomuutossa viime vuosi oli edeltäviä heikompi ja päättyi Lapissa 470 miinukselle ja muuttovoittoon ylsi vain Pohjois-Lappi. Maahanmuuton ansiosta kokonaisnettomuutto on ollut positiivinen vuodesta 2020 alkaen ja ylitti 1 000 myös vuonna 2024. Ulkomaalaisten ja vieraskielisten osuus väestöstä on kasvusta huolimatta alempi kuin koko maassa.

Väestöennusteissa maahanmuutto määrittää tulevaa väestökehitystä ja kuntien eriytynyt väestökehitys jatkuu. Väestökehitykseen sekä alueen sisäisten kehityserojen suuntaan vaikuttaa olennaisesti myös maan ja Lapin sisäisen muuton kehitys sekä onnistuminen alueen veto- ja pitovoiman vahvistamisessa. Haastavaan asuntotilanteeseen tarvitaan nopeita ratkaisuja tukemaan muuttoliikettä, työvoiman saatavuutta ja kiinnittymistä alueelle. Osa kunnista on lähtenyt omalla asuntotuotannollaan edistämään asuntokannan uudistumista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Lappi virkistyy ja alueen vetovoiman lisäksi kasvunäkymiä tukevat korkojen lasku ja tasaantuminen sekä ostovoiman kasvu palkkatarkistusten myötä. Kasvunäkymiä ja kilpailukykyä heikentävät kohonneet kauppapoliittiset jännitteet ja USA:n aktiiviset tullit. Puolet Lapin viennistä on suoraa palvelujen vientiä, joten pk-yritysten vienti on hieman muuta maata paremmassa turvassa kauppasodalta.

Yrityskanta on kasvussa eli yrityksiä on perustettu enemmän kuin lopetettu. Lapin yritysten suhdanneodotukset pysyvät pääsääntöisesti positiivisina. Positiivisten suhdannetekijöiden yksi ajuri on merkittävä investointipotentiaali. Lapin kauppakamarin kokoaman tiedon mukaan alueella on investointihankkeita seuraavan kymmenen vuoden ajalle yhteensä 31 miljardin euron arvosta. Myös Ruotsin puolella tehtävät suurinvestoinnit tukevat suomalaisten teollisuuspalveluyritysten toimintaa. Tällä hetkellä on käynnissä matkailuinvestointeja eri puolilla Lappia, puolustussektorin tarpeista nousseita ja muita julkisia investointeja, teollisuusinvestointeja sekä malminetsinnän investointeja. Korkojen laskun arvioidaan tukevan uusien investointien käynnistymistä.

ELY-keskus myönsi vuonna 2024 yritys- ja kehittämisrahoitusta Lappiin noin 48 miljoonaa euroa, josta yli puolet kohdistui yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin. Kansainvälisen matkailun noste kannusti matkailuyrityksiä toteuttamaan investointi- ja kehittämishankkeita. EU-ohjelmakauden loppua kohti vähenevät määrärahat suunnataan matkailussa markkinaehtoisesti toimivien matkailukeskusten ulkopuolelle ja ympärivuotisten toimintojen kehittämiseen. Finnveran rahoituksen näkökulmasta vuosi 2024 oli Pohjois-Suomessa selvästi edellistä parempi ja Lapissa talousbuumi jatkuu tänä vuonna. Kasvua on kertynyt matkailuinvestoinneista, Kemi-Tornion teollisuusklusterissa ja Pohjois-Ruotsin suurhankkeet ovat tuoneet urakoita. Omistajanvaihdosten määrät ovat piristymisestä huolimatta edelleen maltillisia.

Lapin elinkeinoelämää lähellä oleva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) on monialaista ja voisi olla laajuudeltaan nykyistä merkittävämpää. Lapin TKI-lähettiläät toimivat aktiivisesti edistäen TKI-toimintaa ja sen näkyvyyttä. Lapin korkeakoulukonsernin TKI-toiminta on tiiviisti kytketty opetukseen, strategiaan ja kestäväen kehityksen tavoitteisiin. Myös toisen asteen oppilaitoksessa panostetaan oppimis- ja kehittämisympäristöihin. Lisäksi Lapissa toimii TKI-pyöreä pöytä, joka koostuu yrityksistä ja aluekehittäjistä. Sen tavoitteena on edistää alueen kehitystä ja innovaatioita muodostamalla elinkeinolähtöinen TKI-yhteistyöverkosto.

Teollisuudessa näkymät ovat parantuneet huomattavasti viime syksystä, huolimatta Yhdysvaltojen poukkoilevasta tullipolitiikasta. Lappilaisilla teollisuusyrityksillä on vientiä sekä Yhdysvaltoihin että Kanadaan. Teollisuuden investointipotentiaali muodostuu lähes kokonaan puhtaan siirtymän hankkeista. Vaikka Lapin tuulivoimarakentamisessa on tällä hetkellä hiljaista, suunnittelussa ja viranomaisprosesseissa on paljon hankkeita. Lapin ELY-keskuksella on 32 YVA-menettelyssä olevaa hanketta, joista noin 90 % liittyy energia-alaan. Hallituksen esitys kaivosten ja datakeskusten sähköveroluokan nostosta heikentää toimintaympäristön ennakoitavuutta

ja kilpailukykyä uusien investointien suhteen. Myös Lappiin on ollut vireillä eri kokoisia datakeskuksia, mutta verokehtelumuutos aiheuttaa yrityksissä uudelleenpohdintaa. Tästä esimerkkinä on Pelloon suunnitellun pienemmän hankkeen kaatuminen.

Ranuan ja Rovaniemen rajalla sijaitsevan Suhangon kaivoshankkeen ympäristö- ja vesitalouslupaa odotetaan kuluvan vuoden aikana. Toteutuessaan kaivoshanke toisi merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Euroopan komissio nimeää Sakatin EU:lle strategisesti tärkeäksi kaivoshankkeeksi. Sodankylän Anglo Americanin kaivoshanke tuottaisi akkuteollisuuden tarvitsemia raaka-aineita kobolttia ja nikkeliä. Suomessa tehtävästä malminetsinnästä 75 % keskittyy Lappiin. Viime vuoden investoinnit olivat yli 90 miljoonaa euroa. Malminetsinnän kasvua vauhdittavat vihreän siirtymän tarvitsemat metallit ja taloudellisen epävarmuuden kiihdyttämä kullan hinnan nousu.

Lappi on Suomen kansainvälisen matkailun veturi. Matkailuyritysten lähiajan näkymät ovat hyvät niin investointien kuin toiminnan suhteen. Matkailurakentaminen on elpynyt ja suunnitteilla tai toteutuksessa olevia matkailuinvestointeja on noin 1,2 miljardin euron edestä. Matkailutoiminnan välillisten ja välittömien vaikutusten verokertymä (palkka, yhteisö ja ALV) on vajaa 300 miljoonaa euroa. Lappiin suuntautuva lentomatkailu on kasvussa ja vuosi 2024 oli lentomatkailumäärissä ennätyksellinen. Lapin lentoasemien kautta kulki peräti 1,8 miljoonaa matkustajaa, mikä on viidennes enemmän kuin edellisvuonna. Voimakkaimmin matkustajamäärät kasvoivat Rovaniemen lentoasemalla. Ympärivuotisia kansainvälisiä lentoyhteyksiä on käynnistynyt Rovaniemelle kaksi ja Kittilään kolme kausiluontoisten reitti- ja charter-lentojen lisäksi. Rekisteröidyn majoituksen käyttöasteet ovat nousseet ja rekisteröimättömän majoituksen kasvu on ollut voimakasta. Lyhyt vuokrauksen uudistumassa oleva lainsäädäntö tulee vaikuttamaan matkailuun. Lyhyt vuokraus näkyy asuntomarkkinoilla ja on aiheuttanut eripuraa lyhyt vuokraajien ja paikallisten asukkaiden sekä lyhyt vuokraajien ja hotellitoimijoiden välillä. Elinvoiman lisääntyminen näkyy myös laajemmin palvelualoilla. Uusia kauppakeskuksia on suunnitteilla ja olemassa olevat kauppakeskukset laajentuvat.

Rakennusalaalla on nähtävissä piristymisen merkkejä. Matkailurakentaminen on vilkasta jo nyt eri puolilla Lappia. Maakunnassa rakennetaan uutta majoituskapasiteettia matkailukeskusten tai matkailullisesti merkittävien luonto- tai elämyskohteiden läheisyyteen. Rovaniemellä on käynnistymässä iso, noin 20 miljoonan euron hotellirakentaminen, ja kaksi-kolme kohdetta odottaa investointipäätöksiä. Sodankylässä valmistuu noin 13 miljoonan euron hotellilaajennus vuoden 2025 aikana. Laajennettuun hotelliosaan tulee 75 uutta huonetta ja huoneiden määrä 2,5-kertaistuu.

Metsä Fibren Kemin vanhan sellutehtaan toiminta päättyi uuden biotuotetehtaan käynnistymisen myötä. Vanhan tehtaan purkaminen alkoi vuoden 2024 alussa. Projekti kestää vuoden 2025 loppuun ja työllistää muutaman kymmenen henkilöä.

Tornion sillan peruskorjaus alkaa huhtikuussa. Tornionjoen ylittävä E4-silta sijaitsee valtatiellä 29 Tornion keskustassa lähellä Suomen ja Ruotsin rajaa. Peruskorjaus kestää pari vuotta ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 aikana. Väyläviraston rahoittaman sillan kokonaiskustannus on noin 6,3 miljoonaa euroa, josta puolet katetaan EU-tuella. NATO-jäsenyys lisää sotaharjoituksia ja raskasta liikennettä myös alemmalla tieverkolla. Puun tuonnin loppuminen Venäjältä lisää Lapin puun käyttöä ja kuljetustarpeita. Myös matkailu lisää liikennettä alemmalla tieverkolla. Väylävirasto on myöntänyt Lapin ELY-keskukselle tiestön ylläpitoon tälle vuodelle 29,1 miljoonaa euroa, jolla saadaan hidastettua korjausvelan kasvua myös tulevana kesänä.

Tornion- ja Muonionjoki ovat tunnettuja lohikalojen kuten merilohen kalastuksesta, mutta lohen nousu on merkittävästi heikentynyt viime vuosina. Kalastustoimijat korostavat kalastusrajoitusten tärkeyttä, jotta välttyttäisiin täysrahoitukselta, kuten Tenolla. Kalastusmatkailu, erityisesti lohen kalastus, tuo merkittävän lisän aluelouteen ja elinvoimaa jokivarren kyliin. Kestävän kalastuksen ja kalastusmatkailun kehittämiseksi tarvitaan pitkäaikaisia suunnitelmia. Lapin ELY-keskus on sitoutunut kehittämään elinkeinoa ja tavoitteena on palkata työntekijä koordinoimaan kehittämishanketta yhdessä Suomen ja Ruotsin eri sidosryhmien kanssa. Tornion- ja Muonionjoen sivujokien tilaa parannetaan samalla EU:n rahoittamassa TRIWA-life-hankkeessa.

Lapissa maatilojen määrä vähenee edelleen. Sukupolvenvaihdoksia tapahtuu liian vähän ja tilojen uudistumista edistäviä investointeja tehdään aiempaa harkitummin. Investointeja tehdään uusiutuvaan energiaan ja eläinten hyvinvointiin sekä ympäristön tilaa parantaviin investointeihin, mutta laajoja rakentamisinvestointeja siirretään odottamaan parempaa aikaa. Tilojen toimintaa halutaan kehittää ja vireillä on useita suunnitelmia, mutta toimintaympäristön epävarmuus jarruttaa niiden toteuttamista. Uusia maatilarakennusinvestointeja on jarruttanut myös epävarmuus metsäkatoasetuksen tulkinnasta. Metsien monikäyttö korostuu Lapissa, jossa metsiä käyttää niin porotalous, luonnontuoteteollisuus kuin matkailu ja teollisuus. Metsien virkistyskäyttö ja maisemallinen merkitys painottuu matkailupalveluiden läheisyyteen.

Keskustelut ruokaturvasta ja huoltovarmuudesta ovat lisänneet kiinnostusta paikallisiin elintarvikkeisiin. Kiinnostusta pyritään hyödyntämään matkailussa ja tarjoamaan Lappiin tuleville paikallisia herkkuja. Samalla tehdään aktiivista työtä, jotta myös Lapin julkisten toimijoiden keittiöissä saataisiin enenevässä määrin tarjolle

Lapissa tuotettua ruokaa. Maaseuturahaston hanketoiminnalla tuetaan erityisesti lähimarkkinoiden hyödyntämistä ja tuottajien välistä yhteistyötä kannattavuuden parantamiseksi.

Porotalouden merkitys huoltovarmuuden turvaajana on huomioitu aiempaa paremmin: tavoitteena on kestävä porotalous muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa ja elinkeinon jatkuvuuden turvaaminen. Porotaloudessa positiivista on se, että elinkeinon löytyy jatkajia. Porotalouden sopeutumisessa muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin tehdään paliskuntien kanssa tutkimustyötä, jotta elinkeinossa voitaisiin varautua sään ääriolosuhteisiin sekä poroa uhkaaviin uusiin eläintauteihin.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Osaavan työvoiman saatavuus koetaan Lapissa koko maata haasteellisemmaksi ja merkittävämmäksi kasvun esteeksi. Lapin työllisyyden kehityskuva on erilainen kuin koko maassa. Työllisyysaste on ollut aiemmasta poiketen kahtena viime vuonna koko maata korkeampi ja viime vuonna työttömien osuus työvoimasta alle koko maan. Vuonna 2024 työttömiä oli keskimäärin noin 7 860, yli 200 vähemmän kuin edellisellä vuonna, ja työttömien osuus työvoimasta 9,7 %. TEMin viime syksyn työmarkkinaennusteessa työttömyyden vähenemisen ennustettiin jatkuvan voimistuvana Lapissa vuosina 2025 ja 2026. Työttömyyden väheneminen verrattuna vuodentakaiseen kuitenkin taittui Lapissa viime vuoden marraskuussa ja työttömyyden kasvu voimistui tammikuussa. Työttömiä on ollut alkuvuoden aikana noin 550 enemmän kuin vuotta aiemmin. Lapin tilanne ja kehitys on kuitenkin edelleen koko maata parempi.

Viime kuukausien kehityksestä ei kuitenkaan vielä voida päätellä työllisyyskehityksen taittumista heikompaan, koska työttömyyden lisääntymiseen on vaikuttanut aktivointiasteeseen laskettaviin palveluihin osallistuvien määrän väheneminen työttömyyden kasvua enemmän. Palveluihin osallistuvien määrässä siirtymävaihe valtiolta kunnille näkyi vähenemisenä jo viime vuoden loppupuolella, kun valmistauduttiin tuleviin palvelutarjonnan ja palvelujen rahoitusvastuiden muutoksiin. Palveluihin osallistuvien määrän lasku on jatkunut alkuvuodesta.

Lapin sisäiset alueelliset erot ovat huomattavia. Työttömien osuus työvoimasta vaihteli helmikuussa seutukunnittain Pohjois- ja Tunturi-Lapin 7,1 %:sta Itä-Lapin 13,9 %:iin ja kunnittain Muonion 6,1 %:sta Kemin 16,0 %:iin. Huolestuttavaa on, että erityisesti nuorten ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyys on lisääntynyt ja työttömyyksien pitkittymisen myötä kasvuun kääntynyt pitkäaikaistyöttömyys.

Työvoiman kysyntä on vähenemisestään huolimatta huomattavaa. Lapissa työpaikkoja ilmoitettiin avoimeksi vuoden 2024 aikana Työmarkkinatorille yli 33 000. Työpaikoista huomattava osa on henkilöstöpalveluyritysten ilmoittamia ja erityisesti niiden määrä on vähentynyt. Työvoiman kysynnässä näkyy matkailu heijastusvaikutuksineen monille toimialoille ja erilaisiin ammatteihin, sosiaali- ja terveysalan työvoimatarpeet sekä rakentaminen eri muodoissaan. Talouden elpyminen tukee Lapin investointipotentiaalin etenemistä toteutukseen, mikä heijastuu työvoimatarpeina useilla toimialoilla rakentamis- ja toimintavaiheen aikana. Osaajatarvetta on myös naapurimaissa Ruotsissa ja Norjassa. Työpaikkoja avautuu työvoiman eläköitymisen myötä, esim. julkisen sektorin työntekijöistä Lapissa joka kolmas eläköityy 10 vuoden aikana.

Työllisyyden ja henkilöstömäärän kasvu hidastui viime vuonna. Barometreissa ja haastatteluissa yritykset ja työnantajat arvioivat yleisimmin henkilöstön määrän pysyvän ennallaan ja suurempi osa henkilöstön lisääntyvän kuin vähenevän. Henkilöstöön liittyvät sopeuttamistarpeet ovat yleisemmin lomautuksia kuin irtisanomistarpeita. Myös Lapin hyvinvointialue on käynyt yhteistoimintaneuvotteluita talouden sopeuttamiseksi organisaatorakenteita muuttamalla ja johtamisjärjestelmää keventämällä.

Rekrytointiongelmien ovat vähentyneet, mutta edelleen lähes joka toinen toimipaikasta on kokenut vaikeuksia työvoiman hankinnassa. Useilla paikkakunnilla asunotilanne on haastava ja työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden este. Vastuullisuus ja sosiaalinen kestävyys korostuvat työmarkkinoilla, rekrytoinnissa ja kilpailussa osajista. Työelämän kehittämisen merkitys korostuu osana työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä. Lapin ELY-keskus koordinoi valtakunnallista kehittämistä ja yhteistyötä Parempi työelämä! -ESR-koordinaatiohankkeen kautta.

Kansainvälinen työvoima on osa ratkaisua useilla aloilla ja Lapin vieraskielinen työvoima ja kansainväliset opiskelijat on tärkeää kiinnittää alueen työmarkkinoille. Myönnettyjen työ- ja oleskelulupien määrä on kasvanut. Vuonna 2024 Lappiin myönnettiin oleskelulupia yli 2 400 ja työlupia yli 1 200. Työlupamäärissä näkyi erityisesti matkailu, hoivapalvelu- ja terveydenhuolto sekä metsäpalvelun avustava työ. Matkailussa kansainvälinen työvoima on ollut osa työvoiman hankintaa jo pitkään. Hyvinvointialueella ulkomaisen työvoiman rekrytointia on käynnistetty hakemalla kokemusta osallistumalla hankkeisiin, joiden puitteissa on tehty viime vuosina muutamia kymmeniä kansainvälisiä rekrytointeja eri puolille Lappia. Lapissa työskentelee mm. Filippiineiltä tulleita hoitajia valtakunnallisten hoivayritysten yksiköissä. Myös lappilaiset rekrytointiyritykset suunnittelevat laajentavansa toimintaansa hoiva-alalle lähivuosina.

Asettautumispalveluiden edistämiseksi Lapissa on pilotoitu Pohjoista Pitoa -valmennus, jolla vahvistetaan kuntien ja työllisyysalueiden kansainvälisten osaajien houkuttelua sekä alueen pitovoimatekijöitä. Kansainvälistä rekrytointia on edistetty osallistumalla SOTE-rekrytoivaan lähtömaakoulutukseen. Valtakunnalliseen Ratkaisuja Osaajapulaan -valmennukseen osallistui Lapin palvelu-, matkailu- ja ravintola-alan sekä teknologiateollisuuden yrityksiä. Palveluita jatketaan osana Work In Finland -palvelukokonaisuutta. Kansainvälinen rekrytointi osana onnistunutta henkilöstösuunnittelua on oivallettu ja toimenpiteitä yritysten kansainvälistymisstrategioiden toteuttamiseksi on käynnistymässä. Työelämän monimuotoisuuden edistämiseksi sekä kv-osaajien vastaanottovalmiuksien lisäämiseksi yrityksiä kannustetaan osallistumaan IMAGO-valmennuksiin. ELY-keskukset koordinoivat alueellisia työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton verkostoja osana valtakunnallista Talent Boost -toimintaohjelmaa.

Uusilla koulutusavauksilla vastataan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muuntuviin haasteisiin ja osaamistarpeisiin. Syksyllä 2026 aloitettava logistiikan insinöörikoulutus vahvistaa alan osaamista Lapissa ja ammattikorkeakoulun strategian mukaista profiilia tekniikan alan korkeakouluttajana ja TKI-toimijana. Koulutusvastuu perustuu alueen yritysten osaamistarpeeseen sekä Pohjoisen ja koko Suomen kehitysnäkymiin. Lapin yliopiston vuonna 2026 alkava kansainvälinen kaksivuotinen elokuvamaisteriohjelma luo arktisille alkuperäiskansoille uusia mahdollisuuksia yliopistomaailmassa. Pilottihanke on osa laajempaa EU Interreg -projektia, ja yhteistyökumppaneina ovat Sámi Allaskuvla Norjasta, Uumajan yliopisto Ruotsista ja kansainvälinen saamelainen elokuvainstituutti ISFI.

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat osaamistarpeisiin ja moniammatilliseen yhteistyöhön valmistavaa poikkitieteellisyttä tulee vahvistaa kaikilla koulutusaloilla. Opetushallituksen selvityksessä tunnistetut tulevaisuuden työelämässä alasta riippumatta tarvittavat osaamiset korostuvat myös Lapin työmarkkinoilla. Huoltovarmuuteen, ilmastonmuutokseen, vihreään siirtymään, turvallisuuteen ja kestävyYTEEN liittyvän osaamisen kehittyminen pitäisi varmistaa kaikilla koulutusasteilla ja myös työelämässä tapahtuvalla oppimisella on merkittävä rooli. Robottiikkaan, tekoälyyn, datan hallintaan ja tietoturvaan liittyvät osaamiset edellyttävät työvoiman jatkuvaa kouluttamista. TKI-keskusteluissa on noussut esiin tekniikan alan tutkimuksen vahvistamisen ja yliopistokoulutuksen tarpeet Lapissa.

Vuoden alussa TE-palvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle. Lappiin muodostui neljä 2–8 kunnan muodostamaa työllisyysaluetta. Alkuvuosi on mennyt työllisyysalueilla siirtymävaiheen haasteita ratkoen ja asiakaspalveluprosessien käynnistämiseen. Yhteistä tilannekuvaa toimintojen käynnistymisestä muodostetaan ELY-keskuksen ja työllisyysalueiden välisissä keskusteluissa keväämmällä ja

vuosittaisten seuranta- ja arviointikeskustelujen lappilaista prosessia hahmotetaan. Työllisyysalueet kytketään mukaan lappilaiseen verkostotoimintaan. Osaamisen kehittämisen palvelujen kehittämisessä työllisyysalueiden yhteistyökumppaneina ovat alueen oppilaitokset. Työvoimakoulutus- ja palveluhankinnoissa työllisyysalueet ovat tehneet tai valmistelemassa kumppanuussopimuksia alueidensa oppilaitosten kanssa. Erityisesti palkkatuen osalta määrärahat ovat osoittautuneet jo alkuvuodesta riittämättömiksi. Työllisyysalueet hyödyntävät myös hanketointia palveluiden kehittämisessä, esimerkkinä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen DigiEteinen ESR-hanke.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (–) heikompi, (–) paljon heikompi.

Taulukko Lappi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Itä-Lapin seutukunta Kemijärvi, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Savukoski

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Kemi-Tornion seutukunta Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Pohjois-Lapin seutukunta Inari, Sodankylä, Utsjoki

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä	0	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Rovaniemen seutukunta Ranua, Rovaniemi

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	++
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Taulukko Torniolaakson seutukunta Pello, Ylitornio

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä	–	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Taulukko Tunturi-Lapin seutukunta Enontekiö, Kittilä, Kolari, Muonio

Kehityssuunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

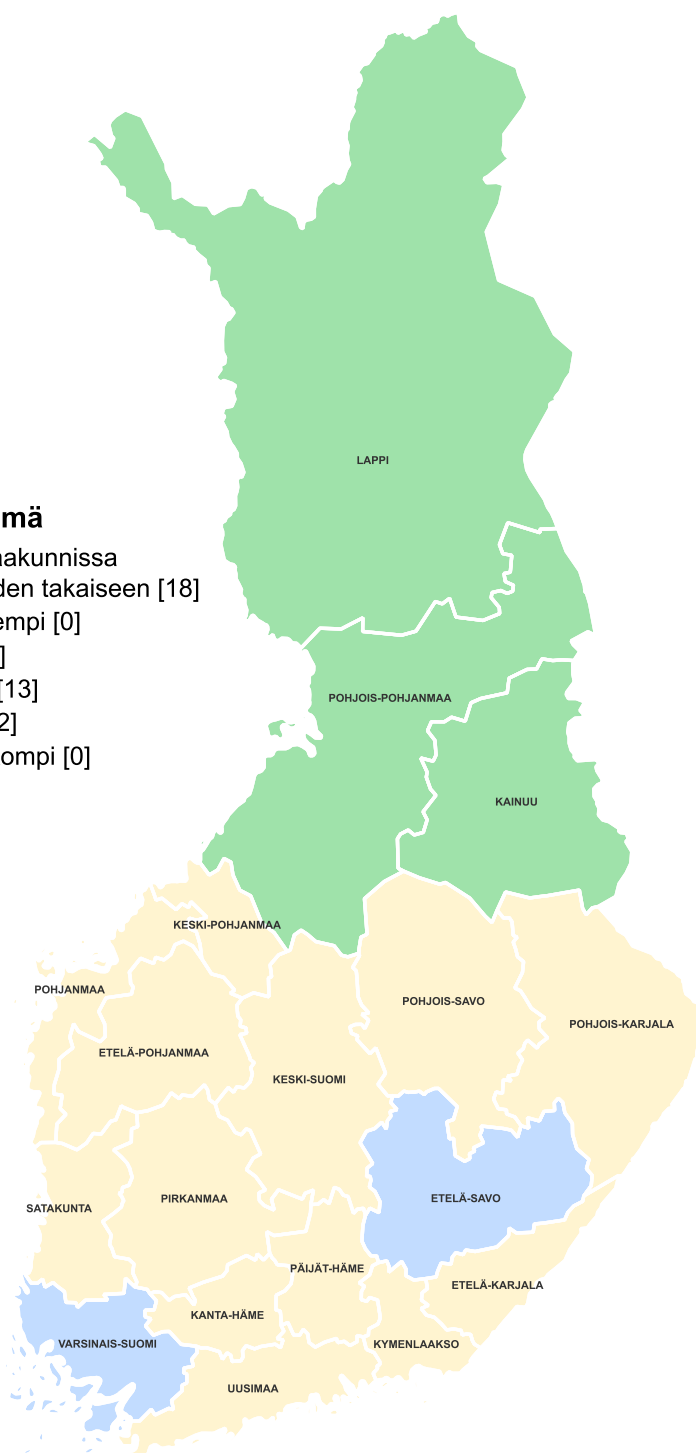
Liitteet

Kartat: Elinkeinoelämä ja yritystoiminta¹

Elinkeinoelämä

Nykytilanne maakunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [3]
- Ennallaan [13]
- Heikompi [2]
- Paljon heikompi [0]

¹ 10 Karttapohja: Kuntapohjaiset tilastointialueet, aineisto on ladattu Tilastokeskuksen rajapintapalvelusta 21.2.2023 lisenssillä [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Elinkeinoelämä

Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]

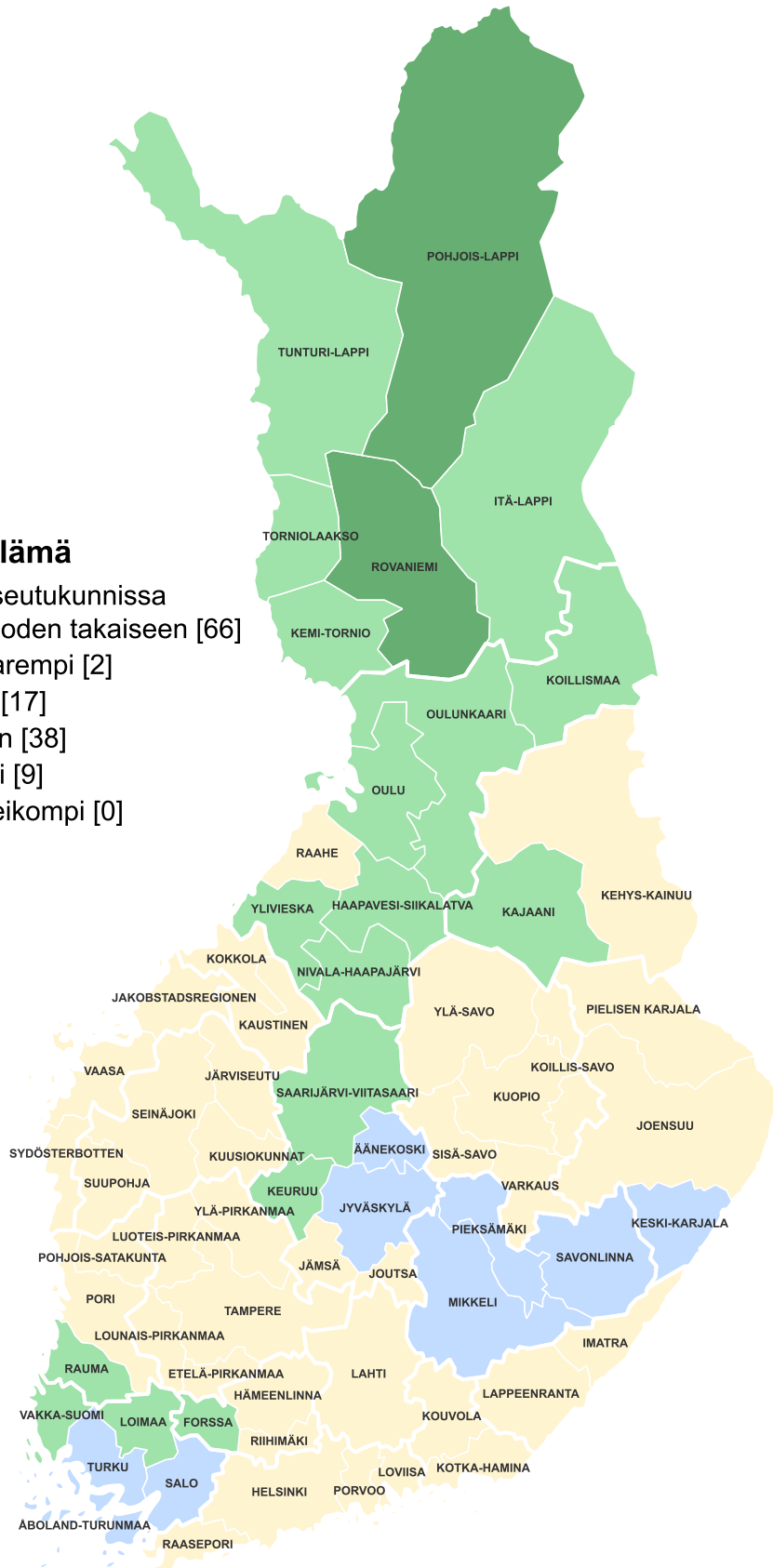
Paljon parempi [2]

Parempi [17]

Ennallaan [38]

Heikompia [9]

Paljon heikompia [0]

Elinkeinoelämä

Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

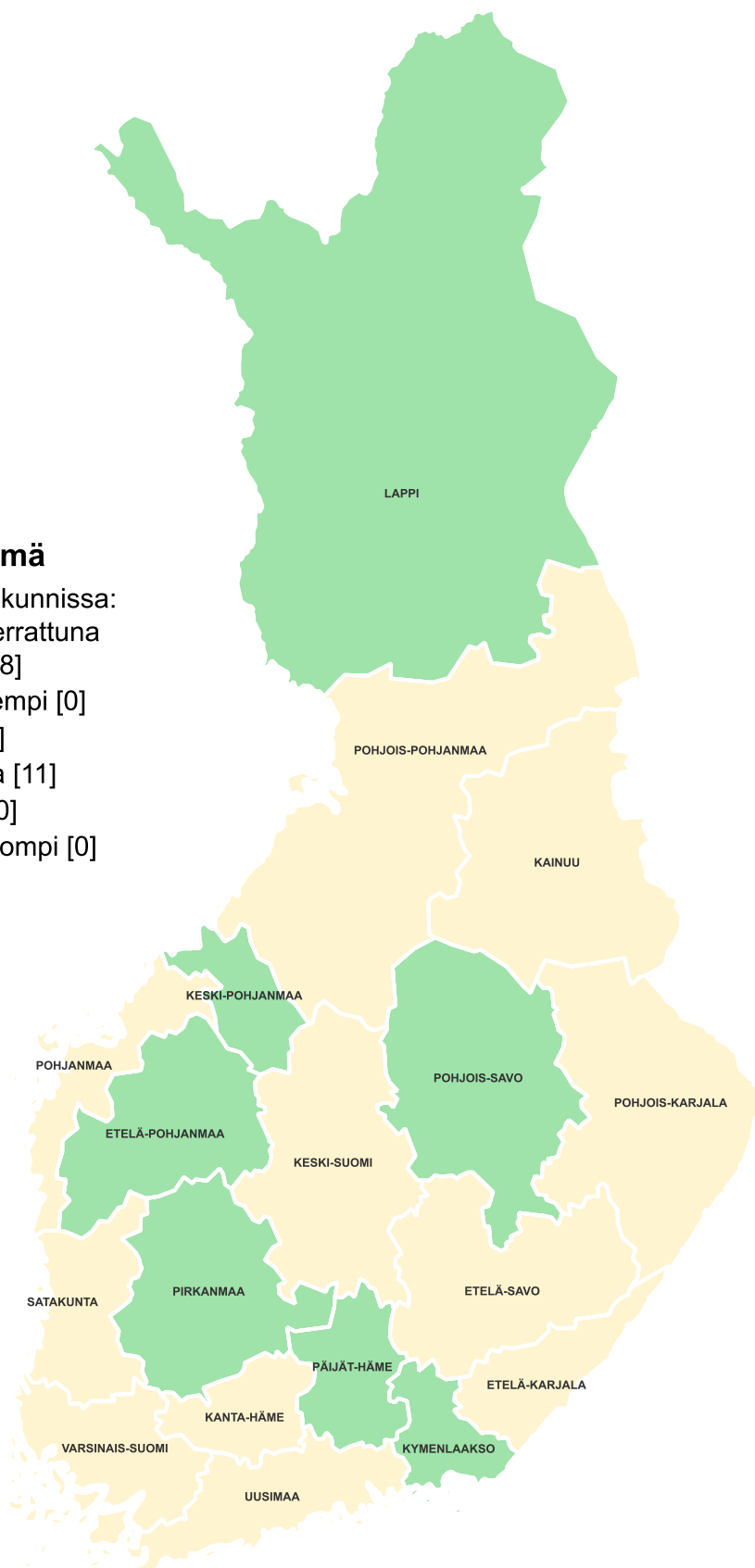
■ Paljon parempi [0]

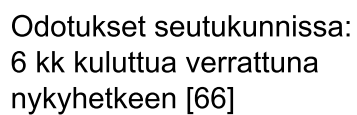
■ Parempi [7]

■ Nykytasolla [11]

■ Heikompi [0]

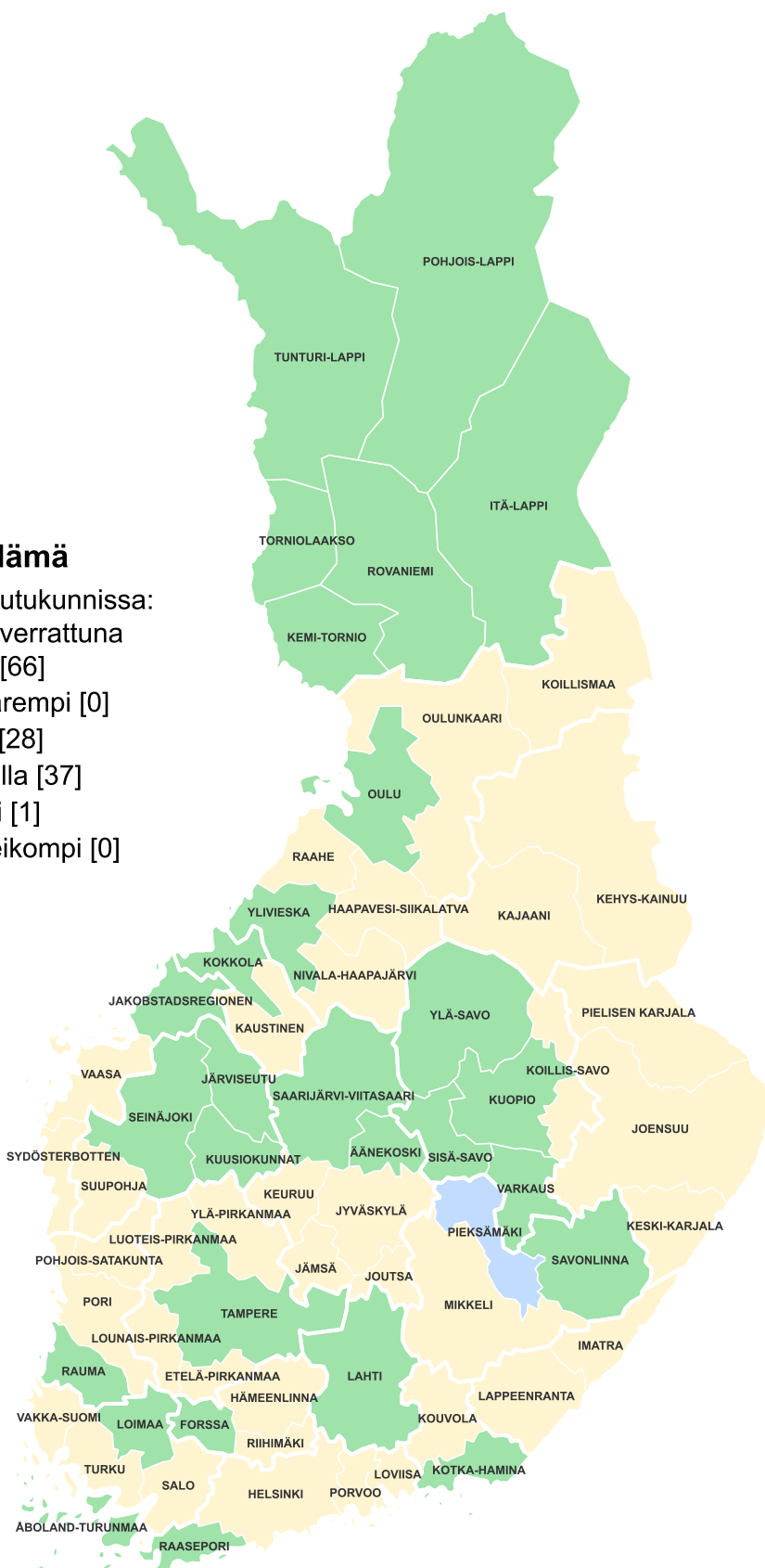
■ Paljon heikompi [0]

- Parempi [28]

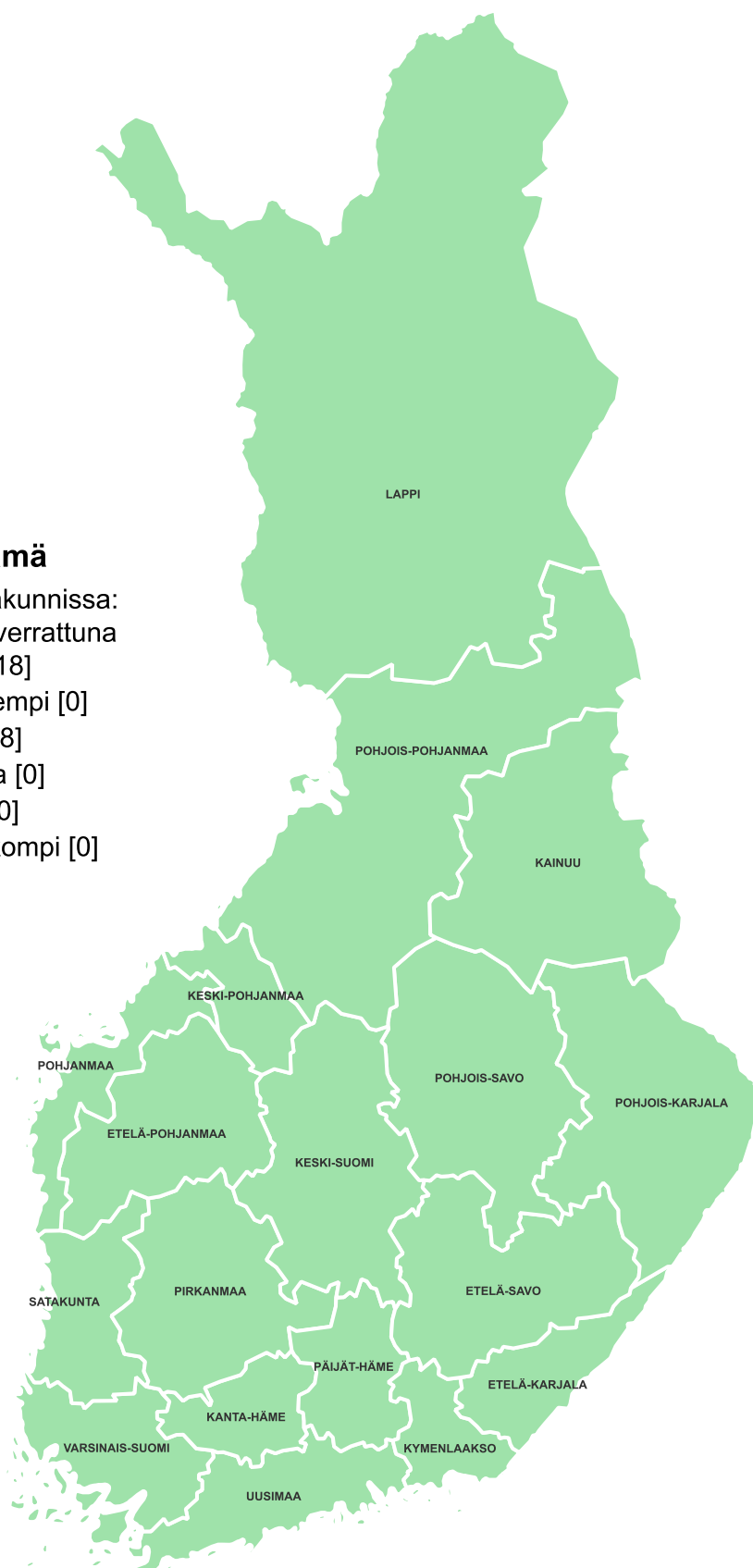
■ Heikompi [1]

Elinkeinoelämä

Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

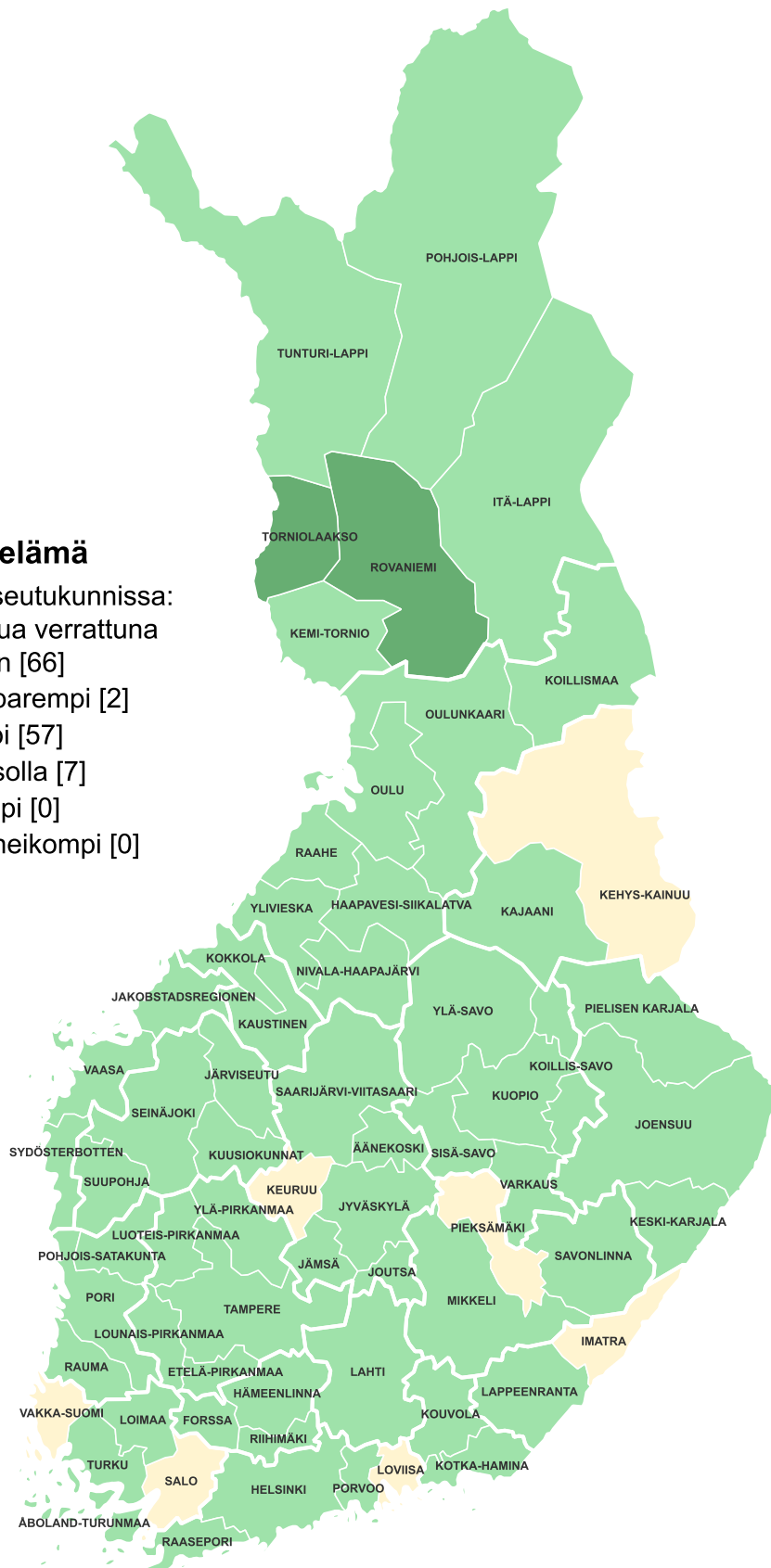
- Paljon parempi [0]
- Parempi [18]
- Nykytasolla [0]
- Heikompi [0]
- Paljon heikompi [0]

Elinkeinoelämä

Odotukset seutukunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]

- Paljon parempi [2]
- Parempi [57]
- Nykytasolla [7]
- Heikompi [0]
- Paljon heikompi [0]

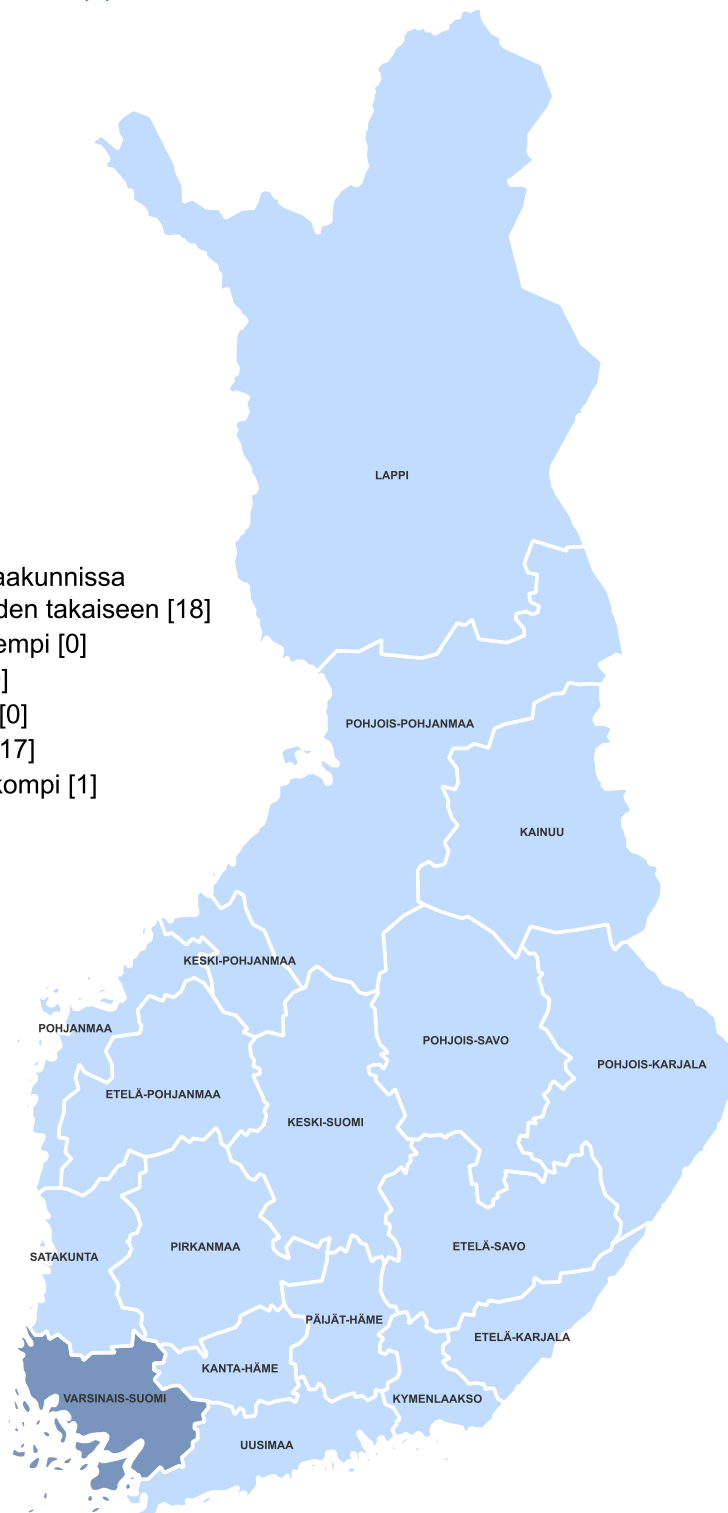

Kartat: Työttömyyden määrä²

Työttömyys

Nykytilanne maakunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [0]
- Ennallaan [0]
- Heikompi [17]
- Paljon heikompi [1]

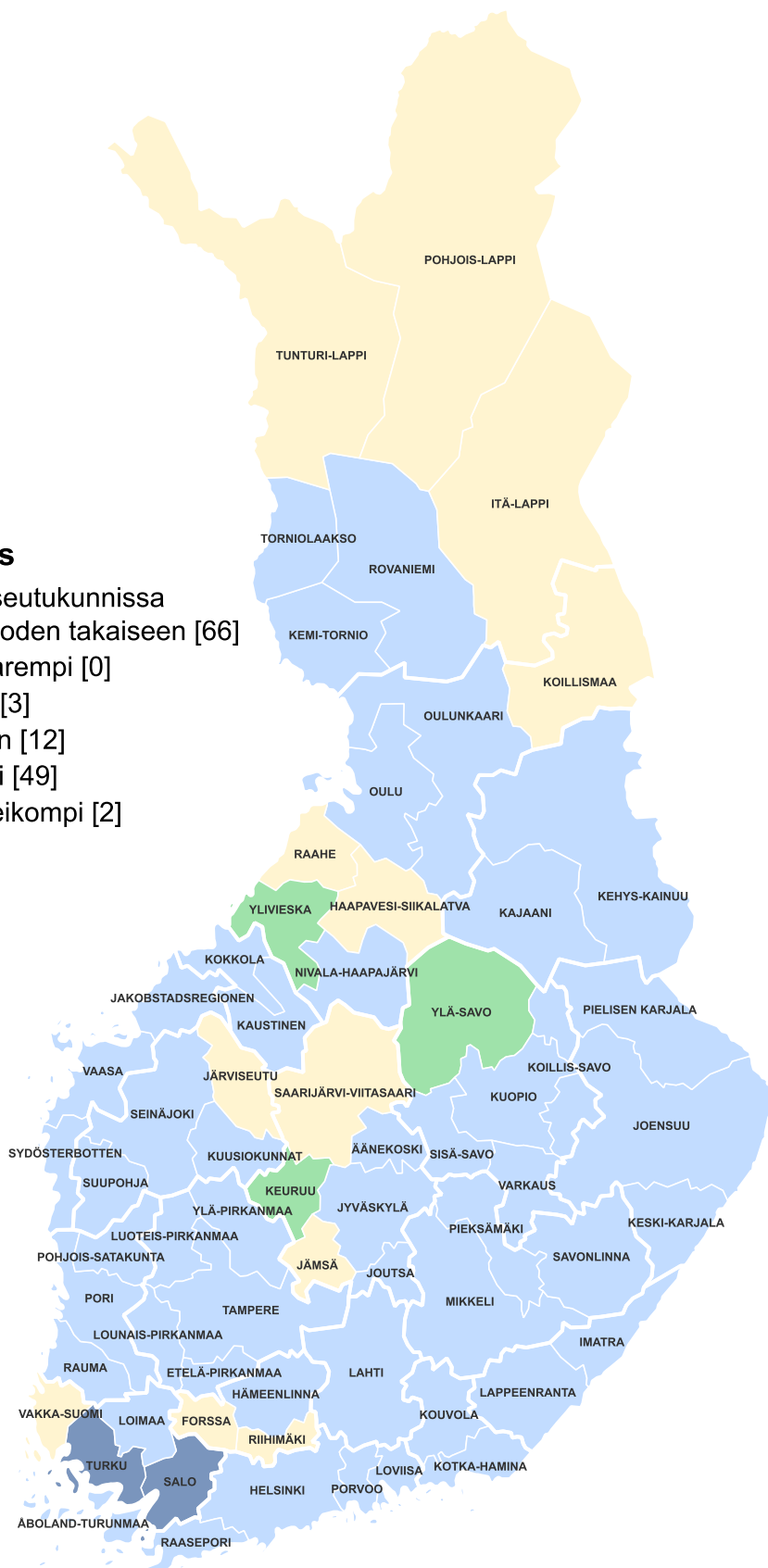

2 10 Karttapohja: Kuntapohjaiset tilastointialueet, aineisto on ladattu Tilastokeskuksen rajapintapalvelusta 21.2.2023 lisenssillä [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]

■ Parempi [3]

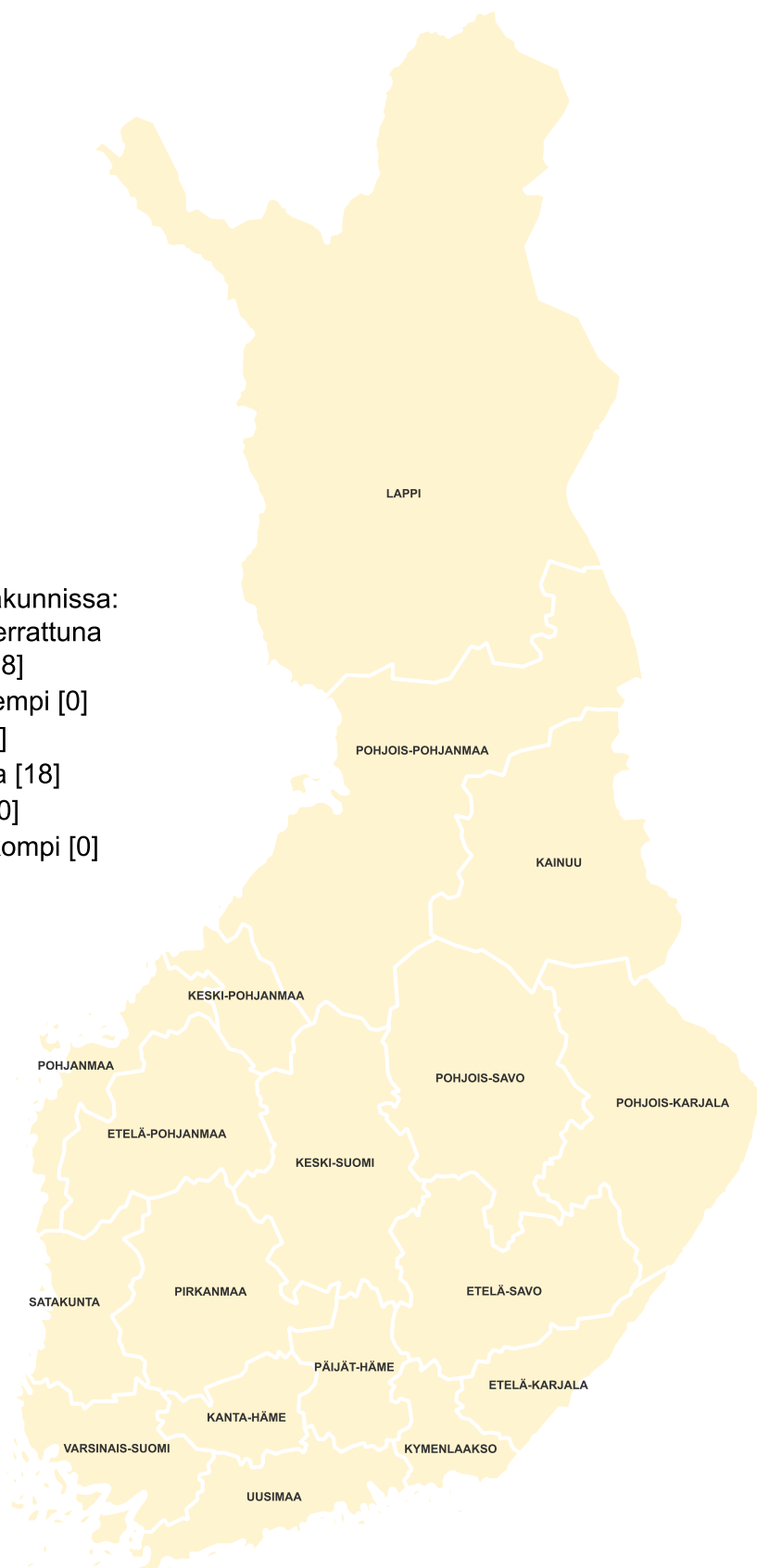
■ Heikompi [49]

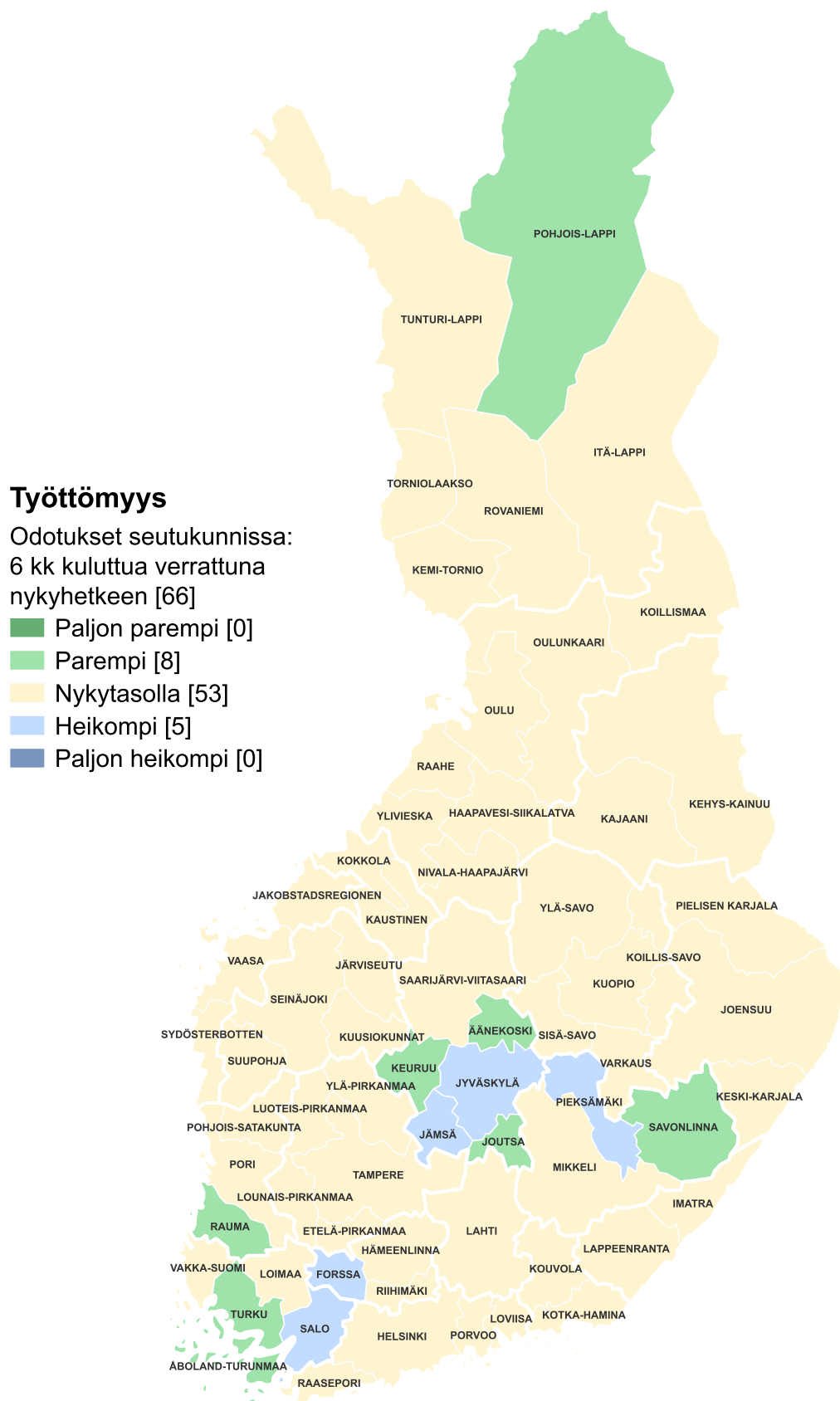

Työttömyys

Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [0]
- Nykytasolla [18]
- Heikompi [0]
- Paljon heikompi [0]

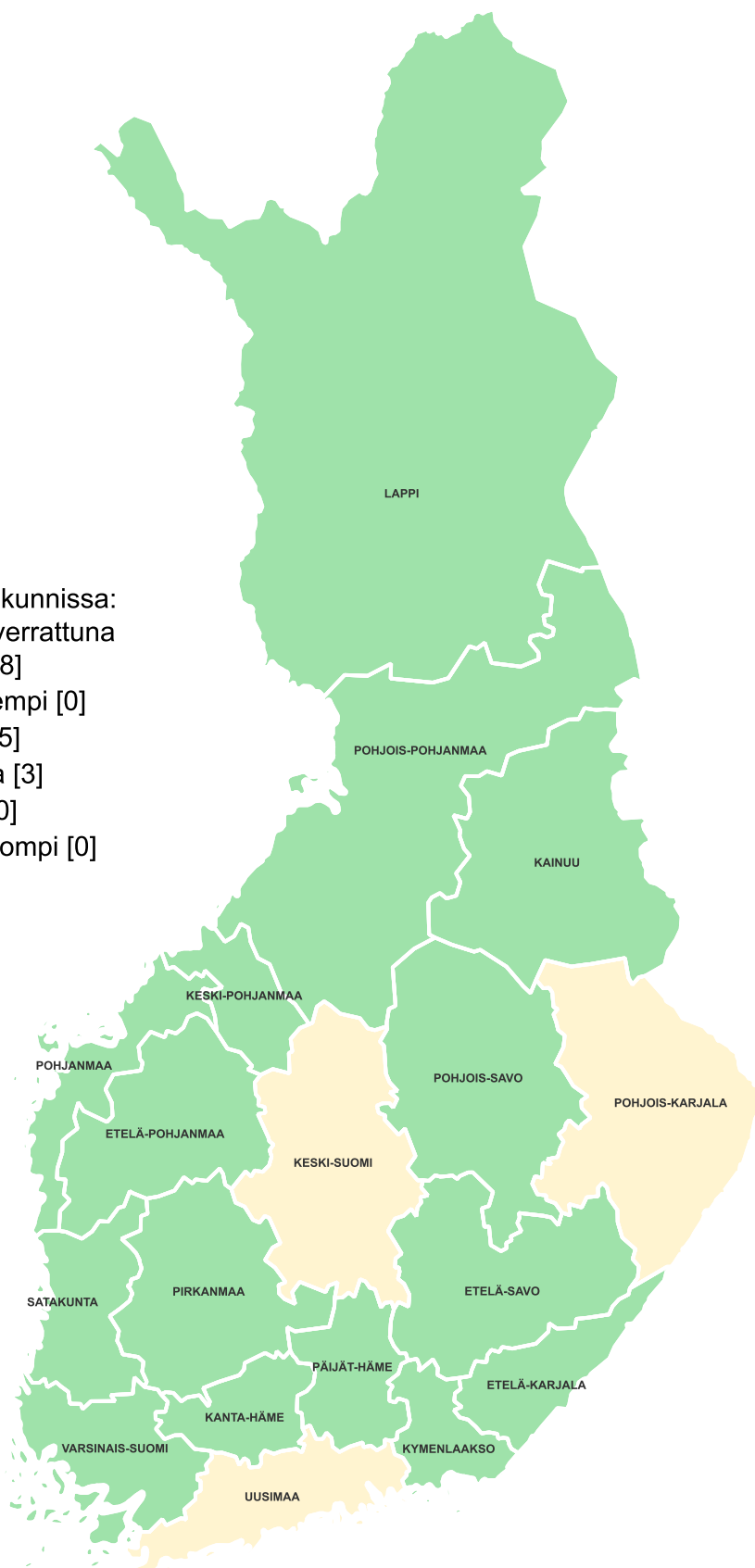

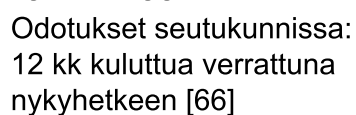

Työttömyys

Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [15]
- Nykytasolla [3]
- Heikompi [0]
- Paljon heikompi [0]

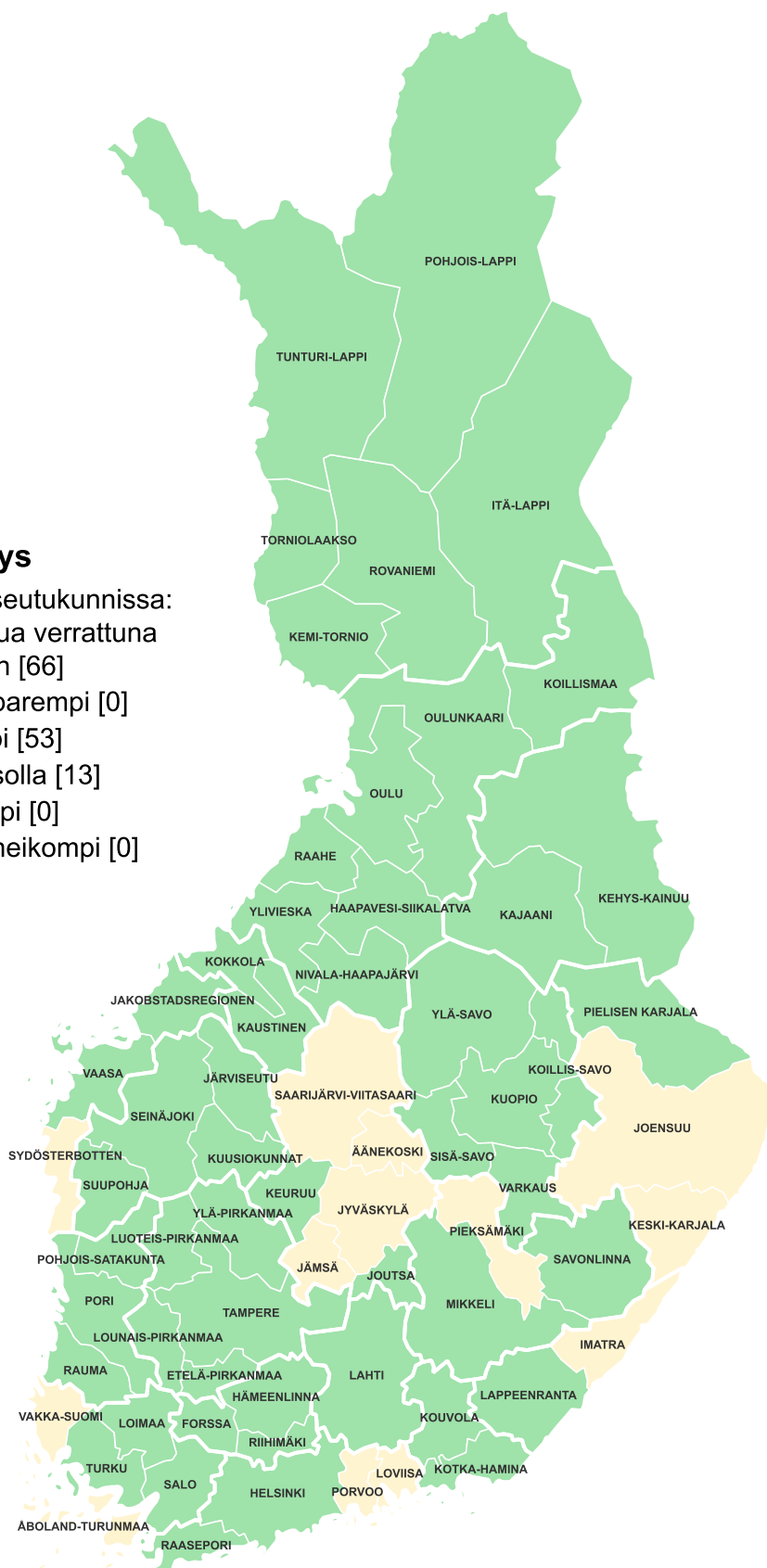

- Parempi [53]

Heikompi [0]

■ Paljon heikot

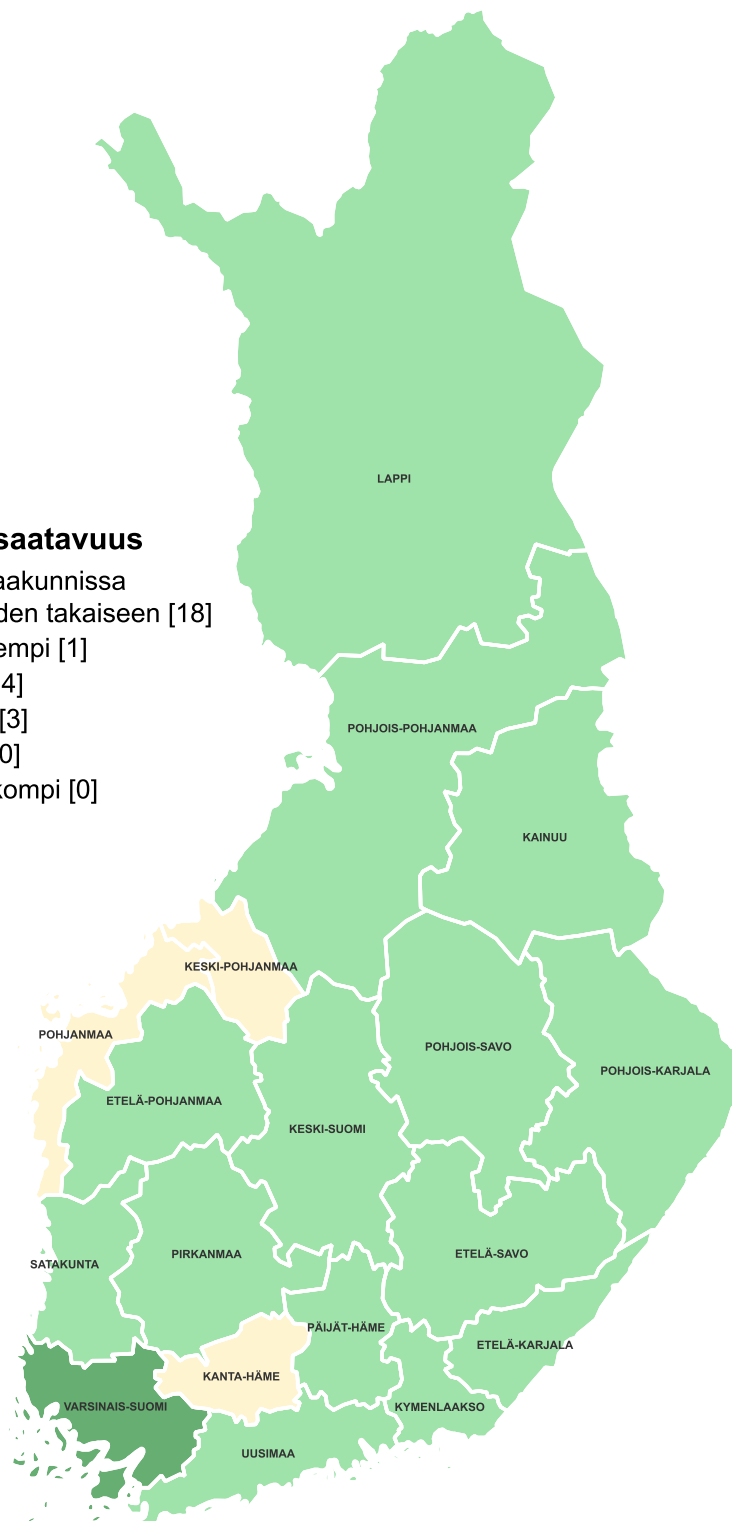

Kartat: Työvoiman saatavuus³

Työvoiman saatavuus

Nykytilanne maakunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [18]

- Paljon parempi [1]
- Parempi [14]
- Ennallaan [3]
- Heikompi [0]
- Paljon heikompi [0]

3 10 Karttapohja: tilastointialueet, aineisto on ladattu Tilastokeskuksen rajapintapalvelusta 21.2.2023 lisenssillä [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]

- Parempi [42]

■ Ennallaan [22]

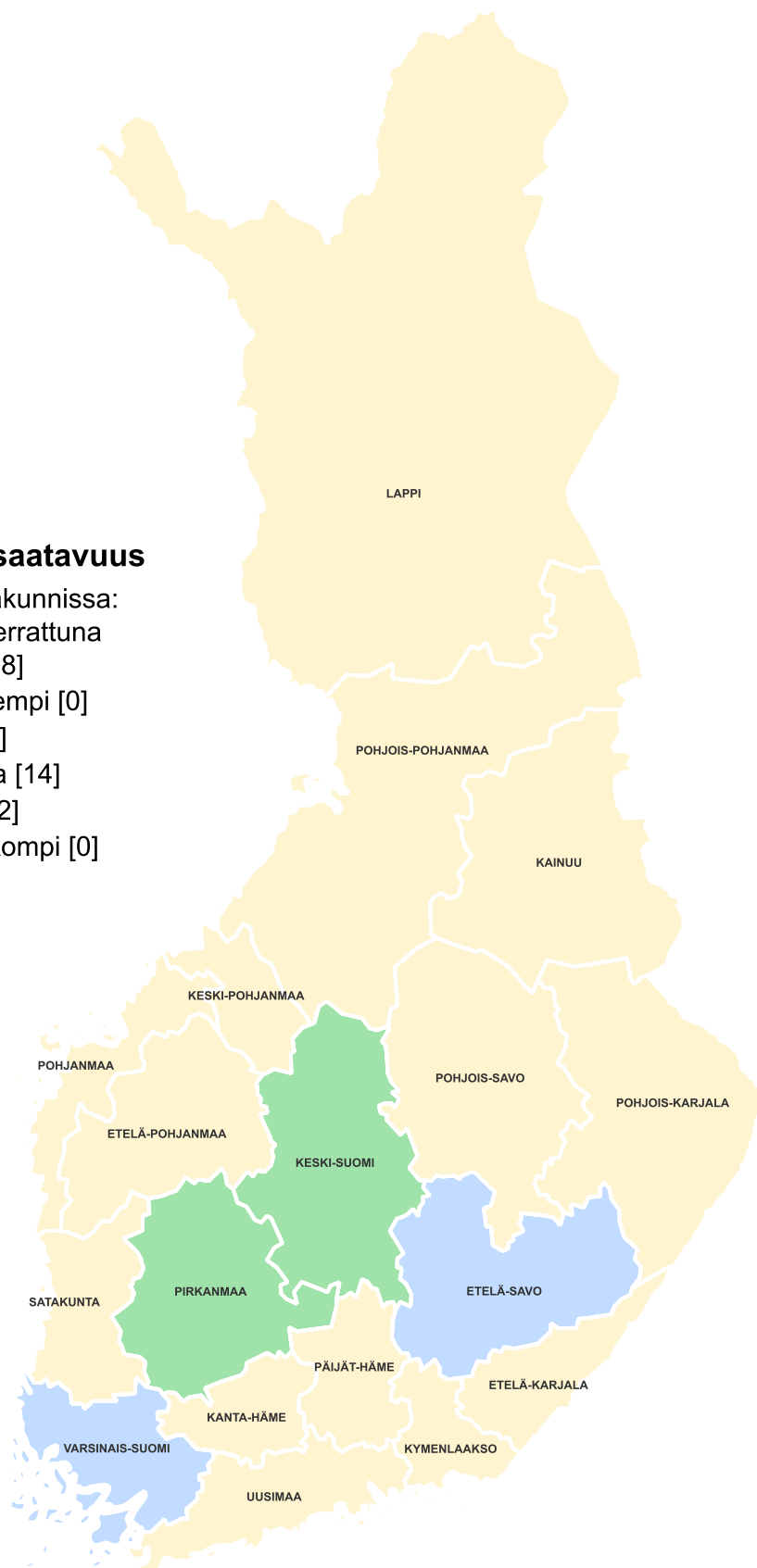
Heikompi [0]

■ Paljon heikompi [0]

Työvoiman saatavuus

Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [2]
- Nykytasolla [14]
- Heikompi [2]
- Paljon heikompi [0]

Odotukset seutukunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]

- Parempi [7]

- Heikompi [4]

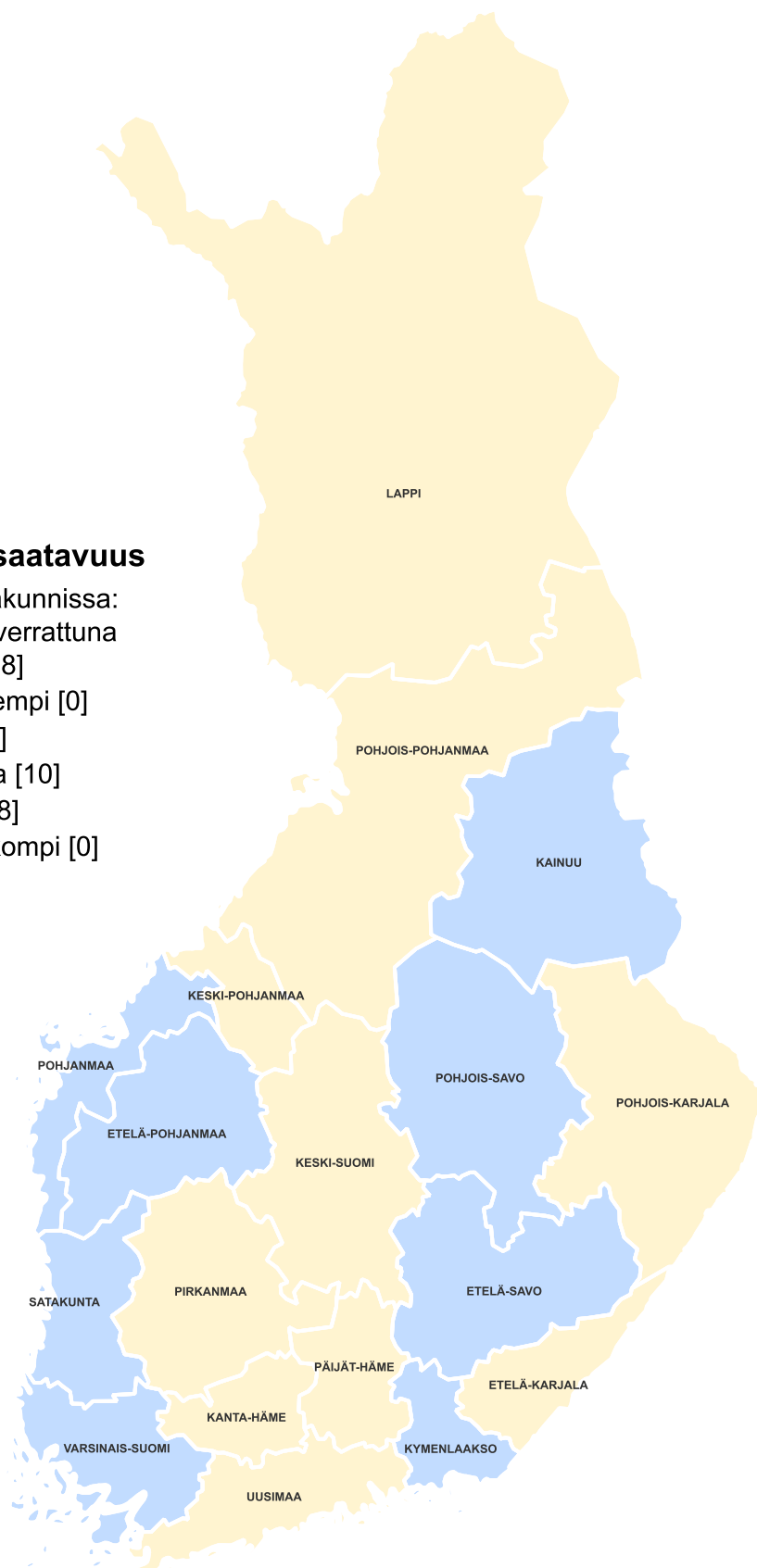
■ Paljon heikompia [0]

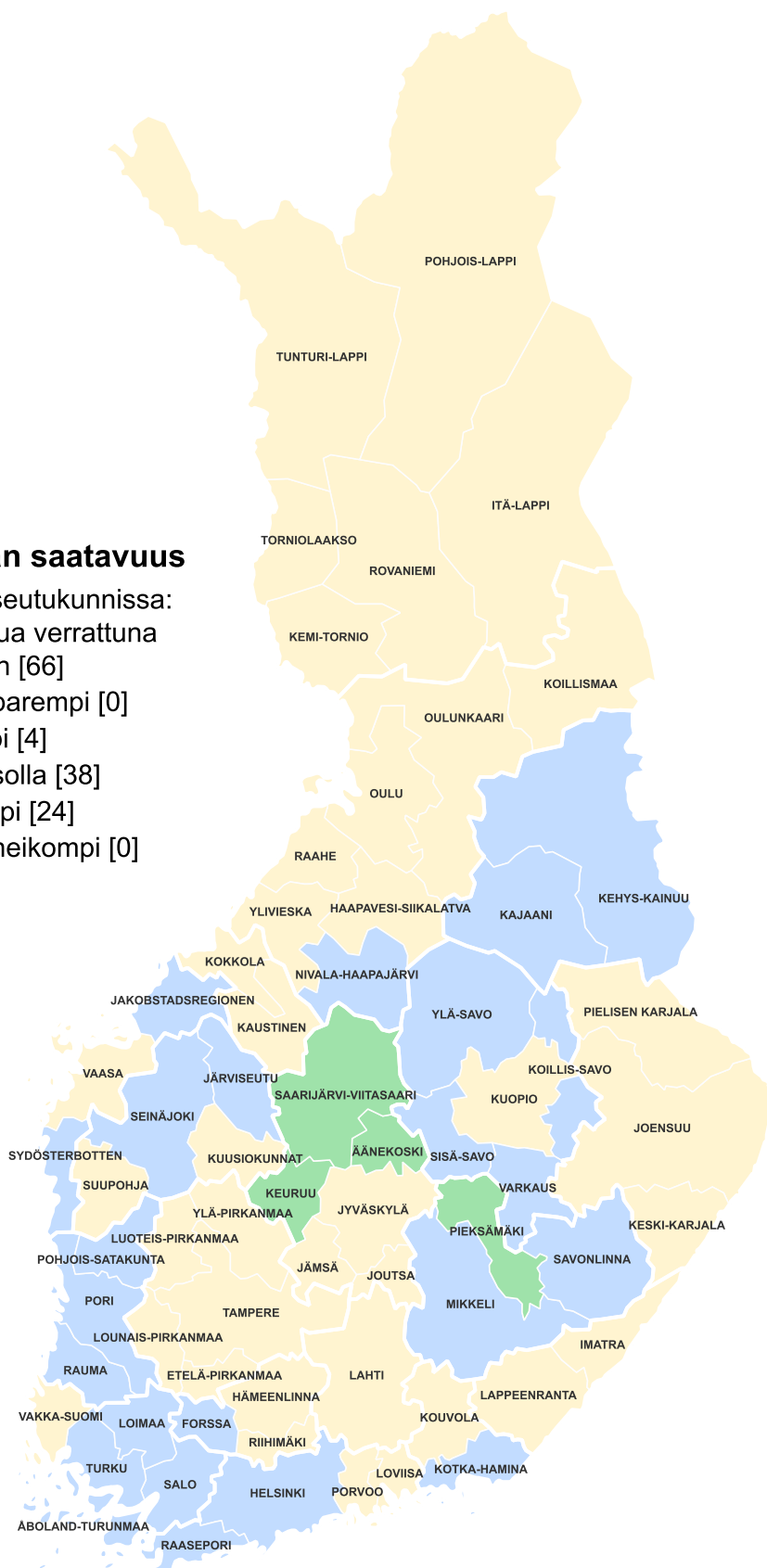

Työvoiman saatavuus

Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]

- Paljon parempi [0]
- Parempi [0]
- Nykytasolla [10]
- Heikompi [8]
- Paljon heikompi [0]

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-660-4

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi